

**SIBELIUS-LUKION OPETUSSUUNNITELMA
2005**

SISÄLLYS

1. SIBELIUS-LUKION TEHTÄVÄ JA ARVOPERUSTA	4
1.1 ARVOT	4
1.2 TEHTÄVÄ JA TAVOITTEET	4
1.3 TOIMINTA-AJATUS	5
2. SIBELIUS-LUKION TOIMINTAKULTTUURI.....	6
2.1 TOIMINTAKULTTUURIN PÄÄPIIRTEET	6
2.2 OPPIMISKÄSITYS	6
2.3 OPISKELUYMPÄRISTÖ	7
2.4 OPETUSMENETELMÄT JA TYÖTAVAT	8
2.5 OPISKELUJOIDEN OSALLISUUS	9
2.6 YHTEISTYÖ	9
3. OPETUKSEN JÄRJESTÄMINEN SIBELIUS-LUKIOSSA.....	11
3.1 TUNTJAKO	11
3.2 KIELIOHJELMA	13
3.3 KOULUN PAINOTUKSET	13
3.4 OPISKELIJA KSI OTTO	13
3.5 KOULUN OPETUSJÄRJESTELYT	14
3.6 ITSENÄINEN OPISKELU JA ETÄOPISKELU	14
3.7 OPPILAITOSTEN YHTEISET OPETUSJÄRJESTELYT	16
3.8 MUUT OPETUSJÄRJESTELYT	16
4. OHJAUKSEN JÄRJESTÄMINEN SIBELIUS-LUKIOSSA.....	17
4.1 OHJAUSTOIMINNAN TEHTÄVÄ JA TAVOITTEET	17
4.2 OHJAUKSEN OSA-ALUEET	18
4.3 OHJAUKSEN TOTEUTTAMINEN, TYÖNJAKO JA TEHTÄVÄT.....	19
4.4 OHJAUKSELLINEN TIEDOTTAMINEN.....	20
4.5 OHJAUKSEEN LIITTYVÄ YHTEISTYÖ	20
5. OPISKELIJAN TUKEMINEN SIBELIUS-LUKIOSSA	21
5.1 TUKIOPETUS	21
5.2 OPISKELIJAHUOLTO	21
5.3 OPISKELUUN LIITTYVÄ ERITYINEN TUKI.....	23
5.4 KIELI- JA KULTTUURIRYHMIEN OPETUS	24
6. ARVIOINTI SIBELIUS-LUKIOSSA	27
6.1 OPISKELIJAN OPPIMISEN ARVIOINTI.....	27
6.2 KOULUN TOIMINNAN ARVIOINTI	34
7. OPPIAINEIDEN TAVOITTEET JA KESKEISET SISÄLLÖT SIBELIUS-LUKIOSSA	36
7.1 AIHEKOKONAISUUDET JA EHEYTTÄMINEN	36
7.2 OPPIAINEKOHTAISET OSUUDET, TAVOITTEET, SISÄLTÖ, TYÖTAVAT JA ARVIOINTI.....	42
7.2.1 Äidinkieli ja kirjallisuus, suomi äidinkielenä (ÄI)	42
7.2.2 Äidinkieli ja kirjallisuus, suomi toisena kielenä (S2)	51
7.2.3 Toinen kotimainen kieli ja vieraat kielet	57
7.2.3.1 Toinen kotimainen kieli, ruotsi (RU).....	60
7.2.3.1.1 Ruotsi, perusopetuksen vuosiluokilla 1–6 alkanut oppimäärä (RUA)	60
7.2.3.1.2 Ruotsi, perusopetuksen vuosiluokilla 7–9 alkanut oppimäärä (RUB1).....	63
7.2.3.2 Vieraat kielet (EN, SA, RA, VE, IA).....	66
7.2.3.2.1 Englanti (EN).....	66
7.2.3.2.1.1 Englanti, perusopetuksen vuosiluokilla 1–6 alkanut oppimäärä (ENA)	67
7.2.3.2.2 Saksa (SA).....	71
7.2.3.2.2.1 Saksa, perusopetuksen vuosiluokilla 1–6 alkanut oppimäärä (SAA).....	71
7.2.3.2.2.2 Saksa, perusopetuksen vuosiluokilla 7–9 alkanut oppimäärä (SAB2).....	75
7.2.3.2.2.3 Saksa, lukiossa alkava oppimäärä (SAB3).....	78
7.2.3.2.3 Ranska (RA).....	81
7.2.3.2.3.1 Ranska, perusopetuksen vuosiluokilla 1–6 alkanut oppimäärä (RAA).....	81

7.2.3.2.3.2 Ranska, perusopetuksen vuosiluokilla 7–9 alkanut oppimäärä (RAB2).....	85
7.2.3.2.3.3 Ranska, lukiossa alkava oppimäärä (RAB3).....	88
7.2.3.2.4 Venäjä (VE).....	91
7.2.3.2.4.1 Venäjä, perusopetuksen vuosiluokilla 1–6 alkanut oppimäärä (VEA).....	91
7.2.3.2.4.2 Venäjä, perusopetuksen vuosiluokilla 7–9 alkanut oppimäärä (VEB2).....	95
7.2.3.2.4.3 Venäjä, lukiossa alkava oppimäärä (VEB3).....	98
7.2.3.2.5 Italia (IA).....	101
7.2.3.2.5.1 Italia, lukiossa alkava oppimäärä (IAB3).....	101
7.2.4 <i>Matematiikka (MA)</i>	105
7.2.4.1 Matematiikan pitkä oppimäärä (MAA).....	105
7.2.4.2 Matematiikka, lyhyt oppimäärä (MAB).....	113
7.2.5 <i>Biologia (BI)</i>	119
7.2.6 <i>Maantiede (GE)</i>	123
7.2.7 <i>Fysiikka (FY)</i>	127
7.2.8 <i>Kemia (KE)</i>	133
7.2.9 <i>Uskonto (U)</i>	137
7.2.9.1 Evankelis-luterilainen uskonto (UE).....	139
7.2.9.2 Ortodoksinen uskonto (UO).....	142
7.2.10 <i>Elämäkatsomustieto (ET)</i>	145
7.2.11 <i>Filosofia (FF)</i>	150
7.2.12 <i>Historia (HI)</i>	154
7.2.13 <i>Yhteiskuntaoppi (YH)</i>	162
7.2.14 <i>Psykologia (PS)</i>	168
7.2.15 <i>Musiikki (MU)</i>	173
7.2.16 <i>Kuvataide (KU)</i>	175
7.2.17 <i>Liikunta (LI)</i>	180
7.2.18 <i>Terveystieto (TE)</i>	184
7.2.19 <i>Opinto-ohjaus (OP)</i>	188
7.2.19.1 Erityisopetus.....	190
7.2.20 <i>Erityisen tehtävän mukainen musiikki</i>	192
7.2.20.1 Musiikki ja kulttuuri (MuKu).....	196
7.2.20.2 Musiikin teoria ja säveltapailu (MTS).....	201
7.2.20.3 Musiikkiteknologia (MG).....	204
7.2.20.4 Sävellys ja sovitus (SäSo).....	207
7.2.20.5 Yhteismusisointi (Ym).....	210
7.2.20.5.1 Orkesteri (YmOr).....	210
7.2.20.5.2 Kamarimusiikki (YmKm).....	211
7.2.20.5.3 Etnoyhtye (YmEt).....	213
7.2.20.5.4 Jazzyhtye (YmJa).....	214
7.2.20.5.5 Rockyhtye (YmRo).....	215
7.2.20.5.6 Lauluyhtye (YmLa).....	216
7.2.20.6 Kuoro (KUo).....	217
7.2.20.7 Laulu (PLa/SLa).....	219
7.2.20.7.1 Laulun perusteet (PLaPe/SLaPe).....	219
7.2.20.7.2 Afrolaulu (PLaAf/SLaAf).....	220
7.2.20.7.3 Klassinen laulu (PLaKl/SLaKl).....	221
7.2.20.8 Soitinopetus (PSo/SSo).....	222
7.2.20.8.1 Klassinen pianonsoitto, klassinen kitara ja orkesterisoittimet (PSoXx/SSoXx).....	222
7.2.20.8.2 Vapaa Säestys (PSoPv/SSoPv).....	224
7.2.20.8.3 Bändisoittimet (PSoXx).....	225
7.2.20.9 Musiikin lukiodiplomi (MuDi).....	226
7.2.20.10 Produktio (MuPr).....	227
7.2.21 <i>Erityisen tehtävän mukainen tanssi</i>	228
7.2.21.1 Tanssi ja kulttuuri (TaKu).....	230
7.2.21.2 Kehontieto ja liikeilmaisuus (TaKL).....	232
7.2.21.3 Baletti (TaBa).....	234
7.2.21.5 Tanssin erikoiskurssi 1 (TaEk 1).....	239
7.2.21.6 Tanssin produktiot (TaPr).....	239
7.2.21.7 Tanssin lukiodiplomi (TaDi).....	240
7.2.22 <i>Koulukohtaiset syventävät kurssit</i>	241

LIITTEET247

Lukujen alussa *kursiivilla* kirjoitetut tekstit ovat Helsingin kaupungin lukiodien yhteisiä linjauksia.

1. SIBELIUS-LUKION TEHTÄVÄ JA ARVOPERUSTA

1.1 Arvot

OPETUS- JA KASVATUSTYÖTÄ OHJAAVAT ARVOT HELSINGIN KAUPUNGIN LUKIOISSA

- 1. Arvostetaan monipuolista yleissivistystä ja valmiutta jatkuvaan oppimiseen, tuetaan myönteistä kasvua aikuisuuteen.*
- 2. Rakennetaan suomalaista kulttuuria ja identiteettiä, edistetään kulttuurien välistä vuorovaikutusta.*
- 3. Kunnioitetaan jokaisen ihmisarvoa ja edistetään tasa-arvoa ja oikeudenmukaisuutta; ei hyväksytä väkivaltaa, syrjintää tai rasismia.*
- 4. Pidetään huolta turvallisesta opiskelu- ja työympäristöstä sekä yksilön ja yhteisön hyvinvoinnista.*
- 5. Kouluyhteisössä vahvistetaan osallisuutta ja vastuunottoa, hyvää käytöstä ja yhteistyötä.*
- 6. Toimitaan elämää ja ympäristöä kunnioittaen sekä kestäväää tulevaisuutta rakentaen.*

Sibelius-lukiossa arvostetaan ja tuetaan opiskelijan erilaisten valmiuksien, persoonallisuuden ja luovuuden kehittymistä. Tähän pyritään antamalla mahdollisuus yhdistää erityisen tehtävän mukainen opiskelu valtakunnallisen lukion tuntijaon mukaisten aineiden opiskeluun.

1.2 Tehtävä ja tavoitteet

Sibelius-lukion toiminta perustuu lukiota koskevaan lainsäädäntöön, valtakunnallisiin opetussuunnitelman perusteisiin ja Helsingin kaupungin päätöksiin. Opetusministeriö on myöntänyt Sibelius-lukiolle erityisen tehtävän.

Sibelius-lukio on musiikin ja tanssin erikoislukio, jossa on myös yleislukiolinja. Sibelius-lukion tehtävänä on antaa sellainen yleissivistys, joka mahdollistaa jatko-opintovalmiudet eri aloille. Koulutuksen tavoitteena on kehittää opiskelijoiden valmiuksia toimia vastuullisesti ja itseohjautuvasti muuttuvassa maailmassa. Opiskelijoille tarjotaan mahdollisuuksia kehittää omaa erikoisosaamistaan ja luovuuttaan valitsemisessaan taideaineissa omien kykyjensä mukaan. Opiskelijoita kannustetaan kriittiseen tiedonhankintaan informaatioyhteiskunnassa. Sibelius-lukio haluaa ylläpitää ja kehittää jatkuvaa kiinnostusta oppimiseen sekä itsensä kehittämiseen.

1.3 Toiminta-ajatus

Tunne–tiedä–taida–tahdo

Sibelius-lukio on yhteisö, jossa arvostetaan vastuullista vapautta. Sibelius-lukion toiminta perustuu avoimuuteen ja aktiivisuuteen. Sibelius-lukiossa pyritään auttamaan opiskelijoita hahmottamaan ympäröivää maailmaa, tulkitsemaan sitä ja vaikuttamaan siihen. Sibelius-lukiossa pyritään luovan, motivoivan ja erilaisuutta hyväksyvän ilmapiirin luomiseen.

2. SIBELIUS-LUKION TOIMINTAKULTTUURI

2.1 Toimintakulttuurin pääpiirteet

Toimintakulttuuri on koulussa vallitsevien erilaisten ajattelu- ja toimintatapojen ja toimintaa ohjaavien arvostusten kokonaisuus. Toimintakulttuuriin vaikuttavat sekä koulun ulkopuoliset että sisäiset tekijät. Toimintakulttuuri puolestaan vaikuttaa opiskeluympäristöön, erityisesti pedagogisiin käytäntöihin. Kaikki yhteisön jäsenet muovaavat koulun toimintakulttuuria.

Helsingin lukioissa tavoitteena on toimiva vuorovaikutus sekä avoin, myönteinen ja rauhallinen ilmapiiri. Toista kunnioittava, rehellinen ja oikeudenmukaisuuteen pyrkivä toiminta on toimintakulttuurin ydin.

Helsingin lukioissa kehitetään käytäntöjä, jotka tukevat yhteisöllistä ja yksilöllistä oppimista, yhteistyötä ja osallisuutta, rakentavaa kriittisyyttä sekä kaikkien koulussa työskentelevien vastuun ottoa omasta toiminnastaan ja yhteisestä työskentelystä.

Sibelius-lukion toimintakulttuurissa pyritään avoimeen vuorovaikutukseen yhteisössä toimivien kesken. Jokainen yhteisön jäsen kantaa vastuuta koulun tavoitteiden toteutumisesta. Jokainen yhteisön jäsen rakentaa omalta osaltaan Sibelius-lukion perustehtävän mukaista oppimisympäristöä sekä luo syrjäytymistä ehkäisevää toimintaympäristöä. Sibelius-lukion toimintakulttuuriin sisältyy vastuullisen vapauden periaate: opetussuunnitelman ja yhteisten toimintakäytäntöjen noudattamisessa mahdollistetaan kaikille vapaus ja vastuu toteuttaa tehtävänsä kouluyhteisössä oman persoonansa ja taitojensa avulla. Opiskelijalla on vastuu opiskelustaan ja opettajalla opettamisestaan.

Sibelius-lukion toimintakulttuurin tavoitteena on rakentaa integraatiota valtakunnallisen tuntijaon mukaisten oppiaineiden ja erityisen tehtävän mukaisten oppiaineiden välille ja ympäröivään yhteiskuntaan.

2.2 Oppimiskäsitys

Helsingin lukioissa opetus perustuu oppimiskäsitykseen, jonka mukaan oppiminen on prosessi, jossa oppija on aktiivinen subjekti. Oppiminen edellyttää tavoitteellista opiskelua vuorovaikutuksessa toisten opiskelijoiden, opettajan ja ympäristön kanssa. Opettaja opettaa ja ohjaa opiskelua.

Oppiminen nähdään ongelmanratkaisua sisältävänä prosessina, jossa oppija liittyy uusia tietoja ja taitoja aiemmin opittuun sekä muokkaa oppimaansa. Oppimisessa keskeistä on omatoiminen ja kriittinen tiedonhankinta, opitun jäsentäminen ja hyödyntäminen sekä uuden tiedon rakentaminen yhdessä toisten kanssa. Oppiminen on kokonaisvaltaista; siihen vaikuttavat myös elämykset ja tunteet. Oppimisen ilo, kannustava palaute, myönteiset kokemukset ja vuorovaikutteisuus vahvistavat opiskelijan minäkuvaa. Oppimisen taitoja kehittämällä luodaan pohja koko elämän kestäväälle oppimiselle.

Oppiminen on tilannesidonnaista. Siihen vaikuttavat sekä koulun tarjoama että yhteiskunnallinen ympäristö. Oppimisen kulttuurisessa ja sosiaalisessa elinpiirissä syntyneet kokemukset ovat oppimisen lähtökohta. Oppiminen puolestaan avaa mahdollisuuksia ymmärtää kulttuuria ja osallistua yhteiskunnan toimintaan.

Oppiminen ja opetus Sibelius-lukiossa pyritään rakentamaan avoimuuden, aktiivisuuden ja elämyksellisyyden periaatteille. Nämä edellyttävät oppimaan oppimisen valmiuksia ja yhdessä tekemisen mieltä. Hyvä oppiminen Sibelius-lukiossa perustuu seuraaville lähtökohdille:

- tradition ja ajankohtaisuuden yhdistäminen ja soveltaminen
- tiedon itsenäinen hankkiminen
- oppiaineet yhdistävä ajattelu
- elinikäinen oppiminen
- erilaisten persoonallisuuksien ja toimintatapojen hyväksyminen
- omien vahvuuksien ja heikkouksien tunnistaminen
- terveen itsetunnon kehittäminen
- oman laaja-alaisen luovuuden löytäminen
- yhteistyön tekeminen koulun ulkopuolisten tahojen kanssa
- vastuun ottaminen omista opinnoista
- vastuullisuuden kokeminen niin koulumaailmassa kuin myös ympäröivässä yhteiskunnassa

2.3 Opiskeluympäristö

Helsingin lukioissa opiskeluympäristöä kehitetään määrätietoisesti. Opiskeluympäristö muodostuu fyysisistä, psyykkisistä ja sosiaalisista sekä pedagogisista tekijöistä. Tavoitteena on ympäristö, joka tukee opiskelijan kasvua, oppimista ja itseohjautuvuutta. Se ottaa huomioon erilaiset oppijat ja oppimisen tavat, innostaa ja kannustaa oppimiseen sekä tarjoaa mahdollisuuksia monipuoliseen kehittymiseen. Oppimisen esteet ja oppimisvaikeudet pyritään tunnistamaan varhain ja toimitaan niiden voittamiseksi.

Helsingin lukioissa opiskeluympäristön tehtävänä on tukea myönteistä opiskeluasennetta ja edistää opiskelijan osallisuutta ja hyvinvointia. Opiskeluympäristön turvallisuutta vaarantaviin asioihin puututaan heti.

Opetuksessa hyödynnetään verkkoympäristöjä ja koulun ulkopuolisia opiskeluympäristöjä, erityisesti Helsingin monipuolisia mahdollisuuksia ja yhteistyötä muiden oppilaitosten kanssa.

Vastuu opiskeluympäristöstä on koulun henkilöstöllä ja opiskelijoilla. Yhteistyö huoltajien kanssa on osa hyvää opiskeluympäristöä ja sen kehittämistä.

Sibelius-lukiossa oppiminen mielletään kokonaisvaltaisena prosessina, jossa tunne, tieto ja tahto toimivat yhteistyössä, ja oppiminen edellyttää uuden ja

vanhan tiedon arvioimista, soveltamista ja yhdistämistä. Sibelius-lukion opiskeluympäristö tarjoaa tähän hyvät mahdollisuudet.

Sibelius-lukio sijaitsee kulttuurihistoriallisesti merkittävässä rakennuksessa Helsingin Kruununhaassa. Opiskelussa hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan pääkaupunkiseudun kulttuuri- ja elinkeinoelämän tarjoamia mahdollisuuksia.

Sibelius-lukiossa pyritään kehittämään opiskeluympäristöä, jossa erilaiset toimintatavat ja mielipiteet ovat arvostettuja ja jossa niitä on voitava myös tarkastella kriittisesti. Kannustavassa ja avoimessa ilmapiirissä on mahdollista toteuttaa oppiaineiden integraatiota.

Koulun taidekasvatustehtävä mahdollistaa erityisellä tavalla opiskelijoiden henkisen ja sosiaalisen kehityksen. Taiteelle oleellinen avoimuus, dialogisuus ja kommunikatiivisuus ovat välttämättömiä ilmauksellisten valmiuksien kehittämisessä. Nämä valmiudet harjaantuvat erityisesti taideaineissa, mutta heijastuvat koko opiskeluympäristöön ja -ilmapiiriin edistäen avointa ja rakentavaa vuorovaikutusta koko kouluyhteisössä.

Koulun yhteisöllisyyttä ylläpidetään myös vaalimalla koulun perinteitä: näitä ovat mm. koulun juhlat, konsertit, esitykset ja muut tapahtumat.

2.4 Opetusmenetelmät ja työtavat

Helsingin lukioissa opetusmenetelmät ja työtavat valitaan niin, että ne vahvistavat koulun arvoja ja auttavat saavuttamaan opetussuunnitelman tavoitteet. Menetelmien valinnassa otetaan huomioon yksilölliset erot ja opiskelijoiden erilaiset tavat oppia.

Opetuksessa käytetään oppiaineille ominaisia, monipuolisia menetelmiä ja työtapoja. Tutkivaa, toiminnallista ja ongelmalähtöistä työskentelyä painotetaan ja hyödynnetään tieto- ja viestintätekniikkaa.

Työtapojen tehtävänä on tukea monipuolisesti tietojen ja taitojen oppimista, kehittää oppimaan oppimisen taitoja ja yhteistyö- ja vuorovaikutustaitoja sekä tarjota tilaisuuksia elämykselliseen ja luovaan toimintaan.

Oppiaine, kurssi ja opiskelijaryhmä vaikuttavat työtapojen ja opetusmenetelmien valintaan. Erilaisia oppijoita pyritään tukemaan käyttämällä vaihtelevia opetusmenetelmiä. Opetusmenetelmiä voivat olla esimerkiksi luennoiva, kyselevä, keskusteleva ja ongelmalähtöinen menetelmä. Työtapoina voidaan käyttää opettajajohtoista opetusta, parityötä, ryhmätyötä, itsenäistä opiskelua (tai osittain itsenäistä), etäopetusta tai eriyttävää opetusta.

Opiskelijoita autetaan löytämään omat työskentelytapansa. Opintojen ja taitojen edetessä itsenäisen tiedonhankinnan merkitys lisääntyy. Esimerkiksi oppiainerajat ylittävä portfoliotyöskentely antaa opiskelijoille mahdollisuuksia asettaa omia tavoitteita, valita omia sisältöjä ja toimintatapoja. Kun aiheet liittyvät koulun ulkopuoliseen kulttuuriin, sen ominaispiirteisiin ja ongelmiin, portfoliotyöskentelystä tulee konkreettisempi ja elämänläheisempi. Se haastaa

opiskelijan aktiivisuuteen ja tiedostamiseen. Sitä kautta hän voi kehittää ymmärrystään maailman ilmiöistä ja ihmisistä kriittisenä ja vastuullisena kansalaisena. Samalla se auttaa opiskelijaa käyttämään itselleen sopivia ja palkitsevia opiskelutapoja.

Oppimistilaisuuksia pyritään järjestämään myös koulun ulkopuolella (esim. esiintymiset, vierailut muissa oppilaitoksissa tai kulttuuritapahtumissa).

2.5 Opiskelijoiden osallisuus

Helsingin kaupungin lukioissa opiskelijat ovat työyhteisön jäseniä, joilla on sekä vastuuta yhteisöstä että mahdollisuus vaikuttaa monipuolisesti koulun toimintaan. Tavoitteena on luoda jokaiseen lukioon toiminnalliset rakenteet, jotka edistävät opiskelijoiden aktiivista osallisuutta koulussa ja yhteiskunnassa.

Oppilaskuntatoiminta on tärkeä osa lukioiden toimintakulttuuria. Osallistumalla ja vaikuttamalla opiskelijat oppivat ottamaan vastuuta ja harjaantuvat toimimaan demokraattisessa yhteiskunnassa.

Oppilaskunnalla on keskeinen osa luotaessa myönteistä opiskeluympäristöä. Tämän vuoksi Sibelius-lukiossa arvostetaan oppilaskunnan toimintaa ja sen toiminnalle luodaan edellytyksiä. Kaikki opiskelijat ovat mukana rakentamassa yhteisöllisyyteen ja vastuullisuuteen kannustavaa ympäristöä.

Opinto-ohjaus, ryhmänohjaus, tutor-toiminta, opiskelijahuoltoryhmä ja oppilaskunnan hallituksen toiminta edistävät opiskelijoiden hyvinvointia ja vuorovaikutusta muun henkilöstön kanssa.

Opiskelijat osallistuvat koulun hallintoon johtokunnan jäseninä. Opiskelijoita kuullaan opetussuunnitelman toteuttamiseen liittyvissä asioissa, esimerkiksi yksittäisten kurssien suunnittelussa, toteuttamisessa ja arvioinnissa. Lisäksi opiskelijat osallistuvat koulun toiminnan arviointiin, mikä voi tapahtua esimerkiksi kyselyjen, haastattelujen ja keskustelujen avulla.

Poistettu: . ¶

2.6 Yhteistyö

Sibelius-lukion toimintakulttuuri perustuu vuorovaikutukseen eri tahojen kanssa.

Sibelius-lukiossa yhteistyö tapahtuu seuraavilla tasoilla:

- koulun sisäinen yhteistyö
- yhteistyö vanhempien kanssa
- oppilaitosyhteistyö
- kuntatason yhteistyö
- tiede-, taide-, yhteiskunta- ja kulttuuriyhteistyö sekä yhteydet liike-elämään ja seurakuntiin
- kansainvälinen yhteistyö

Keskeisiä yhteistyökumppaneita lukion toiminnan kannalta ovat opiskelijoiden huoltajat. Sibelius-lukiossa kehitetään vanhempainseuran toimintaa. Sibelius-lukion vanhemmat ovat mukana erilaisissa hankkeissa, jotka liittyvät opetussuunnitelmatyöhön sekä opiskelijoiden toimintaedellytysten kehittämiseen lukiossa.

3. OPETUKSEN JÄRJESTÄMINEN SIBELIUS-LUKIOSSA

3.1 Tuntijako

Sibelius-lukio noudattaa erityisen tehtävän saaneen lukion tuntijakoa opetusministeriössä vahvistetun erityislukioluvan mukaisesti. Opiskelijat, jotka suorittavat vähintään 12 kurssia erityisen koulutustehtävän opintoja, ovat oikeutettuja vähentämään valtioneuvoston asetuksen (955/2002) 8 §:ssä säädetystä pakollisten kurssien määrästä kahdeksan kurssia. Opiskelijan tulee kuitenkin suorittaa vähintään puolet lukion jokaisen pakollisen oppiaineen pakollisista kursseista. Erityisen koulutustehtävän mukaisten opintojen tulee olla muita kuin opetussuunnitelman perusteissa määritellyjä pakollisia ja valtakunnallisia syventäviä kursseja.

Ylioppilaskirjoituksiin saa pääsääntöisesti osallistua, kun on suorittanut vähintään oppiaineen valtakunnalliset pakolliset kurssit.

Ylioppilastutkintoasetuksessa on tarkemmat määräykset tutkintoon osallistumisesta ja sen suorittamisesta.

SIBELIUS-LUKION TUNTIJAKO

OPPIAINE TAI AINERYHMÄ	PAKOLLISET KURSSIT *)	VALTAKUNNALLISET SYVENTÄVÄT KURSSIT	KOULUKOHTAISET SYVENTÄVÄT KURSSIT	KOULUKOHTAISET SOVELTAVAT KURSSIT	YHTEENSÄ
Äidinkieli ja kirjallisuus	6	3			9
Kielet					
perusopetuksen vuosiluokilta 1-6 alkava kieli (A-kieli)	6	2			8
perusopetuksen vuosiluokilta 7-9 alkava kieli (B1-kieli)	5	2			7
muut kielet (B2- ja B3-kielet)		16			16
Matematiikka					
lyhyt oppimäärä	6	2	1 **)		9
pitkä oppimäärä	10	3	1 **)		14
Ympäristö- ja luonnontieteet					
Biologia	2	3			5
Maantiede	2	2			4
Fysiikka	1	7			8
Kemia	1	4			5
Uskonto tai elämäntutkimus	3	2			5
Filosofia	1	3			4
Psykologia	1	4			5
Historia	4	2			6
Yhteiskuntaoppi	2	2			4
Taito- ja taideaineet					
Liikunta	2	3			5
Musiikki	1-2	3			4-5
Kuvataide	1-2	3			4-5
Terveystieto	1	2			3
Opinto-ohjaus	1	1			2
Koulukohtaiset syventävätkurssit					
Kielten, matematiikan ja äidinkielen tasonkurssi			1		
Humanististen oppiaineiden eheytyskurssi			1		
Luonnontieteellisten oppiaineiden eheytyskurssi			1		
ERITYISEN TEHTÄVÄN SAANEEN LUKION TAIDEAINEIDEN KURSSIT					
*) Opiskelijat, jotka suorittavat vähintään 12 kurssia erityisen koulutustehtävän opintoja, ovat oikeutettuja vähentämään valtioneuvoston asetuksen (955/2002) 8 §:ssä säädetystä pakollisten kurssien määrästä kahdeksan kurssia. Opiskelijan tulee kuitenkin suorittaa vähintään puolet lukion jokaisen pakollisen oppiaineen pakollisista kursseista.					
	ERITYISEN TEHTÄVÄN MUKAISET PAKOLLISET KURSSIT	ERITYISEN TEHTÄVÄN MUKAISET SYVENTÄVÄT KURSSIT	ERITYISEN TEHTÄVÄN MUKAISET KOULUKOHTAISET SYVENTÄVÄT KURSSIT	ERITYISEN TEHTÄVÄN MUKAISET KOULUKOHTAISET SOVELTAVAT KURSSIT	
MUSIIKKIAINEET					
Musiikki ja kulttuuri	4	3			
Musiikin teoria		3			
Sävellys ja sovitus		2			
Musiikkiteknologia		2			
Kuoro		5			
Yhteismusisointi		5			
Soitin/laulu pääaine		5			
Soitin/laulu sivuaine		3			
Produktio		2			
Lukiodiplomi (musiikki)		1			
TANSSIAINEET					
Tanssi ja kulttuuri	4	2			
Liikeilmaisuus ja kehontieto	1				
Nykytanssi		6			
Baletti		6			
Kansantanssi		1			
Produktio		3			
Lukiodiplomi (tanssi)		1			
Taideaineiden koulukohtaiset syventävät kurssit					
Esiintyjän vuorovaikutustaidot			1		
Taiteilija tuottajana			1		

**) Kurssi on valinnainen valtakunnallisen syventävän kurssin kanssa

3.2 Kieliohjelma

Helsingin kaupungin lukioiden kielitarjonta on monipuolinen. Lukioissa tarjolla olevat A-kielet ovat englanti, ruotsi, saksa, ranska ja venäjä. B1-kielinä tarjotaan ruotsia ja englantia ja muina B-kielinä saksaa, ranskaa, espanjaa, venäjää, italiaa ja latinaa. Lukiot voivat lisäksi tarjota kursseja muissa kielissä.

Helsingissä toimivien yksityisten ja valtion lukioiden sekä aikuislukioiden kieliohjelmat täydentävät kaupungin lukioiden kielitarjontaa. A-kielen opetusta järjestetään em. kielten lisäksi espanjan kielessä.

Kielten tarjonta, opetusryhmien muodostuminen sekä opiskelun jatkuvuus turvataan lukioiden yhteistyöllä ja kaupungin toisen asteen yhteistä kurssitarjontaa hyödyntäen.

Kieliohjelma Sibeliuksen lukiossa:

A-kielet: englanti, ruotsi, saksa, ranska ja venäjä

B1-kieli: ruotsi

B2-kielet: ranska, saksa ja venäjä

B3-kielet: italia, ranska, saksa ja venäjä

Opiskelijalla on oikeus täydentää kieliopintojaan opiskelemalla lukiokursseja muissa oppilaitoksissa.

3.3 Koulun painotukset

Sibeliuksen lukiolla on erityinen koulutustehtävä. Koulu toimii musiikin ja tanssin erikoislukiona.

3.4 Opiskelijaksi otto

Kouluun pyritään toisen asteen koulutuksen yhteishaussa. Yleislinjalle opiskelijat valitaan peruskoulun päättötodistuksen lukuaineiden keskiarvon osoittamassa paremmuusjärjestyksessä. Rehtori päättää vuosittain miten musiikki- ja tanssilinjalle pyrkivät opiskelijat valitaan. Valinnan muoto ilmoitetaan Helsingin kaupungin julkaisemassa Ammatillinen koulutus ja lukiot -oppaassa.

3.5 Koulun opetusjärjestelyt

Opetusjärjestelyjen lähtökohtana ovat lukiolaki, lukioasetus sekä ylioppilastutkintoasetus sekä valtakunnalliset lukion opetussuunnitelman perusteet. Lisäksi Helsingin kaupungin opetustoimen päätökset vaikuttavat opetusjärjestelyihin.

Opetusjärjestelyjen tavoitteena on taata opiskelijalle mahdollisuus suorittaa lukio-opinnot kolmessa vuodessa suunnitellusti ja järkevästi edeten. Opetusjärjestelyissä on tavoitteena ottaa huomioon ylioppilaskirjoitusten hajauttamismahdollisuus.

Lukiokoulutukseen liittyy olennaisesti ylioppilastutkinto. Lukiodiplomi on ylioppilastutkintoa täydentävä vapaaehtoinen lisänäyttö lukion aikana osoitetusta erityisharrastuneisuudesta ja -osaamisesta. Lukiodiplomin suorittamisen ehdot vaihtelevat oppiaineittain, mutta niihin liittyy aina pitkäkestoinen näyttö. Lukiodiplomia suoritettaessa ja arvioitaessa noudatetaan Opetushallituksen ohjeita.

Opetustilat

Opetusta annetaan pääsääntöisesti Sibelius-lukion tiloissa. Tarvittaessa vuokrataan lisätiloja, esimerkiksi yhteisiä juhlia ja tapahtumia varten.

Lukuvuoden opetuksen jaksottaminen

Sibelius-lukiossa opetus järjestetään pääsääntöisesti 5-jaksojärjestelmän mukaisesti. Kunkin jakson päätteeksi on koejakso. Taideaineiden opetusjärjestelyt tarkentuvat lukuvuosittain toimintasuunnitelmassa.

Kurssitarjotin opetusjärjestelyjen välineenä

Kurssitarjotin pyritään rakentamaan siten, että mahdollisimman monen opiskelijan valinnat toteutuvat. Ryhmäkokoä määräteltäessä otetaan huomioon kunkin opiskeltavan aineen erityisluonne ja sen opettamiseen liittyvät opetusmenetelmät sekä taloudelliset resurssit. Tavoitteena on, ettei ryhmäkoko suurimmillaankaan ylittäisi 36 opiskelijaa.

Opetusjärjestelyjä koskevat säännöt

Vuosittain laaditaan Sibelius-lukion opinto-opas, jossa selvitetään opetukseen liittyviä järjestelyitä, kuten kurssien suorittaminen, muualla suoritettavat kurssit, poissaolojen vaikutus opintoihin jne. Opinto-oppaassa esitettävät asiat päätetään opettajainkokouksessa.

3.6 Itsenäinen opiskelu ja etäopiskelu

Itsenäinen opiskelu on opiskelua, joka tapahtuu kokonaan ilman muodollista lähiopetusta. Opiskelija voi suorittaa itsenäisesti kokonaisia kursseja. Kursseja voi suorittaa itsenäisesti myös osittain. Lupa anotaan kurssista vastaavalta opettajalta kirjallisesti. Itsenäisen suorituksen voimassaolo sovitaan luvan

myöntämisen yhteydessä, kuitenkin siten, että lupa on voimassa enintään yhden lukuvuoden. Luvussa 6.1 tarkennetaan itsenäisen suorituksen ohjeita.

3.7 Oppilaitosten yhteiset opetusjärjestelyt

Sibelius-lukion yhteistyö eri oppilaitosten kanssa pohjautuu koulun arvopohjaan ja koulun erityiseen tehtävään. Yhteistyötä voidaan tehdä myös lähiympäristön koulujen ja oppilaitosten kanssa. Opiskelijoilla on mahdollisuus suorittaa kursseja toisen asteen oppilaitoksissa.

3.8 Muut opetusjärjestelyt

Koulun erityisen tehtävän vuoksi yhteistyötä tehdään myös muiden tahojen, kuten esimerkiksi orkesterin, teattereiden ja tanssilaitosten, kanssa pääkaupunkiseudulla, koko maassa ja kansainvälisesti. Kansainvälinen toiminta pohjautuu koulun erityisluonteeseen. Kansainvälistä yhteistyötä ohjaa myös Helsingin kaupungin kansainvälisyysstrategia.

Vuosittaisessa toimintasuunnitelmassa esitellään lukuvuoden aikana toteutettavat yhteiset hankkeet. Toimintasuunnitelmaa tarkennetaan tarvittaessa.

4. OHJAUKSEN JÄRJESTÄMINEN SIBELIUS-LUKIOSSA

Ohjaustoiminta

Opiskelijoiden yksilölliset ohjaukselliset tarpeet ovat ohjaustoiminnan lähtökohta. Tavoitteena on tukea lukio-opintojen sujumista ja vahvistaa opiskelijoiden tasa-arvoa. Ohjaus tukee opiskelijaa lukio-opiskeluun liittyvissä valinta- ja päätöksentekotilanteissa sekä henkilökohtaisissa opiskelun ja elämäntilanteen kysymyksissä. Ohjauksen avulla opiskelija oppii ymmärtämään, miten hänen tekemänsä valinnat ja päätökset ovat suhteessa ura- ja elämänsuunnitteluun.

Helsingin lukioissa ohjauksen toteuttamiseen osallistuu koko opettajakunta. Lukio laatii ohjaussuunnitelman, josta käyvät ilmi ohjausta toteuttavat henkilöt, heidän tehtävänsä ja vastuualueensa. Opiskelijalle ja hänen huoltajalleen tiedotetaan ohjauksen muodoista ja ohjausta antavien henkilöiden tehtäväjaosta. Ohjaussuunnitelman toteutumista arvioidaan vuosittain.

Opinto-ohjaajalla on päävastuu ohjauksen kokonaisuuden suunnittelusta ja toteutuksesta sekä opinto-ohjauksen käytännön järjestämisestä. Opinto-ohjaaja suunnittelee ohjauksen kokonaisuutta yhteistyössä rehtorin, ryhmäohjaajien, aineenopettajien, erityisopettajien ja muun kouluyhteisön jäsenten kanssa. Opinto-ohjausta toteutetaan henkilökohtaisena ohjauksena, pienryhmäohjauksena ja opinto-ohjauksen kursseina. On tärkeää huolehtia opiskelijan mahdollisuudesta saada riittävästi henkilökohtaista ohjausta.

Opinto-ohjaajan erityisellä vastuulla on opiskelijoiden lukioaikaiseen opiskeluun liittyvien valintojen ohjaaminen sekä jatkokoulutus- ja elämänsuunnitelmiin liittyvät ohjaukselliset kysymykset. Opiskelijan päätöksenteon ohjaus on koko lukioajan kestävä prosessi, johon varataan aikaa sekä henkilökohtaisena että ryhmäohjauksena. Lisäksi huolehditaan siitä, että opiskelijat oppivat käyttämään keskeisiä tietolähteitä sekä yhteiskunnan tarjoamia ohjaus-, neuvonta- ja tietopalveluita.

4.1 Ohjaustoiminnan tehtävä ja tavoitteet

Sibelius-lukion opinto-ohjauksen tavoitteena on tukea opiskelijoita suoriutumaan opinnoistaan oman opiskelusuunnitelmansa mukaan, ohjata heitä tekemään suunnitelmallisia valintoja sekä seurata opintojen etenemistä ja opiskelijoiden hyvinvointia ja tukea opiskelijoita opintojen eri vaiheissa. Opetustarjonta Sibelius-lukiossa on suunniteltu niin, että lukio-opinnot on mahdollista suorittaa keskimäärin kolmessa lukuvuodessa.

Kurssitarjotin pyrkii mahdollistamaan yksilöllisten opintosuunnitelmien tekemisen. Vapautteen tehdä ainevalintamuutoksia sisältyy samalla henkilökohtainen vastuu tehdyistä ratkaisusta.

Opiskelijoiden opintosuunnitelmien toteutumista seuraa opinto-ohjaaja yhteistyössä rehtorin, ryhmäohjaajien, aineenopettajien, koulusihteerin sekä opiskelijan huoltajien kanssa. Keskeistä on, että opinto-ohjauksen toteuttamiseen osallistuu koko opettajakunta.

Lisäksi opinto-ohjauksen tavoitteena on ohjata opiskelijoita valintoihin, jotka tarjoavat hänelle mahdollisimman monipuoliset jatko-opintomahdollisuudet.

Vuosittaisessa ohjaussuunnitelmassa tarkennetaan opinto-ohjauksen järjestämistä ja sen resursointia. Ohjaussuunnitelma on osa toimintasuunnitelmaa.

4.2 Ohjauksen osa-alueet

Opinto-ohjauksen osa-alueita Sibelius-lukiossa ovat

1. Lukio-opintoihin orientoiminen

Opinto-ohjauksen avulla opiskelijoita perehdytetään opiskelukäytäntöihin lukiossa ja erityisesti Sibelius-lukiossa. Sekä perus- että taideaineissa opiskelijaa ohjataan vastuulliseen suunnitteluun ja toteutukseen. Opiskelun ja oppimisen ohjausta opiskelijalle tarjotaan koko lukio-opiskelun ajan.

2. Ohjaus lukioaikana

Ohjauksellista tukea opiskelijalle tarjotaan yksilö- ja ryhmäohjauksena koko lukio-opiskelun ajan. Ohjauksellista tukea antavat myös aineenopettajat, joilla on keskeinen asema ainekohtaisessa ohjauksessa, kuten esimerkiksi kurssin suorittamisessa ja oppiainekohtaisten arviointiperusteiden esittelyssä.

3. Jatko-opintojen ja ammatillisen suuntautumisen ohjaus

Opiskelijoille tiedotetaan jatko-opinnoista ja koulutukseen hakeutumisesta ryhmä- ja yksilöohjauksessa sekä erilaisten informaatiopisteiden kautta. Opiskelijoita ohjataan käyttämään eri oppilaitosten ja toimialojen verkkosivuja sekä opinto-oppaita. Opiskelijat voivat käyttää myös työvoimatoimiston palveluita, joihin kuuluvat mm. tietopalvelu ja ammatinvalintapsykologin palvelut.

Opiskelijoille annetaan tietoa eri oppilaitosten Avointen ovien -päivistä sekä kutsutaan omaan kouluun vierailijoita eri oppilaitoksista.

Lukion päättövaiheen opiskelijoita ohjataan keskustelemaan lukion jälkeisistä suunnitelmista opinto-ohjaajan kanssa. Tavoitteena on, että jokaisella Sibelius-lukion päättävällä opiskelijalla on suunnitelma tulevaisuudestaan lukion päättymisen jälkeen.

Jatko-opinnoista ja ammatillisesta suuntautumisesta pyritään tiedottamaan laaja-alaisesti ja niin, että opiskelija tekee tietoisia, omasta motivaatiosta ja suuntautumisesta lähteviä valintoja. Työelämään tutustumisjakso toteutetaan OPO2 kurssin yhteydessä.

4. Ohjauksellinen opiskelijahuoltotyö

Opiskelijahuoltotyön tavoitteena on seurata opiskelijoiden opintojen etenemistä ja heidän hyvinvointiaan. Opinto-ohjaukselliseen opiskelijahuoltotyöhön osallistuu koko henkilöstö, ja sen tavoitteena on, että opiskelija tiedostaa omat voimavaransa ja mahdollisuutensa niin, että hän voi suoriutua opinnoistaan parhaalla mahdollisella tavalla.

4.3 Ohjauksen toteuttaminen, työnjako ja tehtävät

Toteuttaminen

Opinto-ohjaaja koordinoi opinto-ohjausta ja sen toteutumista. Opinto-ohjausta tehdään yhteistyössä ryhmäohjaajien ja aineenopettajien kanssa. Tavoitteena Sibelius-lukiossa on, että jokainen opetushenkilökuntaan kuuluva sisällyttää toimenkuvaansa kuuluvana työtehtävänä opinto-ohjauksen. Käytännön työmuodot ohjauksessa ovat ryhmäohjaus sekä henkilökohtainen ohjaus. Pääosa opinto-ohjauksesta toteutuu henkilökohtaisena ja pienryhmäohjauksena.

Ryhmäohjauksessa opinto-ohjaaja sekä ryhmäohjaajat perehdyttävät opiskelijoita lukion opiskelukäytänteisiin ja käsittelevät ajankohtaisia opiskeluun ja jatko-opintoihin liittyviä asioita. Opinto-ohjaaja ja ryhmäohjaajat auttavat opiskelijoita laatimaan henkilökohtaisen opiskelu- ja ylioppilastutkintosuunnitelman ja seuraavat näiden toteutumista. Sibelius-lukiossa annetaan myös erityistä taideaineiden opinto-ohjausta.

Työnjako ja tehtävät

Opinto-ohjaajalla on päävastuu opinto-ohjauksen suunnittelusta ja koordinoimisesta. Opinto-ohjaaja huolehtii, että koulussa on ajan tasalla oleva ohjaussuunnitelma, joka sisältää vuosittaiseen opinto-ohjaukseen käytettävissä olevan resurssin ja työnjaon. Opinto-ohjaaja vastaa tutortoimintaan liittyvistä järjestelyistä.

Opinto-ohjauksen muotoja ovat henkilökohtainen ja ryhmien ohjaus. Opinto-ohjaaja järjestää säännöllisesti ryhmäohjaajien kokouksia ja osallistuu vanhempainiltojen järjestämiseen.

Ryhmäohjaaja perehdyttää opiskelijoita lukio-opintoihin sekä koulun käytänteisiin. Tätä varten järjestetään säännöllisesti ryhmäohjausta. Sibelius-lukiossa pyritään siihen, että ryhmäohjaaja haastattelee ryhmänsä opiskelijoita myös henkilökohtaisesti etenkin opintojen alkuvaiheessa. Ryhmäohjaaja seuraa opiskelijoiden suorituksia yhteistyössä opinto-ohjaajan kanssa. Ryhmäohjaajat osallistuvat ryhmäohjaajien kokouksiin, vanhempainiltoihin ja yhteistyöhön vanhempien kanssa.

Aineenopettajat antavat omaan oppiaineeseensa liittyvää opinto-ohjausta ja seuraavat opiskelijan suorituksia omassa oppiaineessaan. Aineenopettaja ohjaa opiskelijan itsenäisiä suorituksia.

Erityisopettaja antaa kurssimuotoista erityisopetusta sekä pienryhmä- ja yksilöopetusta. Erityisopettajan pitämät kurssit kuvataan opetussuunnitelman luvussa 7 opinto-ohjauksen kurssien yhteydessä. Erityisopettaja arvioi erityistä

tukea tarvitsevan opiskelijan oppimisvaikeuksien vaikutusta opiskeluun ja on mukana arvioimassa opiskelijan tarvitsemaa erityistä tukea ja sen käytännön toteuttamista. Erityisopettaja tekee yhteistyötä aineenopettajien ja opinto-ohjaajan kanssa oppimisvaikeuksiin liittyvissä kysymyksissä. Erityisopettaja kuuluu koulun moniammatilliseen opiskelijahuoltoryhmään.

Työnjaon mukaan **rehtorin ja apulaisrehtorin** tehtävänä on yhteistyössä opinto-ohjaajan kanssa pyrkiä varmentamaan lukuvuosittain, että opinto-ohjaukselle järjestetään asianmukainen resurssi ohjaustyötä sen suunnittelua ja toteuttamista varten.

Opiskelusta Sibelius-lukiossa tiedotetaan lukio-opintoihin hakeutuville, perusopetuksen päättövaiheessa oleville oppilaille, heidän huoltajilleen, oppilaanohjaajille ja opettajille.

Rehtori tiedottaa lukio-opintoihin ja ylioppilastutkintoon liittyvistä määräyksistä opiskelijoille ja heidän huoltajilleen. Rehtorin ja apulaisrehtorin keskinäisessä työnjaossa sovitaan muista ohjauksellisista tehtävistä esimerkiksi ylioppilastutkintoon liittyen.

4.4 Ohjauksellinen tiedottaminen

Opinto-ohjauksesta annetaan tietoa opinto-oppaassa, esitteissä, www-sivuilla ja informaatiotilaisuuksissa. Aineenopettajat tiedottavat omaan oppiaineeseensa liittyvistä opiskelukäytännöistä. Opiskelijoille on tarjolla opiskeluun ja jatko-opintoihin liittyvää materiaalia. Opinto-ohjaaja ottaa vastaan Sibelius-lukiossa opiskelemisesta kiinnostuneita ryhmiä ja antaa opiskeluun liittyvää ohjausta.

4.5 Ohjaukseen liittyvä yhteistyö

Opinto-ohjaukseen liittyy yhteistyö tiede- ja taidekorkeakoulujen kanssa sekä muiden oppilaitosten, koulujen ja eri asiantuntijoiden kanssa. Yhteistyötä tehdään eri ammattialojen, kuten esimerkiksi sosiaaliviranomaisten, KELA:n ja työhallinnon kanssa.

5. OPISKELIJAN TUKEMINEN SIBELIUS-LUKIOSSA

5.1 Tukiopetus

Tukiopetusta annetaan resurssien mukaan.

5.2 Opiskelijahuolto

Opiskelijahuollolla tarkoitetaan koulu yhteisön hyvinvointia ja turvallisuutta ylläpitävää työtä ja toimia, joilla edistetään opiskelijoiden tervettä ja tasapainoista kehitystä sekä luodaan edellytykset hyvälle oppimiselle. Opiskelijahuoltotyö kuuluu osaltaan kaikille koulu yhteisössä työskenteleville.

Lukiossa tuetaan aikuistuvan nuoren ja täysi-ikäisen opiskelijan itsenäisyyden ja vastuullisuuden kehittymistä. Samalla huolehditaan tuen tarjoamisesta niin, että nuori ei jää yksin opiskeluun ja elämäntilanteeseen liittyvien ratkaisujen kanssa. Opiskelijahuoltotyö on koulun yhteisöllistä, vuorovaikutuksellista ja kaikkien hyvinvoinnista huolehtivaa toimintakulttuuria. Lukiossa tuetaan opiskelijoiden ryhmäytymistä ja osallisuutta edistävien rakenteiden luomista.

Opiskelijahuoltotyö perustuu luottamukselliseen ja vastuulliseen yhteistyöhön koulun henkilöstön ja opiskelijoiden kesken. Sen onnistuminen edellyttää yhdessä laadittuja toimintamalleja ja suunnitelmia ennaltaehkäisevää työtä sekä ongelma-, onnettomuus- ja kriisitilanteiden hoitamista varten. Opiskelijoille ja vanhemmille tiedotetaan säännöllisesti opiskelijahuollon yleisistä käytänteistä ja toimintasuunnitelmista.

Jokaisessa lukiossa on säännöllisesti kokoontuva moniammatillinen opiskelijahuoltoryhmä, joka vastaa opiskelijahuoltotyön kehittämistä ja toiminnan koordinoimisesta. Moniammatillisessa työssä noudatetaan ammattieettisiä periaatteita sekä tietojensaantia ja salassapitoa koskevia säädöksiä.

Mikäli opiskelija tarvitsee erityistä tukea, tukitoimia voidaan suunnitella ja toteuttaa opiskelijan, opettajien, opiskelijahuoltohenkilöstön ja vanhempien yhteistyönä. Tarvittaessa yhteistyötä tehdään muiden viranomaisten sekä hoidosta ja kuntoutuksesta vastaavien asiantuntijoiden kanssa. Koulussa huolehditaan siitä, että opiskelijalle annetaan tieto hänen käytettävissään olevista terveydenhuollon ja sosiaalihuollon palveluista ja muista nuorten tukipalveluista. Tarvittaessa nuori ohjataan hakeutumaan näihin palveluihin. Yhteistyössä vanhempien kanssa otetaan huomioon luottamuksellisuus, nuoren ikä ja etu.

Opiskelijahuollon palveluita lukiossa on kouluterveydenhuolto. Lisäksi lukioissa voi olla psykologi- ja kuraattoripalveluita. Opiskelijahuolto toteutetaan yhteistyössä terveys-, sosiaali- ja nuorisotoimen sekä muiden psykososiaalista tukea tarjoavien yhteistyötahojen kanssa.

Kaikki Sibelius-lukiossa toimivat huolehtivat omalta osaltaan koulun jäsenten hyvinvoinnista. Sibelius-lukiossa pyritään sosiaaliseen vahvistamiseen opiskelu- ja työympäristössä.

Aineenopettaja seuraa oppitunneillaan opiskelijoiden läsnäoloa ja hyvinvointia. Aineenopettajan tärkeä tehtävä oppitunnilla on myös hyvän ja turvallisen oppimisilmapiirin luominen. Hän pyrkii huomioimaan erilaiset oppijat. Hän keskustelee mahdollisista ongelmista opiskelijan kanssa ja ohjaa häntä tarvittaessa eteenpäin yhteistyössä opiskelijan itsensä, hänen huoltajiensa ja opiskelijahuoltoryhmän kanssa. Aineenopettaja ilmoittaa ryhmänohjaajalle tai opinto-ohjaajalle opiskelijan poikkeuksellisen runsaista poissaoloista. Erilaisista toimintatavoista sovitaan tilannekohtaisesti aineenopettajan, ryhmänohjaajan, rehtorin, opinto-ohjaajan ja opiskelijan itsensä kanssa. Tarkemmat ohjeet poissaolojen seurannasta sisältyvät koulun kriisisuunnitelmaan.

Ryhmänohjaaja seuraa oman ryhmänsä opiskelijoiden opintojen etenemistä kokonaisvaltaisesti ja on yhteydessä ryhmänsä opiskelijoiden huoltajiin. Hän on keskeisessä asemassa opiskelijahuoltoryhmässä, kun käsitellään hänen ryhmänsä asioita. Ryhmänohjauksessa huomiota kiinnitetään ryhmäytymiseen heti opiskelujen alkaessa ja sitä ylläpidetään opintojen edetessä.

Sibelius-lukion opiskelijahuoltoryhmä on moniammatillinen ja kokoontuu säännöllisesti.

Opiskelijahuoltoryhmä käsittelee opiskelijoita koskevia asioita ja osaltaan toteuttaa, koordinoi ja kehittää opiskelijahuoltotyötä yhteistyössä eri tahojen kanssa koulussa ja koulun ulkopuolella. Ryhmän toiminnasta vastaa rehtori. Opiskelijahuoltoryhmän toiminnasta tiedotetaan eri yhteyksissä lukion sisällä: vanhempainilloissa, vanhempainoimikunnassa, ryhmänohjauksessa sekä opettajien kokouksissa. Opiskelijahuoltoryhmän kokoonpanosta ja toiminnasta tiedotetaan lukion opinto-oppaassa ja [www-sivuilla](#).

Sibelius-lukioon tulee lukuvuosittain opiskelijoita ympäri Suomea. Ryhmänohjauksella, tutortoiminnalla ja opinto-ohjauksella on tärkeä tehtävä näiden opiskelijoiden perehdyttämisessä uuteen opiskelu- ja asuin ympäristöön. Näiden opiskelijoiden fyysiseen, psyykkiseen ja sosiaaliseen hyvinvointiin pyritään kiinnittämään erityistä huomiota.

Sibelius-lukiossa on olemassa päivitettävä kriisisuunnitelma, joka on osa turvallisuuskansiota.

5.3 Opiskeluun liittyvä erityinen tuki

Lukiossa annetaan tukea opiskelijalle, jonka opiskelun edellytykset ovat heikentyneet sairauden, vamman tai muun syyn vuoksi. Erityisen tuen piiriin kuuluvat opiskelijat, jotka tarvitsevat tukea psyykkisistä tai sosiaalisista tai elämäntilanteeseen liittyvistä syistä tai joilla on oppimisvaikeuksia.

Tavoitteena on auttaa ja tukea opiskelijaa siten, että hänellä on mahdollisuus suorittaa lukio-opintonsa. Opiskelija voi saada erityisopetusta, opiskelijahuollon palveluita tai hänet ohjataan tarvittaessa käyttämään koulun ulkopuolisia hoitopalveluita (ks. 5.2. Opiskelijahuolto).

Lukiossa ilmaantuviin vaikeuksiin puututaan välittömästi, kun ne on havaittu. Erityistä tukea tarvitsevan opiskelijan opetus- ja koetilanteet järjestetään siten, että hänen yksilölliset tarpeensa voidaan ottaa huomioon kaikkien oppiaineiden opetuksessa ja eri oppimisympäristöissä.

Erityistä tukea tarvitsevalle opiskelijalle laaditaan kirjallinen suunnitelma, jossa todetaan, miten hänen yksilölliset tukitoimensa koulussa järjestetään. Suunnitelman tekoa koordinoi opiskelijahuoltoryhmä. Suunnitelmaa toteuttavat kaikki opiskelijaa opettavat opettajat sen mukaan, miten kunkin opiskelijan tarpeiden perusteella sovitaan.

Erityistä tukea tarvitsevan opiskelijan arviointia käsitellään Opiskelijan oppimisen arviointi-luvussa (ks. luku 6.)

Erityisopetus

Helsingin kaupungin lukioissa ja aikuislukioissa toimii laaja-alaisia erityisopettajia. Lukion erityisopetusta annetaan kurssimuotoisena sekä yksilö- ja pienryhmäopetuksena. Lukion erityisopetuksen kurssit ovat soveltavia kursseja, aikuislukiossa valinnaisia kursseja. Kurssit arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Lukion erityisopetus on ensisijaisesti pedagogista tukea, joka kohdistuu oppimaan oppimiseen, oman oppimistyylin löytämiseen sekä itsetunnon vahvistamiseen oppijana. Erityisopetus tukee myös opiskelijaa, jolla on kielellisiä erityisvaikeuksia tai muita oppimisvaikeuksia. Erityisopettaja ei ota vastuuta opetussuunnitelman mukaisten oppiaineiden opetuksesta eikä eri oppiaineiden tukiopetuksesta.

Erityisopettaja osallistuu tarvittaessa opiskelijan ohjaukseen ja arviointiin silloin, kun on kyse oppimisvaikeuksiin liittyvistä asioista. Hän toimii yhteistyössä opiskelijaa opettavien aineenopettajien kanssa.

Opiskelijan tukeminen toteutetaan moniammatillisena yhteistyönä, johon opiskelija itse ja tarvittaessa hänen vanhempansa osallistuvat.

Erityisjärjestelyt

Erityistä tukea ovat myös Valtioneuvoston asetuksen n:o 144 / 2001 § 14 tarkoittamat erityiset järjestelyt lukion aikana sekä oppimistilanteissa että kokeissa. Erityisjärjestelyjä voidaan suunnitella myös opiskelijalle, jolla on vähintään keskivaikea luki-vaikeus. Erityisjärjestelyt suunnitellaan moniammatillisena yhteistyönä yhdessä opiskelijan ja hänen huoltajiensa kanssa, mikäli opiskelija on alle 18-vuotias.

Erityisjärjestelyjä lukioaikana voi saada opiskelija, jonka tuen tarpeen opiskelijahuoltoryhmä on arvioinut. Erityisopettajan arvioima keskivaikea lukivaikeus mahdollistaa erityisjärjestelyiden käytön.

Erityisjärjestelyihin lukion aikana on mahdollisuus myös sellaisella opiskelijalla, joka ei aio osallistua ylioppilaskokeeseen. Ylioppilastutkintolautakunnalta anotaan erikseen erityisjärjestelyt ylioppilaskoetta varten.

Sibelius-lukiossa toimii erityisopettaja. Hän osallistuu tarvittaessa opiskelijan ohjaukseen ja arviointiin silloin, kun on kyse oppimisvaikeuksiin liittyvistä asioista, ja toimii yhteistyössä opiskelijaa opettavien aineenopettajien kanssa.

Erityisjärjestelyjä opiskelunsa tueksi tarvitseva opiskelija hankkii tarpeestaan asiantuntijan lausunnon, jonka pohjalta opiskelijalle laaditaan kirjallinen suunnitelma lukio-opiskelun tueksi. Erityisjärjestelyinä voidaan käyttää mm. pidennettyä koeaikaa, erillistä koetilaa tai suullista kuulustelua.

Sibelius-lukiossa tarjottavasta mahdollisuudesta erityisopetukseen tiedotetaan opiskelijoille ja heidän huoltajilleen koulun opinto-oppaassa ja infotilaisuuksissa.

Erityisopettajan pitämät kurssit kuvataan 7. luvussa opinto-ohjauksen kurssien yhteydessä. Ne toteutetaan kunakin lukuvuonna koulun toimintasuunnitelman mukaan.

5.4 Kieli- ja kulttuuriryhmien opetus

Yleistä

Kieli- ja kulttuuriryhmien opetuksella tarkoitetaan Helsingin opetussuunnitelmalinjauksessa ensisijaisesti maahanmuuttajataustaisten ja muiden vieraskielisten opiskelijoiden opetusta.

Maahanmuuttajataustaisten ja muiden vieraskielisten opiskelijoiden opetuksessa ja opiskelussa noudatetaan opetussuunnitelman perusteita, Helsingin lukiokoulutuksen linjauksia, kunnallista suomi toisena kielenä (S2)-opetussuunnitelmaa sekä koulun opetussuunnitelmaa.

Opetuksessa otetaan huomioon opiskelijoiden taustat ja lähtökohdat kuten suomen kielen taito, opiskelijan äidinkieli ja kulttuuri, maassaoloaika ja aikaisempi koulunkäynti. Opetus ja opiskelu tukevat opiskelijan kasvamista sekä suomalaisen kieli- ja kulttuuriyhteisön että opiskelijan oman kieli- ja kulttuuriyhteisön aktiiviseksi ja tasapainoiseksi jäseneksi.

Ohjauksella ja huoltajien kanssa tehtävällä yhteistyöllä on keskeinen merkitys maahanmuuttajataustaisen ja muun vieraskielisen opiskelijan opintojen tukemisessa.

Suomi toisena kielenä

Maahanmuuttajataustaiselle ja muulle vieraskieliselle opiskelijalle opetetaan koulun opetuskielen mukaan määräytyvän äidinkielen ja kirjallisuuden suomi äidinkielenä – oppimäärän sijasta S2 -oppimäärää, mikäli hänen suomen kielen taitonsa ei arvioida olevan äidinkielen tasoinen kaikilla kielitaidon osa-alueilla. Yhdessä oman äidinkielen kehittymisen kanssa S2-opetus vahvistaa opiskelijan identiteettiä ja rakentaa pohjaa toiminnalliselle kaksikielisyydelle. Lukion S2-oppimäärän tavoitteet ja sisällöt perustuvat perusopetuksessa tai muualla hankittuun suomen kielen perusteiden hallintaan. Kunnallisessa opetussuunnitelmassa kuvataan opetuksen tavoitteet, sisällöt ja arviointi.

Kaupungin lukioissa S2-opetusta annetaan pääsääntöisesti keskitetyissä opetusryhmissä lukioiden yhteistoiminta-aikoina. Joissakin lukioissa on lisäksi omia S2-opetusryhmiä. Opetusryhmän suositeltava vähimmäiskoko on kymmenen opiskelijaa.

Maahanmuuttajien äidinkieli

Maahanmuuttajataustaisille ja muille vieraskielisille opiskelijoille järjestetään mahdollisuuksien mukaan myös oman äidinkielen opetusta. Opetuksella tuetaan opiskelijan kasvamista sekä oman kieli- ja kulttuuriyhteisönsä että suomalaisen kieli- ja kulttuuriyhteisön aktiiviseksi ja tasapainoiseksi jäseneksi. Helsingissä maahanmuuttajien äidinkielen opetusta annetaan keskitetyissä opetusryhmissä kaksi tuntia viikossa niissä kielissä, joihin on laadittu kunnalliset opetussuunnitelmat.

Opiskelijan uskonto

Evankelis-luterilaisen ja ortodoksisen uskonnon opetuksessa noudatetaan koulukohtaisia opetussuunnitelmia. Opiskelijan oman uskonnon opetuksessa sovelletaan uskonnon opetussuunnitelman perusteiden periaatteita, erityisesti kaikille uskontosidonnaisille ryhmille laadittuja tavoitteita. Opetus perustuu kunnallisiin opetussuunnitelmiin. Omassa uskonnollisessa yhteisössä suoritettut opinnot voidaan rehtorin harkinnan mukaan hyväksilukea ja arvioida suoritusmerkinnällä.

Arviointi

Suomen kielen opetuksen ohella maahanmuuttajataustaisten ja muiden vieraskielisten opiskelijoiden tulee saada tarvittavaa tukea selviytyäkseen lukio-opinnoistaan edellytyksiään vastaavalla tavalla. Opiskelijoita informoidaan jo lukio-opintojen alussa opiskelumahdollisuuksista, tukijärjestelyistä sekä oikeuksista ylioppilastutkinnossa. Opiskelijoiden kielelliset vaikeudet sekä muut syyt, jotka vaikeuttavat osaamisen osoittamista, tulee ottaa huomioon arvioinnissa siten, että opiskelijalla on mahdollisuus erityisjärjestelyihin ja

muuhunkin kuin kirjalliseen näyttöön. Kyseiset vaikeudet voidaan ottaa huomioon annettaessa opiskelijan kurssi-arvosanaa.

Maahanmuuttajataustainen opiskelija arvioidaan S2 -oppimäärän mukaan, jos opiskelija on valinnut sen oppimääräkseen riippumatta siitä, onko hänelle järjestetty erillistä suomi toisena kielenä -opetusta vai ei tai onko lukio voinut tarjota vain osan S2 -kursseista. Äidinkielen ja kirjallisuuden suomi äidinkielenä -oppimäärän mukaisesti suoritettut kurssit luetaan hyväksi täysmääräisesti S2 -kursseihin, ja niistä saatu arvosana siirtyy S2 -kurssin arvosanaksi. S2 -kurssit korvaavat äidinkielen ja kirjallisuuden suomi äidinkielenä -oppimäärän kurssit vain siinä määrin kuin niiden tavoitteet ja sisällöt vastaavat toisiaan. Tällöin pääsääntöisesti pakollisten kurssien osalta edellytetään lisänäyttöjä ja arvosana harkitaan uudelleen niiden yhteydessä. Opiskelijalla voi olla todistuksessaan arvosana vain joko äidinkielen ja kirjallisuuden suomi äidinkielenä -oppimäärästä tai S2-oppimäärästä, mutta ei molemmista. S2 merkitään todistuksessa äidinkielen ja kirjallisuuden kohtaan.

Suomi toisena kielenä -ylioppilaskokeeseen voi osallistua vain opiskelija, jonka äidinkieleksi on väestökisterissä merkitty muu kuin suomi.

Mikäli opiskelijan opiskelema oma äidinkieli ei ole suomi, se kirjataan soveltaviin opintoihin omaksi kohdakseen otsikolla ”Maahanmuuttajan äidinkieli”. Maahanmuuttajien äidinkielen arvioinnin tulee kohdistua monipuolisesti kielitaidon ja tiedon eri alueisiin. Arviointiin vaikuttavat kirjalliset ja suulliset tuotokset, osallistumisaktiivisuus ja harrastuneisuus. Maahanmuuttajien äidinkieli arvioidaan soveltavana kurssina suorituserkinnällä. Arviointia voidaan täydentää kirjallisesti annettavalla sanallisella arvioinnilla.

Sibelius-lukion S2-kurssit järjestetään yhteistyössä muiden Helsingin lukioiden kanssa.

6. ARVIOINTI SIBELIUS-LUKIOSSA

6.1 Opiskelijan oppimisen arviointi

Helsingin kaupungin lukioissa opiskelijan oppimista ja työskentelyä arvioidaan ja opiskelijalle annetaan palautetta monipuolisesti. Arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön.

Arvioinnin ja palautteen avulla opiskelijaa ohjataan ja kannustetaan määrätietoiseen opiskeluun, luodaan edellytyksiä itsearviointiin, omien tavoitteiden asettamiseen ja työskentelyn kehittämiseen ja vahvistetaan siten oppimaan oppimisen taitoja. Opiskelijalle annetaan selkeää tietoa opintojen edistymisestä, tavoitteiden saavuttamisesta ja oppimistuloksista sekä opintojen aikana että lukio-opiskelun päättyessä. Opiskelijan opiskelema kurssi arvioidaan aina kurssin päättyttyä.

Opiskelun arviointi antaa opettajille tärkeää palautetietoa opetuksen tuloksellisuudesta ja vaikuttavuudesta. Huoltajat saavat arvioinnista tietoa opiskelijan opintojen edistymisestä ja oppimistuloksista. Arviointi antaa tietoa myös jatko-opintojen järjestäjille sekä työelämän edustajille.

Erityisen tehtävän saaneet lukiot ovat saaneet tuntijakopoikkeamapäätöksen, mutta eivät arviointiohjeita erityisen tehtävän mukaisiin oppiaineisiin. Tämän vuoksi Sibeliuksen lukiossa on erityisen tehtävän mukaisten oppiaineiden arviointiosuus kirjoitettu ainekohtaiseen osioon. Mikäli erityisohjeita ei ole annettu, noudatetaan valtakunnallisen tuntijaon oppiaineiden arviointiperusteita. Tällöin näiden arviointi on valtakunnallisen tuntijaon oppiaineiden arviointilinjan mukainen.

Oppiaineen kurssien arviointiperusteet, -menetelmät ja -käytänteet

Oppiaineen pakolliset ja opetussuunnitelman perusteissa määritellyt valtakunnalliset syventävät kurssit arvioidaan numeroin (4–10). Numeroarviointia voidaan täydentää sanallisella arvioinnilla. Mahdollisesta sanallisesta arvioinnista kerrotaan opetussuunnitelman arvioinnin ainekohtaisessa osuudessa. Koulukohtaiset syventävät ja soveltavat kurssit arvioidaan suoritusmerkinnällä, ellei arvioinnin ainekohtaisessa osuudessa toisin mainita.

Sibeliuksen lukiossa käytettävät kurssisuorituksiin liittyvät kirjainmerkinnät ovat seuraavat:

S = hyväksytysti suoritettu
H = hylätty
O = osallistunut opetukseen
K = keskeyttänyt
A = sanallinen arviointi

Mikäli opiskelija on saanut merkinnän O, hänen on mahdollisuus täydentää opintojaan ja suorittaa kurssi loppuun. Kesken oleva kurssi tulee suorittaa

loppuun seuraavan lukuvuoden ensimmäisen jakson loppuun mennessä, muutoin arvosanat muutetaan arvosanaksi K. Opettaja on velvollinen kirjaamaan yhteisesti sovittavalla tavalla perustelut O-merkinnälle.

Mikäli opiskelija on saanut merkinnän K, hänen on käytävä kurssi uudelleen, jos opiskelija tarvitsee kurssista kurssisuorituksen. Poikkeustapauksessa opettajan luvalla kurssin voi suorittaa myös itsenäisesti.

Hyväksytyn kurssin arvosanaa voi korottaa vain käymällä kurssi uudelleen. Arvosanoista parempi jää voimaan.

Jos lähiopetuksessa käyty kurssi on hylätty (arvosana 4 tai H), saa uusintakokeeseen osallistua kerran. Tilanne on sama, jos opiskelija on saanut kurssiarvosanaksi O-merkinnän sen takia, että hän ei ole osallistunut kurssikokeeseen.

Jokaisen kurssin alussa kurssin opettaja selvittää kurssin suoritustavat ja arviointiperusteet.

Opinnoissa eteneminen ja opiskelijoille tiedottaminen

Sibelius-lukiossa ei ole käytössä varsinaista etenemisestettä, mutta opinto-ohjaaja ja ryhmänohjaaja seuraavat tehostetusti opiskelijoiden opintojen etenemistä kaksi kertaa lukuvuodessa: ensimmäisen jakson alussa ja kolmannen jakson lopussa. Ensimmäisen vuoden opiskelijat palauttavat saamansa jaksotodistukset huoltajan allekirjoittamina.

Itsenäinen opiskelu

Itsenäinen opiskelu edellyttää opettajan ja opiskelijan yhteistä sopimusta opiskelun järjestämisestä. Sopimus tehdään kirjallisesti, ja se sisältää arviointiperusteet.

Pääsääntöisesti itsenäinen opiskelu suoritetaan siinä jaksossa, missä ao. kurssi on myös lähiopetuksessa. Kurssi on mahdollista suorittaa myös osittain itsenäisesti. Molemmissa tapauksissa sopimus on tehtävä ennen kurssin alkua.

Itsenäisesti opiskellusta kurssista voidaan antaa kurssisuoritus vain silloin, kun kurssi on hyväksytysti suoritettu. Jos näin ei ole, opiskelija ohjataan lähiopetukseen suorittamaan kurssi uudelleen.

Ainekohtaisessa osuudessa selvitetään, mikäli jotakin kurssia ei saa suorittaa itsenäisesti.

Hyväksilukeminen oppiaineessa

Opiskelijalla on oikeus lukea hyväkseen lukion oppimäärään muualla suoritettut opinnot, jotka ovat tavoitteiltaan ja keskeisiltä sisällöiltään lukion opetussuunnitelman mukaisia. Päätös muualla suoritettujen opintojen hyväksilukemisesta tehdään erikseen pyydettyäessä. Pyyntö on tehtävä ennen mainittujen opintojen aloittamista.

Opiskelija voi esittää hakemuksen rehtorille muualla suoritettujen opintojen hyväksilukemisesta; tällöin opiskelijan velvollisuus on toimittaa hakemuksen liitteinä riittävä dokumentaatio hyväksiluettavien opintojen sisällöstä, suoritustasosta ja suoritussopilaitoksesta. Myönteisen päätöksen saatuaan, opiskelija voi saada hyväksiluettavasta kurssista kurssisuorituksen vain, kun kurssi on hyväksytysti suoritettu. Tarvittaessa opiskelijalta voi edellyttää lisänäyttöjä arvosanan saamiseksi hyväksiluettavasta kurssista. Aikuislukioiden opetussuunnitelman mukaiset kurssit, jotka vastaavat Sibelius-lukion kursseja, ovat aina hyväksiluettavia edellyttäen, että opiskelija on suorittanut kurssin hyväksytysti.

Lukion opetussuunnitelman mukaiset kurssit, jotka opiskelija on suorittanut peruskoulun 7–9 luokkien aikana, voidaan hyväksilukea.

Opiskelijalla on mahdollisuus anoa lukion ulkopuolella suoritettu kurssi, esimerkiksi autokoulu ja ensiapukurssi, osaksi lukio-opintoja.

Luettaessa opiskelijalle hyväksi opintoja muista oppilaitoksista pitäydytään suoritussopilaitoksen antamaan arviointiin. Muualla suoritettujen opintojen arvosanojen muuntaminen lukion arvosana-asteikkoa vastaavaksi tehdään opetussuunnitelman perusteissa esitetyn mukaisesti seuraavasti:

asteikko 1 - 5	lukioasteikko	asteikko 1 - 3
1 (tydyttävä)	5 (välttävä)	1
2 (tydyttävä)	6 (kohtalainen)	1
3 (hyvä)	7 (tydyttävä)	2
4 (hyvä)	8 (hyvä)	2
5 (kiitettävä)	9 (kiitettävä), 10 (erinomainen)	3

Vastaavuus tulee rajatapauksissa määritellä aina opiskelijan eduksi.

Diagnosoitujen vammojen tai niitä vastaavien vaikeuksien huomioonottaminen oppiaineen arvioinnissa

Opiskelija, jolla on diagnosoitu sairaus tai vamma tai vähintään keskivaikeaksi arvioitu lukivaikeus, voi osoittaa osaamisensa eri tavoin. Yksilöllisestä arvioinnista sovitaan opiskelijakohtaisesti opiskelijahuoltoryhmässä yhdessä aineenopettajan kanssa. Sovitut käytänteet kirjataan opiskelijan erityisen tuen suunnitelmaan. Erityisopettaja osallistuu tarvittaessa erityistä tukea tarvitsevan opiskelijan arvioinnin suunnitteluun.

Opiskelijan itsearviointi

Opiskelijaa ohjataan itsearvioinnin harjoittamiseen esim. portfolion avulla. Itsearviointiin kuuluu, että opiskelija yhdessä ryhmänohjaajan ja opinto-ohjaajan kanssa pohtii kurssisuoritusten vaikutusta koko lukio-oppimäärän suorittamiseen.

Sibelius-lukiossa voidaan käyttää itsearvioinnin menetelminä esimerkiksi vertaisarviointia, erilaisia itsearviointilomakkeita ja oppimispäiväkirjoja.

Oppiaineen oppimäärän tai oppiaineen vaihtaminen

Matematiikan pitkä ja lyhyt oppimäärä

Matematiikan oppimäärää vaihdettaessa lyhyestä pitkään vastaavat hyväksytysti suoritettut lyhyen matematiikan kurssit seuraavia pitkän matematiikan kursseja:

hyväksytysti suoritettu lyhyen matematiikan kurssi	korvattava pitkän matematiikan kurssi
MAB1	MAA1
MAB2	MAA3

Mikäli opiskelija on suorittanut hyväksytysti taulukossa mainitun lyhyen matematiikan kurssin, hänen on suoritettava korvattava pitkän matematiikan kurssi vähintään itsenäisesti. Muut hyväksytysti suoritettut lyhyen matematiikan kurssit siirtyvät pitkän matematiikan soveltaviksi kursseiksi S-merkinnällä.

Matematiikan oppimäärää vaihdettaessa pitkästä lyhyeen vastaavat hyväksytysti suoritettut pitkän matematiikan kurssit seuraavia lyhyen matematiikan kursseja:

hyväksytysti suoritettu pitkän matematiikan kurssi	korvattava lyhyen matematiikan kurssi
MAA1	MAB1
MAA3	MAB2
MAA6	MAB5
MAA7	MAB4
MAA8	MAB3

Mikäli opiskelija on suorittanut hyväksytysti taulukossa mainitun pitkän matematiikan kurssin, hänen kurssiarvosanansa siirtyy vastaavan lyhyen matematiikan kurssiarvosanaksi. Jos opiskelija haluaa, että kurssin arvosana arvioidaan uudelleen, hänen on osallistuttava kyseisen kurssin kokeeseen ja annettava opettajan harkitsema lisänäyttö. Muut hyväksytysti suoritettut pitkän matematiikan kurssit siirtyvät lyhyen matematiikan soveltaviksi kursseiksi S-merkinnällä.

Toinen kotimainen ja vieraat kielet

Mikäli opiskelija siirtyy A-oppimäärästä B1, B2 tai B3 oppimäärään, siirtyvät hänen hyväksytysti suoritettut kurssiarvosanansa sellaisinaan alempaan oppimäärään (esim. SA1 arvosanasta tulee SB31 arvosana).

Mikäli lyhyempää oppimäärää opiskellut (B1, B2, B3) siirtyy A-oppimäärän opiskelijaksi, siirtyvät hänen hyväksytysti suoritettut kurssiarvosanansa vastaavalla tavalla, mikäli hän suorittaa ensimmäisen uuden oppimäärän kurssikokeen hyväksytysti ja näin osoittaa hankkineensa oppimäärän vaatimat tiedot ja taidot. Jos näin ei tapahdu, hänen on suoritettava edeltävät A-oppimäärän kurssit lähiopetuksessa. Mikäli alemman oppimäärän arvosanoja ei voida hyväksyä, siirtyvät ne soveltaviksi kurseiksi S-merkinnällä ja opiskelijan on suoritettava puuttuvat ylemmän oppimäärän kurssit käymällä ko. kurssit.

Myös jos opiskelija haluaa korottaa oppimäärästä toiseen siirtyvää arvosanaa, on hänen suoritettava ko. kurssi opetuksen osallistumalla.

Suomi toisena kielenä ja suomi äidinkielenä

Suomi toisena kielenä kurssit korvaavat suomi äidinkielenä -oppimäärän kurssit vain siinä määrin kuin niiden tavoitteet ja sisällöt vastaavat toisinaan. Tällöin pääsääntöisesti pakollisten kurssien osalta edellytetään lisänäyttöjä ja arvosana harkitaan uudelleen niiden yhteydessä.

Uskonto ja elämäkatsomustieto

Uskonnon opiskelijan opiskelemat elämäkatsomustiedon kurssit luetaan hänelle uskonnon soveltaviksi kurseiksi. Tämä pätee myös toisinpäin.

Oppiaineen oppimäärän suoritus ja arviointi

Lukion opinnot jaetaan pakollisiin, syventäviin ja soveltaviin kursseihin. Sibelius-lukiossa on lisäksi erityisen tehtävän mukaisia pakollisia, syventäviä ja soveltavia kursseja.

Oppiaineen oppimäärällä tarkoitetaan sitä kurssien kokonaisuutta kussakin oppiaineessa, josta opiskelijalla on oikeus saada päättöarviointi. Pääsääntöisesti oppiaineen oppimäärä koostuu vähintään aineen valtakunnallisen tuntijaon mukaisista pakollisista kurseista.

Opiskelijalle oppiaineen oppimäärä muodostuu opiskelijan henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman mukaisesti opiskelemista pakollisista ja syventävistä kurseista sekä niihin läheisesti liittyvistä soveltavista kurseista. Samassa oppiaineessa eri opiskelijoilla voi olla erilaiset oppimäärät.

Sibelius-lukiossa ne opiskelijat, jotka suorittavat vähintään 12 kurssia erityisen koulutustehtävän opintoja, ovat oikeutettuja vähentämään valtioneuvoston asetuksen (955/2002) 8 §:ssä säädetystä pakollisten kurssien määrästä enintään kahdeksan kurssia. Opiskelijan tulee kuitenkin suorittaa vähintään puolet lukion jokaisen pakollisen oppiaineen pakollisista kurseista. Oppiainekohtaisessa osuudessa selvitetään, mitä rajoituksia poisjätettävissä kurseissa on. Erityisen koulutustehtävän mukaisten opintojen tulee olla muita kuin opetussuunnitelman perusteissa määriteltyjä pakollisia ja valtakunnallisia syventäviä kursseja.

Koulukohtaisten syventävien ja soveltavien kurssien vaikutuksesta päättöarviointiin kerrotaan ainekohtaisessa osuudessa.

Oppiaineen oppimäärän arvosana määräytyy opiskelijan opiskelemien pakollisten ja opetussuunnitelman perusteissa määriteltyjen valtakunnallisten syventävien kurssien kurssiarvosanojen aritmeettisena keskiarvona. Näissä opinnoissa sallittu hylättyjen kurssiarvosanojen enimmäismäärä on opetussuunnitelman perusteissa määrätty:

Opiskelusuunnitelman mukaisesti opiskeltuja pakollisia ja opetussuunnitelman perusteissa määriteltyjä valtakunnallisia syventäviä kursseja,	joista voi olla hylättyjä kurssiarvosanoja enintään
1 – 2	0
3 – 5	1
6 – 8	2
9 kurssia tai enemmän	3

Opiskelija ei voi jälkikäteen jättää oppiaineen oppimäärästään pois mitään arvioitua (kurssiarvosanat 4 – 10, S, H, A) kurssia.

Opiskelija ei myöskään voi jättää pois suorittamiaan, arvioitua aineen oppimäärään sisällytettyjä koulukohtaisia syventäviä tai soveltavia kursseja. Tästä säännöstä voidaan erityisestä syystä poiketa rehtorin päätöksellä.

Lukioasetuksen määrittämin numeroarvosanoin arvioidaan kaikki pakollisten oppiaineiden oppimäärät sekä valinnaiset vieraat kielet. Opinto-ohjauksesta annetaan suoritusmerkintä. Mikäli opiskelija pyytää, hän on oikeutettu saamaan suoritusmerkinnän liikunnasta ja sellaisista oppiaineista, joissa opiskelijan suorittama oppimäärä käsittää vain yhden kurssin sekä valinnaisista vieraista kielistä, mikäli opiskelijan suorittama oppimäärä niissä käsittää vain kaksi kurssia.

Erityisen tehtävän mukaisten oppiaineiden päättöarviointi selvitetään oppiainekohtaisessa osuudessa.

Oppiaineen oppimäärän arvioinnin korottamismahdollisuus

Mikäli opiskelija osoittaa erillisessä kuulustelussa suurempaa kypsyyttä ja oppiaineen hallintaa kuin kurssien arvostelusta määräytyvä oppiaineen arvosana edellyttää, tulee arvosanaa korottaa.

Oppiaineen arvosanaa on mahdollista korottaa myös, koulukohtaisten syventävien ja soveltavien kurssien pohjalta saadulla lisänäytöllä tai opiskelijan arvioinnista päättävien harkinnan perusteella, mikäli opiskelijan tiedot ja taidot ovat oppiaineen päättövaiheessa kurssiarvosanojen perusteella määräytyvää arvosanaa paremmat.

Lukion oppimäärän suoritus

Opiskelija on suorittanut lukion oppimäärän silloin, kun hän on suorittanut oppiaineiden oppimäärät edellä esitetyllä tavalla hyväksytysti ja lukion vähimmäiskurssimäärä 75 kurssia täyttyy.

Opiskelijan oppiaineen oppimäärään ei lasketa mukaan sellaisia kursseja, joiden arvosana on K tai O.

Koulukohtainen syventävä kurssi ja oppiaineen oppimäärään kuulumaton kurssi tulee olla hyväksytysti suoritettu, jotta se voidaan laskea opiskelijan kurssikertymään.

Opiskelija voi kahden kuukauden kuluessa arvioinnista tiedon saatuaan pyytää päättöarvioinnin uusimista ja oikaisua. Rehtori informoi tästä mahdollisuudesta päättötodistuksen antamisen yhteydessä.

Lukion antamat todistukset

Sibelius-lukiossa käytetään Helsingin kaupungin lukioissa käytettävää kaupungin yhteistä todistuslomakepohjaa, johon on lisätty erityisen tehtävän mukaiset opinnot.

Muut näkökohdat

Lähiopetuksessa kurssi voidaan arvioida vain, jos opiskelija on osallistunut vähintään $\frac{3}{4}$ kurssin lähiopetusajasta. Muussa tapauksessa kurssi katsotaan keskeytyneeksi ja arvioidaan merkinnällä K.

6.2 Koulun toiminnan arviointi

Koulun toiminnan arviointi on osa koulun perustyötä ja osa Helsingin yleissivistävän koulutuksen arviointia. Arvioinnin tavoitteena on tukea oppilaiden ja opiskelijoiden oppimista, opetustoimen henkilöstön työtä sekä hankkia ja analysoida tietoa koulun kehittämistyön ja päätöksenteon pohjaksi.

Lukuvuosittain toiminnan ja talouden suunnittelun lähtökohtana ovat koulun oman opetussuunnitelman ohella yleissivistävän koulutuksen strategiset sekä toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet ja edellisen lukuvuoden toimintakertomus. Koulu hyödyntää toiminnan ja talouden suunnittelussa käytettävissä olevia arviointituloksia.

Itsearviointia tehdessään ja omia tuloksia seuratessaan koulu ottaa huomioon yleissivistävän koulutuksen arvioinnin linjauksissa mainitut yhteiset arviointikäytännöt ja niiden tuottamat tulokset ja tulosten kehittymisen.

Koulu osallistuu valtakunnallisiin ja opetusviraston tilaamiin tutkimuksiin ja vastaa kyselyihin sekä hyödyntää niistä saatuja tuloksia toimintansa kehittämisessä.

Koulu voi kaikille yhteisten arviointikäytänteiden ja arviointikohteiden ohella halutessaan myös käyttää omia arviointimenetelmiä ja valita arviointikohteita omista lähtökohdistaan käsin.

Koulun toiminnan arvioinnista ovat ensisijaisesti vastuussa rehtori ja opettajat.

I Strateginen arviointi

Rehtori laatii lukuvuosittain toimintasuunnitelman, taloussuunnitelman sekä toimintakertomuksen yhteistyössä johtoryhmän kanssa. Opettajakuntaa kuullaan suunnitelmia ja toimintakertomusta laadittaessa, samoin myös oppilaskunnan edustajia.

Opetussuunnitelman ja tavoitteiden arvioinnissa menettelytapoina ovat rehtorin pitämät tuloskeskustelut. Lisäksi pidetään keväisin seminaari-iltapäivä, jossa yhteisesti arvioidaan lukuvuoden tavoitteiden toteutumista ja suunnitellaan tulevaa lukuvuotta.

II Jatkuva arviointi ja kehittäminen

Toiminnan itsearviointi

Koulun toiminnan kokonaisvaltaisen laadun arvioinnin työkaluna koulu käyttää Euroopan laatupalkintokriteeristöä (EFQM) tai siihen perustuvia sovelluksia ja lähettää yhteenvertoportin itsearvioinnin keskeisistä tuloksista opetusvirastoon kerran neljässä vuodessa.

Vuosittain suoritetaan itsearviointia koulun toiminnan eri osa-alueilla sitä varten laaditun kyselyn avulla. Kyselyyn vastaavat opettajat, muu henkilökunta sekä opiskelijat.

Kyselyn tuloksia hyödynnetään koulun toiminnan kehittämisessä.

Kouluauditointi

Sibelius-lukio pyrkii hyödyntämään Helsingin kaupungin käyttämää auditointijärjestelmää. Auditoinnissa pyritään hyödyntämään muiden erityisen tehtävän saaneiden lukioiden auditointikokemuksia.

Tuloskeskustelu

Rehtori käy tuloskeskustelun vuosittain jokaisen opettajan ja muun henkilökunnan jäsenen kanssa. Tuloksia hyödynnetään koulun käytänteiden kehittämisessä sekä työyhteisön hyvinvoinnin edistämisessä.

Opettajien itsearvioinnin kohteet sekä toteuttamistavat sovitaan yhteisesti esim. vuosittain lukuvuoden toimintasuunnitelmaa laadittaessa.

Opetussuunnitelman arviointi

Lukuvuoden lopussa pidettävässä arviointiseminaarissa käsitellään esimerkiksi opetussuunnitelman toimivuutta, arvioinnin vaikuttavuutta sekä seuraavan lukuvuoden suunnittelua.

Kyselytutkimukset käsitellään yhdessä opettajakunnan kanssa tarkoituksenmukaisella tavalla. Tulokset analysoidaan ja niiden perusteella yhdessä päätetään mahdolliset kehittämiskohteet.

7. OPPIAINEIDEN TAVOITTEET JA KESKEISET SISÄLLÖT SIBELIUS-LUKIOSSA

7.1 Aihekokonaisuudet ja eheyttäminen

Luvuissa 1–7.1 on esitetty Sibelius-lukion opetussuunnitelmalliset linjaukset. Tässä luvussa näitä linjauksia (esim. aihekokonaisuudet ja arviointi) tarkennetaan ainekohtaisesti.

Valtakunnallisesti määritellyt aihekokonaisuudet sisältyvät Helsingin kaupungin lukioiden kasvatustyöhön ja kaikkien aineiden opetukseen. Toteutettavat aihekokonaisuudet ovat

1. *aktiivinen kansalaisuus ja yrittäjyys*
2. *hyvinvointi ja turvallisuus*
3. *kestävä kehitys*
4. *kulttuuri-identiteetti ja kulttuurien tuntemus*
5. *teknologia ja yhteiskunta*
6. *viestintä- ja mediaosaaminen*

Aihekokonaisuuksien toteuttamisessa otetaan huomioon pääkaupunkiseudun ja Helsingin sekä erityisesti lukion oman alueen tarjoamat mahdollisuudet ja haasteet.

Aihekokonaisuuksien toteuttamisessa kiinnitetään huomiota sekä kaikille aihekokonaisuuksille yhteisten tavoitteiden että kunkin aihekokonaisuuden omien tavoitteiden toteutumiseen. Erityisesti painotetaan tulevaisuusnäkökulmaa, joka sisältyy opetussuunnitelman perusteissa määriteltyihin aihekokonaisuuksien yhteisiin tavoitteisiin:

- *opiskelija osaa havainnoida ja analysoida nykyajan ilmiöitä ja toimintaympäristöjä*
- *opiskelija osaa esittää perusteluja käsityksiä tavoiteltavasta tulevaisuudesta*
- *opiskelija osaa arvioida omaa elämäntapaansa ja vallitsevia suuntauksia tulevaisuusnäkökulmasta*
- *opiskelija osaa tehdä valintoja ja toimia tavoiteltavana pitämänsä tulevaisuuden puolesta*

Aihekokonaisuuksien tavoitteet ilmenevät Helsingin kaupungin lukioissa

- *opetus- ja kasvatustyötä ohjaavissa arvoissa*
- *toimintakulttuurin linjauksissa*
- *tietostrategiassa*
- *ympäristöohjelmassa*
- *hyvinvointia ja turvallisuutta koskevissa suunnitelmissa*
- *kunkin oppiaineen tavoitteissa, sisällöissä ja menetelmissä*

Aih kokonaisuudet

OPINTO-OHJAUS

Opinto-ohjaus tukee opiskelijaa perus- ja taideaineiden opinnoissa. Opinto-ohjauksen tavoitteena on, että opiskelija saa valmiudet suoriutua lukioaikaisista opinnoistaan, suunnitella jatko-opintoja ja ammatillista suuntautumistaan tietojen ja viestintäteknologiaa hyödyntäen. Opinto-ohjauksen avulla harjaannutetaan opiskelijoita ottamaan vastuu opinnoistaan ja opiskeluympäristöstään. Opinto-ohjauksen kurssit on rakennettu tukemaan aktiivisen kansalaisuuden, yrittäjyyden sekä hyvinvoinnin ja turvallisuuden aihekokonaisuuksia.

TAIDEAINEET

Erityisen tehtävän ja toiminta-ajatuksen mukainen taidekasvatus tarjoaa opiskelijalle yleissivistävässä lukiossa välineitä hahmottaa maailmaa ja vaikuttaa siihen harjaantumalla kulttuuria kehittävään, luovaan ja kriittiseen ajatteluun ja toimintaan taideaineiden kautta ja avulla. Taidekasvatus integroituu luontevasti sekä eri aihekokonaisuuksiin että muihin oppiaineisiin. Sitä käytetään sosiaalisesti haastavana ja yksilöllisesti syventävänä toimintatapana, opiskelijan omaa suhdetta niin taiteen tekemiseen ja taideilmaisuun kuin taiteen vastaanottamiseen ja kuluttamiseen ympäröivässä kulttuurissa ja yhteiskunnassa kehitetään taidekasvatuksessa tiedollisesti ja taidollisesti kuin myös tunteisiin ja arvoihin liittyen.

Monipuolinen ja moniääninen esteettis-eettinen taidekasvatus tukee opiskelijan oman identiteetin sekä kestävästi vastuullisiin ratkaisuihin pyrkivän ja kykenevän persoonallisuuden rakentumista globaalissa maailmassa, jossa taide eri muodoissaan vaikuttaa yhdistävänä, mutta samalla monisyisenä ja moniselitteisenä tekijänä. Oman elämyksellisen läsnäolon avulla opitaan kohtaamaan erilaisuutta ja toiseutta maailmassa.

Taideaineiden lukiodiplomit tarjoavat mahdollisuuden opiskelijan omiin syventäviin opintoihin, projekteihin ja näyttöihin, jotka edellyttävät suunnittelua, päätöksentekoa sekä vastuullista osallisuutta ja pitkäjänteistä työntekoa ja yrittämistä.

Aihekokonaisuuksia toteuttavat teemat nivotaan opiskeltavaan ainekseen siten, että ne tulevat osaksi opiskelua eri taideaineissa niille ominaisella tavalla. Taidekasvatustehtävä toteutuu luontevasti yhteistyössä mm. taiteilijoiden, orkesterien, kuorojen, teattereiden, museoiden, gallerioiden, festivaalien, kansalaisjärjestöjen, seurakuntien, sairaaloiden ja vanhainkotien, yritysten ja virastojen, eritasoisten oppilaitosten tai vanhempien kanssa toimien. Koulun omassa toiminnassa aihekokonaisuuksien teemoja toteutetaan oppituntien lisäksi mm. juhlien, tapahtumien, projektien ja produktioiden yhteydessä.

Musiikki

Musiikkikasvatus eri yhteistyömuotoineen tarjoaa lukuisia yhtymäkohtia opiskeluun, jossa aktiivinen kansalaisuus ja yrittäjäyys, hyvinvointi ja turvallisuus, kestävän kehityksen sosiaalinen, poliittinen, taloudellinen ja kulttuurinen ulottuvuus, kulttuurien tuntemus ja kulttuuri-identiteetti, teknologian ja yhteiskunnan kehitys sekä median sisällölliset ja välineelliset aspektit toteutuvat erilaisina yhdistelminä paitsi opiskeltavassa aineksessa ja sisällöissä myös työskentelytavoissa sekä instrumenttiopintojen, ryhmä- tai yksilömusisoinnin, musiikki ja kulttuuri -kurssien että erilaisten produktioiden puitteissa.

Tanssi

Tanssinopetuksessa keskeistä on ryhmätyöskentely. Ryhmässä oleminen ja kokemusten jakaminen kehittävät opiskelijan välittävää ja vastuullista asennetta muita ihmisiä ja ympäristöä kohtaan. Tanssissa opiskelijaa tuetaan ja kannustetaan aktiiviseen rooliin toimijana ja vaikuttajana. Tavoitteena on, että opiskelija löytää oman henkilökohtaisen suhteensa tanssitaiteeseen ja osaa suhteuttaa tekemisensä osaksi ympäröivää yhteiskuntaa.

Tanssitunneilla ja esiintymistilanteissa mahdollistuu onnistumisen ja osallisuuden kokeminen. Tanssissa käsitellään elämäntapojen merkitystä hyvinvoinnille ja turvallisuudelle. Pyrkimyksenä on ehjän ja myönteisen minäkuvan muodostuminen ja vahvistaminen. Tanssin välityksellä opiskelija tutustuu luovasti ja luontevasti muihin kulttuureihin. Oma tekeminen ja läsnäolo rohkaisevat avoimuuteen erilaisuutta ja toiseutta kohtaan.

Kuvataide

Kuvataiteessa painottuvat kulttuuri-identiteetti ja viestintä ja mediaosaaminen. Yhteistyö ja integraatio eri taiteenalojen välillä on tärkeää, ja opiskelijoiden omat vahvuudet vaikuttavat opiskelutehtäviin. Kouluviihtyvyyttä lisätään omilla kuvallisilla tuotoksilla.

Kuvataiteessa hyödynnetään kulttuuriympäristöä koulun lähistöllä, johon kuuluu myös kulttuurin muovaama merellinen luonto ja puistot. Opiskelussa pyritään käyttämään myrkyttömiä työvälineitä ja materiaaleja.

ÄIDINKIELI JA KIRJALLISUUS SEKÄ SUOMI TOISENA KIELENÄ

Äidinkieli ja kirjallisuus sekä suomi toisena kielenä rakentavat perustan kaikelle opiskelulle ja menestymiselle yhteiskunnassa.

Kirjallisen ja suullisen viestinnän hallitseminen ovat kansalaisyhteiskunnassa toimimisen perusedellytyksiä. Äidinkieli ja kirjallisuus antaa avaimet niin paikallisen, kansallisen kuin kansainvälisen kulttuuri-identiteetin ymmärtämiselle.

TOINEN KOTIMAINEN KIELI JA VIERAAT KIELET

Toisessa kotimaisessa kielessä ja vieraissa kielissä korostuu Kulttuuri-identiteetti ja kulttuurin tuntemus -aihekokonaisuus, onhan oman kieli- ja kulttuuritaustan tiedostaminen edellytyksenä muiden kulttuurien tuntemukselle ja vieraiden kielten oppimiselle yleensä. Tällä tuntemuksella kasvatetaan opiskelijoissa suvaitsevuutta ja erilaisuuden hyväksymistä. Koulumme laaja-alainen taide- ja kulttuurikasvatus näkyy selvästi tämänkin oppiaineryhmän tunneilla. Viestintä- ja mediaosaamisen aihekokonaisuus nousee myös luontevasti esiin tässä oppiaineryhmässä, koska nykyisessä monikielisessä informaatiotulvassa opiskelijat tarvitsevat kielitaidon lisäksi mediaosaamisen ja tiedon kriittisen tarkastelun välineitä. Lisäksi kursseilla käytetään vaihtelevia viestintästrategioita, jotka mahdollistavat tehokkaan ja tarkoituksenmukaisen kommunikaation muullakin kuin omalla äidinkielellä. Kolmas tärkeä aihekokonaisuus toisessa kotimaisessa ja vieraissa kielissä on Aktiivinen kansalaisuus ja yrittäjyys, koska kurssien aikana opiskelijat saavat tietoa muiden maiden kansalaisten tavoista, oikeuksista ja osallistumiskeinoista. Näin heille avautuu mahdollisuus ymmärtää ja mahdollisesti myös itse vaikuttaa yhteiskunnallisesti ja kulttuurillisesti eurooppalaisella ja globaalilla tasolla.

HUMANISTIS-YHTEISKUNNALLISET AINEET

Humanistis-yhteiskunnallisissa aineissa (historia, yhteiskuntaoppi, psykologia, katsomusaineet ja filosofia) painottuvat aihekokonaisuuksista erityisesti hyvinvointi ja turvallisuus, kulttuuri-identiteetti ja kulttuurien tuntemus sekä viestintä ja mediaosaaminen. Hyvinvointia ja turvallisuutta tarkastellaan etiikassa moraalisenä kysymyksenä ja psykologiassa ihmisen psyyken ja mielenterveyden näkökulmista. Kulttuuri-identiteettiä ja kulttuurien tuntemusta käsitellään ja edistetään historiallisten kokemusten ja kehityslinjojen kautta sekä eri kulttuurien katsomusten, erityisesti uskontojen avulla. Viestintää ja mediaosaamista lähestytään kriittisesti vallankäytön ja moraalien kysymyksenä sekä maailman- ja minäkuvan muokkaajana. Helsinkiläisyys otetaan huomioon kurssien opetusmenetelmissä tutustuen kaupungin tarjoamiin mahdollisuuksiin esimerkiksi museo- ja kirkkovierailuilla.

MATEMATIIKKA JA LUONNONTIETEELLISET AINEET

Luonnontieteelliset aineet (biologia, fysiikka, kemia ja maantiede) ovat keskeisiä oppiaineita sekä Teknologia ja yhteiskunta että Kestävä kehitys -aihekokonaisuuksille. Oppiaineiden kursseilla opiskellaan kyseisten aihekokonaisuuksien perusteita. Näitä perusteita ovat tiedon rakentuminen luonnontieteissä, luonnontieteellinen menetelmä sekä luonnon lait. Matematiikan yhteydessä harjoitellaan mm. loogista ajattelua, ilmiöiden matemaattista mallintamista ja numerolukutaitoa, joita voidaan hyödyntää toteutettaessa aihekokonaisuuksia.

Eripituisten – iltapäivästä koko lukuvuoden mittaisiin – teematapahtumien järjestäminen eheyttää eri oppiaineiden kurssien aikana opittuja asioita. Matemaattis-luonnontieteellinen aineryhmä pyrkii järjestämään tällaisia teematapahtumia esimerkiksi seuraavista aiheista: ”Kuulo ja ääni”, ”Kierrätys tavaksi”, ”Numerolukutaito tavoitteeksi!!”, ”Matematiikka ja yrittäjyys”, ”Energia Helsingissä”, ”Elinympäristö Helsingissä”.

LIIKUNTA

Liikunnassa aihekokonaisuuksista painottuvat erityisesti hyvinvointi ja turvallisuus sekä kulttuuri-identiteetti ja kulttuurien tuntemus. Helsingin tarjoamia monipuolisia liikuntapalveluja pyritään käyttämään taloudellisten mahdollisuuksien mukaan.

Oikeiden ja pysyvien liikuntatottumusten opettelu ja omaksuminen edistävät oppilaan fyysistä hyvinvointia. Psykkisen hyvinvoinnin perustana ovat liikuntatunneilla saatavat elämykset ja onnistumisen tunteet, jotka edistävät jaksamista ja mielenterveyden eheyttä. Liikunnassa korostetaan myös luovaa liikkumista psykkisen hyvinvoinnin rakentajana.

Liikunnan opetuksessa painotetaan erityisesti turvallista liikkumista yhdessä ja erikseen. Opetuksessa huomioidaan kunkin lajiliikunnan vaaratekijät ja turvallisuusnäkökohdat sekä opastetaan opiskelijat turvalliseen liikkumiseen.

Liikuntatuntien lajivalikoima edesauttaa kotimaisen liikuntakulttuurin tuntemista. Oppitunneilla perehdytään myös vieraiden kulttuurien liikuntalajeihin pääkaupunkiseudun liikuntamahdollisuuksien puitteissa.

TERVEYSTIETO

Terveystieto oppiaineena käsittelee hyvinvointia ja turvallisuutta tukevaa osaamista. Terveystiedossa huomioidaan myös kulttuuri-identiteetin tuntemus kansantautien merkityksen yhteiskunnallisesta näkökulmasta sekä eri väestöryhmien terveyserojen syntyyn vaikuttavista tekijöistä lähtien. Viestintä- ja mediaosaaminen ovat myös mukana terveystiedon opetuksessa.

Terveysten merkitys fyysisen ja psykkisen hyvinvoinnin perustana on keskeisenä aihealueena terveystiedon opetuksessa. Terveysten arvostaminen voimavarana ja terveyden edistäminen korostuvat opetuksessa.

Terveystiedossa tutkitaan kansallista terveyskulttuuria ja kansantautien yhteiskunnallista merkitystä. Pohditaan väestöllisiä terveyseroja ja niiden syntymekanismeja ja arvioidaan niihin vaikuttavia tekijöitä.

Viestintä- ja mediaosaamisen aihekokonaisuudesta terveystiedossa perehdytään terveyttä koskevan tiedon hankintamenetelmiin sekä arvioidaan ja tulkitaan kriittisesti terveyttä ja sairautta koskevaa tietoa. Lisäksi oppitunneilla tutustutaan terveysteknologian kehityksen merkitykseen yksilön terveydelle.

Ehettäminen

KOULUKOHTAISET SYVENTÄVÄT KURSSIT

Sibelius-lukion koulukohtaiset kurssit nojautuvat koulun toiminta-ajatukseen, ja ne on laadittu siten, että niissä on mahdollista painottaa aihekokonaisuuksia ja toteuttaa oppiaineita yhdistävää ajattelua sekä oppiainerajat ylittävää kypsää kokonaisnäkemystä, joka auttaa ainerealin oppiainerajat ylittävissä tehtävissä.

Koulukohtaisia syventäviä kursseja on viisi ja ne toteutetaan vuosittain.

7.2 Oppiainekohtaiset osuudet, tavoitteet, sisältö, työtavat ja arviointi

7.2.1 Äidinkieli ja kirjallisuus, suomi äidinkielenä (ÄI)

Oppiaineena äidinkieli ja kirjallisuus on lukio-opetuksen keskeinen taito-, tieto-, kulttuuri- ja taideaine, joka tarjoaa aineksia kielelliseen ja kulttuuriseen yleissivistykseen. Äidinkielen ja kirjallisuuden opetus opastaa arvostamaan omaa kulttuuria ja kieltä. Oppiaine ohjaa monikulttuurisuuden ja monikielisyyden ymmärtämiseen ja kielelliseen sekä kulttuuriseen suvaitsevaisuuteen.

Lukion kirjallisuuden opetuksen tavoitteena on kaunokirjallisuuden ymmärtäminen, tekstien erittelemine ja tulkitseminen eri näkökulmista. Kaunokirjallisuus tarjoaa aineksia henkiseen kasvuun, kulttuuri-identiteetin muodostumiseen ja omien ilmaisuvarojen monipuolistamiseen.

Äidinkielen ja kirjallisuuden opetus tähtää sellaisiin viestintä- ja vuorovaikutustaitoihin, jotka luovat riittävät edellytykset jatko-opinnoille, osallisuudelle työelämässä ja aktiiviselle kansalaisuudelle. Sosiaalinen vuorovaikutus ja oppiminen perustuvat monipuoliseen viestintäosaamiseen ja vankkaan luku- ja kirjoitustaitoon sekä taitoon käyttää kieltä tilanteen vaatimalla tavalla. Oppiaine äidinkieli ja kirjallisuus ohjaa aktiiviseen tiedon hankkimiseen, tiedon kriittiseen käsittelyyn ja tulkintaan.

Opetuksessa pyritään oppiaineen sisäiseen integraatioon, sillä eri tieto- ja taitoalueet ovat toiminnallisessa yhteydessä toisiinsa. Niitä yhdistävänä tekijänä on kieli ja näkemys ihmisestä tavoitteellisesti toimivana, itseään ilmaisevana, merkityksiä tulkitsevana ja tuottavana viestijänä.

Opetuksen tavoitteet

Äidinkielen ja kirjallisuuden opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- syventää tietojaan kielestä, kirjallisuudesta ja viestinnästä ja osaa hyödyntää niihin liittyviä käsitteitä
- syventää ja monipuolistaa viestintä- ja vuorovaikutustaitojaan niin, että hän pystyy tavoitteelliseen ja tarkoituksenmukaiseen vuorovaikutukseen
- oppii käyttämään kieltä entistä tarkoituksenmukaisemmin sekä puheessa että kirjoituksessa
- oppii ymmärtämään ja analysoimaan tekstin ja kontekstin suhdetta
- syventää tekstitaitojaan siten, että hän osaa eritellä, tulkita, arvioida, hyödyntää ja tuottaa erilaisia tekstejä entistä tietoisempana niiden tavoitteista ja konteksteista
- oppii arvioimaan tekstin ilmaisua, esimerkiksi retorisia keinoja ja argumentaatioita, sekä soveltamaan tietojaan tekstien vastaanottamiseen ja tuottamiseen
- syventää kirjallisuuden tuntemustaan ja kehittää siten ajatteluaan, laajentaa kirjallista yleissivistystään, mielikuvitustaan ja eläytymiskykyään ja rakentaa maailmankuvaansa

- hallitsee kirjoitetun kielen normit ja ymmärtää yhteisen kirjakielen tarpeellisuuden
- osaa valikoida ja kriittisesti arvioida erilaisia tietolähteitä, tiedon luotettavuutta, käyttökelpoisuutta ja tarkoituspäätä, osaa hyödyntää tieto- ja viestintäteknikkaan oppiaineen opiskelussa
- nauttii kulttuurista ja arvostaa sen monipuolisuutta.

Kurssien suorittaminen

Kurssit suositellaan suoritettavaksi järjestyksessä ÄI1, ÄI2, ÄI3, ÄI9, ÄI4, ÄI5, ÄI7, ÄI6 ja ÄI8. Poikkeavasta suoritusjärjestyksestä on neuvoteltava opettajan kanssa etukäteen.

Itsenäinen suoritus on mahdollinen ainoastaan poikkeustapauksissa. Siitä on sovittava kurssia opettavan aineenopettajan kanssa, joka tekee ratkaisun tapauskohtaisesti.

Opetusmenetelmät

Äidinkielen ja kirjallisuuden opetuksessa käytetään vaihtelevia ja monipuolisia työtapoja.

Kurseilla käytettäviä työtapoja ovat mm. luennot, opetuskeskustelut, pari- ja ryhmätyöt, tunneilla ja kotona tehtävät harjoitustyöt, esitelmät ja tutkielmat.

Monimuotoiset kulttuurivierailut ovat myös tärkeä osa opetusta.

Arviointi

Kurssien arviointi

Äidinkielen ja kirjallisuuden kurssien arvioinnin tulee kohdistua monipuolisesti oppiaineen eri alueisiin. Arvioinnin pohjana on opiskelijan tieto kurssien tavoitteista ja sisällöistä niin, että hän pystyy seuraamaan omaan edistymistään. Kurssiarvosanaan vaikuttavat kirjalliset ja suulliset tuotokset sekä aktiivinen osallistuminen. Henkilökohtainen tavoitteenasettelu ja palaute sekä toisilta opiskelijoilta että opettajalta ovat opiskelijan puheviestinnän ja kirjoittamisen taitojen kehittämisessä tärkeitä. Opetuksessa tulee kehittää opiskelijan itsearviointitaitoja, joiden avulla hän rakentaa myönteistä mutta realistista käsitystä itsestään puhujana, lukijana ja kirjoittajana.

Päättöarviointi

Äidinkieli on pakollinen ylioppilaskirjoitusaine, joten myös musiikki- ja tanssilinjalla opiskelevilta edellytetään kaikkien pakollisten (ÄI1–ÄI6) kurssien suorittamista kaikissa tapauksissa.

PAKOLLISET KURSSIT

Kursseilla toteutetaan aineen sisäistä integraatioita: lukeminen, kirjoittaminen, puheviestintä, kieli, kirjallisuus ja media kytkeytyvät jokaisen kurssin tavoitteisiin ja sisältöihin siten, että tietojen ja taitojen opiskelu on jatkuvassa vuorovaikutuksessa keskenään. Kaikilla kursseilla syvennetään kirjoitetun kielen hallintaa ja kehitetään lukemisen, kirjoittamisen ja puheviestinnän taitoja sekä luetaan runsaasti kaunokirjallisia ja muita tekstejä kunkin kurssin näkökulmasta.

1. Kieli teksti ja vuorovaikutus (ÄI1)

Opiskelijan käsitys kielestä, teksteistä ja niiden tulkinnasta syvenee, ja hänen taitonsa lukea tekstejä kehittyy. Hän osaa jäsentää viestintäympäristöään sekä tunnistaa omia taitojaan puhujana, kuuntelijana, kirjoittajana, lukijana ja median käyttäjänä niin, että hänen viestijäkuvansa tarkentuu.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää tekstikäsitystään
- oppii tarkastelemaan monenlaisia tekstejä entistä tietoisempana tulkintaansa ohjaavista seikoista
- ymmärtää tekstin merkityskokonaisuutena ja tarkastelee sen piirteitä tavoitteen, viestintätilanteen ja -välineen kannalta
- oppii tarkastelemaan kielenkäyttöään, lukemistapojaan ja viestintäänsä entistä tietoisemmin
- tottuu huoltamaan tuottamiensa tekstien kieliasua
- syventää tietojaan ryhmäviestinnästä: hän kehittää ja oppii arvioimaan omia osallistumistapojaan ryhmän vuorovaikutuksen ja ilmapiirin sekä ryhmätyön tai keskustelun tuloksellisuuden kannalta.

Keskeiset sisällöt

- tekstien tulkintaa ja tuottamista ohjaavia perustekijöitä kuten tavoite, vastaanottaja, tekstilaji ja tekstityyppi
- viestintätilanteen ja -välineen vaikutus tekstiin
- tekstikäsitteen syventäminen, esimerkiksi puhutut ja kirjoitetut tekstit, mediatekstit, sähköiset ja graafiset tekstit, asia- ja kaunokirjalliset tekstit, julkiset ja yksityiset tekstit
- erilaisten tekstien kielen ja sisällön havainnointia ja harjoittelua: ymmärrettävyys, havainnollisuus ja eheys
- tekstien referointi ja kommentointi
- omien viestintätietojen, -taitojen, -asenteiden ja -motivaation arviointi lukio-opiskelun näkökulmasta
- vuorovaikutustaidot ryhmässä
- aineistopohjainen kirjoittaminen
- kielenhuolto

2. Tekstin rakenteita ja merkityksiä (ÄI2)

Opiskelija harjaantuu erittelemään tekstien kieltä, rakenteita ja merkityksiä sekä oppii näkemään tekstin yhteyden kontekstiin ja muihin teksteihin. Opiskelija syventää tekstilajituntemustaan ja kehittyy erilaisten tekstien tuottajana.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa arvioida tekstien sisältöä, näkökulmia, tyyliä ja muotoa sekä oppii erittelemään tekstiä temporaaalisista, kausaalisista, kontrastiivisista ja muista merkityssuhteista koostuvana kokonaisuutena, oppii tekstien erittelyssä tarvittavaa käsitteistöä ja pystyy soveltamaan sitä myös tuottaessaan itse tekstiä
- tottuu työstämään tekstiä oman ja toisten arvioin pohjalta
- oppii suunnittelemaan ja laatimaan puhuttuja ja kirjoitettuja asiatekstejä sekä kykenee välittämään sanomansa kuuntelijoille tai lukijoille tavoitteittensa mukaisesti
- oppii tiedonhankintastrategioita, käyttää painettuja ja sähköisiä tietolähteitä sekä löytää käyttökelpoista ja luotettavaa tietoa kirjoitelmansa tai puheesityksensä pohjaksi.

Keskeiset sisällöt

- tekstuaaliset keinot, esimerkiksi lausetyypit ja -rakenteet, sanavalinnat, kielen kuvallisuus; jaksotus, viittaussuhteet, kytkökset; fokusointi, aiheen rajausta ja näkökulman valinta
- informatiivisen puheenvuoron rakentaminen, kohdentaminen, havainnollinen esittäminen ja arviointi
- kirjoittaminen prosessina: tarkoituksenmukaisen aineksen haku, kriittinen valikointi ja siihen viittaaminen ja hyödyntäminen omassa tekstissä sekä tekstin ja sen kieliäsen hiominen erityisesti rakenteen ja tekstin eheyden kannalta
- oma prosessikirjoituksena tuotettu pitempi teksti
- runoanalyysi
- kuva-analyysi

3. Kirjallisuuden keinoja ja tulkintaa (ÄI3)

Opiskelijoiden käsitys kaunokirjallisuudesta, kielen taiteellisesta tehtävästä ja sen kulttuurisesta merkityksestä syvenee.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- opiskelija oppii ymmärtämään kielen kuvallisuutta ja monitulkintaisuutta

- syventää tietojaan kirjallisuuden lajeista ja niiden ominaispiirteistä
- kehittyä fiktiivisten tekstien analyysoijana erilaisia lukija- ja tulkintalähtökohdista sekä tarpeellisia kirjallisuustieteellisiä käsitteitä käyttäen
- oppii perustelemaan tulkintaansa teksteistä sekä suullisesti että kirjallisesti
- harjaantuu käyttämään kurssilla havainnoituja kielen keinoja tarkoituksenmukaisesti omassa ilmaisussaan

Keskeiset sisällöt

- kirjallisuuden erittelyä ja tulkintaa tulkinnan kannalta perusteltua käsitteistöä ja lähestymistapaa hyödyntäen
- proosa kirjallisuudenlajina: kerrontateknisiä keinoja, esimerkiksi kertoja, näkökulma, aihe, henkilö, aika, miljö, teema ja motiivi
- lyriikka kirjallisuudenlajina: käsitteinä esimerkiksi runon puhuja, säe, säkeistö, rytmi, mitallisuus, toisto ja kielen kuvallisuus
- draama kirjallisuudenlajina
- novellien, runojen ja draaman erittelyä
- kirjallisuuden keinojen käyttöä omassa teksteissä
- novellianalyysi
- kielenhuolto

4. Tekstit ja vaikuttaminen (ÄI4)

Opiskelija oppii tarkastelemaan tekstejä ja niiden kieltä erityisesti vaikuttamisen näkökulmasta. Hän perehtyy argumentointiin ja syventää siihen liittyviä tietoja. Hän oppii analysoimaan ja tuottamaan argumentatiivisia tekstejä.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää medialukutaitoaan, jolloin hän pystyy analysoimaan ja tulkitsemaan erilaisia mediatekstejä, niiden taustoja ja tavoitteita sekä kriittisesti arvioimaan median välittämää informaatioita ja vaikutusta yksilöihin ja yhteiskuntaan
- osaa niin kirjoittajana kuin puhujanakin perustella monipuolisesti näkemyksiään sekä arvioida vaikuttamispyrkimyksiä ja tekstin luotettavuutta
- osaa tarkastella kirjallisuuden yhteiskunnallista vaikutusta
- oppii tarkastelemaan ja arvioimaan tekstejä ja niiden välittämiä arvoja myös eettisistä lähtökohdista.

Keskeiset sisällöt

- suora ja epäsuora vaikuttaminen: esimerkiksi suostuttelu, ohjailu, manipulointi; mainonta, propaganda; ironia, satiiri, parodia

- vaikuttamaan pyrkivien tekstien lajeja: graafisia ja sähköisiä tekstejä: mielipide, kolumni, pakina, arvostelu, pääkirjoitus, kommentti, mainos
- argumentointitavat ja retoriset keinot
- kantaa ottavia puheenvuoroja, keskusteluja ja väittelyitä
- tietoisesti vaikuttamaan pyrkivää kirjallisuutta ja muita kantaa ottavia tekstejä
- tekstien ideologisuus, lähdekritiikki ja mediakritiikki
- viestijän vastuu; mediavalinnat ja verkkoetiikka
- erilaisten mielipidetekstien tuottaminen
- kielenhuolto

5. Teksti, tyyli ja konteksti (ÄI5)

Opiskelija oppii tarkastelemaan tekstejä ja niiden tyyliä siten, että hän osaa ottaa huomioon kontekstin merkityksen tulkinnassa ja tekstin tuottamisessa.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- oppii tarkastelemaan niin fiktiivisiä tekstejä kuin asiatekstejäkin niiden kulttuurikontekstissa ja suhteessa muihin teksteihin
- oppii erittelemään tyylin elementtejä ja niiden vaikutusta tekstin kokonaisuuteen
- pystyy itsenäiseen kirjoitusprosessiin aiheen ja näkökulman valinnasta, aineiston koonnista ja järjestelystä tekstin muokkaamisen ja tyylin hionnan kautta oman pohdiskelevan tekstin laadintaan
- kehittää omaa ilmaisutapaansa ja kirjallista tyyliään.

Keskeiset sisällöt

- eri aikakausia ja tyylejä edustavia kaunokirjallisia ja muita tekstejä erityisesti kulttuurisen kontekstin näkökulmasta
- tekstien tarkastelua ihmiskuvan, maailmankuvan, arvo- ja aatemaailman ilmentäjinä sekä oman aikansa että nykyajan kontekstissa
- tyylin aineksien kuten sanavalinnan, sävyn, kielen kuvallisuuden, rytmin ja lauserakenteen vaikutus tekstiin
- oppiaineen sisältöihin liittyvästä aiheesta, itse valitusta näkökulmasta laadittu pohdiskeleva teksti
- oman tyylin hiontaa ja huoltoa
- kirjallisuustutkielma

6. Kieli, kirjallisuus ja identiteetti (ÄI6)

Opiskelija saa yleiskuvan suomen kielen sekä suomalaisen kirjallisuuden ja kulttuurin merkityksestä yksilölle ja yhteiskunnalle.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- oppii tuntemaan suomen kielen kehityksen vaiheita ja ymmärtää eurooppalaisten kieli- ja kulttuurikontaktien vaikutuksen suomalaisen kulttuurin muotoutumiseen ja jatkuvaan muutokseen
- arvostaa nyky-Suomen monikulttuurisuutta ja -kielisyyttä sekä ymmärtää äidinkielen merkityksen jokaiselle ihmiselle
- tuntee suomalaisen kirjallisuuden keskeisiä teoksia ja teemoja. Hän osaa arvioida niiden merkitystä oman kulttuurinsa näkökulmasta kulttuurisen ja yksilöllisen identiteetin rakentajana

Keskeiset sisällöt

- teksti suullisessa ja kirjallisessa traditiossa: kansanrunoudesta kirjallisuuteen, kirjoitetusta kulttuurista nykyyviestintään
- suomen kielen muotoutuminen ja muuttuminen kansainvälisessä ympäristössä; kielenohjailun periaatteet opiskelijan kielenkäytön näkökulmasta
- kielen ja kirjallisuuden merkitys kansallisen identiteetin rakentamisessa
- suomalaista kaunokirjallisuutta aika- ja kulttuurikontekstissaan, keskeisiä teoksia ja teemoja
- kirjallisia ja suullisia tuotoksia kurssin teemoihin liittyvistä aiheista
- esitelmä suomalaisen kirjailijan tuotannosta
- Kielenhuolto

SYVENTÄVÄT KURSSIT

7. Puheviestinnän taitojen syventäminen (ÄI7)

Opiskelija syventää ja monipuolistaa puheviestintään liittyviä tietojaan ja taitojaan sekä oppii arvioimaan puheviestinnän merkitystä ihmissuhteissa, opiskeluissa ja työelämässä.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää tietojaan vuorovaikutuksen luonteesta, ominaispiirteistä ja puhe-kulttuurista
- kehittää puhumisrohkeuttaan ja ilmaisuvarmuuttaan sekä esiintymis- ja ryhmätaitojaan

- tunnistaa ja osaa analysoida sekä puhujan että sanoman luotettavuuteen vaikuttavia tekijöitä

Keskeiset sisällöt

- vuorovaikutustilanteiden osatekijät ja ominaispiirteet
- verbaalinen ja non-verbaalinen viestintä
- esiintymisen, neuvottelujen, kokousten ja erilaisten keskustelujen ominaispiirteet ja menettelytavat
- puheviestinnän kulttuurisia piirteitä ja suomalaista puhekuiltuuria

8. Tekstitaitojen syventäminen (ÄI8)

Opiskelija syventää ja monipuolistaa taitojaan analysoida ja tuottaa tekstejä.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- vahvistaa taitoaan lukea analyttisesti ja kriittisesti erilaisia tekstejä
- varmentaa taitoaan kirjoittaa sisällöltään, rakenteeltaan ja tyylliltään ehyttä ja johdonmukaista tekstiä

Keskeiset sisällöt

Kerrataan ja syvennetään seuraavia asioita:

- tekstityypit ja tekstilajit
- tekstianalyysi ja siinä tarvittavat käsitteet
- tekstin rakentaminen: ideointi, suunnittelu, näkökulman valinta, jäsentely, muokkaaminen, tyylin hionta, otsikointi ja ulkoasun viimeistely
- kielenhuoltoa

9. Kirjoittaminen ja nykykulttuuri (ÄI9)

Opiskelija perehtyy kulttuuri- ja yhteiskunnalliseen keskusteluun, median ajankohtaisaiheisiin ja nykykirjallisuuteen. Hänen kriittinen ja kulttuurinen lukutaitonsa syvenee, ajattelutaitonsa kehittyy ja kirjallinen ilmaisunsa kypsyy kohti lukion päättötason vaatimuksia.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- kykenee keskustellen ja kirjoittaen käsittelemään ajankohtaisia kielen, kirjallisuuden ja viestinnän teemoja

- oppii arvioimaan ja arvottamaan ajankohtaisia tekstejä eettisin ja esteettisin perustein ja näkemään niiden merkityksen osana yhteiskunnallista keskustelua
- löytää nykykirjallisuudesta itseään kiinnostavia tekstejä ja osallistuu niistä käytävään keskusteluun
- osoittaa kypsyyttä oman tekstinsä näkökulman valinnassa, aiheen käsittelyssä, ajattelun itsenäisyydessä ja ilmaisun omaäänisyydessä

Keskeiset sisällöt

- nykykirjallisuutta ja sen ilmiöitä
- ajankohtaisia suullisia ja kirjallisia puheenvuoroja kieltä ja kulttuuria käsittelevistä aiheista
- mediatekstien ajankohtaisaiheiden, ilmaisukeinojen ja vaikutusten tarkastelua
- osallistuminen aktiivisesti lukija- ja kirjoittajayhteisöön
- kielenhuolto

7.2.2. Äidinkieli ja kirjallisuus, suomi toisena kielenä (S2)

SUOMI TOISENA KIELENÄ –OPETUSSUUNNITELMA LUKIOON

(Hyväksytty Helsingin kaupungin opetuslautakunnan suomenkielisessä jaostossa 27.4.2004.)

Opetuksen perusteet

Opiskelijoille, joiden äidinkieli ei ole suomi, ruotsi, saame tai viittomakieli, voidaan opettaa äidinkieli ja kirjallisuus – oppiaine suomi toisena kielenä – oppimäärän mukaan. Opetuksen lähtökohtana on toisen kielen oppijan oppimistilanne: opiskelija oppii suomea suomenkielisessä ympäristössä ja hänelle kehittyy vähitellen monipuolinen suomen kielen taito oman äidinkielen rinnalle. Lukion suomi toisena kielenä – oppimäärän tavoitteet ja sisällöt rakentuvat perusopetuksessa tai muualla hankittuun suomen kielen perusteiden hankintaan.

Suomi toisena kielenä – opetuksen keskeinen tavoite on, että opiskelija saavuttaa sellaisen suomen kielen taidon, että hän voi opiskella täysipainoisesti kaikkia lukion oppiaineita ja että hänen on mahdollista jatkaa opintojaan sekä selviytyä työelämässä suomen kielellä. Yhdessä oman äidinkielen kehittymisen kanssa suomi toisena kielenä –opetus luo pohjaa toiminnalliselle kaksikielisyydelle.

Opetuksen tavoitteet

Tavoitteena on, että

- opiskelijan suomen kielen taito kehittyy niin hyväksi, että hän pystyy käyttämään sitä ajattelun, oppimisen ilmaisun ja vaikuttamisen sekä sosiaalisten suhteiden luomisen ja ylläpitämisen välineenä
- opiskelija osaa ja uskaltaa ilmaista itseään ymmärrettävästi erilaisissa arkielämän ja opiskelun viestintätilanteissa ja tulee itsekin niissä ymmärretyksi
- opiskelija hallitsee suomen kielen perusrakenteet fonologiasta syntaksiin sekä normaalin asiakirjoittamisen, jotta kykenee jatko-opintoihin ja toimimaan yhteiskunnassa
- opiskelija tulee tietoiseksi suomen kielen erityispiirteistä
- opiskelijalla on riittävä tekstilajien ja ymmärtävän lukutaidon hallinta tietoyhteiskunnassa selviämiseen
- opiskelija oppii hankkimaan tietoa ja käyttämään sitä lähdekriittisesti
- opiskelija opetetaan käyttämään kielioppeja, kielenoppaita ja sanakirjoja hakuteoksina
- opiskelija tutustuu kirjallisuuteen, taiteeseen ja mediaan
- opiskelija perehtyy suomalaiseen yhteiskuntaan, kulttuuriin ja kirjallisuuteen
- opiskelija tunnistaa puhutun ja kirjoitetun kielen erot ja erilaiset rekisterit
- opiskelija ymmärtää toisen kielen oppimisprosessia ja kykenee itsearviointiin

- opiskelija oppii pohtimaan kielen ja identiteetin suhdetta

Kurssien suorittaminen

Kurssit suoritetaan numerojärjestyksessä. Kursseja ei voi suorittaa itsenäisesti.

Arviointi

Kielen opetuksen yleiseurooppalaisen viitekehyksen B2.2 – taso (liite 1) kuvaa pääpiirtein suomi toisena kielenä – opiskelijan hyvää osaamista lukion päättövaiheessa. Opiskelijan kielitaitoprofiilin vahvimmat alueet ovat kuunteleminen ja luetun ymmärtäminen, joissa hyvän osaajan taito ylittää B2.2 -tasolle. Kirjoittamisen alueella B2.1 taso kuvaa hyvää osaamista. Usein maahanmuuttajataustaisen opiskelijan suullinen kielitaito voi ylittää kirjallisen, mutta se voi jäädä sen allekin.

Opiskelijaa ohjataan itsearviointiin ja siihen, että hän oppii hyödyntämään saamansa palautetta ja osaa ottaa vastuuta omasta oppimisestaan.

Opiskelijaa arvioidaan suomi toisena kielenä – oppimäärän mukaan, jos se on valittu hänen oppimääräkseen riippumatta siitä, onko hänelle järjestetty erillistä suomi toisena kielenä – opetusta vai ei tai onko lukio voinut tarjota vain osan suomi toisena kielenä – kurseista. Suomen kielen oppimäärän mukaisesti suoritettut kurssit luetaan hyväksi täysmääräisesti suomi toisena kielenä – kurssiin, ja niistä saatu arvosana siirtyy suomi toisena kielenä – kurssin arvosanaksi. Kurssiarvosanan voi nostaa tenttimällä ja päättöarvosanaa hankittaessa voidaan tarvittaessa antaa kurssiarvosanojen keskiarvoa korkeampi arvosana.

Päättöarviointi

Äidinkieli on pakollinen ylioppilaskirjoitusaine, joten myös musiikki- ja tanssilinjalla opiskelevilta edellytetään kaikkien pakollisten (ÄI1–ÄI6) kurssien suorittamista kaikissa tapauksissa.

PAKOLLISET KURSSIT

1. Perusteet hallintaan (S21)

Tavoitteet

Opiskelija harjoittelee lukio-opinnoissa tarvittavaa yleiskielistä esitystapaa sekä kirjallisesti että suullisesti. Opiskelija tiedostaa suomen kielen perusrakenteet ja varmistuu niiden hallinnassa. Hän pystyy asettamaan tavoitteita suomen kielen opiskelulle ja rohkaistuu suomen kielen käyttäjänä. Kurssin aihepiirinä on opiskelijan tausta ja kokemukset, kahden kulttuurin ja kielen keskellä eläminen.

Keskeiset sisällöt

- kielitaidon kartoitus

- suomen kielen opiskelu lukiassa
- erilaiset sosiaaliin tilanteisiin liittyvät vuorovaikutus- ja viestintätaidot
- suomen kielen keskeiset äänne- ja muoto-opilliset piirteet, esim. äänneiden kesto ja vaihtelu, vokaalisointu, keskeisten merkityserojen havaitseminen, transitiiiviverbit ja intransitiiiviverbit, sanaluokat, yleisimmät nominityypit ja nominijohdokset, verbityypit: taivutus, aktiivi ja passiivi, aikamuodot, modukset
- otsikkoaine
- valmentautumista aineistopohjaiseen kirjoittamiseen
- tutustuminen ulkomaalaisille tarkoitettuihin suomen kielioppeihin ja sanakirjoihin sekä niiden käyttäminen käsikirjoina

2. Kieli käyttöön (S22)

Tavoitteet

Opiskelija harjaantuu viestimään tilanteen mukaisesti ja tulee tietoiseksi toimintamahdollisuuksistaan vuorovaikutuksessa. Hän oppii erottamaan eri rekistereitä kirjoitetussa ja puhutussa kielessä. Opiskelija oppii erittelemään ja hallitsemaan kielen lauserakenteita ja ymmärtämään sanaston muodostumiskeinoja.

Keskeiset sisällöt

- erilaisten kielellisten rekistereiden käyttö
- erilaisia kaunokirjallisia tekstejä, kuten helpohkoja runoja ja novelleja sekä vähintään yksi kaunokirjallinen teos
- käytännön vaativat asiointitilanteet, esim. asiointi pankissa ja KELA:ssa
- raportointi suullisesti ja kirjallisesti, prosessikirjoittamisen perusteita
- suomen kielen lauseoppia, peruslauseet, erilaiset lausetyypit esim. kieltolauseet ja yksipersonaiset ilmaukset, lauseenjäsennys
- sananmuodostusta, esim. johto-oppia
- kielenhuolto

3. Kielellä vaikutetaan (S23)

Tavoitteet

Opiskelija ymmärtää erityyppisiä suullisia ja kirjallisia asiategstejä, erityisesti mielipidetekstejä. Hän oppii löytämään tekstin ydinajatuksen ja ottamaan kantaa niihin. Hän rohkaistuu muodostamaan ja ilmaisemaan mielipiteensä ja oppii perustelemaan niitä. Hän oppii ymmärtämään, miten häneen vaikutetaan. Opiskelija tarkastelee myös kaunokirjallisuutta mielipiteiden ja maailmankuvan muokkaajana. Opiskelija varmentaa kielen perusrakenteiden hallintaa, erityisesti sijamuotojen merkitystehtäviä ja rektioita.

Keskeiset sisällöt

- erilaisia mielipidekirjoituksia ja vastineita

- tekstejä ajankohtaisista, yhteiskunnallisista aiheista
- tekstianalyysiä ja ymmärtävää lukemista
- keskustelua yhteiskunnallisista aiheista ja oman mielipiteen perustelua, ohjelmapuhe, väittelyä
- mediatekstien kriittistä lukemista
- kaunokirjalliset tekstit vaikuttajina
- nominaalimuotojen ja lauseenvastikkeiden tarkastelua
- vertailumuotoja ja rektioseikkoja
- kielenhuolto

4. Syvemmät tekstitaidot (S24)

Tavoitteet

Opiskelija harjaantuu erittelevään luku- ja kirjoitustaitoon ja rohkaistuu persoonalliseen kielen tuottamiseen. Opiskelija harjaantuu löytämään erilaisista teksteistä niiden pääajatuksukset ja tulkitsemaan tekstin ydinsisältöä. Hän totuttautuu kirjoittamaan aineiston pohjalta.

Keskeiset sisällöt

- erityyppisten tekstien tekstianalyysiä, merkityssuhteita ja tekstien tulkintaa
- aineistopohjainen kirjoittaminen
- referaattien ja tiivistelmien laatiminen
- kielenhuolto

5. Suomalainen kulttuuri tutuksi (S25)

Tavoitteet

Opiskelija tutustuu suomalaiseen kulttuuriin, erityisesti kirjallisuuteen sekä muihin taiteisiin ja mediakulttuuriin. Vertaillaan suomalaista kulttuuria opiskelijoiden tuntemiin muihin kulttuureihin. Opiskelija hyödyntää mediaa kulttuurin välittäjänä. Hän saa taide-elämyksiä ja aineksia oman identiteettinsä rakentamiseen.

Keskeiset sisällöt

- kirjallisuuden keskeisiä lajeja
- suomalaisen kirjallisuuden lukemista (novelleja, runoja, romaanikatkelmia ja vähintään yksi kokonaisteos)
- opintokäynti tai taide-esityksen katsominen, esim. teatteriesityksen katsominen
- kirjallisuusaiheinen esitelmä
- taiteesta ja kirjallisuudesta kirjoittamista ja keskustelemista
- kuva-analyysi
- kielenhuolto

6. Kohti toimivaa kaksikielisyyttä (S26)

Tavoitteet

Opiskelija vahvistaa kielitaitoaan vaativilla teksteillä ja tehtävillä. Hän saa valmiuden suoriutua suomi toisena kielenä – ylioppilaskokeesta. Hän syventää tietojaan kirjakielen perusnormeista ja osaa soveltaa niitä omia tekstejä tuottaessaan. Opiskelija laajentaa käsitystään suomalaisuudesta, esim. suomalaisen kirjallisuuden avulla.

Keskeiset sisällöt

- vaativien suomen kielen rakenteiden kertaamista
- syventävää tekstien kielenhuoltoa
- suomi toisena kielenä -ylioppilaskokeen harjoittelua
- suomalainen kaunokirjallinen teos
- suomen kieli suomalais-ugrilaisessa kielikunnassa

SYVENTÄVÄT KURSSIT

7. Puhekieli tarkasteluun (S27)

Tavoitteet

Opiskelija perehtyy suomen puhekielen ominaispiirteisiin, oppii tunnistamaan puheesta ja kirjoituksesta puhekielisyyksiä ja pystyy vertailemaan puhe- ja yleiskieltä toisiinsa.

Keskeiset sisällöt

- suomen puhekielen erityispiirteitä (assimilaatio, loppukahdennus, sana- ja lausepaino)
- yleispuhekieli, murre, slangi
- puhekielen sanastoa
- itsenäinen työ, esim. suomalaisen henkilön haastattelu ja puhutun muuttaminen yleiskieliseksi, työn suullinen esittäminen luokalle, kirjallinen raportointi
- kielenhuolto

8. Erilaisten tekstien kirjoittamista (S28)

Tavoitteet

Opiskelijoiden kirjallisen ilmaisun taidot syvenevät ja monipuolistuvat. Opiskelija varmentuu kielen rakenteiden hallinnassa. Harjaannutaan kirjoitusprosessiin.

Keskeiset sisällöt

- asia- ja asioimiskirjoittamista, esim. hakemus tai selvitys
- aineistopohjaista kirjoittamista
- tekstilajit
- kirjoittaminen prosessina
- kielenhuoltoa
- kieliopin syventämistä

9. Tekstien maailmassa (S29)

Tavoitteet

Oppilaan taidot lukea erittelevästi ja eläytyvästi syvenevät. Opiskelijan suomalaisen ja yleisen kirjallisuuden tuntemus syvenee.

Keskeiset sisällöt

- kaunokirjallisuuden eri lajeihin tutustuminen
- erityyppiset asiatekstit
- tietokirjallisuus
- kirjallisuudesta keskustelemista ja kirjoittamista
- kielenhuolto

7.2.3 Toinen kotimainen kieli ja vieraat kielet

Opetuksen tavoitteet

Taitotasokuvaukset ovat sanallisia kuvauksia opiskelijan kielitaidosta. Perustasoja on kuusi: A1, A2, B1, B2, C1 ja C2 ja jokainen taso on jaettu vielä kahteen tai kolmeen välitasoon. Jokaiselle kielitaidon osa-alueelle (luetun ja kuullun ymmärtäminen, kirjoittaminen ja puhuminen) on laadittu omat kuvauksensa. Tavoitteena on, että päättövaiheessa opiskelija saavuttaa eri kielissä ja eri oppimäärissä kuvausasteikon tasot seuraavan taulukon mukaisesti. Tavoitetasot selostetaan lyhyesti kunkin kielen johdannossa ja tarkemmin liitteessä 1.

Kieli ja oppimäärä	Kuullun ymmärtäminen	Puhuminen	Luetun ymmärtäminen	Kirjoittaminen
Ruotsi A	B2.1	B1.2	B2.1	B1.2
Ruotsi B1	B1.2	B1.1	B1.2	B1.1
Englanti A	B2.1	B2.1	B2.1	B2.1
Muut kielet A	B1.1 - B1.2	B1.1	B1.2	B1.1 - B1.2
B2-kielet	A2.2	A2.1 - A2.2	A2.2 - B1.1	A2.1 - A2.2
B3-kielet	A2.1-A2.2	A2.1	A2.1- A2.2	A1.3 - A2.1

Tavoitteena on myös, että opiskelija

- osaa viestiä kohdekielelle ja sen kulttuurille ominaisella tavalla
- osaa arvioida kielitaitoaan suhteessa tavoitteisiin
- tuntee omat vahvuutensa ja kehittymistarpeensa viestijänä ja kielen opiskelijana
- osaa kehittää kielitaitoaan kehittymistarpeensa ja opiskelu- ja viestintätehtävän kannalta tarkoituksenmukaisin strategioin.

Arviointi

Kurssien arviointi

Kielten kurssien arvioinnissa otetaan huomioon kielitaidon kaikki osa-alueet kurssikuvausten painotusten ja tavoitteiden mukaisesti. Arviointimenetelmänä käytetään pääasiassa kielitaidon eri osa-alueita mittaavia kokeita ja oppitunneilla annettua monipuolista näyttöä. Opiskelijan suorittamaa itsearviointia ja taitotasosteikon kriteereitä voidaan myös käyttää arvioinnin tukena.

Näitä menetelmiä täydentämässä tai mahdollisesti kurssikoetta korvaamassa voidaan käyttää kurssikansiota tai muuta laajempaa kirjallista ja/tai suullista tuotosta, kuten esimerkiksi opiskelupäiväkirjaa.

Opettaja ilmoittaa kunkin kurssin alussa kyseisen kurssin arviointiperusteet.

Itsenäinen kurssisuoritus arvioidaan kurssikokeiden ja mahdollisten lisätehtävien perusteella.

Päättöarviointi

Opiskelijan on suoritettava toisessa kotimaisessa kielessä joko A- tai B1-oppimäärän pakolliset kurssit. Päättöarvosana määräytyy kaikkien suoritettujen kurssien (pakollisten ja mahdollisten valtakunnallisten syventävien) kurssien perusteella.

Opiskelijan on suoritettava vähintään yhden vieraan A-kielen pakolliset kurssit. Päättöarvosana määräytyy kaikkien suoritettujen (pakollisten ja mahdollisten syventävien) kurssien perusteella. Opiskelija voi suorittaa myös muiden A-kielten kurseja syventävinä kursseina.

Jos musiikki- tai tanssilinjalla opiskeleva jättää pakollisen A-kielen pakollisia kurseja pois, on hänen suoritettava vähintään kurssit 1–3. Ylioppilastutkinnon A-tason kielen kokeeseen osallistuvien on kuitenkin suoritettava kyseisen kielen kaikki pakolliset kurssit (1–6).

B2- ja B3-kielissä osallistumisoikeuden lyhyen kielen ylioppilaskokeeseen saa suoritettuaan vähintään kurssit 1–3.

Kurssien suorittaminen

Kurssien aiheita käsitellään oman maan ja opiskeltavan kielen kulttuurialueen näkökulmista, jolloin tarjoutuu mahdollisuus kielten ja kulttuurien vertailuihin. Aiheiden käsittelyssä ja valinnassa otetaan lisäksi huomioon aihekokonaisuudet, opiskelijoiden harrastuneisuus ja ajankohtaiset tapahtumat. Jokainen kurssi sisältää monipuolisia kuuntelu-, lukemis-, puhe- ja kirjoitusharjoituksia kurssin painopistealueen mukaisesti. Opiskeltavan kielen rakenteiden ja sanaston monipuolistamiseen ja tarkkuuteen kiinnitetään huomiota kaikilla kursseilla. Vaativimpia viestinnän muotoja harjoitetaan oppimäärissä, joiden opiskelu on alkanut peruskoulussa.

Kurssien suoritusjärjestys

Kielten kurssit suoritetaan pääasiassa numerojärjestyksessä. Poikkeavasta suoritusjärjestyksestä on neuvoteltava opettajan kanssa etukäteen.

Itsenäinen suoritus

Kielet sopivat luonteeltaan parhaiten suoritettaviksi opetukseen osallistumalla. Perustellusta syystä kielen kurssin voi kuitenkin suorittaa itsenäisesti. Kirjallinen lupa ja suoritusohjeet haetaan aina kyseisen kielen opettajalta ennen kurssin alkua. Perättäisten kielten kurssien itsenäinen suoritus on mahdollista vain poikkeustapauksissa eikä kielten 1. kurssia yleensä voi suorittaa itsenäisesti. Itsenäiseen kielten kurssien suoritukseen on syytä varata noin yhden jakson mittainen aika, ja on suositeltavaa, että itsenäisen suoritus tapahtuisi sellaisessa jaksossa, jolloin kyseistä kurssia opetetaan.

Korvaavuudet

Muulla suoritettu kielen kurssi, joka vastaa sisällöltään ja laajuudeltaan koulun tarjoamaa kurssia, voi korvata koulun tarjoaman kurssin. On suositeltavaa, että

tällaisesta kurssista neuvoteltaisiin opettajan kanssa etukäteen. Ns. abikurssit eivät yleensä sinällään korvaa mitään kielen kurssia suoraan, vaan opiskelijan on lisäksi tentittävä korvattavaksi aiotun kurssin sanasto ja kielioppi tai annettava muuta lisänäyttöä. Jos abikurssin laajuus on ollut n. 30 oppituntia, opiskelija voi saada siitä soveltavan kurssin.

Opetusmenetelmät ja strategiat

Opiskelijoiden opiskelutaitojen kehittymiseen kiinnitetään huomiota jokaisella kurssilla. Alkukursseilla painotusalueena on yleensä suullinen viestintä, myöhemmillä kursseilla korostuvat tekstin ymmärtäminen ja kirjoittaminen. Opiskelijoita ohjataan tunnistamaan omat vahvuutensa ja kehittymistarpeensa viestijöinä ja kielen opiskelijoina, ja heidät tutustutetaan vaihteleviin työtapoihin ja oppimisstrategioihin. Kielestä, oppimäärästä ja ryhmän koostumuksesta riippuen opetusmenetelminä käytetään mm. luennointia, esitelmiä, pari- ja ryhmätyötä, itsenäistä tiedonhakua ja verkkotyöskentelyä. Myös oppimisstrategiat vaihtelevat kielittäin ja kursseittain.

Puheviestinnän strategioista korostuvat alussa arkipäivän viestinnässä tarvittavat strategiat: mielipiteen ilmaisun harjoittelu, tahdikkuus ja kohtelias reagointi sekä aktiivinen kuunteleminen. Kielitaidon kehittyessä mukaan tulevat mahdollisesti myös haastattelut, raportointi, puheen pitäminen ja esitelmät.

Kirjoittamisen strategioita ovat mm. muistiinpanojen tekeminen, erityyppisten kirjeiden kirjoittaminen, kirjoitelmat, selostukset ja tiivistäminen.

Lukemisen strategioita ovat sanapäättely, tekstin sisällön päättely, merkityskartan ja kysymysten laatiminen sekä tekstin avainsanojen ja pääkohtien etsintä.

Kielilyhenteet

Kielistä käytetään seuraavia koodeja:

- RU = ruotsin kieli
- EN = englannin kieli
- RA = ranskan kieli
- SA = saksan kieli
- VE = venäjän kieli
- IA = italian kieli

Vieraiden kielten kurssikoodit muodostuvat kielten kirjaintunnusten, oppimäärien tasotunnusten ja kurssinumeroiden mukaan. Esimerkiksi RAB32 tarkoittaa ranskan kielen B3-oppimäärän kurssia numero 2.

7.2.3.1 Toinen kotimainen kieli, ruotsi (RU)

Toinen kotimainen kieli, ruotsi, antaa mahdollisuuden tutustua suomalaiseen identiteettiin ja avaa myös mahdollisuuden monipuolisempiin opiskelumahdollisuuksiin. Suomessa on tarjolla useita erilaisia ruotsinkielisiä oppilaitoksia ja korkeakouluja, lisäksi suomalaisen opiskelijan on mahdollista hakeutua muihin Pohjoismaihin opiskelemaan, näin esimerkiksi musiikin ja taideopintojen opiskelumahdollisuudet monipuolistuvat. Ruotsin kieli on kaksikielisessä Suomessa tärkeä osa yleissivistystä. Ruotsin kielen, kuten myös vieraiden kielten taidolla voi laajentaa maailmankuvaansa esimerkiksi seuraamalla uutisvälitystä erikielisistä lähteistä sekä esimerkiksi lukemalla kaunokirjallisuutta alkukielellä. Työelämässä ruotsin kielen taidosta on etua.

Opetuksen tavoitteet

A-ruotsissa opiskelun tavoite on kuullun ja luetun ymmärtämisessä B2.1 ja puhumisessa ja kirjoittamisessa B1.2. B-ruotsissa vastaavat tavoitteet ovat kuullun ja luetun ymmärtämisessä B1.2 ja puhumisessa ja kirjoittamisessa B1.1. (ks. liite 1).

7.2.3.1.1 Ruotsi, perusopetuksen vuosiluokilla 1–6 alkanut oppimäärä (RUA)

PAKOLLISET KURSSIT

1. Arkielämää Pohjoismaissa (RUA1)

Tavoitteet

- perusrakenteiden hallinta
- mielipiteen ilmaisu ja oppia käyttämään keskeisiä puheviestinnän strategioita

Keskeiset sisällöt

- nuoria Pohjolassa
- tutustuminen, itsensä esittely
- lukio, kielten opiskelu, kielikurssit ja loma Ruotsissa
- aihekokonaisuudet: Hyvinvointi ja turvallisuus, Kulttuuri-identiteetti ja kulttuurien tuntemus
- nivellys perusopetukseen perusrakenteiden osalta

2. Ihmiset ympärillämme (RUA2)

Tavoitteet

- puheviestinnän strategioiden hallinnan vankentaminen
- viestinnällisten tekstien tuottaminen
- rakenteiden laajempi hallinta

Keskeiset sisällöt

- ihmissuhteet, erilaisuus, ihmisen hyvinvointi
- aihekokonaisuus: Hyvinvointi ja turvallisuus

3. Suomi - osa Pohjolaa ja Eurooppaa (RUA3)

Tavoitteet

- kielen suullisen taidon vahvistaminen
- kirjallinen tuottaminen aihepiireihin liittyen

Keskeiset sisällöt

- Suomen ja suomenruotsalaisen kansanosan ja sen kulttuurin esittely eri näkökulmista
- maamme kaksikielisyys
- aihekokonaisuus: Kulttuuri-identiteetti ja kulttuurien tuntemus

4. Elinympäristömme (RUA4)

Tavoitteet

- tavoitteena lisätä erityisesti tekstin ymmärtämisen valmiuksia

Keskeiset sisällöt

- luonto, ympäristö, tekniikka ja viestintä
- aihekokonaisuudet: Kestävä kehitys ja Teknologia ja yhteiskunta

5. Opiskelu ja työ (RUA5)

Tavoitteet

- sanavaraston laajentaminen yhä käsitteellisemmäksi
- pyritään parantamaan muodollisten tilanteiden vaatimaa kielen ymmärtämistä ja käyttöä
- kieliopin eri osa-alueiden vahvistaminen

Keskeiset sisällöt

- työ ja tulevaisuuden suunnitelmat
- elinkeinot ja palvelutilanteet yhteiskunnassamme
- aihekokonaisuus: Aktiivinen kansalaisuus ja yrittäjyys
- harjoitellaan eri palvelutilanteille tyypillistä kirjallista ja suullista viestintää

6. Kulttuuri ja sen tekijöitä (RUA6)

Tavoitteet

- toimivan peruskielitaidon saavuttaminen (kaikissa osataidoissa vähintään B1.1 -taso, luetunymmärtämisessä hieman korkeampi, B1.2.)

Keskeiset sisällöt

- aihekokonaisuudet: Kulttuuri-identiteetti ja kulttuurien tuntemus ja Viestintä- ja mediaosaaminen
- laajahkon tuotoksen valmistaminen ja esittäminen

SYVENTÄVÄT KURSSIT:

7. Yhteinen maailma ja kansainvälisyys (RUA7)

Tavoitteet

- sanavaraston syventäminen ja laajentaminen yhä käsitteellisemmäksi
- ymmärtää vaikeita ajankohtaisia tekstejä (esim. sanomalehtiteksti)

Keskeiset sisällöt

- yhteiskunta ja politiikka
- aihekokonaisuus: Aktiivinen kansalaisuus
- painotetaan tekstinymmärtämistä ja kirjoittamista
- ylioppilaskirjoituksiin valmistautuminen

8. Tiede, talous ja tekniikka (RUA8)

Tavoitteet

- kirjallisen esityksen hiominen
- vaikeahkon puhutun tekstin ymmärtäminen

Keskeiset sisällöt

- eri tieteenalat, tekniikan saavutukset ja yrityselämä
- aihekokonaisuudet: Aktiivinen kansalaisuus ja yrittäjyys, Kestävä kehitys ja Teknologia ja yhteiskunta
- tiivistelmän ja muunlaisten kirjallisten tuotosten harjoittelu
- ylioppilaskirjoituksiin valmistautuminen

7.2.3.1.2 Ruotsi, perusopetuksen vuosiluokilla 7–9 alkanut oppimäärä (RUB1)

PAKOLLISET KURSSIT

1. Koulu ja vapaa-aika (RUB1)

Tavoitteet

- jokapäiväisen sanaston hallinta
- mielipiteen ilmaiseminen
- puheviestinnän strategioiden käyttäminen

Keskeiset sisällöt

- aihepiireinä ovat opiskelu ja nuorten harrastukset
- kurssi on niveltävä
- kieli on tuttavallista ja epämuodollista
- aihekokonaisuus: Hyvinvointi ja turvallisuus

2. Arkielämää Pohjoismaissa (RUB2)

Tavoitteet

- perussanaston vahvistaminen
- peruskieliopin taitaminen
- pystyä kirjoittamaan tekstiä tutuista aiheista
- käytännön läheisten tekstien ymmärtäminen

Keskeiset sisällöt

- aihepiireinä nuorten elämä, opiskelu, työ, harrastukset, palvelut ja vapaa-aika
- vahvistetaan sanastoa ja rakenteita
- painotetaan puheviestintää
- kirjoitetaan lyhyitä tehtäviä
- aihekokonaisuudet: Hyvinvointi ja turvallisuus ja Viestintä ja mediaosaaminen

3. Suomi, Pohjoismaat ja Eurooppa (RUB3)

Tavoitteet

- vaativampien tekstien ymmärtäminen
- sanaston ja ilmaisuvarmuuden kasvaminen
- osata lukea ja kirjoittaa vaativampia tekstejä

Keskeiset sisällöt

- aihepiireinä kotimaa, suomenruotsalaisuus, vertailu muihin Pohjoismaihin sekä Suomi pohjoismaisena valtiona Euroopassa
- hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan pääkaupungin monipuolista tarjontaa
- harjoitellaan erilaisia ymmärtävän lukemisen strategioita
- kirjoitetaan erilaisiin tarkoituksiin sopivia tekstejä
- aihekokonaisuus Kulttuuri-identiteetti ja kulttuurien tuntemus

4. Elämää yhdessä ja erikseen (RUB4)

Tavoitteet

- pystyä lukea ja ymmärtää monipuolisia ja vaativia tekstejä
- vaativammista aiheista keskusteleminen
- ymmärtää puheesta vaativampia aiheita

Keskeiset sisällöt

- aihepiireinä ovat elämän arvot, ihmissuhteet, sukupuolten ja ikäryhmien kohtaaminen opiskelussa työssä sekä ajankohtaiset yhteiskunnalliset ilmiöt
- aihekokonaisuus Hyvinvointi ja turvallisuus

5. Elinympäristömme (RUB5)

Tavoitteet

- pystyä keskustelemaan ajankohtaisista aiheista
- ymmärtää keskeiset kohdat joukkoviestimien välittämästä tiedosta

Keskeiset sisällöt

- aihepiireinä ovat luonto, muuttuva elin- ja työympäristö sekä joukkoviestimet
- käytetään mahdollisuuksien mukaan pääkaupungin tarjoamia monipuolisia mahdollisuuksia
- aihekokonaisuudet: Teknologia ja yhteiskunta ja Hyvinvointi ja turvallisuus
- luetaan vaativampia tekstejä
- kirjoitetaan vaativampia tekstejä

SYVENTÄVÄT KURSSIT

6. Kulttuurin tekijöitä ja näkijöitä (RUB6)

Tavoitteet

- pystyä tuottamaan vaativaa tekstiä ja esittämään se
- selviytyä yhä vaativammista tilanteista sekä suullisesti että kirjallisesti

Keskeiset sisällöt

- aihepiirinä kulttuuri, painopisteenä pohjoismainen kulttuuri
- hyödynnetään pääkaupungin kulttuuritarjontaa mahdollisuuksien mukaan
- opiskelijat laativat laajahkon tuotoksen ja esittelevät sen
- aihekokonaisuus: Kulttuuri-identiteetti ja kulttuurien tuntemus ja Viestintä- ja mediaosaaminen

7. Yhteinen maailma ja kansainvälistyminen (RUB7)

Tavoitteet

- pystyä selviytymään jokapäiväisistä, monipuolisista ja vaativistakin tilanteista ruotsin kielellä

Keskeiset sisällöt

- aihepiireinä maailmanlaajuiset ilmiöt ja kansainvälinen vaikuttaminen
- aihekokonaisuus: Kulttuuri-identiteetti ja kulttuurien tuntemus
- yo-kirjoituksiin valmistautuminen

7.2.3.2 Vieraat kielet (EN, SA, RA, VE, IA)

Nyky-yhteiskunnan kansainvälistyminen ja monikulttuurisuus edellyttävät suomalaisilta monipuolista kielitaitoa ja eri kulttuurien tuntemusta. Kielitaidon laajentamisen lisäksi kieltenopetuksen tärkeitä tavoitteita lukiossa ovatkin myönteisten asenteiden vahvistaminen kielenoppimista kohtaan, erilaisuuden hyväksymisen tukeminen ja lisävalmiuksien antaminen omaehtoiseen ja elinikäiseen vieraiden kielten ja kulttuurien oppimiseen. Lukion vieraiden kielten opetuksessa erityisasemaan nousevat eurooppalainen identiteetti ja eurooppalainen monikielisyys ja -kulttuurisuus. Vieras kieli oppiaineena on taito-, tieto- ja kulttuuriaine, ja laajalla kielivalikoimalla on tärkeä asema musiikin ja tanssin erikoislukiossamme.

7.2.3.2.1 Englanti (EN)

Englanti on maailman laajimmalle levinnyt kieli, eräänlainen yleiskieli, jonka avulla eri maista ja erilaisista kulttuureista tulevat ihmiset pystyvät ilmaisemaan itseään ja kommunikoimaan keskenään. Sibelius-lukiossa voi opiskella englantia pitkänä kielenä (A-kieli eli ala-asteella alkanut kieli). Englannin opiskelu antaa valmiudet ymmärtää muita ja tulla ymmärretyksi sekä suullisesti että kirjallisesti kotimaassa ja ulkomailla. Opiskelun tavoitteena on kaikilla kielitaidon osa-alueilla taitotasoasteikon itsenäisen kielitaidon perustaso (B2.1), jonka saavutettuaan opiskelija ymmärtää suuren osan ympärillä käydyistä englanninkielisestä keskustelusta, osaa täsmällisen ja luontevan suullisen ilmaisun erilaisissa tilanteissa, pystyy lukemaan ja ymmärtämään oikein eri alojen lyhyehköjä tekstejä sekä ilmaisemaan näkemyksiään ja ajatuksiaan kirjallisesti ilman ymmärtämistä haittaavia kielivirheitä.

7.2.3.2.1.1 Englanti, perusopetuksen vuosiluokilla 1–6 alkanut oppimäärä (ENA)

PAKOLLISET KURSSIT

1. Nuori ja hänen maailmansa (ENA1)

Tavoitteet

- kerrata perusopetuksessa hankittuja taitoja
- ohjata opiskelijoita asettamaan ja seuraamaan tavoitteita
- rohkaista heitä puhumaan ja ilmaisemaan tahdikkaasti mielipiteitään myös kirjallisessa muodossa
- tutustuttaa opiskelijat eri tekstilajeihin, mm. kaunokirjallisuuteen
- tutustuttaa heidät ryhmän muihin jäseniin ja lukion työtapoihin

Keskeiset sisällöt

Kurssilla korostuvat aihekokonaisuudet Hyvinvointi ja turvallisuus sekä Kulttuuri-identiteetti ja kulttuurien tuntemus ja sen aihepiirit tarjoavat mahdollisuuksia keskustella nuorison vapaa-ajan viettotavoista kotikaupungissa ja ulkomailla. Tekstit käsittelevät seuraavia aiheita:

- valoisa elämänasenne
- vapaa-aika ja harrastukset
- ihmissuhteet ja ihmisten välinen viestintä

2. Viestintä ja vapaa-aika (ENA2)

Tavoitteet

- oppia matkailuun liittyvää sanastoa ja sen käyttöä lyhyissä viestinnällisissä kirjoitustehtävissä sekä suullisissa käytännön tilanteissa
- oppia kertomaan Suomesta vieraista kulttuureista tuleville ja vertailla eri kulttuureita
- harjoitella itsenäisen opiskelun periaatteita sekä työskentelyä parin/ryhmän kanssa

Keskeiset sisällöt

Kurssin aihepiireissä aihekokonaisuuksista korostuvat Kulttuuri-identiteetti ja kulttuurien tuntemus, Hyvinvointi ja turvallisuus sekä Viestintä ja mediaosaaminen. Kurssin tekstit käsittelevät seuraavia aiheita:

- matkailun maailma
- Amerikka ja amerikkalaisuus
- Australia ja australialaisuus
- Suomi ja suomalaisuus

3. Opiskelu ja työ (ENA3)

Tavoitteet

- jatkaa tavoitteiden asettamista ja oman opiskelun prosessoimista
- oppia opiskeluun, tulevaisuuden suunnitelmien tekoon ja työelämään liittyvää sanastoa
- vahvistaa suullisia ja kirjallisia viestintätaitoja kurssin aiheista
- työpaikan hakukirjeen ja CV:n laatimisen oppiminen

Keskeiset sisällöt

Aihekokonaisuuksista Aktiivinen kansalaisuus ja yrittäjyys sekä Hyvinvointi ja turvallisuus tarjoavat näkökulmia kurssin aiheiden käsittelyyn:

- koulujärjestelmä Suomessa, Britanniassa ja Yhdysvalloissa
- koulutus ja työelämä
- tulevaisuuteen liittyvät unelmat ja toiveet

4. Yhteiskunta ja ympäröivä maailma(ENA4)

Tavoitteet

- kurssin aihepiiriin liittyvien sanojen monipuolinen harjoittaminen keskustelujen ja argumentatiivisen kirjoittamisen avulla.
- ymmärtävän lukemisen syventäminen eri strategioita käyttäen
- tiivistelmän laatiminen

Keskeiset sisällöt

Kurssin tematiikka koostuu seuraavista aihekokonaisuuksista: Aktiivinen kansalaisuus ja yrittäjyys, Hyvinvointi ja turvallisuus sekä Kulttuuri-identiteetti ja kulttuurin tuntemus. Kurssin aihepiirit käsittelevät seuraavia aiheita:

- kulttuurien monimuotoisuus rakenteeltaan erilaisissa yhteiskunnissa
- yksilön omat valinnat liittyen kuluttamiseen, politiikkaan sekä uskontoon
- sosiaaliturvajärjestelmä ja oikeudenkäyttö

5. Kulttuuri (ENA5)

Tavoitteet

- oman kulttuurituntemuksen laajentaminen ja oman kulttuuri-identiteetin pohtiminen
- kirjallisen- sekä mediatekstin analysoinnin ja tiivistämisen harjoittelu
- laajahkon kirjallisen/suullisen/ kuvallisen tuotoksen valmistaminen

Keskeiset sisällöt

Kurssin aihekokonaisuuksista tärkeimmät ovat Kulttuuri-identiteetti ja kulttuurien tuntemus sekä Viestintä- ja mediaosaaminen. Aihepiirien käsittelyn monipuolistamiseksi voidaan käyttää hyväksi Helsingin monipuolista kulttuuritarjontaa. Kurssin tekstit käsittelevät

- klassista ja modernia kirjallisuutta
- klassista ja kevyttä musiikkia
- elokuvia eri aikakausilta
- taiteen eri suuntauksia

6. Tiede, talous ja tekniikka (ENA6)

Tavoitteet

- oppia vaativaa sanastoa tieteen ja tekniikan alalta ja harjoitella sen käyttämistä sekä suullisesti että kirjallisesti
- vahvistaa vaativien asiasisältöjen ymmärtämistä
- oppia ymmärtämään mainonnan vaikutusta kuluttajaan ja hänen ostokäyttäytymiseensä
- oppia suhtautumaan kriittisesti median informaatiotulvaan.

Keskeiset sisällöt

Teknologia ja yhteiskunta, Viestintä ja mediaosaaminen sekä Hyvinvointi ja turvallisuus ovat tämän kurssin keskeiset aihekokonaisuudet. Kurssin aiheina ovat

- eri tieteenalat ja tekniikan saavutukset
- media ja mainonta
- moderni yrittäjyys

SYVENTÄVÄT KURSSIT

7. Luonto ja kestävä kehitys (ENA7)

Tavoitteet

- luontoon, luonnontieteisiin ja kestäväan kehitykseen liittyvän kielen ymmärtäminen ja käyttäminen, sekä suullisesti että kirjallisesti
- omien vaikutusmahdollisuuksien tiedostaminen ympäröivään luontoon ja elinympäristöön
- tekstin ymmärtämisen ja rakenteiden hallinnan vahvistaminen eri strategioiden avulla
- päättökokeeseen valmistautuminen

Keskeiset sisällöt

Kurssin aihepiireissä korostuvat Kestävän kehityksen ja Aktiivisen kansalaisuuden ja yrittäjyyden aihekokonaisuudet. Kurssin tekstit käsittelevät seuraavia aiheita:

- luonnon monimuotoisuus ja luonnonsuojelu
- yksilö osana kestäväa kehitystä
- vaihtoehtoiset energiamuodot
- eläinkunta ja eläinten suojelu

8. Yhteinen maailma ja kansainvälistyminen (ENA8)

Tavoitteet

- erilaisiin maailmankuviin ja kestävan elämäntavan haasteisiin tutustuminen päättökoetasoisten tekstien sekä suullisten ja kirjallisten harjoitusten avulla
- sosiaalisen vastuun kasvattaminen ja erilaisuuden hyväksymiseen kannustaminen
- kirjallisen ilmaisun rikastuttaminen, erityyppisiin rakennetehtäviin tutustuminen ja tekstinymmärrystaitojen kehittäminen
- päättökokeeseen valmistautuminen

Keskeiset sisällöt

Kurssin aihepiireissä korostuvat Hyvinvoinnin ja turvallisuuden sekä Kulttuuri-identiteetin ja kulttuurien tuntemuksen aihekokonaisuudet. Kurssin tekstit käsittelevät seuraavia aiheita:

- ihminen valintojen ja vaihtoehtojen maailmassa
- erilaiset maailmankuvat
- ihmisoikeudet
- sota ja rauha

7.2.3.2.2 Saksa (SA)

Saksan kieli on Keski-Euroopan tärkeimpiä kieliä. Sitä puhutaan Saksassa, Itävallassa ja Sveitsissä sekä monessa Itä-Euroopan maassa, joissa se on vielä pienehkön vähemmistön kieli. Saksa on myös kulttuurin ja tekniikan kieli. Liikuttaessa Keski-Euroopassa on edullista hallita saksan kieli, sillä ilman saksan kielen taitoa keskieuropalainen kulttuuri ja yhteiskunta voi jäädä vieraaksi. Musiikin opiskelijoille saksan kielen taito on hyvin tärkeä. Sibelius-lukiassa voi saksaa opiskella A1, B2 ja B3 -kielinä. A1 -kielen opiskelun tavoite on kaikilla kielitaidon osa-alueilla taitotasoasteikon tasot B.1.1–B.1.2. B2-kielen tasoja vastaa taitotasot A2.1–B1.1 ja B3-kielen tasoja taitotasot A1.3–A2.2. Ne saavutettuaan opiskelijan tulee selviytyä arkielämässä sekä ymmärtää kunkin taitotason edellyttämää puhuttua ja kirjoitettua kieltä sekä pystyä tuottamaan sitä kohtuullisen virheettömästi ja hallitusti.

7.2.3.2.1 Saksa, perusopetuksen vuosiluokilla 1–6 alkanut oppimäärä (SAA)

PAKOLLISET KURSSIT:

1. Nuori ja hänen maailmansa / Jugendliche und ihre Welt (SAA1)

Tavoitteet

- ymmärtää keskeiset ajatukset lähiympäristöön liittyvästä keskustelusta
- pystyä tuottamaan arkitietoa välittävää puhetta
- pystyä kirjoittamaan ymmärrettävää tekstiä tutuista aiheista

Keskeiset sisällöt

- aihepiirit liittyvät lähiympäristöön ja ihmissuhteisiin
- aihekokonaisuus: Hyvinvointi ja turvallisuus
- keskustelu, mielipiteen ilmaisu ja keskeiset puheviestinnän strategiat

2. Viestintä ja vapaa-aika / Kommunikation und Freizeit (SAA2)

Tavoitteet

- laajan jokapäiväisen sanaston hallinta
- lyhyiden, arkitietoa välittävien tekstin kirjoittaminen
- käytännönläheisten ja itselle tärkeiden tekstien ymmärtäminen

Keskeiset sisällöt

- vapaa-aika ja harrastukset
- aihekokonaisuus: Viestintä ja mediaosaaminen
- harrastusmahdollisuudet ja nuorisokulttuuri pääkaupungissa
- kirjallisen ja puheviestinnän harjoittelu

3. Opiskelu ja työ / Lernen und Arbeiten (SAA3)

Tavoitteet

- ymmärtää asiantietoa liittyen työkeskusteluihin ja puhelinviesteihin
- osata pitää puhetta yllä
- osata lukea ja kirjoittaa opiskeluun ja työhön liittyviä tekstejä

Keskeiset sisällöt

- opiskelu ja työelämä
- muodollisten tilanteiden harjoittelu
- aihekokonaisuus: Aktiivinen kansalaisuus ja yrittäjyys

4. Yhteiskunta ja ympäröivä maailma / Gesellschaft und die Welt um uns (SAA4)

Tavoitteet

- viestintä vaativammissa tilanteissa
- ymmärtää pääkohdat ja suurin piirtein yksityiskohdat sekä puheessa että kirjoituksessa

Keskeiset sisällöt

- oman maan ja kohdemaiden yhteiskunnat
- aihekokonaisuus: Teknologia ja yhteiskunta
- harjoitellaan tekstin ymmärtämistä vaativalla tasolla
- harjoitellaan vaativien tekstien kirjoittamista

5. Kulttuuri / Kultur (SAA5)

Tavoitteet

- pystyä lukemaan tekstejä monenlaisista aiheista
- ymmärtää radio-utisten, tv-ohjelmien ja elokuvien pääkohdat
- osata käyttää vapaassa puheessa vaikeahkoa kieltä
- osata ilmaista itseään vaikeahkoista kulttuuriaiheista kirjallisesti

Keskeiset sisällöt

- käsitellään kotimaan ja kohdemaiden kulttuuria laaja-alaisesti
- aihekokonaisuudet: Kulttuuri-identiteetti ja kulttuurien tuntemus käyttäen hyväksi Helsingin opetustoimen tarjoamia viestintämahdollisuuksia
- opiskelijat valmistavat kulttuuriaiheisen laajahkon tuotoksen ja esittävät sen

6. Tiede, talous ja tekniikka / Wissenschaft, Wirtschaft und Technik (SAA6)

Tavoitteet

- ymmärtää vaativia tekstejä tieteen, talouden, tekniikan ja viestinnän aloilta
- kirjoittaa tekstejä tieteen, talouden, tekniikan ja viestinnän aloilta

Keskeiset sisällöt

- aihekokonaisuudet: Teknologia ja yhteiskunta sekä Hyvinvointi ja turvallisuus
- käsitellään vaikeita tieteeseen, talouteen ja tekniikkaan liittyviä tekstejä, nauhoituksia ym.

SYVENTÄVÄT KURSSIT

Syventävillä kursseilla keskitytään kielitaidon monipuoliseen kehittämiseen.

7. Luonto ja kestävä kehitys / Natur und nachhaltige Entwicklung (SAA7)

Tavoitteet

- ymmärtää syntyperäisten välistä keskustelua vaativistakin aiheista
- pystyä kirjoittamaan vaikeita tekstejä suhteellisen virheettömästi
- tiivistelmän ja muunlaisten kirjallisten tuotosten hallitseminen

Keskeiset sisällöt

- aihekokonaisuus: Kestävä kehitys

- perehdytetään opiskelijoita kohdemaiden luontoon ja kestäväan kehitykseen liittyvään terminologiaan
- ylioppilaskirjoituksiin valmistautuminen

8. Yhteinen maailma ja kansainvälistyminen / Gemeinsame Welt und Internationalisierung (SAA8)

Tavoitteet

- osata käyttää monipuolisesti kieltä
- pystyä laatimaan tiivistelmän laajemmasta tekstissä
- osata kirjoittaa suhteellisen virheetöntä jäsentynyttä tekstiä
- tiivistelmän ja muunlaisten kirjallisten tuotosten hallitseminen

Keskeiset sisällöt

- aihekokonaisuus: Kulturi-identiteetti ja kulttuurien tuntemus
- ajankohtaiset yleismaailmalliset tapahtumat
- valmistaudutaan ylioppilaskirjoituksiin
- ylioppilaskirjoituksiin valmistautuminen

7.2.3.2.2.2 Saksa, perusopetuksen vuosiluokilla 7–9 alkanut oppimäärä (SAB2)

SYVENTÄVÄT KURSSIT

1. Vapaa-aika ja harrastukset / Freizeit und Hobbys (SAB21)

Tavoitteet

- arkitilanteiden ymmärtäminen
- lähipiirin kuvaaminen
- lyhyiden tekstien ja viestien ymmärtäminen
- henkilökohtaisista asioista kirjoittaminen

Keskeiset sisällöt

- aihepiirit liittyvät nuorten jokapäiväiseen elämään
- vahvistetaan perusopetuksessa opiskellun sanaston ja rakenteiden hallintaa
- painotetaan puheen ymmärtämistä ja puhumista
- laajennetaan kielen perusrakenteiden tuntemusta

2. Meillä ja muualla / Bei uns und anderswo (SAB22)

Tavoitteet

- ymmärtää keskeistä sanastoa sisältävien tekstien pääkohdat
- osata kirjoittaa yksinkertaisia kuvauksia tutuista aiheista
- hallita yksinkertaista vuoropuhelua

Keskeiset sisällöt

- oma maa ja kohdekieliset maat (maantiede, historia, nähtävyydet, lomanvietto)
- painotetaan puheen ymmärtämistä
- vahvistetaan perusrakenteiden tuntemusta
- laaditaan kirjallisia viestintätehtäviä

3. Ennen ja nyt / Früher und heute (SAB23)

Tavoitteet

- pystyä tunnistamaan ympärillä käytävän keskustelun aiheita
- pystyä hallitsemaan tutuista aiheista käytyä vuoropuhelua
- pystyä ymmärtämään tuttua aihepiiriä käsitteleviä tekstejä
- pystyä kirjoittamaan eri aikamuotoja käyttäen yksinkertaisia kuvauksia

Keskeiset sisällöt

- tutustutaan elämään ennen ja nyt
- aiheina esimerkiksi terveys turvallisuus ja hyvinvointi
- painotetaan puheviestintää
- vahvistetaan perusrakenteiden hallintaa
- laaditaan kirjallisia viestintätehtäviä

4. Opiskelu ja tulevaisuudensuunnitelmat / Lernen und Zukunftspläne (SAB24)

Tavoitteet

- pystyä kirjoittamaan ja kertomaan suullisesti omista tulevaisuuden suunnitelmistaan
- ymmärtää aihepiiriin liittyvää suullista keskustelua

Keskeiset sisällöt

- tutustutaan kouluun ja opiskeluun liittyviin aihepiireihin
- kerrotaan työelämään ja opiskeluun liittyvistä toiveista sekä kirjallisesti että suullisesti

5. Kulttuuri / Kultur (SAB25)

Tavoitteet

- ymmärtää vaikeahkoa kulttuurin osa-aluetta käsittelevää tekstiä
- pystyä puhumaan ja kirjoittamaan omista kulttuuriharrastuksistaan

Keskeiset sisällöt

- luodaan katsaus esimerkiksi kohdemaiden kuvataiteeseen , kirjallisuuteen, musiikkiin, elokuvaan, teatteriin tai urheiluun
- hyödynnetään kaupungin kulttuuritarjontaa ja monikulttuurisuutta mahdollisuuksien mukaan
- harjoitetaan aihepiiriä kielitaidon kaikilla alueilla

6. Yhteinen maapallomme / Unsere gemeinsame Erde (SAB26)

Tavoitteet

- tekstinymmärtäminen
- selostusten laatiminen kirjallisesti ja suullisesti

Keskeiset sisällöt

- käsitellään oman maan ja kohdemaiden yhteiskuntia käsitteleviä tekstejä
- luetaan maapallon tilaa ja tulevaisuutta kuvaavia tekstejä
- käytetään hyväksi kaupungin tarjoamia mahdollisuuksia
- käytetään hyväksi ajankohtaisia mediatekstejä

7. Tiede ja tekniikka / Wissenschaft und Technik (SAB27)

Tavoitteet

- ymmärtää vaikean tekstin olennaisin sanoma ja sen tärkeimmät yksityiskohdat
- osata kirjoittaa yleistajuisesti aiheeseen liittyvää tekstiä
- osata hakea aihepiiriin liittyvää materiaalia teknologiaa hyväksi käyttäen

Keskeiset sisällöt

- käsitellään yleistajuisia tieteellisiä tekstejä
- painotetaan tekstin ymmärtämistä ja kirjoittamista
- käytetään hyväksi teknologiaa mahdollisuuksien mukaan
- ylioppilaskirjoituksiin valmistautuminen

8. Luonto ja kestävä kehitys / Natur und nachhaltige Entwicklung (SAB28)

Tavoitteet

- aihepiiriin liittyvien tekstien ymmärtäminen
- kirjallisen esityksen hiominen
- vaikeahkon puhutun tekstin ymmärtäminen

Keskeiset sisällöt

- luontoon ja sen ilmiöihin liittyvä kohdekielinen terminologia
- luontoon suhtautuminen omassa ja kohdekielen kulttuureissa
- kestävään kehitykseen liittyvä terminologia
- vastuullinen suhtautuminen yhteiseen omaisuuteen ja kuluttamiseen kohdemaiden kielellä
- ylioppilaskirjoituksiin valmistautuminen
- tiivistelmän ja muunlaisten kirjallisten tuotosten harjoittelu

7.2.3.2.2.3 Saksa, lukiossa alkava oppimäärä (SAB3)

SYVENTÄVÄT KURSSIT

1. Hyvää päivää, hauska tutustua (SAB31)

Tavoitteet

- osata tervehtiä, esittäytyä ja hyvästellä
- kertoa perusasiat itsestä ja kysyä vastaavia asioita kumppanilta

Keskeiset sisällöt

- opetellaan saksan kielen ääntämistä
- opetellaan saksan oikeinkirjoitusta
- painotetaan ääntämistä ja puheviestintää
- aihepiireinä perhe ja läheiset ihmissuhteet

2. Näin asiat hoituvat (SAB32)

Tavoitteet

- selviytyminen erilaisissa jokapäiväisissä tilanteissa kuten ostoksilla ja käytettäessä esimerkiksi pankki-, posti-, lääkäri-, liikenne-, majoitus- ja ateriointipalveluita

Keskeiset sisällöt

- aihepiireinä suku, ystävät ja muut ihmissuhteet sekä jokapäiväinen elämä
- painotetaan puheen ymmärtämistä ja puhumista

3. Vapaa-aika ja harrastukset (SAB33)

Tavoitteet

- arkitilanteiden ymmärtäminen
- lähipiiriin kuvaaminen
- lyhyiden tekstien ja viestien ymmärtäminen
- henkilökohtaisista asioista kirjoittaminen

Keskeiset sisällöt

- aihepiirinä nuorten jokapäiväinen elämä
- painotetaan puheen ymmärtämistä ja puhumista
- laajennetaan kielen perusrakenteiden tuntemusta

4. Meillä ja muualla (SAB34)

Tavoitteet

- ymmärtää keskeistä sanastoa sisältävien tekstien pääkohdat
- osata kirjoittaa yksinkertaisia kuvauksia tutuista aiheista
- hallita yksinkertaista vuoropuhelua

Keskeiset sisällöt

- aihepiireinä Suomen ja saksankielisen kielialueen maantiede, historia, nähtävyydet ja lomanvietto
- painotetaan puheen ymmärtämistä
- vahvistetaan perusrakenteiden tuntemusta
- laaditaan kirjallisia viestintätehtäviä

5. Ennen ja nyt (SAB35)

Tavoitteet

- tunnistaa ympärillä käytävän keskustelun aiheita
- hallita tutuista aiheista käytyä vuoropuhelua
- ymmärtää tuttua aihepiiriä käsitteleviä tekstejä
- kirjoittaa yksinkertaisia kuvauksia

Keskeiset sisällöt

- tutustutaan elämään ennen ja nyt
- aiheina esimerkiksi terveys, turvallisuus ja hyvinvointi
- painotetaan puheviestintää
- vahvistetaan perusrakenteiden hallintaa
- laaditaan kirjallisia viestintätehtäviä

6. Opiskelu ja tulevaisuudensuunnitelmat (SAB36)

Tavoitteet

- kirjoittaa ja kertoa suullisesti omista tulevaisuuden suunnitelmista
- ymmärtää aihepiiriin liittyvää suullista ja kirjallista viestintää

Keskeiset sisällöt

- tutustutaan kouluun ja opiskeluun liittyviin aihepiireihin
- kerrotaan opiskeluun ja työelämään liittyvistä toiveista sekä kirjallisesti että suullisesti

7. Kulttuuri (SAB37)

Tavoitteet

- ymmärtää vaikeahkoa kulttuurin osa-aluetta käsittelevää tekstiä
- puhua ja kirjoittaa omista kulttuuriharrastuksista

Keskeiset sisällöt

- aihepiireinä voivat olla esimerkiksi keskieurooppalainen taide, kirjallisuus, musiikki, tanssi, teatteri, elokuva tai urheilu
- hyödynnetään pääkaupungin kulttuuritarjontaa ja monikulttuurisuutta mahdollisuuksien mukaan
- harjoitetaan aihepiiriä kielitaidon kaikilla alueilla

8. Yhteinen maapallomme (SAB38)

Tavoitteet

- tekstinymmärtäminen
- selostusten laatiminen suullisesti ja kirjallisesti

Keskeiset sisällöt

- käsitellään suomalaisen ja saksankieliseen kielialueeseen liittyviä tekstejä
- luetaan maapallon tilaa ja tulevaisuutta kuvaavia tekstejä
- hyödynnetään pääkaupungin tarjoamia mahdollisuuksia ja ajankohtaisia mediatekstejä

7.2.3.2.3 Ranska (RA)

Ranskan kielen asema ja merkitys Euroopassa on keskeinen. Sitä puhutaan Ranskassa, Belgiassa, Sveitsissä ja Luxemburgissa sekä laajalti myös Euroopan ulkopuolella mm. Kanadassa sekä useissa Afrikan ja Aasian maissa. Ranskan kielen hallinta luo myös vankan pohjan muiden romaanisten kielten oppimiselle. Ranska on kulttuurin, politiikan ja filosofian kieli. Sen hallinta on olennaista ranskankielisten maiden yhteiskunnan ja kulttuurielämän tuntemukselle. Myös musiikin ja tanssin opiskelijoille ranskan kielen taito on hyvin tärkeä.

Sibelius-lukiossa ranskaa voi opiskella A1, B2 ja B3-kielinä. A1-kielen opiskelun tavoite on kaikilla kielitaidon osa-alueilla taitotasosteikon tasot B1.1 – B1.2. B2-kielen tasoja vastaa taitotasot A2.1 – B1.1 ja B3-kielen tasoja taitotasot A1.3 – A2.2. Ne saavutettuaan opiskelijan tulisi selviytyä arkielämässä sekä ymmärtää kunkin taitotason edellyttämää puhuttua ja kirjoitettua kieltä sekä pystyä tuottamaan sitä kohtuullisen virheettömästi ja hallitusti.

7.2.3.2.3.1 Ranska, perusopetuksen vuosiluokilla 1–6 alkanut oppimäärä (RAA)

PAKOLLISET KURSSIT

1. Nuori ja hänen maailmansa (RAA1)

Tavoitteet

- hallita kielialueelle tyypillisimmät arkitilanteet sekä epävirallisia keskusteluita
- ymmärtää pääajatuksia ja keskeisiä yksityiskohtia puheesta, joka käsittelee koulussa, työssä tai vapaa-aikana säännöllisesti toistuvia teemoja
- luettaessa tuttua aihepiiriä käsittelevää tekstiä pystyä ymmärtämään sen pääajatuksia, avainsanoja ja tärkeitä yksityiskohtia
- pystyä myös kirjoittamaan ymmärrettävä teksti tutuista, itseään kiinnostavista aiheista

Keskeiset sisällöt

- aihepiirit ja tilanteet liittyvät jokapäiväiseen elämään, lähiympäristöön ja henkilökohtaiseen kanssakäymiseen ja ihmissuhteisiin
- aihekokonaisuus: Hyvinvointi ja turvallisuus
- keskustelu, mielipiteen ilmaisu ja keskeiset puheviestinnän strategiat

2. Viestintä ja vapaa-aika (RAA2)

Tavoitteet

- laajan, jokapäiväisen sanaston hallinta
- osata kommunikoida vapaa-aikaan ja harrastuksiin liittyvissä tilanteissa käyttäen kielelle tyypillisiä ilmauksia
- pystyä kirjoittamaan ymmärrettäviä arkitietoa välittäviä lyhyitä tekstejä tutuista, itseä kiinnostavista aiheista
- pystyä lukemaan tekstejä käytännönläheisistä ja itselle tärkeistä aiheista

Keskeiset sisällöt

- vapaa-aika ja harrastukset
- aihekokonaisuudet: Hyvinvointi ja turvallisuus sekä Viestintä- ja mediaosaaminen
- harrastusmahdollisuudet ja nuorisokulttuuri pääkaupungissa
- kirjallisen- ja puheviestinnän harjoittelu

3. Opiskelu ja työ (RAA3)

Tavoitteet

- ymmärtää selkeää asiantietoa, joka liittyy tuttuihin ja melko yleisiin aiheisiin jonkin verran vaativissa yhteyksissä, kuten työkeskustelut, kohdemaan koulu- ja opiskelujärjestelmään tutustuminen tai ennakoitavissa olevat puhelinkeskustelut
- osata ylläpitää ymmärrettävää puhetta, kysellä ja ottaa selville keskeistä informaatiota
- osata lukea opiskeluun ja työhön liittyviä tekstejä sekä kirjoittaa aihepiiriin sopiva pieni tuotos

Keskeiset sisällöt

- opiskelu ja työelämä
- muodollisten tilanteiden vaatiman kieliaineksen harjoittelu
- aihekokonaisuus: Aktiivinen kansalaisuus ja yrittäjyys

4. Yhteiskunta ja ympäröivä maailma (RAA4)

Tavoitteet

- viestintä jo hieman vaativammassa tilanteissa
- ymmärtää pääkohdat ja tärkeimmät yksityiskohdat ympäröivässä yhteiskunnassa käytävästä laajemmasta keskustelusta.
- pystyä ymmärtämään arkikokemuksesta poikkeavia aiheita ja tekstien yksityiskohtia

- pystyä välittämään tuttua tietoa tavallisimmissa kirjallisen viestinnän muodoissa

Keskeiset sisällöt

- oman maan ja kohdemaiden yhteiskunnat
- aihekokonaisuus: aktiivinen kansalaisuus ja yrittäjäyys sekä teknologia ja yhteiskunta
- harjoitellaan erilaisia ymmärtävän lukemisen strategioita
- harjoitellaan melko vaativien tekstien kirjoittamista

5. Kulttuuri (RAA5)

Tavoitteet

- pystyä lukemaan tekstejä monenlaisista aiheista (esim. lehtiartikkelit ja yksinkertainen kaunokirjallisuus)
- ymmärtää radiouutisten, elokuvien, tv-ohjelmien pääkohdat
- osata ilmaista itseään vaikeahkoista kulttuuriaiheista kirjallisesti

Keskeiset sisällöt

- käsitellään kotimaan ja kohdemaiden kulttuuria laaja-alaisesti
- aihekokonaisuudet: Kulttuuri-identiteetti ja kulttuurien tuntemus käyttäen hyväksi Helsingin kaupungin opetustoimen tarjoamia viestintämahdollisuuksia, sekä Viestintä- ja mediaosaaminen

6. Tiede, talous ja tekniikka (RAA6)

Tavoitteet

- ymmärtää vaativampia tekstejä, esim. lehtiartikkeleita tieteen, talouden, tekniikan ja viestinnän aloilta
- ymmärtää keskeinen asiasisältö arkikokemuksesta poikkeavien tekstien sisällöistä
- kirjoittaa vaativia tekstejä kurssin aihepiiriin sopivista aiheista

Keskeiset sisällöt

- eri tieteenalat, tekniikan saavutukset, viestinnän eri muodot ja talouselämä
- aihekokonaisuus: Teknologia ja yhteiskunta
- käsitellään vaikeita tieteeseen, talouteen ja tekniikkaan liittyviä tekstejä sekä saatavilla olevia muita materiaaleja

SYVENTÄVÄT KURSSIT

Syventävillä kursseilla keskitytään kielitaidon monipuoliseen kehittämiseen.

7. Luonto ja kestävä kehitys (RAA7)

Tavoitteet

- ymmärtää syntyperäisten välistä puhetta tai keskustelua vaativistakin aiheista
- hallita jo vaativampaakin sanastoa
- pystyä kirjoittamaan vaikeita tekstejä suhteellisen virheettömästi tiivistelmän ja muunlaisten kirjallisten tuotosten hallitseminen

Keskeiset sisällöt

- luonto, luonnontieteet ja kestävä kehitys
- aihekokonaisuus: Kestävä kehitys
- perehdytetään opiskelijoita aihepiirin terminologiaan
- ylioppilaskirjoituksiin valmistautuminen

8. Yhteinen maailma ja kansainvälistyminen (RAA8)

Tavoitteet

- kielitaidon hyödyntäminen monipuolisesti
- pystyä laatimaan tiivistelmä laajemmasta tekstistä
- tiivistelmän ja muunlaisten kirjallisten tuotosten hallitseminen
- osata kirjoittaa ymmärrettävää ja kohtuullisen virheetöntä jäsentynyttä tekstiä

Keskeiset sisällöt

- yleismaailmalliset kehityslinjat, ajankohtaiset tapahtumat ja erilaiset maailmankuvat
- aihekokonaisuus: Kulttuuri-identiteetti ja kulttuurien tuntemus
- ylioppilaskirjoituksiin valmistautuminen

7.2.3.2.3.2 Ranska, perusopetuksen vuosiluokilla 7–9 alkanut oppimäärä (RAB2)

SYVENTÄVÄT KURSSIT

1 Vapaa-aika ja harrastukset (RAB21)

Tavoitteet

- arkitilanteiden ymmärtäminen
- lähipiirin kuvaaminen
- lyhyiden tekstien ja viestien ymmärtäminen
- henkilökohtaisista asioista kirjoittaminen

Keskeiset sisällöt

- aihepiirit liittyvät nuorten jokapäiväiseen elämään
- vahvistetaan perusopetuksessa opiskellun sanaston ja rakenteiden hallintaa
- painotetaan puheen ymmärtämistä ja puhumista
- laajennetaan kielen perusrakenteiden tuntemusta

2 Meillä ja muualla (RAB22)

Tavoitteet

- ymmärtää keskeistä sanastoa sisältävien tekstien pääkohdat
- osata kirjoittaa yksinkertaisia kuvauksia tutuista aiheista
- hallita yksinkertaista vuoropuhelua

Keskeiset sisällöt

- oma maa ja kohdekieliset maat (maantiede, historia, nähtävyydet, lomanvietto)
- painotetaan puheen ymmärtämistä
- vahvistetaan perusrakenteiden tuntemusta
- laaditaan kirjallisia viestintätehtäviä

2. Ennen ja nyt (RAB23)

Tavoitteet

- pystyä tunnistamaan ympärillä käytävän keskustelun aiheita
- pystyä hallitsemaan tutuista aiheista käytyä vuoropuhelua
- pystyä ymmärtämään tuttua aihepiiriä käsitteleviä tekstejä
- pystyä kirjoittamaan er aikamuotoja käyttäen yksinkertaisia kuvauksia

Keskeiset sisällöt

- tutustutaan elämään ennen ja nyt
- aiheina esimerkiksi terveys, turvallisuus ja hyvinvointi
- painotetaan puheviestintää
- vahvistetaan perusrakenteiden hallintaa
- laaditaan kirjallisia viestintätehtäviä

4 Opiskelu ja tulevaisuudensuunnitelmat (RAB24)

Tavoitteet

- pystyä kirjoittamaan ja kertomaan suullisesti omista tulevaisuuden suunnitelmistaan
- ymmärtää aihepiiriin liittyvää suullista keskustelua

Keskeiset sisällöt

- tutustutaan kouluun ja opiskeluun liittyviin aihepiireihin
- kerrotaan työelämään ja opiskeluun liittyvistä toiveista sekä kirjallisesti että suullisesti

5 Kulttuuri (RAB25)

Tavoitteet

- ymmärtää vaikeahkoa kulttuurin osa-aluetta käsittelevää tekstiä
- pystyä puhumaan ja kirjoittamaan omista kulttuuriharrastuksistaan

Keskeiset sisällöt

- luodaan katsaus esimerkiksi kohdemaiden kuvataiteeseen, kirjallisuuteen, musiikkiin, elokuvaan tai urheiluun
- hyödynnetään kaupungin kulttuuritarjontaa ja monikulttuurisuutta mahdollisuuksien mukaan
- harjoitetaan aihepiiriä kielitaidon kaikilla alueilla

6 Yhteinen maapallomme (RAB26)

Tavoitteet

- tavoitteena on tekstinymmärtäminen
- selostusten laatiminen kirjallisesti ja suullisesti

Keskeiset sisällöt

- käsitellään oman maan ja kohdemaiden yhteiskuntia käsitteleviä tekstejä
- luetaan maapallon tilaa ja tulevaisuutta kuvaavia tekstejä

- käytetään hyväksi kaupungin tarjoamia mahdollisuuksia
- käytetään hyväksi ajankohtaisia mediatekstejä

7 Tiede ja tekniikka (RAB27)

Tavoitteet

- ymmärtää vaikean tekstin olennaisin sanoma ja sen tärkeimmät yksityiskohdat
- osata kirjoittaa yleistajuisesti aiheeseen liittyvää tekstiä
- osata hakea aihepiiriin liittyvää materiaalia teknologiaa hyväksi käyttäen

Keskeiset sisällöt

- käsitellään yleistajuisia tieteellisiä tekstejä
- painotetaan tekstin ymmärtämistä ja kirjoittamista
- käytetään hyväksi teknologiaa mahdollisuuksien mukaan
- ylioppilaskirjoituksiin valmistautuminen

8 Luonto ja kestävä kehitys (RAB28)

Tavoitteet

- aihepiiriin liittyvien tekstien ymmärtäminen
- kirjallisen esityksen hiominen
- vaikeahkon puhutun tekstin ymmärtäminen

Keskeiset sisällöt

- luontoon ja sen ilmiöihin liittyvä kohdekielinen terminologia
- luontoon suhtautuminen omassa ja kohdekielen kulttuureissa
- kestävään kehitykseen liittyvä terminologia
- vastuullinen suhtautuminen yhteiseen omaisuuteen ja kuluttamiseen kohdemaiden kielellä
- ylioppilaskirjoituksiin valmistautuminen
- tiivistelmän ja muunlaisten kirjallisten tuotosten harjoittelu

7.2.3.2.3.3 Ranska, lukiossa alkava oppimäärä (RAB3)

SYVENTÄVÄT KURSSIT

1. Hyvää päivää, hauska tutustua (RAB31)

Tavoitteet

- vahvistaa kiinnostusta Ranskan kieleen ja kulttuuriin
- opetella perusvuorovaikutukseen liittyvää kieltä, kuten tervehtiminen, hyvästely ja esittäytyminen
- harjoitella kertomaan perusasioita itsestä ja kysymään vastaavia asioita keskustelukumppanilta
- oppia perussanastoa

Keskeiset sisällöt

- painotetaan puheviestintää ja ääntämistä
- aihepiirit kattavat perheen ja lähimmät ihmissuhteet
- opitaan selviytymään yksinkertaisista arkipäivän viestintätilanteista

2. Näin asiat hoituvat (RAB32)

Tavoitteet

- opiskelija hallitsee yksinkertaisimmissa, kohdemaille tyypillisimmissä viestintätilanteissa tarvittavaa sanastoa
- ääntämisen, suullisen kielitaidon ja puheenymmärtämisen parantaminen
- sana- ja ilmaisuvaraston laajentaminen

Keskeiset sisällöt

- suku, ystävät ja muut ihmissuhteet sekä jokapäiväinen elämä
- erilaiset jokapäiväiset kielenkäyttötilanteet
- painotetaan puheen ymmärtämistä ja puhumista

3. Vapaa-aika ja harrastukset (RAB33)

Tavoitteet

- pystyä selviytymään tavallisimmissa arkitilanteissa
- lähipiirin kuvaaminen ymmärrettävästi ääntäen
- ymmärtää lyhyiden tekstien ja viestien pääasiat usein kuitenkin apuneuvoja käyttäen
- tavanomaisista henkilökohtaisista asioista kirjoittaminen

Keskeiset sisällöt

- nuorten jokapäiväinen elämä, kiinnostuksen kohteet, vapaa-ajan vietto ja harrastukset
- painotetaan puheen ymmärtämistä ja puhumista
- laajennetaan kielen perusrakenteiden tuntemusta

4. Meillä ja muualla (RAB34)

Tavoitteet

- hallita kielen yksinkertaisimmat perusrakenteet
- ymmärtää keskeistä sanastoa sisältävien tekstien pääkohdat
- hallita yksinkertaista vuoropuhelua
- osata kirjoittaa yksinkertaisia kuvauksia tutuista aiheista

Keskeiset sisällöt

- oman maan ja kohdekielisten maiden ihmiset, maantiede, historia, nähtävyydet ja lomanviettomahdollisuudet
- painotetaan puheen ymmärtämistä ja puhumista
- vahvistetaan perusrakenteiden hallintaa
- harjoitellaan kirjoittamistaitoa yksinkertaisten viestinnällisten tehtävien avulla

5. Ennen ja nyt (RAB35)

Tavoitteet

- pystyä ymmärtämään ympäröivässä yhteiskunnassa käytävän keskustelun aiheita
- pystyä hallitsemaan tutuista aiheista käytyä vuoropuhelua
- ymmärtää tuttua aihepiiriä käsittelevien tekstien tärkeitä yksityiskohtia
- osata kirjoittaa lyhyt, yksinkertainen kuvaus eri aikamuotoja käyttäen

Keskeiset sisällöt

- tutustutaan elämään ennen ja nyt sekä yksilön että yhteiskunnan kannalta
- aiheina esimerkiksi terveys ja hyvinvointi
- painotetaan puheviestintää
- vahvistetaan perusrakenteiden hallintaa
- harjoitellaan kirjallisia viestinnällisiä tehtäviä

6. Opiskelu ja tulevaisuudensuunnitelmat (RAB36)

Tavoitteet

- ymmärtää tuttua sanastoa sekä selkeää, myös idiomeja sisältävää puhetta sekä osaa kommentoida kuulemaansa
- pystyä kirjoittamaan ja kertomaan omista tulevaisuuden suunnitelmista
- pystyä hankkimaan tietoja selkeästi jäsennellystä tekstistä

Keskeiset sisällöt

- tutustutaan kouluun ja opiskeluun liittyviin aihepiireihin
- kerrotaan opiskeluun ja työelämään liittyvistä tulevaisuudensuunnitelmista
- harjoitellaan kyseisiin aihepiireihin liittyvää suullista ja kirjallista viestintää

7. Kulttuuri (RAB37)

Tavoitteet

- hallita kielen perusrakenteet ja perussanaston melko hyvin
- pystyä puhumaan ja kirjoittamaan omista kulttuuriharrastuksista
- osata päätellä tuntemattomien sanojen merkitystä ympäröivään kieliainekseen tukeutuen

Keskeiset sisällöt

- luodaan katsaus esimerkiksi kohdemaiden kuvataiteeseen, kirjallisuuteen, musiikkiin, elokuvaan, teatteriin tai urheiluun
- hyödynnetään kaupungin kulttuuritarjontaa ja monikulttuurisuutta mahdollisuuksien mukaan
- harjoitetaan kielitaidon kaikkia alueita

8. Yhteinen maapallomme (RAB38)

Tavoitteet

- ymmärtää hyvin tavanomaista jokapäiväistä sanastoa sisältävää puhetta ja tekstiä
- pystyä seuraamaan niin puheesta kuin tekstistäkin pääajatuksia sekä poimimaan avainsanoja ja tärkeitä yksityiskohtia
- selostusten laatiminen kirjallisesti ja suullisesti

Keskeiset sisällöt

- käsitellään oman maan ja kohdemaiden yhteiskuntia käsitteleviä tekstejä
- luetaan maapallon tilaa ja tulevaisuutta kuvaavia tekstejä
- käytetään hyväksi mahdollisuuksien mukaan kaupungin tarjoamia mahdollisuuksia
- käytetään hyväksi ajankohtaisia mediatekstejä

7.2.3.2.4 Venäjä (VE)

Venäjän kieli on itäisen naapurimaamme kieli. Suomessa on aina ollut venäjän kieltä osaavia eri alojen asiantuntijoita. Tulevaisuudessakin olisi hyödyllistä osata venäjää pystyäkseen luontevaan kanssakäymiseen ja toimivaan yhteistyöhön kaupan, teollisuuden ja kulttuurin alalla. Musiikin ja tanssin erikoislukiossa saatu venäjän kielen taito tarjoaa mahdollisuuden tutustua maan tapoihin ja kulttuuriin ja on lisäbonus työpaikkaa hakiessa. Onhan Pietari, kulttuurin metropoli, meitä maantieteellisesti lähellä. Sibelius-lukiossa voi venäjää opiskella A1, B2 ja B3-kielinä. Opiskelun tavoite on kaikilla kielitaidon osa-alueilla taitotasoasteikon tasot (VEA1: taitotaso B1.1 - B1.2, VEB2: taitotaso A2.1 – B1.1, VEB3: taitotaso A1.3 – A2.2), jotka saavutettuaan opiskelijan tulee selviytyä arkielämässä sekä ymmärtää kunkin taitotason edellyttämää puhuttua ja kirjoitettua kieltä sekä pystyä tuottamaan ymmärrettävää ja kohtuullisen virheetöntä kieltä.

Rakenteet opetetaan oppikirjojen esittämässä järjestyksessä tai oppikirjojen puuttuessa opettaja huolehtii siitä, että kielioppi tulee kattavasti opetetuksi.

7.2.3.2.4.1 Venäjä, perusopetuksen vuosiluokilla 1–6 alkanut oppimäärä (VEA)

PAKOLLISET KURSSIT

1. Nuori ja hänen maailmansa (VEA1)

Tavoitteet

- keskeisten ajatusten ymmärtäminen lähiympäristöön liittyvästä keskustelusta
- pystyä tuottamaan arkitietoa välittävää puhetta
- pystyä kirjoittamaan ymmärrettävää tekstiä tutuista aiheista

Keskeiset sisällöt

- vahvistetaan perusopetuksessa opiskellun sanaston ja rakenteiden hallintaa
- aihepiirit liittyvät lähiympäristöön ja ihmissuhteisiin
- aihekokonaisuus: Hyvinvointi ja turvallisuus
- keskustelu, mielipiteen ilmaisu ja keskeiset puheviestinnän strategiat

2. Viestintä ja vapaa-aika (VEA2)

Tavoitteet

- laajan jokapäiväisen sanaston hallinta
- lyhyiden, arkitietoa välittävien tekstien kirjoittaminen
- käytännön läheisten ja itselle tärkeiden tekstien ymmärtäminen

Keskeiset sisällöt

- vapaa-aika ja harrastukset
- aihekokonaisuus: Viestintä- ja mediaosaaminen
- harrastusmahdollisuudet ja nuorisokulttuuri pääkaupungissa
- kirjallisen ja puheviestinnän harjoittelu

3. Opiskelu ja työ (VEA3)

Tavoitteet

- ymmärtää asiatietoa liittyen työkeskusteluihin ja puhelinviesteihin
- osata pitää puhetta yllä
- osata lukea ja kirjoittaa opiskeluun ja työhön liittyviä tekstejä

Keskeiset sisällöt

- opiskelu ja työelämä
- aihekokonaisuus: Aktiivinen kansalaisuus ja yrittäjyys
- muodollisten tilanteiden harjoittelu

4. Yhteiskunta ja ympäröivä maailma (VEA4)

Tavoitteet

- viestintä vaativammissa tilanteissa
- pääkohtien ja tärkeimpien yksityiskohtien ymmärtäminen sekä puheessa että kirjoituksessa

Keskeiset sisällöt

- Suomen ja Venäjän historia ja niiden yhtymäkohdat
- suomalainen ja venäläinen yhteiskunta
- aihekokonaisuus: Teknologia ja yhteiskunta
- harjoitellaan tekstin ymmärtämistä vaativalla tasolla
- harjoitellaan vaativien tekstien kirjoittamista

5. Kulttuuri (VEA5)

Tavoitteet

- pystyä lukemaan tekstejä monenlaisista aiheista
- ymmärtää radio- uutisten, tv-ohjelmien ja elokuvien pääkohdat
- osata käyttää vapaassa puheessa vaikeahkoa kieltä
- osata ilmaista itseään vaikeahkoista kulttuuriaiheista kirjallisesti

Keskeiset sisällöt

- käsitellään venäläistä kulttuuria ja suomalaisen ja venäläisen kulttuurin yhtymäkohtia
- aihekokonaisuus: Kulttuuri-identiteetti ja kulttuurien tuntemus
- käytetään hyväksi Helsingin opetustoimen tarjoamia viestintämahdollisuuksia
- opiskelijat valmistavat kulttuuriaiheisen laajahkon tuotoksen ja esittävät sen

6. Tiede, talous ja tekniikka (VEA6)

Tavoitteet

- ymmärtää vaativia tekstejä tieteen, talouden, tekniikan ja viestinnän aloilta
- kirjoittaa tekstejä tieteen, talouden, tekniikan ja viestinnän aloilta

Keskeiset sisällöt

- käsitellään informaatioteknologian kehitykseen, lääketieteeseen, talouselämään ja yritys-elämään Suomessa ja Venäjällä liittyviä tekstejä
- aihekokonaisuudet: Teknologia ja yhteiskunta sekä Hyvinvointi ja turvallisuus

SYVENTÄVÄT KURSSIT

Syventävillä kursseilla keskitytään kielitaidon monipuoliseen kehittämiseen.

7. Luonto ja kestävä kehitys (VEA7)

Tavoitteet

- ymmärtää syntyperäisten välistä keskustelua vaativistakin aiheista
- pystyä kirjoittamaan vaikeita tekstejä suhteellisen virheettömästi

Keskeiset sisällöt

- perehdytetään opiskelijoita kohdemaiden luontoon ja kestäväan kehitykseen liittyvään terminologiaan
- aihekokonaisuus: Kestävä kehitys

8. Yhteinen maailma ja kansainvälistyminen (VEA8)

Tavoitteet

- osata käyttää monipuolisesti kieltä
- pystyä laatimaan tiivistelmä laajemmasta tekstistä
- osata kirjoittaa suhteellisen virheetöntä jäsentynyttä tekstiä

Keskeiset sisällöt

- ajankohtaiset yleismaailmalliset tapahtumat, kansainväliset järjestöt
- aihekokonaisuus: Kulttuuri-identiteetti ja kulttuurien tuntemus
- valmistaudutaan ylioppilaskirjoituksiin

7.2.3.2.4.2 Venäjä, perusopetuksen vuosiluokilla 7–9 alkanut oppimäärä (VEB2)

SYVENTÄVÄT KURSSIT

1. Vapaa-aika ja harrastukset (VEB21)

Tavoitteet

- arkitilanteiden ymmärtäminen
- lähipiirin kuvaaminen
- lyhyiden tekstien ja viestien ymmärtäminen
- henkilökohtaisista asioista kirjoittaminen

Keskeiset sisällöt

- aihepiirit liittyvät nuorten jokapäiväiseen elämään
- vahvistetaan perusopetuksessa opiskellun sanaston ja rakenteiden hallintaa
- painotetaan puheen ymmärtämistä ja puhumista
- laajennetaan kielen perusrakenteiden tuntemusta

2. Meillä ja muualla (VEB22)

Tavoitteet

- ymmärtää keskeistä sanastoa sisältävien tekstien pääkohdat
- osata kirjoittaa yksinkertaisia kuvauksia tutuista aiheista
- hallita yksinkertaista vuoropuhelua

Keskeiset sisällöt

- aihepiirit liittyvät Suomen ja Venäjän maantieteeseen, historiaan, nähtävyyksiin ja lomanviettoon
- painotetaan puheen ymmärtämistä
- painotetaan perusrakenteiden tuntemusta
- laaditaan kirjallisia viestintätehtäviä

3. Ennen ja nyt (VEB23)

Tavoitteet

- tunnistaa ympärillä käytävän keskustelun aiheita
- hallita tutuista aiheista käytyä vuoropuhelua
- ymmärtää tuttua aihepiiriä käsitteleviä tekstejä
- kirjoittaa eri aikamuotoja käyttäen yksinkertaisia kuvauksia

Keskeiset sisällöt

- tutustutaan elämään ennen ja nyt
- aiheina esimerkiksi terveys, turvallisuus ja hyvinvointi
- painotetaan puheviestintää
- vahvistetaan perusrakenteiden hallintaa
- laaditaan kirjallisia viestintätehtäviä

4. Opiskelu ja tulevaisuudensuunnitelmat (VEB24)

Tavoitteet

- kirjoittaa ja kertoa suullisesti omista tulevaisuuden suunnitelmista
- ymmärtää aihepiireihin liittyvää suullista ja kirjallista viestintää

Keskeiset sisällöt

- tutustutaan kouluun ja opiskeluun liittyviin aihepiireihin
- kerrotaan opiskeluun ja työelämään liittyvistä toiveista sekä kirjallisesti että suullisesti

5. Kulttuuri (VEB25)

Tavoitteet

- ymmärtää vaikeahkoa kulttuurin osa-aluetta käsittelevää tekstiä
- puhua ja kirjoittaa omista kulttuuriharrastuksista

Keskeiset sisällöt

- aihepiireinä voivat olla esimerkiksi Venäjän kuvataide, kirjallisuus, musiikki, tanssi, teatteri, elokuva tai urheilu
- hyödynnetään pääkaupungin kulttuuritarjontaa ja monikulttuurisuutta mahdollisuuksien mukaan
- harjoitetaan aihepiiriä kielitaidon kaikilla alueilla

6. Yhteinen maapallomme (VEB26)

Tavoitteet

- tekstinymmärtäminen
- selostusten laatiminen suullisesti ja kirjallisesti

Keskeiset sisällöt

- käsitellään suomalaisen ja venäläiseen yhteiskuntaan liittyviä tekstejä

- luetaan maapallon tilaa ja tulevaisuutta kuvaavia tekstejä
- hyödynnetään pääkaupungin tarjoamia mahdollisuuksia ja ajankohtaisia mediatekstejä

7. Tiede ja tekniikka (VEB27)

Tavoitteet

- ymmärtää vaikean tekstin olennaisin sanoma ja sen tärkeimmät yksityiskohdat
- osata kirjoittaa yleistajuisesti aiheeseen liittyvää tekstiä
- osata etsiä aihepiiriin liittyvää materiaalia teknologiaa hyödyntäen

Keskeiset sisällöt

- käsitellään yleistajuisia tieteellisiä tekstejä
- painotetaan tekstin ymmärtämistä ja kirjoittamista
- hyödynnetään teknologiaa mahdollisuuksien mukaan

8. Luonto ja kestävä kehitys (VEB28)

Tavoitteet

- aihepiiriin liittyvien tekstien ymmärtäminen
- kirjallisen esityksen hiominen
- vaikeahkon puhutun tekstin ymmärtäminen

Keskeiset sisällöt

- luontoon ja sen ilmiöihin liittyvä kohdekielinen terminologia
- luontoon suhtautuminen omassa ja kohdekielen kulttuurissa
- kestävään kehitykseen liittyvä terminologia
- vastuullinen suhtautuminen yhteiseen omaisuuteen ja kuluttamiseen
- valmistaudutaan ylioppilaskirjoituksiin
- tiivistelmän ja muunlaisten kirjallisten tuotosten harjoittelu

7.2.3.2.4.3 Venäjä, lukiossa alkava oppimäärä (VEB3)

SYVENTÄVÄT KURSSIT

1. Hyvää päivää, hauska tutustua (VEB31)

Tavoitteet

- osata tervehtiä, esittäytyä ja hyvästellä
- kertoa perusasiat itsestä ja kysyä vastaavia asioita keskustelukumppanilta

Keskeiset sisällöt

- opetellaan venäjän kielen aakkoset
- painotetaan ääntämistä ja puheviestintää
- aihepiirit kattavat perheen ja lähimmät ihmissuhteet

2. Näin asiat hoituvat (VEB32)

Tavoitteet

- selviytymään erilaisissa jokapäiväisissä kielenkäyttötilanteissa kuten ostoksilla ja käytettäessä esimerkiksi pankki-, posti-, lääkäri-, liikenne-, majoitus- ja aterointipalveluita

Keskeiset sisällöt

- aihepiirit liittyvät sukuun, ystäviin ja muihin ihmissuhteisiin sekä jokapäiväiseen elämään
- painotetaan puheen ymmärtämistä ja puhumista

3. Vapaa-aika ja harrastukset (VEB33)

Tavoitteet

- arkitilanteiden ymmärtäminen
- lähipiirin kuvaaminen
- lyhyiden tekstien ja viestien ymmärtäminen
- henkilökohtaisista asioista kirjoittaminen

Keskeiset sisällöt

- aihepiirit liittyvät nuorten jokapäiväiseen elämään
- painotetaan puheen ymmärtämistä ja puhumista
- laajennetaan kielen perusrakenteiden tuntemusta

4. Meillä ja muualla (VEB34)

Tavoitteet

- ymmärtää keskeistä sanastoa sisältävien tekstien pääkohdat
- osata kirjoittaa yksinkertaisia kuvauksia tutuista aiheista
- hallita yksinkertaista vuoropuhelua

Keskeiset sisällöt

- aihepiirit liittyvät Suomen ja Venäjän maantieteeseen, historiaan, nähtävyyksiin ja lomanviettoon
- painotetaan puheen ymmärtämistä
- vahvistetaan perusrakenteiden tuntemusta
- laaditaan kirjallisia viestintätehtäviä

5. Ennen ja nyt (VEB35)

Tavoitteet

- tunnistaa ympärillä käytävän keskustelun aiheita
- hallita tutuista aiheista käytyä vuoropuhelua
- ymmärtää tuttua aihepiiriä käsitteleviä tekstejä
- kirjoittaa eri aikamuotoja käyttäen yksinkertaisia kuvauksia

Keskeiset sisällöt

- tutustutaan elämään ennen ja nyt
- aiheina esimerkiksi terveys, turvallisuus ja hyvinvointi
- painotetaan puheviestintää
- vahvistetaan perusrakenteiden hallintaa
- laaditaan kirjallisia viestintätehtäviä

6. Opiskelu ja tulevaisuudensuunnitelmat (VEB36)

Tavoitteet

- kirjoittaa ja kertoa suullisesti omista tulevaisuuden suunnitelmista
- ymmärtää aihepiiriin liittyvää suullista ja kirjallista viestintää

Keskeiset sisällöt

- tutustutaan kouluun ja opiskeluun liittyviin aihepiireihin
- kerrotaan opiskeluun ja työelämään liittyvistä toiveista sekä kirjallisesti että suullisesti

7. Kulttuuri (VEAB37)

Tavoitteet

- ymmärtää vaikeahkoa kulttuurin osa-aluetta käsittelevää tekstiä
- puhua ja kirjoittaa omista kulttuuriharrastuksista

Keskeiset sisällöt

- aihepiireinä voivat olla esimerkiksi Venäjän kuvataide, kirjallisuus, musiikki, tanssi, teatteri, elokuva tai urheilu
- hyödynnetään pääkaupungin kulttuuritarjontaa ja monikulttuurisuutta mahdollisuuksien mukaan
- harjoitetaan aihepiiriä kielitaidon kaikilla alueilla

8. Yhteinen (VEB38)

Tavoitteet

- tekstinymmärtäminen
- selostusten laatiminen suullisesti ja kirjallisesti

Keskeiset sisällöt

- käsitellään suomalaisen ja venäläiseen yhteiskuntaan liittyviä tekstejä
- luetaan maapallon tilaa ja tulevaisuutta kuvaavia tekstejä
- hyödynnetään pääkaupungin tarjoamia mahdollisuuksia ja ajankohtaisia mediatekstejä

7.2.3.2.5 Italia (IA)

Musiikkiin erikoistuneessa Sibelius-lukiossa italiaa voi opiskella kahdeksan kurssia. Kaikilla kursseilla käydään läpi musiikkisanastoa ja musiikkiin liittyvää aineistoa oppilaiden tarpeiden mukaan. Taitotasoasteikossa pyritään pääsemään normaalin B3-kielen tasolle (so. A2.1-A2.2).

7.2.3.2.5.1 Italia, lukiossa alkava oppimäärä (IAB3)

1. Hyvää päivää, hauska tutustua (IAB31)

Kurssilla opiskellaan perusvuorovaikutukseen liittyvää kieltä, kuten tervehtiminen, hyvästely ja esittäytyminen. Harjoitellaan kertomaan perusasioita itsestä ja kysymään vastaavia asioita keskustelukumppanilta. Aihepiirit kattavat myös perheen ja lähimmät ihmissuhteet ja kurssilla opitaan selviytymään yksinkertaisista arkipäivän viestintätilanteista. Kurssilla painotetaan puheviestintää.

Tavoitteet

- vahvistaa kiinnostusta Italian kieleen ja kulttuuriin
- saada opiskelija ymmärtämään italian ääntämisen ja kieliopin sääntöjen peruseräitä
- opettaa itsensä esittely, kuulumisten kysyminen ja kertominen, tervehtiminen ja hyvästely
- opettaa perussanastoa

Keskeiset sisällöt

- substantiivien , adjektiivien ja joidenkin pronomien taivutus suvussa ja luvussa
- epämääräiset ja määräiset artikkelit
- säännöllisten –are, -ire (myös –isc) ja –ere verbien preesens ja imperatiivi
- epäsäännölliset verbit essere, stare, avere, andare, venire ja uscire
- kieltomuodot
- persoonapronominien subjektimuodot
- sinuttelu ja teitittelymuodot
- lukusanat
- prepositiot a, da, in, per, di, con, su, tra, sopra , sotto
- questo, quello
- maat, kansallisuudet ja kielet

2. Näin asiat hoituvat (IAB32)

Kurssin aihepiirejä ovat suku, ystävät ja muut ihmissuhteet sekä elämään liittyvät rutiinit. Kurssilla harjoitetaan selviytymistä erilaisissa jokapäiväisissä kielenkäyttötilanteissa kuten ostoksilla ja käytettäessä erilaisia palveluita kuten

pankki, posti, lääkäri, liikenne, majoitus- ja ateriointipalvelut. Kurssilla painotetaan puheen ymmärtämistä ja puhumista.

Tavoitteet

Tavoitteena on, että opiskelija saa sellaiset tiedot ja taidot, että hän selviää yksinkertaisimmista matkailutilanteista italiaksi. Suullisen kielitaidon ja puheenymmärtämisen kehittäminen sekä sana- ja ilmaisuvaraston laajentaminen on olennaista.

Keskeiset sisällöt

- prepositioiden ja artikkelien yhdistelmät
- omistuspronominit
- refleksiiviverbit
- adverbit
- liittoperfekti
- modaaliverbit
- persoonapronominien painolliset muodot
- adjektiivien vertailu

3. Vapaa-aika ja harrastukset (IAB33)

Aihepiirit ja tilanteet liittyvät nuorten jokapäiväiseen elämään, kiinnostuksen kohteisiin, vapaa-ajan viettoon ja harrastuksiin ja niiden yhteydessä käytettäviin palveluihin. Kurssilla painotetaan puheen ymmärtämistä ja puhumista, mm. mielipiteen ilmaisemista ja laajennetaan kielen perusrakenteiden tuntemusta.

Tavoitteet

- ymmärtää tarpeeksi selviytyäkseen arkitilanteissa
- osata kuvata lähipiiriään lyhyesti ymmärrettävästi ääntäen
- ymmärtää lyhyiden tekstien ja viestien pääasiat usein apuneuvoja käyttäen
- osata kirjoittaa tavanomaisista henkilökohtaisista asioista

Keskeiset sisällöt

- painottomat persoonapronominit (akkusatiivi ja datiivi)
- imperfekti
- menneen ajan aikamuodon valinta
- piacere – verbi
- konditionaali
- ci ja ne

4. Meillä ja muualla (IAB34)

Kurssin aihepiireinä ovat oman maan ja kohdekielisten maiden ihmiset, maantiede, historia, nähtävyydet ja lomanviettomahdollisuudet. Kurssilla painotetaan puheen ymmärtämistä ja puhumista ja vahvistetaan perusrakenteiden

hallintaa. Kirjoittamistaitoa harjoitellaan yksinkertaisten viestinnällisten tehtävien avulla.

Tavoitteet

- osata aloittaa ja lopettaa lyhyt vuoropuhelu
- ymmärtää keskeistä sanastoa sisältävien tekstien pääkohdat
- osata kirjoittaa yksinkertaisia kuvauksia tutuista aiheista

Keskeiset sisällöt

- II konditionaali
- futuuri
- gerundi
- pluskvamperfekti
- menneen ajan aikamuotojen käyttö

5. Ennen ja nyt (IAB35)

Kurssilla tarkastellaan elämää ennen ja nyt sekä yksilön että yhteiskunnan kannalta. Aiheina ovat esimerkiksi terveys ja hyvinvointi. Kurssilla painotetaan puheviestintää ja vahvistetaan perusrakenteiden hallintaa. Kirjoittamistaitoa harjoitellaan viestinnällisten tehtävien avulla.

Tavoitteet

- pystyä tunnistamaan ympärillä käytävän keskustelun aiheita
- osata kertoa lyhyesti tutuista asioista ja esittää kysymyksiä
- ymmärtää tuttua aihepiiriä käsittelevien tekstien tärkeitä yksityiskohtia
- osata kirjoittaa lyhyt yksinkertainen kuvaus eri aikamuotoja käyttäen

Keskeiset sisällöt

- persoonapronominit ja niiden yhdistelmämuodot
- käskymuotojen kertaus ja yhdistäminen persoonapronomineihin
- modaaliverbit
- konjunktiivin preesens

6. Opiskelu ja tulevaisuudensuunnitelmat (IAB36)

Kurssin aihepiirit liittyvät kouluun, myöhempään opiskeluun ja työelämään sekä nuorten tulevaisuudensuunnitelmiin. Kurssilla harjoitellaan kyseisiin aihepiireihin liittyvää suullista ja kirjallista viestintää, kuten omien toiveiden ja suunnitelmien kuvailua.

Tavoitteet

- ymmärtää tuttua sanastoa ja rajallisen joukon idiomeja sisältävää puhetta ja osata kommentoida sitä

- pystyä hankkimaan tietoja selkeästi jäsennellystä tekstistä
- osata tuottaa tekstiä yksinkertaisin sanoin ja rakentein

Keskeiset sisällöt

- konjuktiivin perfekti ja imperfekti
- tarvita – verbi ja muita täytyy-ilmauksia
- indefiniittipronominit
- infinitiivi ja partisiippimuotojen käyttö

7. Kulttuuri (IAB37)

Kurssin aihepiireinä voivat olla esimerkiksi kohdekulttuurin kuvataide, kirjallisuus, musiikki, elokuva, teatteri tai urheilu. Kurssilla harjoitetaan kielitaidon kaikkia alueita.

Tavoitteet

- pystyä osallistumaan rutiininomaisiin keskusteluihin itselleen tärkeissä asioissa
- osata päätellä tuntemattomien sanojen merkitystä
- osata kirjoittaa yhtenäinen kirjoitelma

Keskeiset sisällöt

- aikamuotojen ja modusten käyttö
- passiivi ja historiallinen perfekti
- kuullun ymmärtämisen harjoittelu

8. Yhteinen maapallomme (IAB38)

Lähtökohtana ovat esimerkiksi oman maan ja kohdemaiden yhteiskuntien toimintaan ja maapallon nykytilaan ja tulevaisuuden näkymiin liittyvät yleistajuiset tekstit, myös mediatekstit. Kurssilla painotetaan tekstin ymmärtämistä ja kuvausten ja yksinkertaisten selostusten laatimista suullisesti ja kirjallisesti.

Tavoitteet

- ymmärtää hyvin tavanomaista jokapäiväistä sanastoa sisältävää puhetta
- sekä käyttää sitä
- pystyä seuraamaan tuttua aihetta käsittelevän tekstin pääajatuksia,
- avainsanoja ja tärkeitä yksityiskohtia

Keskeiset sisällöt

- muoto-opin kertausta oppilaiden tarpeiden mukaan
- yo-kirjoituksiin harjoittelua

7.2.4 Matematiikka (MA)

7.2.4.1 Matematiikan pitkä oppimäärä (MAA)

Yleiset tavoitteet

Matematiikan pitkän oppimäärän opetuksen tavoitteena on totuttaa opiskelija sitoutumaan pitkäjänteiseen, omasta opiskelusta vastuuta ottavaan työskentelyyn. Samalla opiskelija oppii, että hän ei välttämättä ymmärrä ja osaa kaikkea heti ensi kuulemalta, vaan että jotkin oppisisällöt vaativat erityistä paneutumista ja jopa sitä, että syvälinen ymmärtäminen saavutetaan vasta myöhemmin.

Matemaattisten teorioiden ja mallien opiskelun myötä opiskelija rakentaa omaa kokonaisnäkemystään matemaattisesta tiedosta. Tavoitteena on saada opiskelija näkemään matematiikka itsenäisenä tieteenalana, joka on luonteeltaan yhtä aikaa looginen, eksakti ja abstrakti. Samalla opiskelija ymmärtää matematiikan tarjoavan muille tieteenaloille malleja, joiden soveltaminen on välttämättömyys näiden tieteiden kehittymiselle.

Opiskelija harjaantuu matemaattisessa ajattelussa käyttäessään matemaattisia työkaluja, valitessaan erilaisten ratkaisustrategioiden välillä, perustellen tekemiään ratkaisuja ja arvioidessaan saatujen tulosten järkevyyttä. Opiskelijan luovuus kehittyy erilaisissa ongelmanratkaisutilanteissa. Hän oppii myös ymmärtämään, että matematiikan kehittyminen on vaatinut sekä kurinalaisuutta että luovuutta. Parhaimmillaan opiskelija alkaa nähdä ympäröivässä todellisuudessa matemaattisia rakenteita sekä kokea matematiikan loogisuudessa ja abstraktiudessa yleensä taiteisiin liitettäviä esteettisiä elämyksiä. Opiskelijan ajattelu kypsyy analyyttisemmäksi, laaja-alaisemmaksi ja kokonaisuuksia paremmin hahmottavaksi.

Matematiikan pitkän oppimäärän opiskelleella on vahva pohja mihin tahansa jatko-opintoihin, erityisesti matemaattisluonnontieteellisille ja teknisille aloille.

Kurssien arviointi

Kurssin arvosanaan vaikuttavat mm. kurssikokeen arvosana, tuntiaktiivisuus, sekä mahdolliset kurssin aikana palautettavat harjoitustehtävät.

Oppimäärän vaihtaminen

Matematiikan oppimäärän vaihtaminen pitkästä lyhyeen on esitetty luvussa 6.1 Opiskelijan oppimisen arviointi.

Kurssien suorittaminen

Kurssit MAA1 ja MAA2 sekä MAA7, MAA8 ja MAA10 suoritetaan keskenään numerojärjestyksessä. Loputkin kurssit suositellaan suoritettavaksi numerojärjestyksessä. Erityistapauksissa opiskelija neuvottelee opettajansa kanssa.

Opetusmenetelmät

Opetusmenetelmät ovat luennoiva, kyselevä, keskusteleva ja ongelmalähtöinen.

PAKOLLISET KURSSIT

1. Funktiot ja yhtälöt (MAA1)

Tavoitteet

Opiskelijan yhtälönratkaisu- ja prosenttilaskentataidot vahvistuvat. Opiskelijan funktion, neliöjuuren, potenssin ja verrannollisuuden käsitteiden ymmärtäminen syvenee. Opiskelija oppii käyttämään neliöjuuren ja potenssin laskusääntöjä sekä käyttämään ja tunnistamaan potenssi- ja eksponenttifunktioita. Opiskelija oppii ratkaisemaan potenssiyhtälöitä.

Keskeiset sisällöt

Kurssissa syvennetään prosenttilaskenta- ja yhtälönratkaisutaitoja sekä verrannollisuuden, neliöjuuren, potenssin, funktion käyttöä ja käsitettä. Määritellään potenssi- ja eksponenttifunktio. Opetellaan ratkaisemaan potenssiyhtälöitä. Laajennetaan potenssin käsitettä murtopotenssiin sekä opetellaan murtopotenssin ja juuren välinen yhteys.

2. Polynomifunktiot (MAA2)

Tavoitteet

Opiskelija harjaantuu käsittelemään polynomifunktioita. Opiskelija oppii ratkaisemaan toisen asteen polynomiyhtälöitä, toisen asteen epäyhtälöitä, yksinkertaisempia korkeamman asteen polynomiyhtälöitä ja -epäyhtälöitä sekä tutkimaan toisen asteen ratkaisujen lukumäärää.

Keskeiset sisällöt

Syvennetään polynomien tulon laskusääntöjä ja opetellaan käyttämään binomikaavoja. Opetellaan tunnistamaan ja luokittelemaan polynomifunktioita, ratkaisemaan toisen ja korkeamman asteen yhtälöitä sekä epäyhtälöitä. Tutkitaan toisen asteen yhtälön ratkaisujen lukumääriä ja harjaannutaan polynomien tekijöihin jakamisessa.

3. Geometria (MAA3)

Tavoitteet

Opiskelija harjaantuu kuvaamaan tehtävissä annettuja kaksi- ja kolmiulotteisia tilanteita tasossa. Opiskelija oppii muotoilemaan, perustelemaan ja käyttämään geometrista tietoa käsitteleviä lauseita. Opiskelija syventää geometristen ongelmien ratkaisutaitojaan käyttäen hyväksi kuvioiden ja kappaleiden ominaisuuksia, yhdenmuotoisuutta, Pythagoraan lausetta sekä suora- ja vinokulmaisen kolmion trigonometriaa.

Keskeiset sisällöt

Käsitellään kuvioiden ja kappaleiden yhdenmuotoisuus sekä mittaavan käyttö pituus, pinta-ala ja tilavuuslaskuissa. Opiskellaan sini- ja kosinilause. Syvennetään ympyrän ja siihen liittyvien suorien ja osien geometrian tuntemusta. Lasketaan kuvioihin ja avaruuskappaleisiin liittyvien osien pituuksia, kulmia, pinta-aloja sekä tilavuuksia.

4. Analyttinen geometria (MAA4)

Tavoitteet

Opiskelija oppii käyttämään analyttisen geometrian keinoja, kuten suoran, ympyrän ja paraabelin yhtälöitä sekä suoran ja pisteen etäisyyden kaavaa, geometristen ongelmien ratkaisemisessa. Opiskelijan ymmärrys pistejoukon yhtälön käsitteestä ja itseisarvosta syvenee. Opiskelija oppii ratkaisemaan itseisarvoyhtälöitä ja -epäyhtälöitä. Opiskelijan yhtälöryhmän ratkaisutaidot vahvistuvat.

Keskeiset sisällöt

Opetellaan ymmärtämään pistejoukon yhtälön käsite ja analysoimaan sitä. Harjaannutaan tunnistamaan, muodostamaan ja käyttämään suoran, paraabelin

sekä ympyrän yhtälöitä. Opetellaan ratkaisemaan itseisarvoyhtälöitä ja – epäyhtälöitä. Opetellaan käyttämään pisteen etäisyyttä suorasta.

5. Vektorit (MAA5)

Tavoitteet

Opiskelija ymmärtää vektorin käsitteen, osaa laskea vektoreilla yhteen- ja vähennyslaskuja, kertoa vektorin reaalityylillä sekä laskea vektoreiden pistetulon. Opiskelija osaa tutkia ja määrittää kaksi- ja kolmiulotteisen koordinaatiston pisteitä, etäisyyksiä ja kulmia vektoreiden avulla.

Keskeiset sisällöt

Opiskellaan vektorin käsite ja ominaisuudet. Vektoreiden laskusäännöistä käsitellään vektoreiden yhteen- ja vähennyslasku, vektorin kertominen luvulla sekä suorakulmaisen koordinaatiston pistetulo. Opetellaan käsittelemään vektoreiden avulla suoria ja tasoja avaruudessa.

6. Todennäköisyys ja tilastot (MAA6)

Tavoitteet

Opiskelija oppii havainnollistamaan diskreettejä ja jatkuvia tilastollisia jakaumia sekä määrittämään jakaumien tunnuslukuja. Opiskelija perehtyy kombinatorisiin menetelmiin ja todennäköisyyden laskusääntöihin. Opiskelija ymmärtää diskreetin todennäköisyysjakauman käsitteen ja osaa laskea jakauman odotusarvon. Opiskelija perehtyy jatkuvaan todennäköisyysjakaumaan ja oppii käyttämään normaalijakaumaa.

Keskeiset sisällöt

Määritellään diskreetti ja jatkuva sekä tilastollinen että todennäköisyysjakauma. Opetellaan laskemaan tilastollisen jakauman tunnusluvut ja diskreetin jakauman odotusarvo. Harjoitellaan käyttämään normaalijakaumaa.

Opetellaan käyttämään klassisessa ja tilastollisessa todennäköisyydessä todennäköisyyden laskusääntöjä ja kombinatoriikkaa.

7. Derivaatta (MAA7)

Tavoitteet

Opiskelija osaa määrittää rationaalifunktion nollakohtia ja ratkaista rationaaliepäyhtälöitä. Opiskelija ymmärtää raja-arvon, jatkuvuuden ja derivaatan käsitteen. Opiskelija osaa tutkia derivaatan avulla polynomifunktion kulkua ja määrittää sen ääriarvot. Opiskelija osaa laskea rationaalifunktion suurimman ja pienimmän arvon sovellusongelmien yhteydessä.

Keskeiset sisällöt

Opetellaan ratkaisemaan rationaaliyhtälöitä ja –epäyhtälöitä. Määritellään funktion raja-arvo, jatkuvuus ja derivaatta. Derivoidaan polynomifunktioita, sekä funktioiden tuloja ja osamääriä. Tutkitaan polynomifunktioiden sekä yksinkertaisia rationaalifunktioiden kuvaajia ja ääriarvoja derivaatan avulla.

8. Juuri- ja logaritmifunktiot (MAA8)

Tavoitteet

Opiskelija tunnistaa juuri-, eksponentti- ja logaritmifunktion, tietää niiden ominaisuudet sekä osaa tutkia niitä ja niistä muodostettuja yhdistettyjä funktioita derivaatan avulla. Opiskelija osaa ratkaista juuri-, eksponentti- sekä logaritmiyhtälöitä ja tutkia aidosti monotonisen funktioiden käänteisfunktioita.

Keskeiset sisällöt

Käsitellään juuri-, eksponentti- ja logaritmifunktiot sekä juuri-, eksponentti- ja logaritmiyhtälöt. Opetellaan derivoimaan juuri-, eksponentti-, logaritmifunktioita sekä näistä ja polynomeista muodostettuja yhdistettyjä funktioita. Määritellään käänteisfunktio ja opitaan tutkimaan käänteisfunktion olemassaolon ehto.

9. Trigonometriset funktiot ja lukujonot (MAA9)

Tavoitteet

Opiskelija oppii tutkimaan trigonometrisia funktioita yksikköympyrän symmetrioiden ja derivaatan avulla sekä ratkaisemaan yhtälöitä, jotka ovat muotoa $\sin f(x) = a$ tai $\sin f(x) = \sin g(x)$. Opiskelija osaa käyttää seuraavia trigonometristen funktioiden välisiä yhteyksiä: $\sin^2 x + \cos^2 x = 1$ ja

$$\tan x = \sin x / \cos x.$$

Opiskelija ymmärtää lukujonon käsitteen ja osaa muodostaa niitä palautuskaavojen avulla. Opiskelija osaa ratkaista käytännön ongelmia aritmeettisen ja geometrisen jonon ja niiden summien avulla.

Keskeiset sisällöt

Opiskellaan suunnatun kulman käsite ja radiaani kulman suuruuden mittana. Havainnollistetaan ja opetellaan yksikköympyrän avulla trigonometristen funktioiden symmetria- ja jaksollisuusominaisuudet, funktioiden väliset yhteydet sekä yhtälöiden ratkaiseminen. Harjoitellaan derivoimaan trigonometrisiä funktioita.

Määritellään lukujonon käsite. Opetellaan tunnistamaan aritmeettinen jono ja summa, geometrinen jono ja summa sekä rekursiivinen jono. Harjoitellaan näiden jonojen käyttöä.

10. Integraalilaskenta (MAA10)

Tavoitteet

Opiskelija ymmärtää integraalifunktion käsitteen ja oppii määrittämään alkeisfunktioiden integraalifunktioita. Opiskelija sisäistää määrätyn integraalin käsitteen ja sen yhteyden pinta-alan laskemiseen. Opiskelija osaa määrittää pinta-aloja ja tilavuuksia määrätyn integraalin avulla sekä osaa soveltaa näitä.

Keskeiset sisällöt

Määritellään integraalifunktio ja opetellaan integroimaan alkeisfunktioita. Määritellään määrätty integraali ja harjoitellaan sen soveltamista pinta-ala- sekä tilavuuslaskuissa.

SYVENTÄVÄT KURSSIT

11. Lukuteoria ja logiikka (MAA11)

Tavoitteet

Opiskelija oppii muotoilemaan väitelauseita ja tutkimaan niiden totuusarvoja totuustaulujen avulla sekä ymmärtää avoimen lauseen käsitteen ja oppii käyttämään kvanttoreita. Opiskelija oppii todistusperiaatteen ja harjoittelee todistamista.

Opiskelija tutustuu lukuteorian peruskäsitteisiin ja perehtyy alkulukujen ominaisuuksiin. Opiskelija osaa tutkia alkulukujen jaollisuutta jakoyhtälön ja kokonaislukujen kongruenssin avulla sekä osaa määrittää kokonaislukujen suurimman yhteisen tekijän Eukleideen algoritmilla.

Keskeiset sisällöt

Käsitellään lauseen formalisoiminen, lauseen totuusarvot sekä avoin lause ja kvantorit. Opetellaan suora, käänteinen ja ristiriitatodistus. Opetellaan tutkimaan kokonaislukujen jaollisuutta jakoyhtälön ja kongruenssin avulla sekä harjoitellaan käyttämään Eukleideen algoritmia. Tutkitaan alkulukujen ominaisuuksia. Tutustutaan aritmetiikan peruslauseeseen.

12. Numeerisia ja algebrallisia menetelmiä (MAA12)

Tavoitteet

Opiskelija oppii ymmärtämään absoluuttisen ja suhteellisen virheen käsitteen ja niiden avulla likiarvolaskujen tarkkuutta koskevat säännöt peruslaskutoimitusten yhteydessä. Opiskelija ymmärtää iteroinnin käsitteen ja osaa ratkaista yhtälöitä numeerisesti haarukoimalla ja Newtonin menetelmällä.

Opiskelija oppii tutkimaan polynomien jaollisuutta ja määrittämään polynomien tekijät sekä soveltamaan algoritmista ajattelua. Opiskelija harjaantuu käyttämään nykyaikaisia matemaattisia välineitä ja määrittämään numeerisesti muutosnopeutta ja pinta-aloja.

Keskeiset sisällöt

Käsitellään absoluuttinen ja suhteellinen virhe. Opetellaan käyttämään Newtonin menetelmää ja iterointia yhtälön ratkaisemisessa. Harjoitellaan polynomien jakoalgoritmi ja jakoyhtälö. Käsitellään muutosnopeus ja pinta-ala numeerisesti

13. Differentiaali- ja integraalilaskennan jatkokurssi (MAA13)

Tavoitteet

Opiskelijan differentiaali- ja integraalilaskennan teoreettisten perusteiden tuntemus syvenee. Opiskelijan integraalilaskennan taidot täydentyvät ja hän osaa

soveltaa niitä mm. jatkuvien todennäköisyysjakaumien tutkimiseen. Opiskelija oppii tutkimaan lukujonojen raja-arvoja, sarjoja ja niiden summia.

Keskeiset sisällöt

Opetellaan tutkimaan raja-arvon avulla funktion jatkuvuutta ja derivoituvuutta. Harjaannutaan käyttämään jatkuvien ja derivoituvien funktioiden yleisiä ominaisuuksia. Opitaan tutkimaan funktioiden ja lukujonojen raja-arvoja äärettömyydessä. Opetellaan määrittämään epäoleellisia integraaleja.

KOULUKOHTAINEN SYVENTÄVÄ KURSSI

14. Matematiikan pitkän oppimäärän kertauskurssi (MAA14)

Tavoitteet

Saavuttaa kokonaiskuva matematiikan pitkän oppimäärän pakollisten kurssien sekä syventävien kurssien MAA12 ja MAA13 sisällöistä. Harjaantuu käyttämään em. kurseissa opiskeltuja matemaattisia välineitä.

Keskeiset sisällöt

Pakollisten kurssien, MAA12- ja MAA13-kurssien keskeisten sisältöjen kertaaminen ylioppilaskoetyyppisten tehtävien avulla.

Arviointi

Päättökokeena on preliminäärikoe. Kurssiarvosana (4–10) voi vaikuttaa oppimäärän arviointiin vain korottavasti.

7.2.4.2 Matematiikka, lyhyt oppimäärä (MAB)

Matematiikan lyhyen oppimäärän opetuksen tehtävänä on tarjota valmiuksia hankkia, käsitellä ja ymmärtää matemaattista tietoa ja käyttää matematiikkaa elämän eri tilanteissa ja jatko-opinnoissa.

Opetuksen tavoitteet

Matematiikan lyhyen oppimäärän opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- osaa käyttää matematiikkaa jokapäiväisen elämän ja yhteiskunnallisen toiminnan apuvälineenä
- saa myönteisiä oppimiskokemuksia matematiikan parissa työskennellessään ja oppii luottamaan omaan kykyihinsä, taitoihinsa ja ajatteluunsa, rohkaistuu kokeilemaan, tutkimaan ja keksivään oppimiseen
- hankkii sellaisia matemaattisia tietoja, taitoja ja valmiuksia, jotka antavat riittävän pohjan jatko-opinnoille
- sisäistää matematiikan merkityksen välineenä, jolla ilmiöitä voidaan kuvata, selittää ja mallintaa ja jota voidaan käyttää johtopäätösten tekemisessä
- saa käsityksen matemaattisen tiedon luonteesta ja sen loogisesta rakenteesta
- harjaantuu vastaanottamaan ja analysoimaan viestimien matemaattisessa muodossa tarjoamaa informaatioita ja arvioimaan sen luotettavuutta
- tutustuu matematiikan merkitykseen kulttuurin kehityksessä
- oppii käyttämään kuvioita, kaavioita ja malleja ajattelun apuna.

Oppimäärän vaihtaminen

Matematiikan oppimäärän vaihtaminen lyhyestä pitkään on esitetty luvussa 6.1 Opiskelijan oppimisen arviointi.

Kurssien suorittaminen

Matematiikan lyhyen oppimäärän kurssit suositellaan suoritettavaksi numerojärjestyksessä. Erityistapauksissa opiskelija neuvottelee opettajansa kanssa.

PAKOLLISET KURSSIT

1. Lausekkeet ja yhtälöt (MAB1)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- harjaantuu käyttämään matematiikkaa jokapäiväisen elämän ongelmien ratkaisemisessa ja oppii luottamaan omiin matemaattisiin kykyihinsä
- ymmärtää lineaarisen riippuvuuden, verrannollisuuden ja toisen asteen polynomifunktion käsitteet
- vahvistaa yhtälöiden ratkaisemisen taitojaan ja oppii ratkaisemaan toisen asteen yhtälöitä.

Keskeiset sisällöt

- suureiden välinen lineaarinen riippuvuus ja verrannollisuus
- ongelmien muotoileminen yhtälöiksi
- yhtälöiden graafinen ja algebrallinen ratkaiseminen
- ratkaisujen tulkinta ja arvioiminen
- toisen asteen polynomifunktio ja toisen asteen yhtälön ratkaiseminen

2. Geometria (MAB2)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- harjaantuu tekemään havaintoja ja päätelmiä kuvioiden ja kappaleiden geometrisista ominaisuuksista
- vahvistaa tasokuvioiden ja kolmiulotteisten kappaleiden kuvien piirtämisen taitojaan
- osaa ratkaista käytännön ongelmia geometriaa hyväksi käyttäen.

Keskeiset sisällöt

- kuvioiden yhdenmuotoisuus
- suorakulmaisen kolmion trigonometria
- Pythagoraan lause
- kuvioiden ja kappaleiden pinta-alan ja tilavuuden määrittäminen
- geometrian menetelmien käyttö koordinaatistossa

3. Matemaattisia malleja I (MAB3)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- näkee reaali maailman ilmiöissä säännönmukaisuuksia ja riippuvuuksia ja kuvaa niitä matemaattisilla malleilla
- tottuu arvioimaan mallien hyvyttä ja käyttökelpoisuutta.

Keskeiset sisällöt

- lineaarisen ja eksponentiaalisen mallin soveltaminen
- potenssiyhtälön ratkaiseminen
- eksponenttiyhtälön ratkaiseminen logaritmin avulla

4. Matemaattinen analyysi (MAB4)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tutkii funktion muutosnopeutta graafisin ja numeerisin menetelmin
- ymmärtää derivaatan käsitteen muutosnopeuden mittana
- osaa tutkia polynomifunktion kulkua derivaatan avulla
- oppii sovellusten yhteydessä määrittämään polynomifunktion suurimman ja pienimmän arvon.

Keskeiset sisällöt

- polynomifunktion derivaatta
- polynomifunktion merkin ja kulun tutkiminen
- polynomifunktion suurimman ja pienimmän arvon määrittäminen
- graafisia ja numeerisia menetelmiä

5. Tilastot ja todennäköisyys (MAB5)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- harjaantuu käsittelemään ja tulkitsemaan tilastollisia aineistoja
- tutustuu laskinten ja tietokoneiden käyttöön tilastotehtävissä
- perehtyy todennäköisyyslaskennan perusteisiin.

Keskeiset sisällöt

- jatkuvien ja diskreettien tilastollisten jakaumien tunnuslukujen määrittäminen

- normaalijakauma ja jakauman normittaminen
- kombinatoriikkaa
- todennäköisyyden käsite
- todennäköisyyden laskulakien ja niitä havainnollistavien mallien käyttöä

6. Matemaattisia malleja II (MAB6)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- varmentaa ja täydentää yhtälöiden ratkaisutaitojaan
- osaa ratkaista käytännön tilanteisiin liittyviä lineaarisia optimointitehtäviä
- ymmärtää lukujonon käsitteen
- ratkaisee käytännön ongelmia aritmeettisen ja geometrisen jonon ja summan avulla.

Keskeiset sisällöt

- kahden muuttujan lineaariset yhtälöt
- lineaarisen yhtälöparin ratkaiseminen
- kahden muuttujan epäyhtälön graafinen ratkaiseminen
- lineaarinen optimointi
- lukujono
- aritmeettinen ja geometrinen jono ja summa

SYVENTÄVÄT KURSSIT

7. Talousmatematiikka (MAB7)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- oppii ymmärtämään talouselämässä käytettyjä käsitteitä
- saa matemaattisia valmiuksia oman taloutensa suunnitteluun
- saa laskennallisen pohjan yrittäjyyden ja taloustiedon opiskeluun
- soveltaa tilastollisia menetelmiä aineistojen käsittelyyn.

Keskeiset sisällöt

- indeksi-, kustannus-, rahaliikenne-, laina-, verotus- ja muita laskelmia taloudellisiin tilanteisiin soveltuvia matemaattisia malleja lukujonojen ja summien avulla

8. Matemaattisia malleja III (MAB8)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- laajentaa käsitystään teknologisoituvassa yhteiskunnassa tarvittavasta matematiikasta
- saa apuneuvoja jaksollisten ilmiöiden matemaattiseen käsittelyyn.

Keskeiset sisällöt

- trigonometrinen funktioiden määrittely yksikköympyrän avulla
- radiaani
- tyyppejä $f(x) = a$ olevien trigonometrinen yhtälöiden ratkaiseminen
- muotoa $f(x) = A \sin(bx)$ olevien funktioiden kuvaajat jaksollisten ilmiöiden mallintajina
- vektorin käsite ja vektoreiden peruslaskutoimitusten periaatteet
- koordinaatiston vektoreiden komponenttiresitys ja skalaaritulo
- kaksi- ja kolmiulotteisen koordinaatiston pisteiden ja kulmien tutkiminen vektoreiden avulla

KOULUKOHTAINEN SYVENTÄVÄ KURSSI

9. Lyhyen matematiikan kertauskurssi (MAB9)

Tavoitteet

Opiskelija saavuttaa kokonaiskuvan matematiikan lyhyen oppimäärän kurssien sisällöstä ja harjaantuu käyttämään opittuja matemaattisia tietoja ja taitoja monipuolisissa ongelmanratkaisutilanteissa.

Keskeiset sisällöt

Kerrataan kurssien MAB1–MAB8 sisältöjä ylioppilaskoetyyppisten tehtävien avulla.

Arviointi

Päättökokeena on preliminäärikoe. Kurssiarvosana (4–10) voi vaikuttaa oppimäärän arviointiin vain korottavasti.

7.2.5 Biologia (BI)

Biologia on luonnontiede, joka tutkii elollisen luonnon rakennetta, toimintaa ja vuorovaikutussuhteita molekyyli- ja solutasolta biosfääriin. Tieteenä sille on ominaista havainnointiin ja kokeellisuuteen perustuva tiedonhankinta. Biologia tuo esille uutta tietoa luonnon monimuotoisuudesta ja kestävästä kehityksestä.

Yleiset tavoitteet

Opetuksen tavoitteena on toimivan eliömaailman rakenteen ja kehityksen ymmärtäminen. Ihminen mielletään osana eliömaailmaa. Lisäksi tarkastellaan ihmisen toiminnan merkitystä ympäristölle. Lukion biologia luo perustan ymmärtää luonnontieteiden ja erityisesti biotieteiden tarjoamia mahdollisuuksia edistää ihmisen, muiden lajien ja elinympäristön hyvinvointia. Pyritään siihen, että opiskelijan luonnontieteellinen ajattelu kehittyy ja kiinnostus biotieteisiin herää. Luonnon monimuotoisuuden säilyttäminen, ympäristövastuullinen käyttäytyminen ja kestävä kehitys ovat keskeisiä arvoja.

Kurssien aikana opiskelijat oppivat biologian keskeiset käsitteet. He tunnistavat elämän tuntomerkit ja osaavat jäsentää elämän ilmiöt. Tutustutaan biologian eri organisaatiotasoihin molekyyleistä biosfääriin. Samalla perehdytään myös biologisen tiedonhankinnan ja tutkimuksen menetelmiin sekä kriittiseen tiedon arviointiin. Opiskelijat suunnittelevat ja toteuttavat yksinkertaisen biologisen kokeen sekä tulkitsevat sen tuloksia.

Keskeisiä sisältökokonaisuuksia ovat luonnon monimuotoisuus, perimän ja evoluution merkitys, ihmiselimestön toiminnan peruspiirteet, perimän ja ympäristötekijöiden merkitys terveyden taustana sekä yksilön että ihmiskunnan kannalta. Kurssien sisältöihin kuuluvat myös biotieteiden tärkeimmät sovellukset, etenkin geeni- ja biotekniikassa.

Arviointi

Arvioinnissa kiinnitetään huomiota biologian käsitteiden hallintaan, kykyyn soveltaa luonnontieteellistä tietoa, luonnontieteellisten lainalaisuuksien sekä syy- ja seuraussuhteiden ymmärtämiseen, vuorovaikutussuhteiden merkityksen oivaltamiseen sekä kokonaisuuksien hahmottamiseen. Taitojen arvioinnissa painotetaan opiskelijan luonnontieteellisiä työskentelytaitoja, ryhmässä toimimista, kykyä käyttää erilaisia lähteitä biologisen tiedon hankinnassa sekä kykyä arvioida tietoa kriittisesti. Harrastuneisuus biologian eri osa-alueisiin voidaan ottaa arvioinnissa huomioon.

Kurssien suorittaminen

Kurssit on suoritettava numerojärjestyksessä. BI1 kurssia ei voi suorittaa itsenäisesti.

Opetusmenetelmät

Kursseilla käytettäviä työtapoja ovat mm. luennot, opetuskeskustelut, erilaiset ryhmätyöt, tunneilla ja kotona tehtävät harjoitustyöt, esitelmät ja tutkielmat, oman tutkimuksen suunnittelu ja toteutus.

PAKOLLISET KURSSIT

1. Eliömaailma (BI1)

Tavoitteet

Opiskelija oppii elämän tunnusmerkit ja perusedellytykset sekä tietää, miten elämän ilmiöitä tutkitaan. Hän ymmärtää, mitä luonnon monimuotoisuus biosysteemien eri tasoilla tarkoittaa, sekä ymmärtää evoluution jatkuvuuden, mekanismit ja merkityksen. Tutkitaan myös muuntelun, sopeutumisen ja lajien välisten suhteiden merkitystä elämän kehitykselle. Opiskelija osaa jäsentää nykyisen eliökunnan rakenteen ja tulkita sen kehitystä, ja hän tuntee ekosysteemien keskeiset toimintaperiaatteet.

Keskeiset sisällöt

- Biologia tieteenä
- Luonnon monimuotoisuuden ilmeneminen
- Evoluutio - elämän kehittyminen (elämän synty, evoluutiovoimat, lajien synty; nykyeliökunta)
- Miten luonto toimii? (ekosysteemit, populaatiot, sopeutuminen)

2. Solu ja perinnöllisyys (BI2)

Tavoitteet

Opiskelija ymmärtää solun merkityksen elämän perusyksikkönä, solurakenteiden kehityksen ja merkityksen evoluutiossa. Opitaan tunnistamaan erilaisia soluja ja niiden rakenteita. Pehdytään keskeisiin solun ilmiöihin ja ymmärretään niiden merkitys: solun kemiallinen rakenne ja toiminta, ja niiden yhteys yksilön toimintaan, solun energiatalouden prosessit, geneettisen informaation rakenne ja sen siirtyminen solusta soluun ja sukupolvelta toiselle, geenien toiminta solun ohjaajina sekä periytyminen lainalaisuudet. Lisäksi tutustutaan solututkimukseen ja harjoitellaan kokeellisen työskentelyn taitoja.

Keskeiset sisällöt

- Solu elämän perusyksikkönä (solututkimus, solutyypit, solun rakenne ja toiminta)
- Solun energiatalous
- Solujen toiminnan ohjaaminen (DNA:n rakenne ja toiminta, proteiinisynteesi)
- Solujen lisääntyminen (mitoosi, jakautuminen, kasvu ja erilaistuminen)
- Periytyminen perusteet (geenit ja alleelit, meioosi, sukusolut, periytymismekanismit)

- Populaatiogenetiikka ja synteettinen evoluutioteoria

SYVENTÄVÄT KURSSIT

3. Ympäristöekologia (BI3)

Tavoitteet

Pyritään selventämään, mitä ovat ekologian perusteet, miten ihmisen toiminta vaikuttaa elolliseen luontoon ja mikä on biodiversiteetin merkitys ihmiskunnan tulevaisuudelle. Hahmotetaan globaalien ympäristöongelmien syyt ja niiden seuraukset ekosysteemeissä. Tutustutaan suomalaisiin ekosysteemeihin, myös ihmisen muokkaamiin, ja niiden erityispiirteisiin. Opiskelija perehtyy menetelmiin, joilla voidaan tarkkailla ympäristön tilaa ja ratkaista syntyneitä ongelmia, ja hän suunnittelee ja toteuttaa pienen tutkimuksen ympäristön tilasta ja esittää sen tulokset. Lisäksi pyritään kehittämään ympäristölukutaitoa. Opiskelija ymmärtää vastuutaan ympäristön tilasta ja osaa toimia kestävän kehityksen periaatteiden mukaisesti.

Keskeiset sisällöt

- Ekologinen tutkimus
- Biodiversiteetti ja sen merkitys
- Ekologiset ympäristöongelmat, niiden syyt ja ratkaisumahdollisuudet
- Suomen luonnon haavoittuvuus
- Kestävä tulevaisuus

4. Ihmisen biologia (BI4)

Tavoitteet

Tavoitteena on syventää monipuolisesti tietämystä ihmisen biologiaan liittyvistä aihepiireistä. Opiskelijat saavat perusteet ymmärtää elimistön kykyä sopeutua muutoksiin ja puolustautua ulkoisia uhkia vastaan. Lisäksi perehdytään merkityksellisimpien sairauksien syntymekanismiin sekä ihmisen lajinkehityksen, perimän ja ympäristön yhteisvaikutukseen ihmisen terveyteen. Tarkastellaan opittuja asioita arkielämän esimerkkien avulla; tutustutaan alan artikkeleihin ja arvioidaan niitä kriittisesti.

Keskeiset sisällöt

- Ihmisen solujen ja kudosten erityispiirteet
- Elimistöjen rakenne, toiminta ja merkitys
- Elintoimintojen säätely
- Ihmisen lisääntyminen
- Ihmisen elämänskaari ja yhteisöllisyys
- Perimän merkitys
- Elimistön sopeutuminen ja puolustusmekanismit

5. Bioteknologia (BI5)

Tavoitteet

Syvennetään tietoja solun hienorakenteesta ja solun eri osien toiminnasta. Perehdytään elämän keskeisten molekyylien rakenteeseen ja merkitykseen solun toiminnassa. Muita olennaisia kokonaisuuksia ovat tärkeimpien mikrobiryhmien rakenne, toiminta ja lisääntyminen, geenien toiminta ja sen säätely, geenien etsintä- ja tunnistusmenetelmät, geenien siirtämisen tekniikka pääpiirteissään sekä geeni- ja biotekniikan keskeiset käsitteet. Lisäksi tutustutaan biotekniikan tarjoamiin mahdollisuuksiin lääketieteessä, farmakologiassa, elintarviketieteissä, metsätaloudessa, kasvien ja eläinten jalostuksessa sekä teollisuudessa. Arvioidaan biotekniikan kehittymisen luomia mahdollisuuksia ja uhkatekijöitä ja tehdään niiden pohjalta perusteltuja arkielämän ratkaisuja. Tutustutaan biologian ainereaalikokeen tehtävätyyppeihin.

Keskeiset sisällöt

- Solun hienorakenne ja solujen välinen viestintä
- Solut proteiinien valmistajina
- Geenien toiminta
- Geenitekniologia ja sen mahdollisuudet
- Mikrobit ja niiden merkitys
- Biotekniikka teollisuudessa
- Kasvien ja eläinten jalostus
- Geenitekniikan etiikka ja lainsäädäntö
- Biologia ainereaalikokeessa

7.2.6 Maantiede (GE)

Maantieteessä tarkastellaan elottoman ja elollisen luonnon sekä ihmisen luomien järjestelmien rakennetta ja toimintaa. Maantieteen opetus pyrkii ohjaamaan opiskelijaa tiedostamaan luonnon ja ihmistoiminnan vuorovaikutussuhteita sekä tarkastelemaan maailmaa muuttuvana ja kulttuurisesti monimuotoisena elinympäristönä. Maantieteen opetuksessa integroituvat luonnontieteelliset ja yhteiskuntatieteelliset aiheet. Opetuksen tavoitteena on, että opiskelija saa valmiuksia ympäristökysymysten alueelliseen jäsentämiseen ja kestävän kehityksen mukaisten ratkaisujen etsimiseen.

Lukion maantieteen opetus auttaa opiskelijaa ymmärtämään maailmanlaajuisia, alueellisia ja paikallisia ilmiöitä ja ongelmia sekä niiden ratkaisumahdollisuuksia. Tavoitteena on, että opiskelija oppii maantieteellisen tiedon avulla havaitsemaan muuttuvaan maailmaan vaikuttavia tekijöitä, muodostamaan perusteltuja mielipiteitä, ottamaan kantaa lähialueilla ja koko maailmassa tapahtuviin muutoksiin sekä toimimaan aktiivisesti luonnon ja ihmisen hyvinvoinnin edistämiseksi.

Opetuksen tavoitteet

Maantieteen opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- osaa hankkia, tulkita ja kriittisesti arvioida maantieteellistä tietoa, kuten karttoja, tilastoja, kirjallisia, sähköisiä ja muita medialähteitä sekä osaa hyödyntää uutta tietoteknologiaa maantieteellisten tietojen esittämisessä
- ymmärtää mitä alueellisuus, tila ja paikka merkitsevät maantieteessä ja maantieteellisessä ajattelussa
- osaa kuvata luonnon ja ihmistoiminnan alueellisia ilmiöitä, rakenteita ja vuoro-vaikutussuhteita sekä osaa kriittisesti arvioida ajankohtaisia maailman tapahtumia
- osaa havainnoida, analysoida ja arvioida luonnonympäristön ja rakennetun ympäristön tilaa, niissä tapahtuvia muutoksia sekä ihmisten hyvinvointia paikallisesti ja maailmanlaajuisesti
- ymmärtää mitä alueellinen kehittyneisyys merkitsee ja osaa pohtia mahdollisuuksia ratkaista taloudellisia ja sosiaalisia eriarvoisuusongelmia
- tuntee ja ymmärtää erilaisia kulttuureja sekä suvaitsee ja kunnioittaa erilaisuutta,
- tuntee suunnittelun keinoja eri aluetasoilla ja tietää mahdollisuudet vaikuttaa oman ympäristönsä kehitykseen
- osaa toimia ympäröivän maailman kysymyksiin kantaaottavana ja kestävän kehityksen puolesta toimivana aktiivisena maailmankansalaisena.

Arviointi

Maantieteessä arvioidaan maantieteellisen ajattelun kehittymistä tietojen, taitojen ja asenteiden suhteen. Arvioinnin kohteina ovat peruskäsitteiden hallinta, valmius perustella maantieteellisiä väittämiä ja kannanottoja sekä kyky havaita alueellisia riippuvuuksia. Arvioinnissa otetaan huomioon myös kyky tulkita ja

arvioida maantieteellistä tietoa sekä soveltaa maantieteellistä tietoa eri tilanteissa. Arvioitavia taitoja ovat maantieteellisen tiedon analysointi-, käsittely- ja esittämistäidot kuten kartan tulkintataito ja muut graafiset taidot sekä opiskelijan yhteistyötaidot.

Kurssien suorittaminen

Kurssit on suoritettava numerojärjestyksessä. Kurseja GE1 ja GE4 ei voi suorittaa itsenäisesti.

Opetusmenetelmät

Kursseilla käytettäviä työtapoja ovat mm. luennot, opetuskeskustelut, erilaiset ryhmätyöt, tunneilla ja kotona tehtävät harjoitustyöt, esitelmät ja tutkielmat, oman aluetutkimuksen suunnittelu ja toteutus.

PAKOLLISET KURSSIT

1. Sininen planeetta (GE1)

Tavoitteet

Opiskelija oppii käyttämään luonnonmaantieteen peruskäsitteitä. Opiskellaan ilma-, kivi- ja vesikehän rakenne ja toiminta. Tutkitaan luonnonmaisemien rakennetta, syntyä ja kehitystä mm. karttojen avulla. Perehdytään maapallon planetaarisuuteen ja vyöhykkeisyyteen. Tavoitteena on myös, että opiskelija osaa soveltaa hankkimaansa luonnonmaantieteellistä tietoa sekä Suomen tasolla että maailmanlaajuisesti.

Keskeiset sisällöt

- Maantieteellinen ajattelu
- Maan planetaarinen luonne
- Ilmakehä liikkeessä
- Vesikehä liikkeessä
- Sää ja ilmasto
- Maapallon muuttuvat pinnanmuodot
- Maapallon kasvillisuusvyöhykkeet
- Luonnonmaisemien tulkinta karttojen ja kuvien avulla

2. Yhteinen maailma (GE2)

Tavoitteet

Opiskelija oppii käyttämään kulttuurimaantieteen käsitteitä sekä osaa tulkita ihmisen toimintaan liittyviä ilmiöitä ja rakenteita kulttuurimaantieteen teorioita ja malleja hyväksi käyttäen. Tutustutaan eri kulttuureihin ja niiden kehittymiseen

vaikuttaneisiin tekijöihin. Analysoidaan maapallon eri alueiden väestönkehitystä ja asutuksen piirteitä sekä kaupungistumista. Arvioidaan luonnonvarojen ja ympäristön tarjoamien mahdollisuuksien vaikutusta ihmisen toimintaan eri alueilla. Perehdytään aluesuunnitteluun. Tutkitaan kehittyneisyyseroja ja niiden mittaamista. Vertaillaan maapallon eri alueita ihmisten hyvinvoinnin, ympäristön tilan ja kestävä kehityksen kannalta.

Keskeiset sisällöt

- Kulttuurimaantieteen olemus ja tehtävät
- Väestö ja asutus
- Luonnonvarat
- Alkutuotanto ja ympäristö
- Teollisuus ja energia
- Liikkuminen ja vuorovaikutus
- Ihmistoiminnan alueellinen rakenne
- Kehityksen ohjailu ja kestävä kehitys

SYVENTÄVÄT KURSSIT

3. Riskien maailma (GE3)

Tavoitteet

Perehdytään luonnon toimintaan, ihmisen toimintaan sekä ihmisen ja luonnon vuorovaikutussuhteeseen liittyviin riskeihin. Arvioidaan niiden merkitystä ihmisen ja ympäristön kannalta. Vertaillaan eri alueiden riskiherkkyyttä sekä maailmanlaajuisesti että paikallisesti. Tutkitaan kehittyneisyyden ja riskiherkkyyden riippuvuutta. Seurataan ja arvioidaan kurssin teemojen uutisointia eri medioissa, analysoidaan uutisia. Perehdytään mahdollisuuksiin välttää tai lieventää riskejä sekä ennakoita ja välttää niitä kestävä kehityksen periaattein. Tavoitteena on, että opiskelija ymmärtää, mikä merkitys ihmisen toiminnalla on planeetan elinkelpoisuuteen sekä ihmisten hyvinvointiin ja turvallisuuteen

Keskeiset sisällöt

- Riskien maantiede, riskien luokittelu ja merkitys
- Luonnon toimintaan liittyvät riskit ja riskialueet
- Ihmisen ja luonnon riippuvuuteen liittyvät ympäristöriskit ja riskialueet
- Ihmiskunnan riskit ja riskialueet
- Tekniset riskit

4. Aluetutkimus (GE4)

Tavoitteet

Opiskellaan kartografian perusteet sekä maantieteellisten paikkatietojärjestelmien periaatteet ja sovellusmahdollisuudet. Opiskelijat keräävät tiettyyn alueeseen liittyvää tietoa eri menetelmien ja lähdemateriaalin avulla. Tietoverkkoja käytetään aineistojen hankinnassa, vuorovaikutteisessa työstämisessä ja tulosten julkaisemisessa. Alueellista tietoa havainnollistetaan karttoina, diagrammeina ja valokuvina. Analysoidaan ja tulkitaan aineistoa ja laaditaan aineiston avulla kuvaus alueesta. Opiskelija oppii tieteellisen kirjoittamisen periaatteet, kuten kriittisen lähteiden käytön ja viittaustekniikan sekä tuntee tekijänoikeudet. Lisäksi tutustutaan maantieteen ainereaalikokeen tehtävätyyppeihin.

Keskeiset sisällöt

- Kartografian perusteet ja maantieteelliset lähdeaineistot
- Paikkatietojärjestelmät
- Oma aluetutkimus
- Maantiede ainereaalikoeksessa

7.2.7 Fysiikka (FY)

Yleiset tavoitteet

Fysiikan opetuksen tavoitteena on tukea opiskelijaa hänen hankkiessaan tietoja luonnon perusrakenteesta ja –ilmiöistä. Fysiikan tieto rakentuu luonnosta kokeellisin menetelmin saatuun tietoon, jonka avulla pyritään löytämään luonnossa yleispäteviä lainalaisuuksia ja esittämään ne matemaattisina malleina. Fysiikan opiskelulle luonteenomainen kokeellisuus voi olla aihepiirin, opintojen vaiheen ja välineiden mukaan opiskelijoiden omakohtaista työskentelyä, opettajan esittämiä demonstraatioita, vierailujen, videoiden tai vain kerronnan kautta tapahtuvaa toimintaa.

Kokeellisuuden kautta opiskelija voi hahmottaa luonnontieteiden luonnetta ja kehittää omaa luonnontieteellistä ajatteluaan. Opiskelijalla on mahdollisuus tarkentaa käsitystään ympäröivästä maailmasta omaksuessaan luonnontieteellisiä käsitteitä, periaatteita ja malleja. Luonnontieteellisen tiedon perusteella ympäristössä kohdattavista ilmiöistä, tapahtumista ja välineistä tulee osa tuttua luonnonjärjestelmää ja siten ymmärrettäviä ja hallittavia. Opiskellessaan fysiikkaa opiskelija voi harjaantua tavoitteelliseen, pitkäjänteiseen työskentelyyn ja lisäksi soveltaa matematiikan taitojaan. Pitkän matematiikan opinnot helpottavat fysiikan opintoja, mutta eivät ole edellytys hyvälle menestykselle.

Luonnontieteellisen tiedon rakentuminen on vaatinut luovuutta ja edellyttänyt tiedon kokeellista vahvistamista. Vastaavasti luonnontieteellisen tiedon tekniset sovellukset ovat edellyttäneet käytännön luovuutta. Opiskelijalla on mahdollisuus harjaantua fysiikan opinnoissaan yhdistämään luovuus kurinalaiseen ajatteluun ja työskentelyyn: omat ideat perustellaan ja harjaannutaan siihen, että virheiden myöntäminen ja niiden korjaaminen on luonnollista.

Fysiikan opinnot vahvistavat opiskelijan jatko-opintokelpoisuutta erityisesti luonnontieteellisillä ja niitä sivuavilla aloilla.

Arviointi

Fysiikassa arvioidaan opetussuunnitelman perusteissa esitettyjen kurssikohtaisten fysiikan tietojen ja niiden soveltamistaitojen saavuttamista. Soveltamistaitoja arvioitaessa kiinnitetään erityisesti huomio matemaattisten mallien käyttöön.

Arvioinnin kohteena ovat myös tiedonkäsittelytaitojen, kokeellisen työskentelyn taitojen sekä muiden opiskelua tukevien taitojen kehittyminen, kuten fysikaalisen ongelmanratkaisuprosessin jäsenetty kuvaaminen.

Kurssien suorittaminen

Fysiikan opinnot aloitetaan suorittamalla pakollinen kurssi hyväksytysti. Toivottavaa on, että kurssit suoritetaan numerojärjestyksessä. Erityisesti kurssin

5 suorittaminen edellyttää kurssin 4 tietoja ja vastaavasti kurssin 7 suorittaminen kurssin 6 tietoja.

PAKOLLINEN KURSSI

1. Fysiikka luonnontieteinä (FY1)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- saa tyydytystä tiedon ja ymmärtämisen tarpeelleen sekä saa vaikutteita, jotka herättävät ja syventävät kiinnostusta fysiikkaa kohtaan
- tutustuu aineen ja maailmankaikkeuden rakenteeseen liittyviin peruskäsitteisiin ja osaa jäsentää käsitystään luonnon perusrakenteista ja ilmiöistä fysiikan käsitteiden ja periaatteiden avulla
- ymmärtää, kuinka luonnontieteellinen tieto rakentuu kokeellisen toiminnan ja siihen kytkeytyvän mallintamisen kautta
- suunnittelee ja tekee yksinkertaisia luonnontieteellisiä kokeita sekä kykenee tulkitsemaan ja arvioimaan kokeellisesti saatua tietoa ja esittämään sitä muille
- tulkitsee ja mallintaa kokeellisen työn tuloksia graafisesti
- käyttää opiskelun tukena tieto- ja viestintäteknikkaa.

Keskeiset sisällöt

- fysiikan merkitys historian eri vaiheissa ja nykyaikana
- aineen ja maailmankaikkeuden rakenteet ja perusvuorovaikutukset
- energian, erityisesti säteilyn, sitoutuminen ja vapautuminen luonnon ja ihmisen aikaansaamissa prosesseissa
- kokeellisuus ja mallintaminen perustana fysikaalisen tiedon rakentumisessa, mittaaminen, tulosten esittäminen ja niiden luotettavuuden arviointi
- voima liikkeen muutoksen aiheuttajana
- liikkeen kuvaamisessa tarvittavat peruskäsitteet ja liikkeen graafinen esitys

Kurssin aikana tehdään ja raportoidaan yksi laajempi tutkimus.

SYVENTÄVÄT KURSSIT

Syventävien kurssien tavoitteena on, että opiskelija

- saa valmiuksia opiskella luonnontieteellisillä ja luonnontieteitä soveltavilla aloilla
- tutkii luonnon ilmiöitä sekä mallintaa ja esittää niitä matemaattisten ja graafisten menetelmien avulla
- rakentaa fysiikan malleja ja käyttää niitä ennusteiden tekemiseen
- tutkii ja havainnollistaa malleja tieto- ja viestintätekniiikan avulla
- tutustuu klassisen fysiikan osa-alueisiin ja modernin fysiikan alkeisiin
- tutustuu fysiikan eri osa-alueisiin liittyvään teknologiaan
- tutustuu fysiikan merkitykseen yhteiskunnan eri alueilla
- tutustuu fysiikan sovelluksiin ja niihin liittyviin turvallisuustekijöihin.

2. Lämpö (FY2)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee lämpöön liittyvät ilmiöt
- tutkii aineen termodynaamiseen tilaan tai lämpöopin pääsääntöihin liittyviä ilmiöitä
- saa valmiuksia osallistua ympäristöä ja teknologiaa koskevaan kriittiseen keskusteluun ja päätöksentekoon.

Keskeiset sisällöt

- kaasujen tilanmuutokset ja lämpölaajeneminen
- paine, hydrostaattinen paine
- kappaleiden lämpeneminen, jäähtyminen, olomuodon muutokset ja lämpöenergia
- mekaaninen energia, työ, teho ja hyötysuhde
- lämpöopin pääsäännöt, sisäenergia
- energiavarat

3. Aallot (FY3)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- saa yleiskuvan luonnon jaksollisista ilmiöistä ja perehtyy niitä selittäviin keskeisiin periaatteisiin
- perehtyy värähdys- ja aaltoliikkeen perusteisiin tutkimalla mekaanista värähtelyä, ääntä tai sähkömagneettisia aaltoja.

Keskeiset sisällöt

- harmoninen voima ja värähdysliike
- aaltoliikkeen synty ja aaltojen eteneminen
- aaltoliikkeen interferenssi, diffraktio ja polarisoituminen
- heijastuminen, taittuminen ja kokonaisheijastuminen
- valo, peilit ja linssit
- ääni, melun terveysvaikutukset ja kovalta ääneltä suojautuminen

4. Liikkeen lait (FY4)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää liikkeeseen liittyviä ilmiöitä ja käsittelee niitä selittäviä malleja
- tutkii etenemisliikkeeseen liittyviä ilmiöitä kokeellisesti ja perehtyy niiden avulla Newtonin lakeihin
- ymmärtää säilymlakien merkityksen fysiikassa.

Keskeiset sisällöt

- liikkeen mallit ja Newtonin lait
- etä- ja kosketusvoimat, erityisesti liikettä vastustavat voimat, noste
- liikemäärän säilyminen ja impulssiperiaate
- liike- ja potentiaalienergia sekä työperiaate
- värähdysliikkeen energia

5. Pyöriminen ja gravitaatio (FY5)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää osaamistaan mekaniikassa sekä statiikkaan ja pyörimiseen liittyvien ilmiöiden laskennallista hallintaa
- syventää tuntemustaan mekaniikan maailmankuvasta.

Keskeiset sisällöt

- momentti ja tasapaino pyörimisen suhteen
- pyörimisliikkeen mallit, tasainen ja tasaisesti kiihtyvä pyörimisliike
- pyörimisen liikeyhtälö
- pyörimismäärän säilyminen
- pyörimisliikkeen energia
- ympyräliike ja ympyräliikkeen kiihtyvyys
- gravitaatio ja gravitaation alainen liike
- heittoliike ja planeettojen liike

- satelliitit ja niiden käyttö

6. Sähkö (FY6)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää sähköön liittyviä peruskäsitteitä, tutustuu mittaustekniikkaan
- osaa tehdä sähköopin perusmittauksia sekä rakentaa ja tutkia yksinkertaisia virtapiirejä.

Keskeiset sisällöt

- sähköpari, sähkövirran kulku metallijohteessa
- jännitteen ja sähkövirran mittaaminen
- Ohmin laki
- Joulen laki
- vastukset, vastusten kytkennät ja Kirchoffin lait
- Coulombin laki, homogeeninen sähkökenttä ja aine sähkökentässä
- kondensaattori, kytkennät ja energia
- sähkövirran kulku puolijohteessa, esimerkkinä diodi

7. Sähkömagnetismi (FY7)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää tuntemustaan sähkömagnetismin ilmiöistä
- perehtyy sähköturvallisuuteen
- syventää tuntemustaan sähkömagneettisten ilmiöiden merkityksestä yhteiskunnassa.

Keskeiset sisällöt

- magneettinen voima, magneettikenttä ja aine magneettikentässä
- varattu hiukkanen homogeenisessa sähkö- ja magneettikentässä
- induktiolaki ja Lenzin laki
- induktioilmiöitä - pyörrevirrat, generaattori ja itseinduktio
- energian siirto sähkövirran avulla
- tehollisen jännitteen ja sähkövirran mittaaminen sekä impedanssin taajuusriippuvuuden määrittäminen
- värähtelypiiri ja antenni, sähkömagneettinen viestintä
- sähköturvallisuus
- energiateollisuus

8. Aine ja säteily (FY8)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tutustuu kvanttumiseen, dualismiin sekä aineen ja energian ekvivalenssiin aineen rakennetta ja rakenneosien dynamiikkaa hallitsevina periaatteina
- syventää kokonaiskuvaava fysiikan kehityksestä ja sen pätevyysalueesta luonnonilmiöiden tulkitsijana.

Keskeiset sisällöt

- sähkömagneettinen säteily
- röntgensäteily
- mustan kappaleen säteily
- valosähköilmiö
- säteilyn hiukkasluonne ja hiukkasten aaltoluonne
- atomimallit esimerkkinä Bohrin atomimalli
- kvanttuminen, viivaspektri, atomin energiatilat ja energiatasokaavio
- atomiytimen rakenne
- radioaktiivisuus ja säteilyturvallisuus
- massan ja energian ekvivalenssi
- ydinreaktiot ja ydinenergia
- aineen pienimmät osat ja niiden luokittelu

7.2.8 Kemia (KE)

Yleiset tavoitteet

Kemian opetuksen tavoitteena on tarjota tietoa luonnontieteellisen maailmankuvan muodostamiselle. Opetus auttaa ymmärtämään jokapäiväistä elämää, luontoa ja teknologiaa, kemian merkitystä ihmisen ja luonnon hyvinvoinnille, sekä kestäväen kehityksen mahdollisuuksia. Kemian opetukselle on luonteenomaista kemiallisten ilmiöiden ja aineiden ominaisuuksien havaitseminen ja tutkiminen kokeellisesti, ilmiöiden tulkitseminen ja selittäminen mallien ja rakenteiden avulla, ilmiöiden kuvaaminen kemian merkkikielellä ja niiden matemaattinen käsittely.

Yleinen arviointi

Kemiassa arvioinnin kohteena on kemiallisen tiedon ymmärtäminen sekä soveltamisen taito. Arvioinnissa otetaan huomioon kokeellisen tiedonhankinnan ja -käsittelytaitojen kehittyminen.

Kemiassa arvioinnin menetelminä käytetään kurssikokeita, osallistumisaktiivisuuden seuranta, kokeellista työskentelyä, työselostuksia, projektitöitä, esitelmiä tai tutkielmia. Lisäksi opiskelijan käsitteellisten ja menetelmällisten tietojen ja taitojen kehittymistä seurataan jatkuvasti.

Kurssien suoritusjärjestys.

Kolme ensimmäistä kurssia suositellaan suoritettavaksi numerojärjestyksessä. Kemian kursseja ei suositella itsenäisesti suoritettaviksi. Opetusmenetelmiä ovat luentotyypinen opetus, demonstraatiot ja laboratoriotyöt. Kurseilla voidaan tehdä tutustumiskäyntejä Helsingin keskeisiin kemian alan laitoksiin esim. vedenpuhdistus tai jäteveden käsittelylaitokset tai Helsingin yliopiston kemian laitos.

PAKOLLINEN KURSSI

1. Ihmisen ja elinympäristön kemia (KE1)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- saa kuvan kemiasta, sen mahdollisuuksista ja merkityksestä
- osaa orgaanisten yhdisteiden rakenteita, niiden ominaisuuksia ja reaktioita sekä ymmärtää niiden merkityksen ihmiselle ja elinympäristölle
- tuntee erilaisia seoksia sekä niihin liittyviä käsitteitä
- kehittää tietojen esittämisessä ja keskustelussa tarvittavia valmiuksia
- oppii kokeellisen työskentelyn taitoja

Keskeiset sisällöt

- orgaanisia yhdisteryhmiä kuten hiilivetyjä, orgaanisia happiyhdisteitä, orgaanisia typpi yhdisteitä sekä niiden ominaisuuksia ja sovelluksia
- orgaanisissa yhdisteissä esiintyvät sidokset sekä poolisuus
- erilaiset seokset, ainemäärä, pitoisuus
- orgaanisten yhdisteiden hapettumis- ja pelkistymisreaktioita sekä protoninsiirtoreaktioita

SYVENTÄVÄT KURSSIT

2. Kemian mikromaailma (KE2)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee aineen rakenteen ja ominaisuuksien välisiä yhteyksiä
- osaa käyttää aineen ominaisuuksien päättelyssä erilaisia kemian malleja ja taulukoita
- ymmärtää orgaanisten yhdisteiden rakenteita ja tuntee rakenteen määrityksessä käytettäviä menetelmiä
- osaa tutkia kokeellisesti ja erilaisia malleja käyttäen aineiden rakenteeseen, ominaisuuksiin ja reaktioihin liittyviä ilmiöitä.

Keskeiset sisällöt

- alkuaineiden ominaisuudet ja jaksollinen järjestelmä
- elektroniverhon rakenne ja atomiorbitaalit
- hapetuslukujen määräytyminen ja yhdisteen kaava
- kemiallinen sidos, sidosenergia ja aineen ominaisuudet
- atomiorbitaalien hybridisoituminen ja orgaanisten yhdisteiden sidos- ja avaruusrakenne
- isomeria

3. Reaktiot ja energia (KE3)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää kemiallisen reaktion tapahtumiseen vaikuttavia tekijöitä sekä niiden merkityksen
- ymmärtää energian sitoutumisen ja vapautumisen kemiallisissa reaktioissa
- osaa kirjoittaa reaktioyhtälöitä ja käsitellä reaktioita matemaattisesti
- osaa tutkia kokeellisesti ja erilaisia malleja käyttäen reaktioihin, reaktionopeuteen ja -mekanismeihin liittyviä ilmiöitä.

Keskeiset sisällöt

- kemiallisen reaktion symbolinen ilmaisu
- epäorgaanisia ja orgaanisia reaktiotyyppejä, mekanismeja sekä sovelluksia
- stoikiometrisia laskuja, kaasujen yleinen tilanyhtälö
- energianmuutokset kemiallisessa reaktiossa
- reaktionopeus ja siihen vaikuttavat tekijät

4. Metallit ja materiaalit (KE4)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee teollisesti merkittäviä raaka-aineita sekä niiden jalostusprosesseja
- tuntee hapettimia ja pelkistimiä ja niiden käyttöä sekä osaa kirjoittaa hapettumis-pelkistymisreaktioita
- osaa sähkökemiallisten ilmiöiden periaatteet sekä niihin liittyviä kvantitatiivisia sovelluksia
- tuntee erilaisia materiaaleja, niiden koostumusta, ominaisuuksia ja valmistusmenetelmiä sekä kulutustavaroiden ympäristövaikutusten arviointiin käytettäviä menetelmiä
- osaa tutkia kokeellisesti ja malleja käyttäen metalleihin ja sähkökemiaan liittyviä ilmiöitä.

Keskeiset sisällöt

- sähkökemiallinen jännitesarja, normaalipotentiali, kemiallinen pari ja elektrolyysi
- hapettumis-pelkistymisreaktiot
- metallit ja epämetallit sekä niiden happi- ja vety-yhdisteet
- bio- ja synteettiset polymeerit, komposiitit

5. Reaktiot ja tasapaino (KE5)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää reaktion tasapainotilan muodostumisen ja niihin liittyviä laskennallisia tasapainosovelluksia
- ymmärtää tasapainon merkityksen ja tutustuu tasapainoon teollisuuden prosesseissa ja luonnon ilmiöissä
- osaa tutkia kokeellisesti ja malleja käyttäen kemialliseen tasapainoon liittyviä ilmiöitä.

Keskeiset sisällöt

- reaktiotasapaino

- happo-emästasapaino, vahvat ja heikot protolyytit, puskuriliuokset ja niiden merkitys
- liukoisuus ja liukoisuustasapaino
- tasapainoon liittyvät graafiset esitykset

7.2.9 Uskonto (U)

Uskonnonopetuksen keskeinen tehtävä on perehdyttää opiskelija omaan uskontoonsa, sen kulttuuriperintöön sekä uskonnosta nousevaan elämäntarkasteluun ja eettiseen ajatteluun. Muihin uskontoihin tutustutaan niiden omista lähtökohdista käsin. Uskonnonopetuksessa uskontoa tarkastellaan laajasti osana kulttuuria ja yhteiskuntaa sekä yhteisön ja yksilön elämää.

Uskonnonopetus on erilaisia näkemyksiä huomioon ottavaa ja yksilöllistä vakaumusta kunnioittavaa. Oppiaineksen opetuksessa hyödynnetään viimeaikaista teologista ja uskontotieteellistä tutkimusta. Koska uskonto on osa kulttuuria ja yhteiskuntaa, uskonnonopetuksella on luontaiset kytkennät myös humanistis-yhteiskunnallisiin tieteisiin ja taideaineisiin.

Uskonnonopetuksessa luodaan edellytykset ymmärtää uskontoja ja soveltaa tätä tietoa oman maailmankatsomuksen, kulttuurin ja yhteiskunnan jäsentämisessä sekä kulttuurien välisessä vuorovaikutuksessa. Opetuksessa käytetään hyväksi uskontojen omia lähteitä, tutkimusta ja eri medioiden välittämää ajankohtaista materiaalia. Opetuksessa painottuvat aktivoivat työtavat, joiden avulla uskonnon sisältöjä liitetään opiskelijoiden kokemusmaailmaan ja autetaan heitä prosessoimaan ja sisäistämään kurssien sisältöjä ja kasvamaan asetettujen tavoitteiden suuntaan.

Opetuksen tavoitteet

Uskonnon opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- hallitsee uskontoihin liittyvää kulttuurista lukutaitoa niin, että hän ymmärtää uskonnon merkityksen ja vaikutuksen niin yksityisen ihmisen ja yhteisön elämässä kuin yhteiskunnassa ja kulttuurissakin
- hallitsee käsitteitä, tietoa ja taitoa, joiden avulla hän osaa pohtia ja analysoida erilaisia uskontoihin liittyviä kysymyksiä
- kykenee rakentamaan, jäsentämään ja arvioimaan omaa maailmankatsomustaan ja kulttuuri-identiteettiään sekä arvostaa oman kulttuurinsa ja muiden kulttuurien uskonnollista perinnettä
- kunnioittaa ihmisiä, joilla on erilainen vakaumus ja pystyy elämään ja toimimaan eri kulttuureista tulevien ja eri tavoin ajattelevien ja uskovien ihmisten kanssa monikulttuurisessa yhteiskunnassa ja maailmassa
- ymmärtää henkilökohtaisen vastuun merkityksen sekä tiedostaa erilaisten eettisten ratkaisujen taustalla vaikuttavat arvot ja niiden merkityksen
- hallitsee uskonnollisiin ja moraalisiin kysymyksiin liittyviä keskustelu- ja ajattelutaitoja sekä uskontoihin liittyvän tiedon itsenäistä hankintaa ja kriittistä arviointia.

Arviointi

Uskonnon opetuksessa arviointi kohdistuu katsomuksellisten ajattelutaitojen hallintaan, joka tarkoittaa kykyä yhdistellä, eritellä ja arvioida uskontoja, uskonnon ja kulttuurin sekä uskonnon ja yhteiskunnan vuorovaikutusta. Opetuksessa opiskelijoita ohjataan arvioimaan asetettujen ja omien tavoitteiden saavuttamista. Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan työn määrä ja laatu

sekä opiskelijoiden yksilölliset taidot. Arvioinnin tulee kannustaa opiskelijoita oman työskentelynsä suunnitteluun, arviointiin ja kehittämiseen.

Yksittäisten kurssien arviointi perustuu mahdollisen kurssikokeen lisäksi esimerkiksi seuraaviin opiskelijalähtöisiin näyttöihin: esitelmä, alustus, ryhmätyö, tuntiaktiivisuus, tutkielma, oma tunninpito.

Kurssien suorittaminen

Evankelis-luterilaisen uskonnon kurssien suoritusjärjestys: 1. kurssi on suoritettava ensimmäisenä ja 5. kurssi viimeisenä. Evankelis-luterilaisessa uskonnossa kursseja 1 ja 3 ei voi suorittaa itsenäisesti.

Ortodoksisen uskonnon kurssien suoritusjärjestys on vapaa, ja koska kaikkia kursseja ei tarjota vuosittain, on syytä suunnitella kursseihin osallistuminen yhdessä opettajan kanssa.

Opetusmenetelmät

Uskontojen opetuksessa käytetään vaihtelevia työtapoja. Luento-opetuksen lisäksi voidaan käyttää mm. alustuksia, esitelmiä, vierailuja, ryhmätöitä, tutkielmien tekoa ja opiskelijoiden omaa tunninpitoa. Evankelis-luterilaisen uskonnon 3. kurssilla opiskelijat itse alustavat eettisistä kysymyksistä.

7.2.9.1 Evankelis-luterilainen uskonto (UE)

PAKOLLISET KURSSIT

1. Uskonnon luonne ja merkitys (UE1)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tietää, millainen ilmiö uskonto on, ja tuntee Raamatun ominaislaadun pyhän kirjallisuuden edustajana
- ymmärtää uskonnon yleismaailmallisen luonteen, uskonnoissa ilmenevät kysymyksenasettelut ja uskonnon nivoutumisen kulttuuriin ja yhteiskuntaan
- saa aineksia ja käsitteellisiä välineitä oman maailmankatsomuksensa jäsentämiseen
- tuntee Raamatun vaikutuksen länsimaisessa kulttuurissa ja Raamatun tutkimuksen osana uskonnon tutkimusta
- oppii pyhyden ymmärtämisen avulla kunnioittamaan ihmisiä, joilla on erilainen vakaumus.

Keskeiset sisällöt

- uskonnon määrittely ja tutkiminen
- uskonnon ydinkysymykset
- uskonto yhteisössä ja yksilön kokemuksessa
- Raamattu pyhänä kirjallisuutena
- yleispiirteet Raamatun synnystä ja sisällöstä
- Raamatun tutkimus- ja tulkintatavat
- Raamatun vaikutukset maailmankuvaan ja kulttuuriin
- uskonnon opiskelu lukiossa
- katsomuksellisen pohdinnan luonne

2. Kirkko, kulttuuri ja yhteiskunta (UE2)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää, miten kristillinen kirkko on muotoutunut, levinnyt ja vaikuttanut ympäristöönsä eri aikoina ja miten se on ollut vuorovaikutuksessa aikansa kulttuurin ja yhteiskunnan kanssa
- tuntee kirkon opin rakentumisen, jumalanpalveluselämän ja taiteen vuorovaikutuksen, sekä kirkon poliittisen ja sosiaalisen merkityksen historian eri vaiheissa
- ymmärtää, miten kristinusko vaikuttaa erilaisina kirkkokuntina eri puolilla maailmaa

- osaa analysoida erilaisten kristillisten perinteiden ilmenemistä nykyajassa ja ymmärtää näihin sisältyvän yhteisen, ekumeenisen perustan.

Keskeiset sisällöt

- kristillisen kirkon synty
- alkukirkosta idän ja lännen kirkon eroon
- lännen kirkko keskiajalla
- idän kirkon kehitys
- reformaatio ja kirkkojen kehitys uudella ajalla
- nykyinen kristikunta ja kirkkojen rooli nykyajan maailmassa
- kirkkojen ja uskontojen välinen vuoropuhelu
- katsaus kirkkomusiikin historiaan

3. Ihmisen elämä ja etiikka (UE3)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- hallitsee eettisen kysymyksenasettelun ja ymmärtää elämänkysymysten ja eettisen pohdinnan merkityksen
- saa käsitteellisiä välineitä eettisten kysymysten tarkasteluun
- ymmärtää tekevänsä päivittäin moraalisia valintoja ja tietää olevansa vastuussa ratkaisuksistaan
- saa perustiedot ihmisen elämänkysymyksistä ja ajankohtaisista etiikan aiheista ja osaa kytkeä ne uskonnon kannalta keskeisiin kysymyksenasetteluihin
- ymmärtää Raamatun yhteyden elämänkysymyksiin ja etiikkaan
- ymmärtää kristinuskon ja etiikan yhteyden, erityisesti luterilaisen etiikan keskeisen sisällön ja kirkkojen eettisten kannanottojen taustalla olevia teologisia perusteita.

Keskeiset sisällöt

- ihmisen tärkeät elämänkysymykset: elämän tarkoitus, kärsimys, kuolema
- kristillinen käsitys Jumalasta, ihmisestä, luonnosta ja pelastumisesta
- hyvän ja pahan käsitteet
- kristillinen etiikka ja etiikan teoriat
- yksilöeettisiä kysymyksiä
- yhteiskuntaeettisiä kysymyksiä

SYVENTÄVÄT KURSSIT

4. Uskontojen maailmat (UE4)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee maailmanuskontojen ominaispiirteet
- ymmärtää uskontoihin liittyvän sisäisen monimuotoisuuden ja niiden vaikutuksen ajatteluun, kulttuuriin ja yhteiskuntaan
- ymmärtää eri uskonnoissa ilmenevien ihmiselämän peruskysymysten samankaltaisuuden ja oppii arvostamaan muiden kulttuurien uskonnollista ja eettistä perinnettä.

Keskeiset sisällöt

- Kurssilla käsitellään hindulaisuutta, buddhalaisuutta, Kiinan ja Japanin uskontoja, juutalaisuutta ja islamia alla olevien teemojen näkökulmasta. Lisäksi tarkastellaan luonnonkansojen uskontojen yhteisiä piirteitä.
- uskontojen levinneisyys ja kannattajamäärät
- uskontojen pyhät kirjat ja oppi
- uskontojen eettiset ohjeet
- uskontojen kultit ja rituaalit
- uskontojen suuntaukset
- uskonnot ja yhteiskunta sekä uskonto ja taide

5. Mihin suomalainen uskoo? (UE5)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee uskonnon ilmenemismuodot Suomessa muinaissuomalaisesta uskonnosta nykypäivän uskonnollisuuteen
- ymmärtää Suomen uskonnollisista ja maailmankatsomuksellisista kysymyksistä käytyä keskustelua ja siihen liittyviä taustatekijöitä
- osaa jäsentää Suomen uskonnollisia liikkeitä niiden toiminnan ja opillisten korostusten näkökulmasta.

Keskeiset sisällöt

- muinaissuomalainen uskonto
- Suomen kirkkohistorian yleislinjat
- luterilainen kirkko ja muut kristilliset kirkot nykypäivän Suomessa
- ei-kristilliset yhteisöt Suomessa
- kristinuskon vaikutus suomalaiseen kulttuuriin ja yhteiskuntaan
- evankelis-luterilaisen uskonnon ainerealin luonne ja siihen valmistautuminen

7.2.9.2 Ortodoksinen uskonto (UO)

PAKOLLISET KURSSIT

1. Ortodoksinen maailma (UO1)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee kirkon synnyn ja kehityksen sekä kirkon nykyisyyttä muovanneet tekijät
- ymmärtää oman kirkkonsa muotoutumisen historian kulussa
- tuntee ortodoksisia paikalliskirkkoja sekä niiden historiallista ja kulttuurista merkitystä
- näkee oman uskonnollisen perinteensä osana historiallista ketjua.

Keskeiset sisällöt

- varhaiskirkko
- Bysantin aika – oppi ja hallinto määräytyvät
- idän ja lännen kirkon ero
- Venäjän kirkko ja muut ortodoksiset paikalliskirkot
- orientaaliset kirkot
- lännen kirkot

2. Uskonoppi ja etiikka (UO2)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee ortodoksisen kirkon opin lähteet ja perusteet
- hahmottaa eri kirkkojen opillisia eroja ja eriävään kehitykseen johtaneita syitä
- tuntee ortodoksisen ihmiskuvan ja etiikan perusteet sekä ymmärtää, kuinka näiden pohjalta kirkko voi muodostaa eettisiä kannanottoja uusiin esille tuleviin kysymyksiin
- ymmärtää, että eri maiden ortodoksiset kirkot voivat päätyä erilaisiin eettisiin tulkintoihin.

Keskeiset sisällöt

- ortodoksisen opin lähteet ja pyhän käsite
- Pyhä Kolminaisuus
- Jumalansynnyttäjä
- pyhät ihmiset ja ajan pyhittäminen
- ortodoksinen ihmiskuva

- yksilö- ja yhteisöeettisiä kysymyksiä

3. Raamattutieto (UO3)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee Raamatun synnyn ja rakenteen sekä taustalla vaikuttaneen kulttuurihistorian
- hahmottaa jumalakuvan kehityksen historian kulussa ja Raamatun sisällä sekä messias-odotuksen syntymisen ja täyttymisen Palestiinassa
- tuntee Raamatun käytön ortodoksisessa kirkossa ja sen liturgisessa elämässä
- ymmärtää eri Raamatun kirjojen merkityksen tämän päivän kristinuskolle ja erityisesti ortodoksiselle kirkolle sekä Raamatun merkityksen etiikan muotoutumisessa
- osaa omatoimisen Raamatun käytön.

Keskeiset sisällöt

- Jumala ja ihminen Pentateukissa
- viisaukirjallisuus
- profeetat ja messiasodotus
- evankeliumien synty ja niiden erityispiirteet
- Jeesuksen henkilö
- Apostolien tekojen kuvaus kirkon ensi vaiheista
- Paavali ja hänen kirjeensä

SYVENTÄVÄT KURSSIT

4. Uskontojen maailmat (UO4)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee maailmanuskontojen ominaispiirteet
- ymmärtää uskontoihin liittyvän sisäisen monimuotoisuuden ja niiden vaikutuksen ajatteluun, kulttuuriin ja yhteiskuntaan
- ymmärtää eri uskonnoissa ilmenevien ihmiselämän peruskysymysten samankaltaisuuden ja oppii arvostamaan muiden kulttuurien uskonnollista perinnettä.

Keskeiset sisällöt

Kurssilla käsitellään hindulaisuutta, buddhalaisuutta, Kiinan ja Japanin uskontoja, juutalaisuutta ja islamia alla olevien teemojen näkökulmasta. Lisäksi tarkastellaan kristillisperäisiä uskontoja ja uususkontoja.

- uskontojen levinneisyys ja kannattajamäärät
- uskontojen pyhät kirjat ja oppi
- uskontojen eettiset ohjeet
- uskontojen kultit, rituaalit ja taide
- uskontojen suuntaukset
- uskonnot ja yhteiskunta

5. Ortodoksinen Suomi (UO5)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee Suomen ortodoksisen kirkon historian ja nykypäivän
- ymmärtää eri kirkkojen merkityksen suomalaisessa yhteiskunnallisessa kehityksessä
- hahmottaa uskonnon ilmenemisen taiteessa
- tuntee Suomessa elävää monikansallista ortodoksista kulttuuria
- osaa jäsentää nykyistä uskonnollista tilannetta Suomessa.

Keskeiset sisällöt

- suomalainen muinaisusko
- ortodoksit idän ja lännen välissä
- katolisuudesta luterilaisuuteen
- itsenäisen Suomen ortodoksinen kirkko
- maahanmuuttajien ortodoksinen perinne – ykseys ja erilaisuus
- uskonnollinen tilanne nykypäivän Suomessa

7.2.10 Elämänkatsomustieto (ET)

Elämänkatsomustieto oppiaineena on perustaltaan monitieteinen. Filosofian ohella se hyödyntää niin ihmis-, yhteiskunta- kuin kulttuuritieteitäkin. Elämänkatsomustiedon opetuksessa ihmisiä pidetään luonnollisina, tajunnallisina ja kulttuurisina toimijoina, jotka luovat ja uusintavat merkityksiä keskinäisessä kanssakäymisessään. Inhimilliset katsomukset ja käytännöt nähdään yksilöiden, yhteisöjen ja traditioiden vuorovaikutuksen tuloksena syntyneinä. Elämänkatsomustiedon opetus rakentuu ihmiskäsitykselle, joka korostaa ihmisten mahdollisuutta elää vapaina ja keskenään tasavertaisina, aktiivisina ja tavoitteellisina. Oppiaineen opetuksessa painotetaan ihmisten kykyä tutkia maailmaansa ja laajentaa sitä koskevaa tietämystään sekä yhteisellä toiminnallaan tietoisesti ohjata elämäänsä. Näistä lähtökohdista oppiaine tukee opiskelijoiden elämänkatsomuksen ja identiteetin muotoutumista sekä heidän yhteisöllisten hyvän elämän ihanteidensa ja käytäntöjensä hahmottumista.

Elämänkatsomustieto kartuttaa pohdiskelevasti ja keskustellen opiskelijoiden kulttuurista ja katsomuksellista yleissivistystä, toiminnallista arviointikykyä ja tilannetajuja, eettisiä valmiuksia ja suvaitsevaisuutta sekä keskustelun, kuuntelun ja itseilmaisun taitoja. Katsomuksellisen arviointikyvyn kehittyminen on avain hyvään elämään sekä yksilöllisesti että yhteisöllisesti.

Yleiset tavoitteet

Elämänkatsomustiedon opetuksen tavoitteena on, että opiskelija saa tukea pyrkimyksilleen

- rakentaa identiteettiään ja elämänkatsomustaan
- laajentaa katsomuksellista ja kulttuurista yleissivistystään
- kehittää arvostelu-, harkinta ja toimintakykyään
- sisäistää ihmisoikeuksien, myönteisen monikulttuurisuuden, yhteiskunnallisen ja globaalin oikeudenmukaisuuden sekä kestävä kehityksen periaatteita.

Yleinen arviointi

Elämänkatsomustiedossa arvioidaan sisällöllisen tiedon omaksumisen ja katsomuksellisen ymmärryksen kehittymisen lisäksi opiskelijan valmiutta tarkastella sekä ilmaista katsomuksellisia aiheita monipuolisesti, taitavasti ja luovasti. Katsomukselliset kysymykset ovat usein henkilökohtaisia, mutta niiden pohdiskelun perustana ovat ajattelun tiedolliset hyveet: kriittisyys, johdonmukaisuus, ristiriidattomuus ja systemaattisuus. Katsomusten, arvostusten ja uskomusten arviointi- ja ilmaisutavoissa arvostetaan suvaitsevaisuutta, eri näkökulmien ja toisten katsomustapojen huomioimista.

Yksittäisten kurssien arviointi perustuu mahdollisten kurssikokeiden lisäksi tuntiaktiivisuuteen sekä yksilö- ja ryhmätehtäviin.

Kurssien suorittaminen

Elämäkatsomustiedon kurssien suoritusjärjestys: 1. kurssi on suoritettava ensimmäisenä ja 5. kurssi viimeisenä. Elämäkatsomustiedon kursseja 1 ja 2 ei voi suorittaa itsenäisesti.

Opetusmenetelmät

Elämäkatsomustiedossa käytetään vaihtelevia opetusmenetelmiä, joissa lähtökohtana ovat opiskelija ja hänen oppimisensa. Elämäkatsomustiedossa käytetään mm. seuraavia menetelmiä: luento, keskustelu, esitelmä, ryhmätyö, tutkielma, alustus. Elämäkatsomustiedon 5. kurssilla jokainen opiskelija laatii tieteen kriteerit täyttävän kirjoitelman.

PAKOLLISET KURSSIT

1. Hyvä elämä (ET1)

Kurssilla pohditaan, mitä on hyvä elämä, millaisista aineksista identiteetti ja yksilöllinen elämä koostuvat ja millaiset mahdollisuudet ihmisillä on tavoitella hyvää elämää.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- kasvattaa kykyään sitoutua valitsemiinsa moraalisiin periaatteisiin ja haluaan toimia arvostustensa mukaisesti
- kasvattaa valmiuttaan ja haluaan välittää ja kantaa vastuuta itsestään, toisista ihmisistä, yhteiskunnasta ja luonnosta
- kehittää kykyään nähdä kokonaisuuksia yhä monimuotoisemmaksi käyvässä maailmassa ja näin vahvistaa kykyään muodostaa omaa identiteettiään ja elämäkatsomustaan
- oppii arvioimaan uskomuksia ja elämäkatsomuksia koskevia väitteitä
- kehittää taitojaan ilmaista identiteettiään ja elämäkatsomustaan sekä niihin liittyviä näkemyksiään ja tuntemuksiaan suvaitsevaisesti, johdonmukaisesti ja luovasti.

Keskeiset sisällöt

- peruskäsitteet: elämäkatsomus, elämäkatsomustieto, hyvä elämä, minuus, identiteetti
- hyvä elämä: ihmisen perustarpeita, maallisia ja uskonnollisia hyvän elämän malleja
- ihmisen yksilöllisen olemassaolon peruskysymykset: vapaa tahto ja valinnat, syntymä ja kuolema, optimismi, pessimismi ja realismi
- elämäntieteen keinot: yksilön mahdollisuudet vaikuttaa omaan elämäänsä, perimän ja ympäristön merkitys

- identiteetin muodostaminen ihmisen elämänkaaren aikana sekä eettiset valinnat eri elämänvaiheissa
- yksilöllinen elämä ennen sekä nykyisessä monien mahdollisuuksien yhteiskunnassa
- hyveitä ja paheita koskevia käsityksiä ennen ja nyt sekä niiden suhde elämäntapoihin ja tottumuksiin
- elämänskatsomustiedon opiskelun luonne

2. Maailmankuva (ET2)

Kurssilla pohditaan maailmankuvan muodostumista ja maailmankuvien eroja. Kurssilla perehdytään maailman käsitteellistämisen tapoihin sekä tiedon ja eri yhteisöllisten instituutioiden merkitykseen siinä.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- oppii tuntemaan historiallisesti merkittäviä ja nykyajassa vaikuttavia maailmankuvia sekä kasvattaa tietämystään niiden perustalla olevista uskomusjärjestelmistä
- oppii kysymään ja arvioimaan väitteiden ja uskomusjärjestelmien perusteluja
- kehittää ymmärrystään eri instituutioiden merkityksestä maailmankuvan muokkaajina ja välittäjinä
- jäsentää omaa maailmankuvaansa samalla pitäen sen avoimena mielekkäälle keskustelulle.

Keskeiset sisällöt

- maailmankuvan, maailmankatsomuksen ja elämänskatsomuksen käsitteet ja niiden keskinäinen suhde
- maailmankuvan rakenne ja ydinalueet: käsityksiä ihmisestä, yhteiskunnasta, kulttuurista ja luonnosta sekä todellisuuden rakenteesta
- maalliset ja uskonnolliset katsomukset maailmankuvan perustana: tieteiden, näennäistieteiden ja uskontojen rajankäynti
- koulu, media ja taide maailmankuvaa luovina ja välittävinä instituutioina
- länsimaisen maailmankuvan murrokset ja mullistajat
- kokemusten, arkikäsitteiden ja uskomusten synty ja tiedollinen luotettavuus
- maailmankuvien ja tiedon lähteiden järkiperäinen arviointi

3. Yksilö ja yhteisö (ET3)

Kurssilla pohditaan yksilöä, yhteisöllisyyttä, yhteiskuntaa ja ihmisten välistä vuorovaikutusta. Kurssilla perehdytään oikeudenmukaisuuden, ihmisoikeuksien ja demokratian toteutumiseen.

Tavoitteet

- Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää yhteisöllisyyden merkityksen ihmisyydelle ja yksilölliselle identiteetille
- oppii arvioimaan omaa asemaansa yksilönä yhteisöissä ja yhteiskunnassa, kansalaisena valtiossa ja toimijana talousjärjestelmässä
- oppii tarkastelemaan yksilöiden, yhteisöjen ja instituutioiden toimintaa osana yhteiskunnallista vallankäyttöä
- oppii arvioimaan poliittisia keinoja ja päämääriä sekä kasvattaa kykyään ja haluaan rakentavaan yhteiskunnalliseen osallistumiseen
- ymmärtää ihmisoikeuksien, demokratian ja oikeudenmukaisuuden merkityksen hyvän yhteiskunnan ja tulevaisuuden kannalta.

Keskeiset sisällöt

- ihminen sosiaalisena olentona, yksilöiden vuorovaikutus ja yhteisöllisyys, yksityinen ja julkinen
- vallan käsite, vallan muodot ja valtasuhteet sekä erilaiset vaikuttamiskeinot
- teorioita yhteiskunnan rakenteesta ja muutoksesta
- hyvä kansalainen suomalaisena, eurooppalaisena ja maailmankansalaisena
- ihmisoikeudet ja niiden historia
- poliittiset ihanteet, ideologiat, utopiat ja demokratian muodot
- oikeudenmukaisuus yhteiskunnallisena, maailmanlaajuisena ja ekologisenä kysymyksenä

SYVENTÄVÄT KURSSIT

4. Kulttuuriperintö ja identiteetti (ET4)

Kurssilla pohditaan kulttuuriperintöä hyvän elämän lähtökohtana ja hyvän elämän mittana sekä toisaalta jatkuvasti kehittyvänä ja muuttavana ilmiönä. Kurssilla perehdytään sekä maailman että suomalaisen nyky-yhteiskunnan monikulttuurisuuteen.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- oppii tuntemaan kulttuuria merkityksiin perustuvana inhimillisenä toimintana
- tutustuu erilaisiin kulttuuriperintöihin ja niihin liittyviin elämäntapoihin
- kehittää kykyään arvioida ihmisten käsityksiä ja tekoja suhteessa heidän omiin arvostuksiinsa ja uskomusjärjestelmiinsä
- oppii suvaitsevaisuutta erilaisia elämäntavallisia ratkaisuja ja identiteettivalintoja kohtaan
- perehtyy suomalaisen identiteetin ilmenemismuotoihin
- ymmärtää rasismia, muukalaisvihan ja syrjinnän ihmisoikeusloukkauksina.

Keskeiset sisällöt

- kulttuurin käsite ja merkitys ennen ja nyt
- identiteetti, etnisyys ja kulttuuriperintö
- saamelaiset, suomalaiset ja eurooppalaiset kulttuuripiirteet ja niiden nykyinen merkitys
- kulttuurien ja sivilisaatioiden vuorovaikutus
- etninen ja kulttuurinen moninaisuus Suomessa ja maailmassa
- elämä monikulttuurisessa yhteiskunnassa
- etnosentrisyys sekä rasismien ja suvaitsevaisuuden historiaa

5. Maailman selittäminen katsomusperinteissä (ET5)

Kurssilla pohditaan erilaisia tapoja selittää maailmaa myyttisissä, uskonnollisissa ja katsomuksellisissa perinteissä. Kurssilla perehdytään erilaisten katsomusten syntyyn, historiaan ja tutkimukseen.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää herkkyyttään arvioida arvostuksissa ja uskomusjärjestelmissä esiintyviä eroja ja yhtäläisyyksiä
- oppii arvioimaan uskomuksia ja elämäkatsomuksia koskevia väitteitä
- tuntee eri kulttuureissa vaikuttavia ja tärkeinä pidettyjä uskomusjärjestelmiä ja elämäkatsomuksellisia ratkaisuja sekä kasvattaa tietämystään niiden taustoista sekä niiden välittymisestä nykyajassa
- ymmärtää myyttien ja uskonnollisten käsitysten historiallisen synnyn ja nykyisen merkityksen maailman ilmiöiden selittäjinä
- oppii hahmottamaan maailman selittämistä eurooppalaisessa kulttuuriperinnössä.

Keskeiset sisällöt

- maailman myyttinen selittäminen ennen ja nyt
- uskonnon ja uskonnollisuuden olemus
- uskontokritiikki: sosiologinen, moraalinen, antropologinen ja psykologinen
- ateismi ja agnostismi
- sekulaarin humanismin ja vapaa-ajattelun historiaa ja nykysuuntauksia
- humanismi ja kristinusko länsimaiden katsomuksellisina perusvirtauksina
- elämäkatsomustiedon ainerealin luonne ja siihen valmistautuminen

7.2.11 Filosofia (FF)

Filosofinen ajattelu käsittelee koko todellisuutta, sen monimuotoista hahmottamista sekä ihmisen toimintaa siinä. Filosofian erityisluonne on sen tavassa jäsentää ongelmia käsitteellisesti, järkipäisesti ja keskustellen. Filosofian opiskelu lukiossa tukee opiskelijoiden yksilöllistä kehitystä ja edistää yleisiä oppimisen ja ajattelun valmiuksia, joita tarvitaan muuttuvassa ja monimutkaisessa yhteiskunnassa. Filosofiasa opiskeltavat tiedolliset kokonaisuudet ovat välttämättömiä kulttuuriperinnön ja nykykulttuurin ymmärtämiseksi.

Filosofian käytännön merkitys perustuu siihen, että opiskelija oppii jäsentämään käsitteellisesti arvoja, normeja ja merkityksiä koskevia kysymyksiä. Filosofian opiskelu auttaa näkemään, mitä merkitystä erilaisilla tiedoilla ja taidoilla on yksilölle ja yhteiskunnalle. Tietojen ja taitojen erikoistumisen vastapainona filosofian opiskelu opettaa hahmottamaan laajempia käsitteellisiä kokonaisuuksia ja yhteyksiä. Se auttaa näkemään, miten eri tieteenalojen ja ajatteluperinteiden käsitykset todellisuudesta, arvoista ja normeista voivat muodostaa keskenään johdonmukaisia kokonaisuuksia tai olla keskenään ristiriidassa. Filosofia kehittää kykyä arvioida ja arvottaa asioita.

Filosofian opetus edistää luovan ja itsenäisen ajattelun kehitystä. Filosofiasa annetaan runsaasti tilaa opiskelijoiden yksilöllisten näkemysten muodostamiselle. Kun opiskelijat paneutuvat filosofian peruskysymyksiin, joihin ei ole yksinkertaisia ratkaisuja, he oppivat muodostamaan ja perustelemaan omia näkemyksiään sekä samalla kunnioittamaan toisenlaisia perusteltuja näkemyksiä. Mutkikkaiden kysymysten pohdiskelu ryhmässä kasvattaa opiskelijoissa kykyä luottaa omiin yksilöllisiin mahdollisuuksiinsa selvittää vaikeitakin ongelmia. Filosofian opiskelu tukee oppilaiden kasvua aktiiviseksi, vastuulliseksi ja suvaitsevaisiksi kansalaisiksi.

Opetuksen tavoitteet

Filosofian opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- osaa hahmottaa filosofisia ongelmia ja niiden erilaisia mahdollisia ratkaisuja
- osaa jäsentää puhetta ja tekstiä käsitteellisesti sekä tunnistaa väitteitä ja niiden perusteluja
- ymmärtää erilaisten filosofisten käsitysten perusteluja sekä pystyy keskustelemaan niistä johdonmukaisesti ja järkevästi
- hallitsee yleissivistävät perustiedot sekä filosofian historiasta että nykysuuntauksista ja osaa suhteuttaa niitä yhteiskunnan ja kulttuurin ilmiöihin.

Arviointi

Filosofiasa arvioidaan käsitteiden ja teorioiden omaksumista sekä kykyä ilmaista omaa filosofista ajattelua. Opiskelijan suhde filosofisiin kysymyksiin on

yksilöllinen, mutta kysymysten käsittelyn perustana ovat ajattelun tiedolliset hyveet: kriittisyys, johdonmukaisuus, ristiriidattomuus ja järjestelmällisyys.

Yksittäisten kurssien arviointi perustuu mahdollisten kurssikokeiden lisäksi yksilö- ja ryhmätehtäviin sekä tuntiaktiivisuuteen.

Kurssien suorittaminen

Filosofian kurssien suorittamisjärjestys: 1. kurssi on suoritettava ennen muita kursseja; kurssi 4 suositellaan opiskeltavaksi viimeisenä. Filosofian 1. kurssia ei voi suorittaa itsenäisesti.

Opetusmenetelmät

Filosofiassa käytetään luento-opetuksen lisäksi opiskelijalähtöisiä menetelmiä. Kurssit sisältävät mm. esitelmiä, opiskelijoiden pitämiä opetustuokioita, ryhmätöitä, vierailuja ja alustuksia.

PAKOLLINEN KURSSI

1. Johdatus filosofiseen ajatteluun (FI1)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- hahmottaa filosofisia ongelmia ja niiden erilaisia mahdollisia ratkaisuja, ymmärtää, miten filosofiassa käsitteellistetään todellisuutta, tietämistä, toimintaa ja arvoja
- tunnistaa erilaisia filosofisia, tieteellisiä ja arkisia käsityksiä todellisuudesta, sen tietämisestä ja siinä toimimisesta
- hahmottaa kuvailevien ja normatiivisten väitteiden eroja ja osaa perustella käsityksiä hyvästä ja oikeasta.

Keskeiset sisällöt

- mitä filosofia on, filosofisten kysymysten luonne ja niiden suhde käytännöllisiin, tieteellisiin ja uskonnollisiin kysymyksiin, filosofian keskeiset osa-alueet
- todellisuuden luonnetta koskevia filosofisia perusnäkökantoja: hengen ja aineen suhde, vapaus ja välttämättömyys
- tietoa ja tietämistä koskevia filosofisia perusnäkökantoja ja niiden suhde tieteellisiin ja arkisiin näkökulmiin: tieto, totuus ja perustelu, käsitteellisen ja kokemuksellisen suhde tiedon muodostumisessa
- yksilön ja yhteiskunnan suhde filosofisena kysymyksenä, oikeudenmukaisuuden ja vapauden käsitteet
- hyvän ja oikean käsitteet, toimintaa ohjaavien moraalisten arvojen luonne ja suhde tosiasioihin sekä muihin arvoihin kuten kauneuteen, hyvää elämää ja onnellisuutta koskevia filosofisia näkökantoja
- filosofian opiskelun luonne ja filosofisen pohdinnan piirteet

SYVENTÄVÄT KURSSIT

2. Filosofinen etiikka (FI2)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- perehtyy filosofisen etiikan tärkeimpiin ongelmiin, käsitteisiin ja teorioihin
- osaa arvioida elämää ja toimintaa moraalisisista näkökulmista sekä perustella arvioitaan etiikan käsittein
- kykenee jäsentämään omia moraalisia ratkaisujaan ja perusteitaan filosofisen etiikan välinein
- oppii kriittisyyttä ja suvaitsevaisuutta niin itseä kuin toisia kohtaan.

Keskeiset sisällöt

- moraali ja sitä pohtiva soveltava ja normatiivinen etiikka sekä metaetiikka
- moraalisia arvoja ja normeja koskevien vakaumusten erilaiset perustat, moraalin suhde oikeuteen ja uskontoon, järjen ja tunteiden asema moraalisisissa vakaumuksissa
- moraalisten arvojen ja normien objektiivisuus ja subjektiivisuus, kysymys eettisten perusteiden tiedollisuudesta ja eettisten totuuksien mahdollisuudesta
- klassisen hyve-etiikan sekä seuraus- ja velvollisuusetiikan perusteet
- filosofinen etiikka ja kysymys hyvästä elämästä

3. Tiedon ja todellisuuden filosofia (FI3)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- hahmottaa, mitä tieto ja tietäminen ovat filosofiassa, tieteessä ja arkielämässä
- osaa arvioida, millaisia kuvia todellisuuden perusrakenteesta muodostuu filosofiassa, tieteessä ja katsomuksissa
- oppii erittelemään ja arvioimaan kriittisesti tiedollisia uskomuksia ja väitteitä
- oppii hahmottamaan tieteellisen tutkimuksen ja päättelyn luonnetta.

Keskeiset sisällöt

- metafysiikan keskeisiä kysymyksiä ja peruskäsitteitä, erilaisia käsityksiä metafysiikan luonteesta, todellisuuden rakenne luonnontieteellisen, ihmistieteellisen ja käytännöllisen tiedon valossa
- totuuden luonne ja totuusteoriat
- tiedon mahdollisuus ja rajat, tiedon oikeuttaminen

- tietäminen, ymmärtäminen ja tulkinta, käytännöllisen ja tieteellisen tiedon eroja ja yhtäläisyyksiä, tietäminen luonnontieteissä ja ihmistieteissä
- tieteellisen tutkimuksen luonne ja sen metodologisia peruskäsitteitä
- argumentoinnin ja päättelyn perusteita

4. Yhteiskuntafilosofia (FI4)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- perehtyy yhteiskuntafilosofian keskeisiin käsitteisiin ja suuntauksiin
- oppii hahmottamaan yhteiskunnan luonnetta ja sen keskeisten instituutioiden toimintaa
- osaa arvioida yhteiskunnallisen järjestyksen oikeutusta
- osaa jäsentää yhteiskunnan ja yksilön suhdetta sekä yhteiskunnallista ja poliittista toimintaa.

Keskeiset sisällöt

- yhteiskunnallinen oikeudenmukaisuus
- yksilön oikeudet ja velvollisuudet, rikos ja rangaistus
- yhteiskuntajärjestyksen, vallan ja omistamisen oikeuttaminen: yhteiskuntasopimusteoriat, anarkismi ja yhteiskunnalliset utopiat
- poliittinen filosofia: konservatismiin, liberalismiin ja sosialismiin perusajatukset ja niiden yhteiskuntafilosofiset nykytulkinnat
- nykyculttuuriin liittyviä filosofisia kysymyksiä: sukupuoli ja sukupuolisuus, identiteetti ja identiteetin rakentuminen, toiseus, vieraus ja monikulttuurisuus
- filosofian ainerealin luonne ja siihen valmistautuminen

7.2.12 Historia (HI)

Lukion historian opetus luo opiskelijalle edellytyksiä ymmärtää eri aikakausien luonnetta, oman aikansa ongelmia ja muutosprosesseja sekä auttaa häntä hahmottamaan kansainvälistä maailmaa. Historia on yksilöllistä, kansallista ja eurooppalaista identiteettiä luova oppiaine. Se on humanistinen tiede, jonka luonteeseen kuuluvat erilaiset tulkinnat.

Opetuksen lähtökohdina ovat historian tulkinnallinen luonne tieteenalana ja sen tiedon muodostumisen perusteet. Sen vuoksi huomiota kiinnitetään tietojen kriittiseen pohdintaan ja tulkintaan sekä pyritään ottamaan huomioon ilmiöiden monimuotoisuus erilaisine näkökulmineen. Historian keskeisiä käsitteitä ovat aika, muutos ja jatkuvuus sekä syy-seuraus –suhteet eli kausaliteetit. Muutoksen analyysia korostavana oppiaineena historia luo mahdollisuuksia käsitellä menneisyyden ohella tulevaisuutta sekä arvioida tulevaisuuteen liittyviä mahdollisuuksia. Opetuksessa korostetaan ihmisen ja ympäristön välistä suhdetta sekä inhimillisen kulttuurin laaja-alaisuutta, kulttuurien erilaisuuden ja monimuotoisuuden ymmärtämistä ja kansainvälisen yhteisymmärryksen merkitystä. Oman maan menneisyyttä syy-seurauksineen tarkastellaan maailmanhistorian taustaa vasten.

Opetuksen tavoitteet

Historian opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- oppii tuntemaan Suomen ja maailmanhistorian päälinjat ja keskeisimmät historialliset tapahtumat sekä niiden taustat ja seuraamukset
- näkee nykyhetken historiallisen kehityksen tuloksena ja tulevaisuuden lähtökohdina, kykenee suhteuttamaan oman aikansa ja itsensä historian jatkumoon ja näin rakentamaan historiatietoisuuttaan
- osaa hankkia menneisyyttä koskevaa tietoa ja arvioida sitä kriittisesti sekä ymmärtää sen monitulkintaisuuden, suhteellisuuden ja syy-yhteyksien monisäikeisyyden
- osaa arvioida menneisyyden ihmisen toimintaa ja historiallisia ilmiöitä ja struktuureja kunkin ajan omista lähtökohdista sekä nykyajan näkökulmasta
- ymmärtää kulttuurin erilaisia ilmenemismuotoja ja niiden erilaisuutta
- saa aineksia humanitaarisuutta, ihmisoikeuksia ja demokratiaa arvostavan maailmankuvan luomiseen sekä toimintaan vastuullisena kansalaisena.

Arviointi

Oppimisen arvioinnin perusteina ovat historialle ominaiset taidot ja ajattelutavat sekä oppimäärän keskeisten sisältöjen hallinta. Arvioinnissa kiinnitetään erityistä huomiota opiskelijan valmiuteen rakentaa tiedoistaan jäsentyneitä kokonaisuuksia, erottaa olennainen ja epäolennainen tieto toisistaan, hallita aikasuhteita ja syy-yhteyksiä sekä arvioida historian ilmiöitä ja tiedonlähteitä kriittisesti. Kurssien arvioinnissa käytetään monipuolisia menetelmiä: kokeiden asemasta voidaan käyttää opintotehtäviä, esseetöitä, tutkielmia, esitelmiä ja

muita vaihtoehtoisia arviointikeinoja. Myös aktiivisuus oppitunneilla huomioidaan.

Suoritusjärjestys

Pakolliset kurssit tulee suorittaa kurssista HI1 alkaen ja HI4 viimeisenä. Suositeltavaa on, että pakolliset kurssit suoritetaan numerojärjestyksessä. Kotimaisen historian kurssien osalta olisi toivottavaa, että kurssi HI5 suoritettaisiin jo ennen kurssia HI4.

Itsenäinen suoritus

Lähtökohtana on osallistuminen kurssille ja sen päättävään kurssikokeeseen. Itsenäinen suoritus on mahdollinen ainoastaan poikkeustapauksissa. Siitä on sovittava kyseessä olevaa kurssia opettavan aineenopettajan kanssa, joka tekee asiassa ratkaisun tapauskohtaisesti.

Opetusmenetelmät

Kurssit suoritetaan luokkahuoneopetuksena. Opettajan on mahdollista teettää erilaisia opintotehtäviä kuten ryhmätöitä, alustuksia, artikkeleita, esseetöitä, tutkielmia ja esitelmiä. Kyseeseen tulevat myös erilaiset ekskursionit, kuten käynnit museoissa ja niiden pohjalta suoritettavat tehtävät.

PAKOLLISET KURSSIT

1. Ihminen, ympäristö ja kulttuuri (HI1)

Kurssi tarkastelee ihmisen ja luonnon vuorovaikutusta sekä tämän tuloksena tapahtunutta kulttuuriympäristön rakentumista ja kehittymistä esihistoriasta nykyaikaan.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää ihmisen ja luonnon välisen riippuvuussuhteen osana kestäväää kehitystä
- ymmärtää, miten ihminen käyttää luonnonvaroja toimeentulon lähteenä ja miten se vaikuttaa ympäristöön ja yhteiskuntarakenteeseen
- tuntee tuotantotalouden kehityslinjat ja vaikutukset elämäntapaan
- tietää väestönkasvun pääpiirteet ja siihen vaikuttavat tekijät.

Keskeiset sisällöt

Esihistoria – pyyntikulttuurin aika

- ihmisen kehitysvaiheet
- keräilijöiden ja metsästäjien elämäntapa

Maanviljely ja sen aiheuttamat muutokset

- työnjako ja kulttuurin synty
- suurten jokilaaksojen kulttuurit

Välimeren talousalue antiikin aikana

- Kreikan talouselämä
- Rooma – miljoonakaupunki ja imperiumi
- orjuus ja antiikin ajan tekniikka

Keskiajan talous- ja yhteiskuntajärjestelmä

- feodaaliyhteiskunta
- keskiajan väestö, kauppa ja kaupunki

Löytöretket

- löytöretkien edellytykset ja seuraukset
- maailmantalouden syntyminen

Teollistuva maailma

- tekniset innovaatiot ja koneteollisuuden alkuvaiheet
- muutokset sukupuolten työnjaossa
- yhteiskunnalliset muutokset ja ympäristövaikutukset
- muutokset kaupunkirakenteessa

Globaali kulutusyhteiskunta

- raaka-aineiden ja markkinoiden jakaminen
- massatuotanto ja kulutusyhteiskunta
- sosialistinen suunnitelmatalous
- kolmannen maailman muotoutuminen
- kasvun rajat ja uudet haasteet

2. Eurooppalainen ihminen (HI2)

Kurssi tarkastelee eurooppalaisen kulttuurin keskeisiä saavutuksia sekä eurooppalaisen ihmisen maailmankuvan muutosta ja sen taustalla vaikuttanutta tieteellistä ja aatehistoriallista kehitystä. Kurssilla tutustutaan eurooppalaisen kulttuurin tuotoksiin erityyppisen historiallisen lähdeaineiston avulla. Kulttuuri ymmärretään laaja-alaisena ja monipuolisena käsitteenä.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää, mistä eurooppalaisuus rakentuu tutustumalla Euroopan keskeiseen kulttuuriperintöön

- ymmärtää tieteen saavutusten merkityksen ihmisen maailmankuvan muokkaajana
- osaa analysoida kulttuuri-ilmiöitä aikakautensa ilmentäjinä
- tuntee yhteiskunnallisen kehityksen taustalla vaikuttavia aatehistoriallisia virtauksia
- tuntee eri aikakausien elämäntapoja ja maailmankuvaa.

Keskeiset sisällöt

Antiikin aika

- demokratian synty
- antiikin kulttuuri

Keskiajan yhtenäiskulttuuri

- keskiajan ihmisen maailmankuva ja tapakulttuuri
- uskonnon merkitys kulttuurissa

Uuden ajan murros

- renessanssi ja tiedon vallankumous
- uskonpuhdistus
- barokki itsevaltiuden ja vastauskonpuhdistuksen ilmentäjänä
- luonnontieteellisen maailmankuvan synty

Valistuksen aikakausi

- valistusfilosofia ja sen vaikutukset yhteiskuntaan ja taiteeseen
- Yhdysvaltain itsenäistymisen ja Ranskan suuren vallankumouksen aatteellinen perintö

Aatteiden vuosisata

- keskeiset aatesuuntaukset ja taidevirtaukset
- tiede uskonnon haastajana
- porvariston vuosisata

Nyky aika

- kulttuurin pirstoutuminen
- populaarikulttuuri massaviitteeksi

3. Kansainväliset suhteet (HI3)

Kurssi tarkastelee kansainvälisen politiikan keskeisiä tapahtumia, taustoja ja muutoksia 1800-luvun lopulta lähtien. Kurssilla analysoidaan kansainvälisen politiikan ilmiöitä taloudellisen, aatteellisen ja valtopoliittisen kilpailun perusteella. Kurssin keskeisiä tarkastelunäkökulmia ovat demokratia vastakohtanaan diktatuuri.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee kansainvälisen politiikan pääpiirteet ja teoriaa
- ymmärtää kansainvälisten yhteistyörakennelmien sekä vastakkainasettelujen perusteita
- ymmärtää aatteiden ja taloudellisten eturistiriitojen vaikutuksen kansainvälisten suhteiden historiassa.

Keskeiset sisällöt

Suurvaltojen ylivalta-yritykset

- kansainvälisen politiikan peruskäsitteet
- imperialismien teoria ja käytännöt
- ensimmäinen maailmansota ja sen vaikutukset kansainväliseen politiikkaan

- Maailmansotien välinen aika ja toinen maailmansota
- eurooppalaiset ääriliikkeet, demokratian kriisi ja kansanvainot
- toinen maailmansota seurausilmiöineen

Kylmä sota

- kylmän sodan teorit: Yhdysvallat ja Neuvostoliitto kaksinaapaisen maailman johtajina
- kylmän sodan ideologiset, taloudelliset ja sotilaalliset rintamat
- kylmän sodan kriisien luonne
- Saksa kylmän sodan näyttämönä
- Kiinan rooli kansainvälisessä politiikassa

- Uusi epävarmuuden aika
- Neuvostoliiton hajoaminen ja kaksinaapaisuuden purkautuminen
- kansainväliset rauhanpyrkimykset
- kolmas maailma osana kansainvälistä politiikkaa
- Lähi-idän ongelmakenttä
- Yhdysvaltain aseman muutos kansainvälisessä politiikassa
- uudet kansainväliset rakenteet

4. Suomen historian käännekohtia (HI4)

Kurssin tarkoituksena on analysoida Suomen historian keskeisiä muutosprosesseja ja kehityslinjoja 1800-luvulta nykyaikaan. Keskeisiä tarkastelunkohteita ovat Suomen valtiollisen ja kansainvälisen aseman muuttuminen, muutoksiin liittyvät kriisit, siirtyminen sääty-yhteiskunnasta kansalaisyhteiskuntaan sekä taloudelliset ja kulttuuriset murrokset.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee keskeiset yhteiskunnalliset ja taloudelliset muutokset
- osaa suhteuttaa Suomen valtiollisen kehityksen yleiseurooppalaiseen ja maailmanpoliittiseen taustaan
- ymmärtää talouden, yhteiskunnan, kulttuurielämän sekä aatteellisen ja valtiollisen elämän ilmiöiden keskinäisen riippuvuuden.

Keskeiset sisällöt

Ruotsin ajan perintö

Vallanvaihdos

- Suomen liittäminen Venäjään
- autonomian synty

Suomalaisuuden synty ja kansallinen herääminen

- aatteellinen ydin ja keskeiset vaikuttajat

Yhteiskunnallinen ja taloudellinen murros

- elinkeinorakenteen muuttuminen ja Suomen teollistuminen
- sääty-yhteiskunnan hajoaminen ja kansalaisyhteiskunnan synty
- sortokaudet ja kansanvallan synty

Suomen itsenäistymisprosessi

- Suomen itsenäistyminen
- sisällissota
- hallitusmuoto

Kahtiajaosta eheytymiseen

- oikeistoradikalismin nousu
- elintason nousu
- kulttuurista kulutustavaraa

Toinen maailmansota jälkiseurauksineen

- sodat ja jälleenrakentaminen
- ulkopoliitiikan muutos

- Hyvinvointivaltion rakentaminen
- rakennemuutos
- 1960- ja 1970-lukujen kulttuurinen ja yhteiskunnallinen muutos

Suomen uusi kansainvälinen asema

- kytkeytyminen kansainväliseen talouteen kulttuurisesti, taloudellisesti ja poliittisesti
- suomalaisten tulevaisuus osana globaalia järjestelmää

SYVENTÄVÄT KURSSIT

5. Suomen vaiheet esihistoriasta autonomian aikaan (HI5)

Kurssi tarkastelee Suomen historian keskeisiä kehityslinjoja ennen vuotta 1809 sekä suomalaista kulttuuriperintöä.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee maamme historialliset kehityslinjat ja niiden yhteydet Itämeren alueeseen
- tuntee Suomen väestö-, sosiaali- ja taloushistoriallisen kehityksen
- ymmärtää suomalaisen sivistyksen yhteydet länsimaiseen kulttuuriin
- oppii arvostamaan suomalaista kulttuuriperintöä
- oppii yhdistämään historialliset kehityslinjat oman kotiseutunsa historiaan ja näkee kehityksen myös yksittäisen ihmisen kannalta.

Keskeiset sisällöt

Esihistoria

- esihistoria ja tulkinnat suomalaisten ja saamelaisten alkuperästä
- asutus, elinehdot, uskonnot ja uskomukset sekä ulkoiset yhteydet

Suomen liittyminen länsieurooppalaiseen kulttuuriyhteisöön keskiajalla

- Suomi idän ja lännen välimaastossa
- sääty-yhteiskunnan synty
- asutus, elinkeinot, uskonnolliset ja poliittiset muutokset

Uuden ajan uudet tuulet

- uskonpuhdistus ja keskusvallan voimistuminen

Suurvaltakausi

- suurvaltakauden vaikutukset Suomessa
- talous, väestö, koulutus

Vapauden ja hyödyn aika

- kulttuurillinen ja taloudellinen kehitys
- kustavilaiset uudistukset
- kansallisen tietoisuuden ensi askeleet

6. Kulttuurien kohtaaminen (HI6)

Kurssilla tarkastellaan valinnaisesti jonkun tai joidenkin kulttuuripiirien ominaispiirteitä ja nykyaikaa sekä kulttuurien välistä vuorovaikutusta. Kulttuuri ymmärretään kokonaisvaltaisena käsitteenä. Käsiteltävät kulttuurialueet valitaan Euroopan ulkopuolelta.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee kulttuurin peruskäsitteitä ja oppii ymmärtämään omasta kulttuuristaan poikkeavan kulttuurin arvomaailmaa ja elämäntapaa
- ymmärtää henkisen kulttuurin, yhteiskuntarakenteen, talouselämän ja luonnonolosuhteiden keskinäisen riippuvuuden
- tuntee tarkasteltavan kulttuurin historiallisen kehityksen sekä sen vuorovaikutuksen muiden kulttuurien kanssa
- oppii analysoimaan kulttuurin erilaisia ilmenemismuotoja esimerkiksi taitteissa, uskonnossa ja sosiaalisissa rakenteissa
- osaa ottaa huomioon kulttuuritaustojen erilaisuuden vuorovaikutustilanteissa.

Keskeiset sisällöt

Tarkasteltavaksi kulttuurialueeksi valitaan yksi tai useampi seuraavista:

- Afrikka
- arktiset kulttuurit
- Australian ja Oseanian alkuperäiskulttuurit
- Intia
- islamin maailma
- Japani
- Kiina
- Korea
- Latalinalainen Amerikka
- Pohjois-Amerikan alkuperäiskulttuurit

7.2.13 Yhteiskuntaoppi (YH)

Yhteiskuntaoppi on yhteiskuntatiede. Yhteiskuntaopin opetus syventää opiskelijoiden käsitystä ympäröivästä yhteiskunnasta. Yhteiskunnan käsitteitä, rakennetta ja keskeisiä ilmiöitä, valtaa, taloutta ja vaikuttamista tarkastellaan suomalaisen yhteiskunnan, Euroopan ja maailman näkökulmasta. Yhteiskuntaoppi rakentuu eri yhteiskuntatieteiden ja oikeustieteiden sisällöistä. Se luo opiskelijoille edellytyksiä aktiiviseen ja kriittiseen ajankohtaisten ilmiöiden tutkimiseen ja yhteiskunnalliseen toimintaan.

Opetus perustuu keskeisiin yhteiskuntaeettisiin arvoihin, kuten oikeudenmukaisuuteen ja tasa-arvoon, sosiaaliseen vastuuseen, ihmisoikeuksien kunnioittamiseen, työn ja yrittäjyyden arvostukseen sekä aktiiviseen kansalaisuuteen.

Tavoitteet

Yhteiskuntaopin opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää yhteiskunnan olemuksen historiallisen kehityksen tuloksena
- tuntee Suomen yhteiskuntajärjestelmän ja talouselämän perusteet ja toimintatavat ja osaa suhteuttaa ne eurooppalaisiin ja kansainvälisiin yhteyksiin
- hallitsee keskeisen yhteiskunnallisen ja taloudellisen käsitteistön
- on selvillä vaikutus- ja osallistumismahdollisuuksista kansalaisyhteiskunnassa ja osaa myös käyttää niitä
- pystyy hankkimaan ajankohtaista tietoa eri lähteistä sekä arvioimaan kriittisesti verbaalista, kuvallista ja tilastollista informaatiota
- kykenee muodostamaan itselleen perustellun näkemyksen ristiriitaisista ja arvosidonnaisista yhteiskunnallisista ja taloudellisista kysymyksistä
- saa edellytyksiä vastuuntuntoisen, tasa-arvoa kunnioittavan ja suvaitsevan yhteiskuntakäsityksen rakentamiseen.

Arviointi

Yhteiskuntaopin oppimisen arvioinnissa huomio kiinnitetään oppimäärän asiasisällön ja keskeisten käsitteiden hallintaan, opiskelijan valmiuteen ilmaista tietonsa jäsentyneesti sekä arvioida ja tulkita yhteiskunnallisia ilmiöitä ja eri tavoin esitettyä sanallista, numeerista ja graafista informaatiota kriittisesti. Näitä valmiuksia arvioidaan kurssien yhteydessä monipuolisten koetehtävien avulla. Kokeiden asemasta voidaan käyttää myös opintotehtäviä, esseetöitä, tutkielmia, esitelmiä ja muita vaihtoehtoisia arviointikeinoja. Myös aktiivisuus oppitunneilla huomioidaan.

Suoritusjärjestys

Kurssit tulee suorittaa kurssista numero yksi (YH1) alkaen. Suositeltavaa on, että kurssit suoritetaan numerojärjestyksessä.

Itsenäinen suoritus

Lähtökohtana on osallistuminen kurssille ja sen päättävään kurssikokeeseen. Itsenäinen suoritus on mahdollinen ainoastaan poikkeustapauksissa. Siitä on sovittava kyseessä olevaa kurssia opettavan aineenopettajan kanssa, joka tekee asiassa ratkaisun tapauskohtaisesti.

Opetusmenetelmät

Kurssit suoritetaan pääsääntöisesti opettajajohtoisesti luokahuoneopetuksena. Opettajan on mahdollista teettää erilaisia opintotehtäviä kuten ryhmätöitä, alustuksia, artikkeleita, essee-töitä, tutkielmia ja esitelmiä. Kyseeseen tulevat myös erilaiset ekskursion ja niiden pohjalta suoritettavat tehtävät.

PAKOLLISET KURSSIT

1. Yhteiskuntatieto (YH1)

Kurssi perehdyttää valtiolliseen ja yhteiskunnalliseen järjestelmään ja keskittyy suomalaisen yhteiskunnan analyysiin valtio-opin, sosiaalipolitiikan ja sosiologian käsitteistöä ja teorioita hyödyntäen. Keskeisiä näkökulmia ovat yhteiskunnan perusrakenteiden kehitys, valta ja vaikuttaminen.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää suomalaisen yhteiskunnan perusrakenteet
- tuntee kansalaisen perusoikeudet, vaikuttamiskeinot ja -mahdollisuudet
- omaksuu tasapainoisen ja analyttisen näkökulman yhteiskuntaan
- tuntee hyvinvointiyhteiskunnan perusteet.

Keskeiset sisällöt

Suomalaisen yhteiskunnan kehitys

- Suomen väestörakenne
- hyvinvointivaltion rakentuminen
- hyvinvointivaltion mahdollisuudet

Valta

- valta käsitteenä ja vallankäytön muodot

- poliittiset järjestelmät

Vaikuttaminen

- demokratia ja kansalaisyhteiskunta
- globaali vaikuttaminen
- vaikuttamisen haasteet

Oikeusvaltio ja turvallisuusjärjestelmät

- perusoikeudet
- tuomio- ja järjestysvalta
- turvallisuuspolitiikka ja vaihtuvat uhkakuvat

Sosiaalipolitiikka

- tarkoitus, tehtävä ja muodot

2. Taloustieto (YH2)

Kurssi johdattaa ymmärtämään talouselämän toimintaperiaatteita. Se pohjautuu taloustieteen perusteisiin. Se käsittelee mikro- ja makrotalouden kysymyksiä kuluttajan, yritysten ja valtioiden näkökulmasta. Kurssilla tutustutaan talouselämään erityyppisten tilastojen ja muiden lähteiden avulla.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tutustuu kansantalouden keskeisiin perusteisiin, käsitteisiin ja teorioihin
- tutustuu Suomen ja kansainvälisen talouselämän nykytilaan ja tulevaisuuden näkymiin
- saa taitoja tehdä jokapäiväisiä taloudellisia päätöksiä ja tarkastelee taloudellisia kysymyksiä myös eettiseltä kannalta
- tuntee työn ja yrittäjyyden merkityksen kansantaloudelle.

Keskeiset sisällöt

Suomalaisten elinkeinot

- alkutuotanto
- teknologia ja teollistuminen
- palveluyhteiskunta

Taloudellinen toiminta ja yritykset

- talouden peruskäsitteet
- kysyntä, tarjonta ja tasapaino markkinatalouden perusteina
- kilpailu ja sen muodot
- yritystoiminta ja kuluttaja

Talouselämän vaihtelut ja häiriöt

- taloudellinen kasvu
- keynesiläisyys ja monetarismi talouden häiriöiden vaihtoehtoisina ratkaisumalleina

Rahapolitiikka ja rahoitusmarkkinat

- markkinoiden vapautuminen
- rahoitusmarkkinoiden rakenne
- rahapolitiikka ja korko

Julkinen talous ja talouspolitiikka

- verotus ja finanssipolitiikka
- politiikka ja markkinavoimat
- tulopolitiikka

Suomi kansainvälisessä kaupassa

- kansainvälistyvä talous ja Suomi
- globalisaation vaikutuksia

Suomen talouden tulevaisuudennäkymät

- uhkatekijät, mahdollisuudet ja kasvun rajat

SYVENTÄVÄT KURSSIT

3. Kansalaisen lakitieto (YH3)

Kurssi antaa perustiedot Suomen oikeusjärjestyksestä ja opettaa opiskelijaa valvomaan omia oikeuksiaan sekä hoitamaan yksinkertaiset oikeustoimet itse.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- oppii perustiedot Suomen oikeusjärjestyksestä ja sen keskeisistä periaatteista
- saa perustiedot Suomen tuomioistuinlaitoksesta ja kansalaisen kannalta merkittävistä kansainvälisistä tuomioistuimista
- oppii hoitamaan itse tavanomaisimmat oikeusasiat
- tuntee oikeutensa, etunsa ja velvollisuutensa kansalaisena, työntekijänä ja kuluttajana
- kykenee löytämään ja oppii käyttämään keskeisiä oikeudellisen tiedon lähteitä
- haluaa toimia oikein ja lainmukaisesti.

Keskeiset sisällöt

Lakitiedon perusteet

- Suomen oikeushistoria
- oikeusjärjestys ja oikeusjärjestelmä
- peruskäsitteet
- oikeudellisen tiedon hankkiminen

Kansalaisen yleisimmät oikeustoimet

- perheoikeus
- työoikeus
- kuluttajansuoja
- velka, takaus ja maksukyvyttömyys
- asuminen
- muutoksenhaku viranomaisten päätöksiin

Rikos- ja prosessioikeus

- oikeudenkäynti ja sen vaihtoehdot
- rangaistukset
- kansainvälinen oikeus ja siihen vetoaminen

4. Eurooppalaisuus ja Euroopan unioni (YH4)

Kurssi perehdyttää opiskelijat Euroopan unionin toimintaan, yksittäisen kansalaisen asemaan yhdentyvässä Euroopassa sekä kannustaa osallistumaan ajankohtaiseen Euroopan unionista käytävään keskusteluun.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- saa monipuolista ja syventävää tietoa Euroopan unionista ja sen toiminnasta
- oppii toimimaan Euroopan unionin kansalaisena
- tuntee Euroopan yhdentymisen tarjoamia etuja ja haittoja, mahdollisuuksia ja uhkia
- osaa hankkia Euroopan unionia ja kansalaisia koskevaa vertailevaa tietoa
- ymmärtää Euroopan yhdentymisen vaikutuksen oman elämänsä ja Suomen poliittisen järjestelmän kannalta.

Keskeiset sisällöt

Eurooppalainen identiteetti

- yhteiset eurooppalaiset arvot
- Euroopan unionin kansalaisuus

Vaikuttaminen ja vallankäyttö Euroopan unionissa

- Euroopan unionin päätöksentekojärjestelmä
- suomalaiset Euroopan unionin päätöksentekojärjestelmässä
- erilaiset jäsenet

Euroopan unionin alueelliset vaikutukset

- nuorten opiskelu ja työnteko EU:ssa
- alueitten unioni kansalaisen näkökulmasta

Euroopan unionin haasteet

- EU:n laajeneminen
- yhteinen turvallisuuspolitiikka
- EU ja globaalit järjestelmät

7.2.14 Psykologia (PS)

Ihmisen toimintaa tutkivana tieteenä psykologia antaa opiskelijalle valmiuksia havainnoida ja ymmärtää monipuolisesti ihmistä ja hänen toimintaansa vaikuttavia tekijöitä. Psykologisen tiedon ja käsitteiden avulla opiskelija voi omakohtaisesti tunnistaa, tiedostaa ja käsitellä psyykkisiä ilmiöitä. Psykologian tiedot ja taidot tukevat itsetuntemusta, itsensä kehittämistä ja psyykkisen hyvinvoinnin ylläpitämistä. Psykologian yhtäältä empiirinen ja toisaalta pohdiskeleva ote luo opiskelijalle mahdollisuuden kehittää omaa kriittistä ajatteluaan.

Opetuksessa luodaan edellytykset psykologisen tiedon ymmärtämiseen ja omakohtaiseen soveltamiseen. Opiskelijaa autetaan oivaltamaan psykologisen tiedon yhteys sosiaalisiin, kulttuurisiin ja ajankohtaisiin kysymyksiin sekä ymmärtämään psyykkisten, biologisten ja sosiaalisten tekijöiden välistä vuorovaikutusta ja vastavuoroista riippuvuutta.

Opetuksessa käsitellään psykologisen tiedon luonnetta ja tiedon muodostumista painottaen ajankohtaisen tutkimuksen ja tutkimusperinteen keskeisiä sisältöjä.

Yleiset tavoitteet

Psykologian opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- hahmottaa tutkimustiedon pohjalta ihmisen toiminnan kokonaisuutena, joka perustuu psyykkisten, biologisten ja sosiaalisten tekijöiden vuorovaikutukseen
- hallitsee psykologian keskeisiä käsitteitä, kysymyksenasetteluja ja tiedonhankintakeinoja sekä tietää psykologian tutkimustuloksia ja pystyy niiden pohjalta arvioimaan tieteellisen tiedon mahdollisuuksia ja rajoituksia
- ymmärtää psykologista tietoa siten, että pystyy soveltamaan tietoaan elämäntilanteidensa ja mahdollisuuksiensa tunnistamiseen, oman psyykkisen kasvunsa ja hyvinvointinsa edistämiseen, opiskeluunsa sekä ajattelunsa, ihmissuhteidensa ja vuorovaikutustaitojensa kehittämiseen
- osaa hankkia psykologista tietoa eri tietolähteistä ja kykenee arvioimaan tiedon luotettavuutta
- kehittää valmiuksiaan sosiaaliseen ja yhteiskunnalliseen toimintaan, yhteiskunnallisten ja kulttuurillisten muutosten – kuten teknologisen kehityksen – tunnistamiseen ja kohtaamiseen sekä erilaisista kulttuuritaustoista ja yhteiskunnallisista oloista tulevien ihmisten toiminnan ymmärtämiseen.

Yleinen arviointi

Arvioinnissa kiinnitetään huomiota opiskelijoiden kognitiivisesti korkeatasoiseen ymmärrykseen tähtäävään osaamiseen. Arvioinnissa painotetaan tiedon muokkaamista ja kokonaisuuksien hallintaa yksittäisten tietojen toistamisen sijasta. Opiskelijan tulee osoittaa, että hän on ymmärtänyt opiskelemissaan asiat ja että hän pystyy soveltamaan oppimaansa tietoa.

Yksittäisten kurssien arviointi perustuu kurssi- ja ryhmäkohtaisesti sovittavan painotuksen mukaan niin tuntiaktiivisuuteen, erilaisiin yksilö- ja ryhmätehtäviin kuin mahdollisesti järjestettävään kurssin loppukokeeseenkin.

Itsearviointia toteutetaan niin, että jokaisen kurssin alussa opiskelija kirjoittaa auki mm. omat tavoitteensa, motivaationsa ja asenteensa ja myös strategiansa tavoitteensa saavuttamiseksi. Kurssin lopussa opiskelija arvioi, miten hän on saavuttanut tavoitteensa ja arvioi oman suorituksensa myös numeerisesti.

Kurssien suorittaminen

Opiskelu aloitetaan 1. kurssilla, jota ei ole mahdollista muiden kurssien tavoin suorittaa itsenäisesti. Itsenäinen suorittaminen sovitaan kurssikohtaisesti opettajan kanssa. Suositeltavaa olisi suorittaa kurssit numerojärjestyksessä. Kurssi 5 suoritetaan viimeisenä.

Opetusmenetelmät

Kursseilla käytetään perinteisen luennoinnin ohella erilaisia opiskelijakeskeisiä opetusmenetelmiä. Opiskelijat mm. laativat alustuksia ja tietoiskuja, kirjoittavat oppimispäiväkirjaa sekä pitävät esitelmiä ja opetustuokioita. Kurssikoe voidaan korvata esimerkiksi muistiinpanopäiväkirjalla.

PAKOLLINEN KURSSI

1. Psykkinen toiminta, oppiminen ja vuorovaikutus (PS1)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tutustuu psykologiaan tieteenä ja psykologian soveltamiseen yhteiskunnan eri alueilla
- ymmärtää erilaisia tapoja tutkia ja selittää ihmisen toimintaa

- tietää psykologian keskeisiä aihepiirejä, kuten emootio, motivaatio ja kognitiiviset toiminnot, sekä osaa havainnoida ja pohtia ihmisen toimintaa näitä kuvaavien käsitteiden avulla
- ymmärtää oppimista psykologiseen tietoon tukeutuen ja osaa pohtia psykologisen tiedon avulla omaa opiskeluaan
- osaa soveltaa sosiaalipsykologista tietoa sosiaalisen vuorovaikutuksen tarkastelussa ja ymmärtää itseään ryhmän jäsenenä.

Keskeiset sisällöt

- psykologia tieteenä: psykologian tutkimuskohteet ja sovellusalueet, psykologisen tiedon muodostuminen, keskeisiä lähestymistapoja psykologisten ilmiöiden selittämiseen
- psyykkisen toiminnan luonne: psykologian peruskäsitteitä, toimintaa ohjaavia psyykkisiä, biologisia ja sosiaalisia tekijöitä
- oppimisen psykologian perusteet ja sovelluksia
- sosiaalipsykologian perusteita, kuten ryhädynamiikka, roolit ja normit

SYVENTÄVÄT KURSSIT

2. Ihmisen psyykkinen kehitys (PS2)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää yksilön psyykkisen kehityksen perustana olevia psykologiaa, biologisia ja sosiaalisia tekijöitä ja näiden keskinäistä riippuvuutta
- tietää keskeisiä kehityspsykologisia teorioita ja osaa soveltaa kehityspsykologista tietoa omaan elämäänsä
- ymmärtää yksilön psyykkisen kehityksen jatkuvan monimuotoisena koko elämän ajan
- ymmärtää yksilön kehitykseen liittyviä mahdollisia ongelmia ja ymmärtää, että kehitykseen voidaan vaikuttaa
- ymmärtää, miten psyykkistä kehitystä tutkitaan.

Keskeiset sisällöt

- yksilön psyykkinen kehitys elämän eri vaiheissa
- psyykkisen kehityksen osa-alueet kehityspsykologisten teorioiden valossa
- psyykkisen kehityksen yhteydet biologisiin tekijöihin, esimerkiksi perintötekijöihin ja hermoston kehitykseen
- sosiaalisen vuorovaikutuksen ja kulttuurin merkitys ihmisen psyykkisessä kehityksessä
- psyykkisen kehityksen ongelmia ja niihin vaikuttaminen
- psyykkisen kehityksen tutkiminen

3. Ihmisen tiedonkäsittelyn perusteet (PS3)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää kognitiivisten perusprosessien, kuten tarkkaavaisuuden, havaitsemisen ja muistin toiminnan periaatteita
- ymmärtää vireystilan säätelyä ja sen merkitystä ihmisen hyvinvoinnin kannalta
- ymmärtää hermoston perusrakenteen ja toiminnan periaatteita sekä niiden yhteyden kognitiivisiin perustoimintoihin
- tietää, miten kognitiivisia perusprosesseja ja hermoston toimintaa tutkitaan.

Keskeiset sisällöt

- kognitiiviset perusprosessit
- vireystilan säätely, nukkuminen ja uni
- hermoston rakenne, hermosolun ja hermoverkkojen toiminta ja niiden yhteys psyykkisiin toimintoihin
- kognitiivisen toiminnan häiriöt ja aivovauriot sekä niiden kuntoutus
- kognitiivisen psykologian ja neuropsykologian tutkimus ja sovelluksia

4. Motivaatio, tunteet ja älykäs toiminta (PS4)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää ihmisen toiminnan olevan sekä tietoisien ohjauksen että tiedostamattomien tekijöiden vaikutuksen alaista
- tutustuu motivaation ja emootioiden perusteorioihin ja tietää, miten ihmisen motivaatiota ja emootioita koskeva tutkimustieto syntyy niiden pohjalta
- ymmärtää, miten motivaatio, emootiot ja kognitiiviset toiminnot muodostavat dynaamisen toimintaa ohjaavan kokonaisuuden
- ymmärtää, miten motivaatio ja emootiot ovat yhteydessä yksilön ja yhteisön hyvinvointiin
- ymmärtää tietoisuuden, ajattelun ja kielen merkityksen ihmisen toiminnassa
- ymmärtää taitavan ajattelun, älykkyyden, asiantuntijuuden ja luovuuden edellytyksiä ja kehittämismahdollisuuksia yksilön ja yhteisön näkökulmasta.

Keskeiset sisällöt

- eritasoiset motiivit sekä motivaation kehittäminen ja ylläpitäminen
- tunteet moniulotteisina prosesseina sekä niiden muodostuminen, ilmeneminen ja merkitys
- motivaation ja emootioiden perusteoriat ja tutkimus
- motivaation, emootioiden ja kognitiivisten toimintojen keskinäiset vaikutukset ihmisen toiminnassa

- motivaation, emootioiden ja niiden säätelyn yhteys hyvinvointiin yksilö- ja yhteisötasolla
- motivaation ja tunteiden yhteydet sosiaalisiin ja kulttuurisiin tekijöihin sekä motivaation ja tunteiden biopsykologinen perusta
- korkeatasoinen kognitiivinen toiminta, kuten ajattelu, ongelmanratkaisu ja päätöksenteko

5. Persoonallisuus ja mielenterveys (PS5)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää persoonallisuuskäsitteen laaja-alaisuuden ja tietää, millaisin tutkimusmenetelmin persoonallisuutta koskeva tieto on syntynyt
- ymmärtää erilaisia lähestymistapoja persoonallisuuden kuvaamiseen
- ymmärtää mielenterveyden määrittelyn vaikeuden sekä sen, miten psyykkiset, biologiset, sosiaaliset ja kulttuuriset tekijät ovat yhteydessä mielenterveyteen
- tietää keskeisiä mielenterveyden häiriöitä ja niiden erilaisia hoitomuotoja
- tietää psyykkisen hyvinvoinnin ylläpitämisen keinoja.

Keskeiset sisällöt

- persoonallisuuspsykologian keskeisiä käsitteitä, esimerkiksi minuus ja identiteetti
- persoonallisuuden määrittely ja selittäminen psykologian eri näkökulmista
- persoonallisuuden tutkiminen
- mielenterveyteen vaikuttavat tekijät ja mielenterveyden häiriöt
- psykoterapia ja lääkehoito mielenterveyden ongelmien hoidossa
- psyykkisen hyvinvoinnin ylläpitäminen

7.2.15 Musiikki (MU)

PAKOLLINEN VALTAKUNNALLINEN KURSSI

1. Musiikki ja minä (MU1)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tiedostaa oman suhteensa musiikkiin ja kykenee arvioimaan sitä sekä oppii arvostamaan erilaisia käsityksiä musiikista
- tutkii omia mahdollisuuksiaan ja tunnistaa oman tapansa toimia muusikkona ja musiikin kuluttajana koulu yhteisössä
- pohtii oman musiikkisuhteensa kautta musiikin merkitystä ihmiselle ja ihmisten väliselle vuorovaikutukselle
- motivoituu pitkäjänteiseen toimintaan musiikin tekijänä ja tulkitsijana, kuuntelijana ja kulttuuripalvelujen käyttäjänä.

Keskeiset sisällöt

Kurssilla tutustutaan opiskelijoiden omaan ja muuhun paikalliseen musiikkitoimintaan, kehitetään äänenkäyttöä ja kuvallista tai liikeilmaisua taideilmaisua kehittäen ja kokemuksia eheyttäen. Perehdytään koulun musiikinopetuksessa käytettäviin soittimiin, laitteisiin ja materiaaleihin ja niiden huoltoon ja kunnossapitoon.

2. Moniääninen Suomi (MU2)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija oppii tuntemaan suomalaista musiikkia ja vahvistaa omaa kulttuurista identiteettiään. Opiskelija tutkii erilaisia Suomessa esiintyviä musiikkikulttuureja ja niiden sisäisiä osakulttuureja ja oppii ymmärtämään niiden taustatekijöitä, kehitystä ja olennaisia piirteitä. Kurssilla tarkastellaan eurooppalaisen taidemusiikin vaikutuksia suomalaiseen musiikkikulttuuriin.

Opiskelussa käytetään monipuolisia työtapoja, erityisesti musisointia ja kuuntelua. Musisoitaessa kiinnitetään huomiota oman ilmaisun sekä kuuntelu- ja kommunikointivalmiuksien kehittämiseen. Sisältöjen tulee edustaa eri musiikinlajeja: populaari-, taide- ja perinnesäntämusiikkia.

SYVENTÄVÄT KURSSIT

3. Ovet auki musiikille (MU3)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija oppii tuntemaan itselleen vieraita musiikinlajeja ja musiikkikulttuureja sekä ymmärtää musiikin kulttuurisidonnaisuutta. Hän tarkastelee eri musiikkikulttuurien käytäntöjen samankaltaisuutta tai erilaisuutta ja oppii ymmärtämään, miten jokainen kulttuuri määrittelee itse oman käsityksensä musiikista. Kurssilla tutustutaan syvällisesti joihinkin musiikinlajeihin tai musiikkikulttuureihin. Opiskelija kehittää musisointi- ja tiedonhankintataitojaan.

4. Musiikki viestii ja vaikuttaa (MU4)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija tutustuu musiikin käyttöön ja vaikutusmahdollisuuksiin eri taidemuodoissa ja mediassa. Opiskelija perehtyy musiikin osuuteen esimerkiksi elokuvassa, näyttämöllä, joukkoviestimissä ja Internetissä sekä tutkii musiikin yhteyttä tekstiin, kuvaan ja liikkeeseen. Sisältöjen tarkastelussa ja työskentelytavoissa painottuu monipuolisuus. Musiikin vaikuttavuutta tutkitaan analysoimalla olemassa olevaa tai itse tuotettua materiaalia.

5. Musiikkiprojekti (MU5)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija oppii suunnittelemaan ja toteuttamaan ryhmässä tai itsenäisesti musiikillisen kokonaisuuden, jossa hän käyttää aiemmin hankkimiaan tietoja ja taitoja. Kyseessä voi olla esimerkiksi pienimuotoinen konsertti, ohjelmaa koulun juhliin, äänite tai taiteidenvälinen projekti.

7.2.16 Kuvataide (KU)

Lukion kuvataideopetuksessa opiskelija oppii tulkitsemaan, arvostamaan ja arvottamaan omaa ja muiden kuvallista kulttuuria. Kuvataideopetuksen tarkoituksena on kehittää opiskelijan ymmärrystä yhteiskunnan ja ympäristön visuaalisista ilmiöistä ja niiden merkityksistä. Omakohtainen taiteellinen työskentely antaa opiskelijalle mahdollisuuden taiteesta nauttimiseen, onnistumisen kokemuksiin ja itselle tärkeiden asioiden ilmaisemiseen. Opetuksessa tuetaan opiskelijan mielikuvituksen, luovan ajattelun ja assosiaatiokyvyn kehittymistä. Opiskelijaa ohjataan pohtimaan ja perustelemaan esteettisiä ja eettisiä arvovalintojaan omassa elämässä, kuvataiteessa, mediassa ja kulttuuriympäristössä. Opetuksen keskeisenä tavoitteena on, että opiskelija ymmärtää taiteen merkityksen omassa elämässään ja yhteiskunnassa. Opetuksessa syvennetään visuaalisen kulttuurin yleissivistyksen perusteet ja luodaan riittävät edellytykset jatko-opinnoille.

Opetuksen sisältöjä ovat kuvailmaisuus ja kuvallinen ajattelu, taiteen tuntemus ja kulttuurinen osaaminen, ympäristön suunnittelu, arkkitehtuuri ja muotoilu sekä median visuaaliset tekstit.

Opetuksessa pyritään oppiaineen sisäiseen integraatioon, jossa taidolliset ja tiedolliset sisällöt täydentävät toisiaan. Opetuksen lähtökohtana on opiskelijan oma kokemus, jonka pohjalta opiskelija toteuttaa monipuolisia kuvien tuottamis- ja tulkintaprosesseja.

Yleiset tavoitteet

Kuvataiteen opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- oppii tunnistamaan, ymmärtämään ja arvottamaan kuvataidetta ja muuta visuaalista kulttuuria omassa elämässään ja yhteiskunnassa
- tuntee kuvataiteen ja visuaalisen kulttuurin keskeisiä käsitteitä ja osaa käyttää niitä taideteosten, visuaalisten viestien sekä omien ja toisten töiden tulkinnassa, arvioinnissa ja työskentelyprosessin kuvailussa
- harjaantuu tavoitteelliseen prosessinomaiseen työskentelyyn ja itsearviointiin sekä yhteistyöhön
- oppii valitsemaan ja käyttämään tarkoituksenmukaisesti eri materiaaleja, tekniikoita ja välineitä kuvallisessa ilmaisussaan
- tuntee nykytaidetta ja kuvataiteen historiaa
- ymmärtää mediakulttuuria ja sen vaikutusta ihmiseen ja yhteiskuntaan
- oppii mediatuotannon visuaalisen sisällön suunnittelua, tuottamista ja esteettistä arviointia ja osaa soveltaa mediateknologiaa omassa kuvallisessa työskentelyssään
- tuntee arkkitehtuurin, muotoilun ja esinekulttuurin visuaalista kieltä ja historiaa
- tiedostaa oman toimintansa vaikutukset luontoon, kulttuurimaisemaan, rakennettuun ympäristöön ja niitä koskevaan suunnitteluun ja päätöksentekoon
- osaa käyttää ja arvostaa kulttuuripalveluja.

Yleinen arviointi

Kuvataiteen arviointi on pitkäkestoista ja vuorovaikutteista. Arvioinnin tulee antaa tietoa opiskelijan edistymisestä ja samalla kannustaa häntä ilmaisemaan itseään rohkeasti luottaen omaan kuvalliseen ilmaisuunsa. Kuvataideopetuksen tulee kehittää opiskelijan itsearviointitaitoja. Arvioinnin kohteina ovat työprosessit, työskentelyn tulokset, sisällölliset, ilmaisulliset ja tekniset taidot ja kyky soveltaa teorian tietoa omassa ilmaisussaan. Kuvataidekurssien arvioinnissa otetaan huomioon kuvalliset ja kirjalliset yksilö- ja ryhmätehtävät, luonnokset, itsenäisesti suoritettavat tehtävät ja yleinen aktiivisuus.

Kurssien suoritusjärjestys

1 kurssin jälkeen 2 kurssi. Syventävien kurssien suoritusjärjestys on vapaa. Koulukohtainen syventävä kurssi on mahdollista valita pakollisten kurssien jälkeen.

Kuvataiteen lukiodiplomia ennen on suoritettava kurssit 1–4

Itsenäinen suoritus

1 ja 2 kurssia ei voi tenttiä. Syventävät kurssit 3 ja 4 voi suorittaa itsenäisesti.

Opetusmenetelmät

Opiskelijoiden oma kuvallinen tuottaminen annettujen tavoitteiden pohjalta. Ekskursiot lähiympäristön museoihin, näyttelyihin ja muihin kohteisiin. Luennot, ryhmätyöt, keskustelu

PAKOLLISET KURSSIT

1. Minä, kuva ja kulttuuri (KU1)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee visuaalisen kulttuurin sisältöjä ja perusteita ja pystyy vertaamaan niitä oman taide-erityisalansa perusteisiin
- oppii ilmaisemaan itseään kuvataiteen keinoin ja tekemään omakohtaisia ratkaisuja
- oppii käyttämään taiteen käsitteistöä tarkastellessaan ja arvioidessaan omia, muiden opiskelijoiden, taiteen ja median kuvia
- oppii tarkastelemaan visuaalisen kulttuurin ilmiöitä kriittisesti ja tulkitsemaan niiden sisältöjä, muotoja ja merkityksiä yksilön ja yhteiskunnan kannalta sekä soveltamaan oppimaansa omassa työskentelyssään
- ymmärtää kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin merkityksen omassa elämässään ja yhteiskunnassa.

Keskeiset sisällöt

- mitä taide on: taide yksilön ja yhteiskunnan kannalta ja erilaiset taidekäsitteet
- kuvan valta ja vallan kuva kulttuurissa
- taide kulttuurin tulkkiina: suomalaisuus, pohjoismaisuus, eurooppalaisuus ja Euroopan ulkopuolisia kulttuureita
- oma kuvallinen ilmaisu: piirtäminen, maalaaminen, kolmiulotteinen työskentely, digitaalisen kuvan käyttö
- kuvan rakentamisen keinot: sommittelu, muoto, väri, liike, tila ja aika
- kuvan tulkinta ja analysointi kuvallisin ja sanallisin keinoin, analysointitapoihin, kuten formalistiseen, semioottiseen, ikonografiseen ja reseptioanalyttiseen tulkintaan tutustuminen

Erityiset menetelmät: museokäynti, kirjallinen osuus: näyttelykäynnin raportointi, työseloste, vaaditut kurssityöt

2. Ympäristö, paikka ja tila (KU2)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- oppii muotoilun ja arkkitehtuurin perusteita, ilmaisutapoja, materiaalituntemusta, estetiikkaa ja suunnitteluprosesseja
- oppii ympäristön suunnittelussa ja muotoilussa tekemään havaintoja eri näkökulmista, kuten esteettiseltä ja eettiseltä sekä sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestävä kehityksen kannalta
- oppii tarkastelemaan ympäristöä luonnonvaraisena, rakennettuna, sosiaalisena ja psyykkisenä ilmiönä sekä kulttuurisena viestinä
- hahmottaa tilaa moniaistisen lähestymisen kautta
- ymmärtää yhteisö- ja ympäristötaiteen merkityksen ympäristösuunnittelussa ja laajemmin visuaalisessa kulttuurissa.

Keskeiset sisällöt

- tila käsitteenä: tilan kokeminen psyykkisenä, fyysisenä ja sosiaalisena paikkana
- arkkitehtuurin ja muotoilun peruskäsitteet: mittakaava, liike, tila, suhdejärjestelmät, rakenne, väri, muoto ja materiaali
- maisema, rakennus, esine ja taideteos materiaalisena, henkisenä, esteettisenä ja oman aikansa kulttuurihistoriallisena viestinä
- arkkitehtuuri ja muotoilu kulttuurisesti kestävä kehityksen ja talouselämän näkökulmasta
- mallintaminen, havainnekuvat, pienoismallit ja materiaalikokeilut

Erityiset menetelmät: esim. valokuvaus, videokuvaus, ekskursiot luontoon ja kaupunkiympäristöön, kolmiulotteinen havainnollistaminen: esim. mallintaminen, havainnekuvat, pienoismallit

SYVENTÄVÄT KURSSIT

3. Media ja kuvien viestit (KU3)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- oppii erittelemään ja tulkitsemaan median kuvaaman maailman suhdetta kulttuuriin ja todellisuuteen
- ymmärtää kuvailmaisun vaikutuskeinoja mediassa
- oppii käyttämään erilaisia kuvia ja tekniikoita eri viestintäympäristöissä oman ilmaisunsa välineenä
- oppii analysoimaan ja kehittämään omaa mediasuhdettaan.

Keskeiset sisällöt

- kuva mediassa: kuvajournalismi, mainonta, viihteen kuvat, populaarikulttuuri, sarjakuva, www-sivujen ja tietokonepelien kuvailmaisuus
- graafinen suunnittelu: taitto, typografia, kuvan muokkaus- ja siirtomenetelmät
- mediakuvien aatekriittinen ja kulttuurinen tarkastelu eri aikoina, paikoissa ja osakulttuureissa
- valokuva mediassa
- elokuva ja video: perinteinen ja uudistuva kuvakerronta
- visuaalisuus tuotteistamisessa ja tuotemerkkien luomisessa

Erityiset menetelmät: valokuvaus, videokuvaus, digitaalinen kuvankäsittely

4. Taiteen kuvista omiin kuviin (KU4)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- hahmottaa kuvataiteen historian pääpiirteitä teemallisesti ja kronologisesti
- ymmärtää kuvataiteen sisältöjä ja ilmaisutapoja eri aikoina ja eri kulttuureissa
- käyttää omassa ilmaisussaan hyväkseen taiteen tuntemustaan
- oppii työskentelemään itsenäisesti ja harjaantuu pohdiskelemaan, sanalliseen itsearviointiin.

Keskeiset sisällöt

- taidekuvan tulkinta ja analyysi kuvin ja sanoin
- eri aikakausien kulttuuristen merkitysten ja käsitysten ilmeneminen kuvataiteessa
- aiheen kehittäminen ja luonnostelu osana taiteellista luomisprosessia
- kuvan sisältö ja muoto taiteilijan ja kulttuurin viestinä, sommittelu, kuten: väri, valo, varjo ja liike sekä illusorisuus ja kolmiulotteisuus sekä pinnan rakenne ja materiaali

Erityiset menetelmät: museo ja galleriakäynnit

5. Nykyaiteen työpaja (KU5)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- oppii seuraamaan ja arvioimaan nykyaiteen ajankohtaisia ja erityisesti taiteidenvälisiä ilmiöitä
- oppii havaitsemaan ja oivaltamaan visuaalisia merkityksiä ympäristössä sekä soveltamaan havaintojaan omassa musiikin tai tanssin ilmaisussaan
- oppii ymmärtämään ja käyttämään nykyaiteen keinoja työskennellessään erilaisten ilmiöiden parissa
- harjaantuu tavoitteelliseen prosessinomaiseen työskentelyyn.

Keskeiset sisällöt

- mitä nykyaide on: nykyaiteen taustalla vaikuttavat ilmiöt ja erilaiset taidekäsitteet
- perinteisen ja nykyaiteen rinnastamista
- nykyaide ja kulttuurien välinen vuorovaikutus, visuaaliset alakulttuurit
- taiteidenvälisiin synesteettisiin ja paralleelisiin ilmiöihin tutustuminen
- kuvan, äänen ja liikkeen yhdistäminen

Erityiset menetelmät:

tutustuminen Kiasma-museoon ja mahdolliset yhteistyöprojektit, ajankohtaiseen taiteeseen tutustuminen, esim. performanssit, käsitetaide, installaatiot

Muuta

Kurssilla on mahdollisuus suorittaa kuvataiteen lukiodiplomi.

7.2.17 Liikunta (LI)

Yleiset tavoitteet

Liikunnan opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- saa tietoa ja kokemuksia oman liikunnallisen harrastuksen löytämiseksi
- omaksuu riittävät tiedot ja taidot eri lajeista
- osaa arvioida omaa fyysistä ja henkistä kuntoaan sekä asettaa itselleen tavoitteita
- osaa työskennellä rakentavasti ja vastuullisesti yksin ja muiden kanssa
- toimii hyvien tapojen mukaisesti, noudattaa sovittuja sääntöjä sekä liikkuu luonnossa luonnonarvoja kunnioittaen ja liikennesääntöjä noudattaen

Arviointi

Liikunnan arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan aktiivisuus, vastuullisuus ja asennoituminen sekä taidot, tiedot ja toimintakyky. Kuntoliikunta-kurssilla (LI5) käytetään arvioinnin apuna myös kuntotestejä. Yhdessä liikkuen –kurssin (LI4) arvioinnissa painotetaan opiskelijan tanssitaitoa, käyttäytymistä ja toisen huomioon ottamista.

Liikunnan arviointimenetelminä ovat opiskelijan itsearviointi sekä opettajan havainnointia.

Kurssien suorittaminen

Kurssit suoritetaan pääsääntöisesti seuraavalla tavalla: ensimmäisenä opiskeluvuonna LI1 ja toisena vuonna LI2 ja LI4 ja kolmantena vuonna LI3, joka sopii erityisesti abiturienteille. LI5 voidaan suorittaa lukio aikana tarjonnan mukaan. Liikunnan kurseja ei suositella suoritettavaksi itsenäisesti, poikkeustapauksessa neuvotellaan erikseen opettajan kanssa.

Suoritustapa

Kursseilla painotetaan läsnäoloa ja aktiivista osallistumista tunneille. Osan LI5-kurssin tunneista voi suorittaa itsenäisesti tavoitteista riippuen. Liikunnan lukiodiplomin suorittamisen edellytyksenä on viiden liikunnan kurssin suorittaminen lukioaikana.

Opetusmenetelmät

Liikuntaa opetetaan monipuolisesti ottaen huomioon vuodenaajat ja paikalliset olosuhteet. Opetusmenetelminä käytetään opettajajohtoista työskentelyä ja vaihtoehtoliikuntaa mahdollisuuksien mukaan yksilö-, pienryhmä- sekä ryhmäopetusta. Opetuksessa huomioidaan turvallisuus ja monikulttuurisen opiskelija-aineksen erityistarpeet sekä uskonnollinen vakaumus.

PAKOLLISET KURSSIT

1. Taitoa ja kuntoa (LI1)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on että opiskelija:

- jatkaa peruskoulussa opittujen liikuntataitojen syventämistä ja harjoittamista
- saa ohjausta monipuoliseen liikuntaan
- suhtautuu liikuntaan myönteisesti
- tutustuu mahdollisuuksien mukaan uusiin liikuntalajeihin
- ymmärtää monipuolisen fyysisen kunnon harjoittamisen periaatteet ja toimii terveyttä, hyvinvointia ja turvallisuutta edistävästi

Keskeiset sisällöt

- fyysisen kunnon harjoittelu, oman fyysisen kunnon mittaaminen ja arviointi
- lihashuolto ja rentoutus
- eri sisä- ja ulkopalloilulajeja, mailapelejä
- voimistelua eri muodoissaan
- seuratanseja perinteisiä suomalaisia kansantansseja
- talviliikunnassa luistelua ja jääpelejä
- uinti kunto- ja virkistyslajina
- yleisurheilu
- retkeily

Erityiset menetelmät

Liikunta on toiminnallinen oppiaine, jossa kehitetään fyysis-motorisia ominaisuuksia sekä tuetaan opiskelijan tasapainoista kasvua ja kehitystä. Liikunnan avulla vahvistetaan yhdessä toimimista ja yhteenkuuluvuutta

2. Liikuntaa yhdessä ja erikseen (LI2)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on että opiskelija:

- monipuolistaa lajitaitojaan ja -tietojaan
- saa ohjausta henkilökohtaisen kunto-ohjelman laatimisessa ja toteuttamisessa
- ohjataan vastuulliseen ja toisia huomioivaan toimintaan
- oppii arvostamaan terveyttä ja työkykyä

Keskeiset sisällöt

- fyysisen kunnon harjoittelu, lihahuolto ja rentoutus
- kunnon mittaaminen ja arviointi
- sisäpalloilu, ulkopalloilu ja mailapelit
- voimistelu eri muodoissaan
- tanssin eri lajeja
- kuntouinti ja vesiliikunta
- yleisurheilu
- suunnistus ja retkeily
- paikkakunnan tarjoama uusi liikuntalaji ja lajidemontraatio

Erityiset menetelmät

Lisätään oppilaille valinnan mahdollisuuksia ja käytetään Helsingin tarjoamia liikuntapalveluja.

SYVENTÄVÄT KURSSIT

3. Virkisty liikunnasta (LI3)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on tukea opiskelijan jaksamista ja lisätä opiskeluvireyttä.

Keskeiset sisällöt

Kurssi koostuu yhdestä tai useasta liikuntamuodosta. Sisältönä voi olla esim. rentoutusharjoitukset tai erilaiset elämykselliset liikuntakokemukset. Opettaja tarkentaa yhdessä opiskelijoiden kanssa kurssin sisällön.

Erityiset menetelmät

Lisätään oppilaille valinnan mahdollisuuksia ja käytetään Helsingin tarjoamia liikuntapalveluja.

4. Yhdessä liikkuen (LI4)

Tavoitteet

- lisätä opiskelijoiden yhteistä liikkumista ja yhteishenkeä
- opettaa vanhojen tanssien ohjelmisto

Keskeiset sisällöt

Kurssin sisältönä ovat vanhat tanssit

Erityiset menetelmät:

Toimitaan ja tanssitaan yhdessä ja lisätään ”Sibis-henkeä”

Arviointi:

Kurssi arvioidaan numerolla 4-10 ja arviointimenetelminä käytetään opiskelijan itsearviointia ja opettajan havainnointia. Numeroon vaikuttaa tanssitaito, käyttäytyminen ja toisen huomioon ottaminen.

5. Kuntoliikunta (LI5)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on oman säännöllisen liikunnan tehostaminen, oman kunnon kohottaminen ja seuraaminen.

Keskeiset sisällöt

Opettaja tarkentaa sisällön yhdessä opiskelijoiden kanssa. Lajeiksi voidaan valita esim. aerobic-tyyppinen liikunta, kuntosaliharjoittelu, pelit, melonta ja soutu, sekä lenkkeily ja kuntoilu. Kurssilla voi suorittaa liikunnan lukiodiplomin.

Erityiset menetelmät:

Vuodenaika huomioidaan valittaessa kurssin sisältöä.

7.2.18 Terveystieto (TE)

Yleiset tavoitteet

Terveystiedon opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää ihmisen olemuksen psyko-fyysis-sosiaalisena kokonaisuutena siihen liittyvine ilmiöineen
- osaa arvioida terveyteen, elämäntapaan ja ympäristöön liittyvien valintojen merkitystä hyvinvoinnille
- osaa perustella omia valintojaan terveyden näkökulmasta ja ymmärtää vastuunsa terveytensä ylläpidosta
- perehtyy terveydenhuollon eri käytäntöihin, terveystietopalveluiden tarjontaan sekä yksilön asemaan terveyden- ja sairaudenhoidossa
- perehtyy terveyttä koskevan tiedon hankintamenetelmiin ja osaa kriittisesti arvioida terveyttä ja sairautta koskevaa tietoa.

Yleinen arviointi

Arvioinnissa korostetaan terveyttä ja sairautta koskevan tiedon ymmärtämistä ja soveltamista. Arvioinnin kohteena on opiskelijan valmius terveyttä ja sairautta koskevaan eettiseen arvopohdintaan ja taito perustella omia terveystietoja sekä taito arvioida yhteisössä terveyttä ja sairautta koskevia ratkaisuja. Terveystiedon arvioinnissa voidaan käyttää kurssikokeita, yksilö- ja ryhmätehtäviä, esitelmää, pienimuotoisia kartoituksia ja tutkimuksia sekä toiminnallisia tehtäviä.

Kurssien suorittaminen

TE1-kurssi on suoritettava ennen TE2- ja TE3- kursseja. TE3-kurssia ei voi suorittaa itsenäisesti eikä sitä suositella suoritettavaksi ensimmäisenä opiskeluvuotena. Kaikilla terveystiedon kursseilla painotetaan läsnäoloa ja aktiivista osallistumista, eikä niitä tästä syystä suositella suoritettavan itsenäisesti.

Arviointi

Kurssiarvosana muodostuu tuntiaktiivisuuden ja tunneilla tehtäviä harjoitusten sekä kokeen perusteella. Arvosanaan vaikuttavat myös opiskelijan työpanos yksilö- ja ryhmäharjoituksissa sekä mahdollinen kirjallinen lopputyö.

Opetusmenetelmät

Opetusmenetelminä käytetään opetuskeskusteluja, arvopohdintaa, yksilö- ja ryhmätehtäviä, sekä opetuskäyntejä mahdollisuuksien mukaan.

PAKOLLISET KURSSIT

Terveyden perusteet (TE1)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee fyysiseen, psyykkiseen ja sosiaaliseen työ- ja toimintakykyyn sekä työ- ja muuhun turvallisuuteen vaikuttavia tekijöitä ja osaa arvioida niiden toteutumista omassa elämäntavassaan ja ympäristössään
- tietää kansantautien ja yleisimpien tartuntatautien ehkäisyn merkityksen itsensä ja yhteiskunnan näkökulmasta
- tunnistaa terveyserojen syntyyn vaikuttavia tekijöitä
- osaa hankkia, käyttää ja arvioida terveyttä ja sairauksia koskevaa tietoa sekä pohtia terveyskulttuuriin ja teknologiseen kehitykseen liittyviä ilmiöitä terveysnäkökulmasta
- tuntee keskeiset terveyden ja sosiaalihuollon palvelut

Keskeiset sisällöt

- toimintakykyyn vaikuttavia tekijöitä: ravitsemus, uni, lepo ja kuormitus, terveystieteet ja terveydenhuolto ja hyvinvointipalveluiden käyttö
- työhyvinvointi, työturvallisuus, turvallisuus kotona ja vapaa-aikana, ympäristön terveys, sairauksien ja vammojen itsehoito, ensiapu ja avun hakeminen
- seksuaaliterveys, parisuhde, perhe ja sukupolvien sosiaalinen perintö
- kansantaudit ja yleisimmät tartuntataudit sekä riski- ja suojaavat tekijät ja niihin vaikuttaminen
- sairauksien ja vammojen itsehoito, ensiapu ja avun hakeminen
- terveyserot maailmassa ja niihin vaikuttaviin tekijöihin tutustuminen
- terveystiedon tiedonhankintamenetelmiä sekä terveyttä koskevan viestinnän, mainonnan kriittinen tulkinta

Erityiset menetelmät

Työskentelyssä korostuvat arvopohdinta, yksilö- ja ryhmäharjoitukset

SYVENTÄVÄT KURSSIT

Nuoret, terveys ja arkielämä (TE2)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- oppii tarkastelemaan elämäänsä aikuisuuden ja vanhemmuuden näkökulmasta

- osaa pohtia terveyteen ja sairauteen liittyviä arvoja ja arvostuksia
- osaa arvioida ja perustella omia valintojaan terveyden näkökulmasta ja arvioida elämäntapaan ja ympäristöön liittyvien valintojen merkitystä terveydelle ja hyvinvoinnille

Keskeiset sisällöt

- itsetuntemus, aikuistuminen, sosiaalisen tuen merkitys perheessä ja lähiyhteisössä
- vanhemmuuteen ja perhe-elämään valmentautuminen
- elämäniloa, mielenterveyden ylläpitäminen ja jaksaminen, masennuksen ja kriisin kohtaaminen
- ruoan terveydelliset, kulttuuriset ja yhteiskunnalliset merkitykset sekä painonhallinta, terveystoiminta ja syömishäiriöt
- fyysinen ja psyykinen turvallisuus, väkivallaton viestintä
- seksuaaliterveys
- päihitteet sekä yksilön, yhteisön ja yhteiskunnan että globaalista näkökulmasta
- terveysongelmia selittäviin kulttuurisiin, psykologisiin ja yhteiskunnallisiin ilmiöihin ja niiden tulkintoihin tutustuminen, esim. elämän mielekkyyden kokeminen, ruuminkuva/kehollisuus, mielikuva ja riippuvuudet nykyaikana

Erityiset menetelmät

Pyritään käyttämään sellaisia työmuotoja, jotka kehittävät opiskelijan argumentaatiotaitoja, lisäksi käytetään opetuskeskusteluja, arvopohdintoja sekä sosiaalisten taitojen harjoitteluja ryhmätehtävillä.

Terveys ja tutkimus (TE3)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa hankkia, arvioida ja tulkita terveyteen ja sairauksiin liittyvää tutkimus- ja arkitietoa
- toteuttaa pienimuotoisia terveys-/terveyskäyttäytymiskartoituksia omassa opiskeluympäristössään
- osaa käyttää terveyshuollon palveluja sekä tuntee asiakkaan ja potilaan oikeudet
- osaa pohtia arvioida teknologisen kehityksen merkitystä terveyden ja turvallisuuden näkökulmasta

Keskeiset sisällöt

- terveyden edistämiseen, sairauksien tunnistamiseen ja ehkäisyyn liittyviä eri aikakausien menetelmiä

- terveystyö- ja koetun terveyden tutkiminen: fyysisen ja psyykkisen työ- ja toimintakyvyn mittaaminen, ergonomiamittaukset, työhyvinvointi ja siihen vaikuttavat tekijät
- terveydenhuollon ja hyvinvointipalvelujen käytäntöjä, asiakkaan ja potilaan oikeudet
- tutkimustiedon ja median terveydestä välittämien mielikuvien kriittinen lukutaito, medikalisaatio
- terveystottumusten arvioiminen ja seuranta sekä tutkimusten tekeminen

Erityiset menetelmät

Kurssin työtavoissa korostuvat toiminnallisuus, tekemällä oppiminen, tutkiva oppiminen ja vierailukäynnit.

7.2.19 Opinto-ohjaus (OP)

Opinto-ohjauksen tavoitteena on tukea opiskelijaa perus- ja taideaineiden opiskelussa lukio-opintojen aikana ja tarjota hänelle mahdollisuuksia suunnitella jatko-opintoja sekä ammatillista suuntautumista omaa persoonallisuuttaan ja luovuuttaan ilmentäen. Lukio-opintojen ohessa opiskelija harjoittelee valintoja tehdessään vastuullisuutta ja itseohjautuvuutta. Opinto-ohjaus tukee opiskelijan kasvua aktiivisuuteen ja jatkuvaan kiinnostukseen oppimista kohtaan. Omalta osaltaan opinto-ohjaus on mukana luomassa lukion toimintakulttuurin mukaista oppimisympäristöä, jossa kasvatetaan vastuulliseen aikuisuuteen ja oman elämän hallintaan.

PAKOLLINEN KURSSI

Koulutus, työ ja tulevaisuus (OP1)

Opinto-ohjauksen pakollisen kurssin tavoitteena on, että opiskelija saa lukio-opintojen aloittamiseen ja suorittamiseen sekä jatko-opintojen hakeutumiseen liittyvät keskeiset tiedot ja taidot. Kurssiin liittyen järjestetään tutustumista työelämään sekä toisen ja korkea-asteen koulutuspaikkoihin. Opinto-ohjauksen avulla opiskelijoita perehdytetään opiskelukäytäntöihin erityisesti Sibelius-lukiossa. Opiskelijaa ohjataan opintosuunnitelman laatimisessa, opintojen vastuullisessa suorittamisessa niin perus- kuin taideaineissa. Opiskelijaa ohjataan ylioppilastutkintoon, jatko-opintoihin ja urasuunnitelmiin liittyvissä kysymyksissä. Opiskelijalle välitetään tietoa työ- ja elinkeinoelämästä sekä yrittäjyydestä. Opiskelijaa ohjataan siten, että hän osaa etsiä tietoa opiskelusta muissa oppilaitoksissa sekä opiskelumahdollisuuksista ja työskentelystä ulkomailla. Opinto-ohjauksen pakollinen kurssi toteutetaan ryhmä- ja yksilöohjauksen muodossa.

Keskeiset sisällöt

- opintojen rakentuminen ja omien opiskelutaitojen kehittyminen
- itsetuntemus
- omien toimintamallien ja vahvuuksien tunnistaminen
- työelämä tietous
- ylioppilastutkinto
- ammatillinen suuntautuminen ja jatko-opintojen pohtiminen
- jatko-opintoihin hakeutuminen
- työelämään siirtyminen

Arviointi

Opinto-ohjauksen pakollinen kurssi arvioidaan S-merkinnällä lukion päättövaiheessa. Kurssi suoritetaan osallistumalla opinto-ohjauksen

oppitunneille sekä ryhmäohjaukseen. Kurssin arvioinnissa hyödynnetään portfolioyöskentelyä.

SYVENTÄVÄ KURSSI

Opiskelu, työelämä ja ammatinvalinta (OP2)

Opinto-ohjauksen syventävän kurssin tavoitteena on lisätä opiskelijan opiskelunvalmiuksia, parantaa hänen itsetuntemustaan ja ohjata häntä perehtymään jatkokoulutuksen ja työelämän kannalta sellaisiin keskeisiin kysymyksiin, joihin muussa ohjauksessa ei ole mahdollista syventyä. Kurssin puitteissa voidaan tutustua mahdolliseen jatko-opiskelupaikkaan.

Keskeiset sisällöt

- itsetuntemus
- jatkokoulutus
- työelämä ja yrittäjyys

Sibelius-lukiossa opinto-ohjauksen syventävän kurssin suoritustapoja ovat mm:

- portfolioyöskentely itsetuntemuksen ja ammatillisen kasvun välineenä
- työelämään tutustuminen esim. musiikin ja/tai tanssin alalla
- jatkokoulutukseen tutustuminen esim. musiikin ja/tai tanssin alalla
- osallistuminen koulukohtaisten syventävien kurssien toteuttamiseen oman ammatillisen suuntautumisen mukaisesti
- tutorkurssi ja toimiminen tutorina

Arviointi

Opinto-ohjauksen syventävä kurssi arvioidaan S-merkinnällä. Arvioinnissa hyödynnetään portfolioyöskentelyä. Opinto-ohjauksen syventävän kurssin suorittamisesta ja suoritustavasta on aina sovittava opinto-ohjaajan kanssa.

7.2.19.1 Erityisopetus

Yleistä

Helsingin kaupungin lukioissa järjestetään erityisopetuksen kursseja. Sibelius-lukiossa toteutettavat kurssit sovitaan vuosittain ja ne toteutetaan koulun toimintasuunnitelman mukaan, koulukohtaisesti soveltaen. Opiskelija voi hakeutua suorittamaan haluamaansa kurssia myös eri lukioihin.

Sibelius-lukiossa järjestetään vuosittain kielten (RU,EN), matematiikan ja äidinkielen syventävä klinikkakurssi (KMÄ, ks. luku 7.2.22), jonka suunnitteluun osallistuu aineenopettajien lisäksi myös erityisopettaja ja jonka toteutukseen käytetään mahdollisuuksien mukaan erityisopetuksen resurssia.

Arviointi

Erityisopetuksen kurssit ovat soveltavia kursseja. Ne arvioidaan suoritusmerkinnällä.

HELSINGIN KAUPUNGIN LUKIOIDEN JA AIKUISLUKIOIDEN ERITYISOPETUKSEN KURSSIT

1. LUE1:Oppimisen strategioita (OP23)

Kurssi on tarkoitettu ensisijaisesti opiskelijoille, joilla on kielellisiä oppimisvaikeuksia.

Kurssin tavoitteena on tehostaa opiskelijan lukemisen ja kirjoittamisen taitoja, tukea häntä oman oppimistyylin löytämisessä, opiskelutaitojen parantamisessa sekä vahvistaa opiskelijan myönteistä minäkuvaa oppijanana. Kurssilla voidaan tarvittaessa arvioida opiskelijan lukivaikeutta ylioppilastutkintoa varten.

2. LUE2:Oppimisen taitojen syventäminen (OP24)

Kurssi on räätälöity kurssi opiskelijoille, joilla on vaikeuksia vieraissa kielissä tai muita kielellisiä vaikeuksia.

Kurssilla on mahdollisuus paneutua syvemmin opiskelijoiden kulloisiinkin vaikeuksiin. Siellä harjoitellaan ja kerrataan keskeisiä kielioppiasioita ym. sekä vieraissa kielissä että äidinkielessä ryhmän tarpeista riippuen.

3. MaTu:Tehoa lyhyeen matematiikkaan (OP25)

Kurssi on suunnattu ensisijaisesti ensimmäisen vuoden lyhyen matematiikan opiskelijoille, joilla on vaikeuksia matematiikan opiskelussa. Kurssi toteutetaan yhteistyössä lyhyen matematiikan opettajan ja lukion erityisopettajan kesken.

Kurssilla käydään läpi tiettyjä matematiikan keskeisimpiä osa-alueita monipuolisesti havainnollistaen.

Kurssin tavoitteena on motivoida opiskelijaa kehittämään omaa matematiikan oppimistaan. Kurssilla opiskellaan työtapoja ja menetelmiä, joiden avulla opiskelija oppii hyödyntämään omia vahvuuksiaan ja omaa oppimistyyliään myös matematiikan opiskelussa. Tarkoituksena on myös selvittää syitä matematiikan vaikeuksiin ja pyrkiä poistamaan sekä ehkäisemään niitä.

4. ReTu: Rentoutumisen tuki (OP26)

Kurssi on tarkoitettu opiskelijoille, joiden opiskelua haittaa jännittäminen, pelko tai stressi ja jotka näiden syiden vuoksi ehkä alisuoriutuvat opinnoissaan.

Kurssilla harjoitellaan erilaisia rentoutumismenetelmiä ja pohditaan rentoutumisen merkitystä oppimiselle.

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija löytää itselleen parhaiten sopivat rentoutumis- ja opiskelumenetelmät sekä oppii hyödyntämään opiskelussaan omia vahvuuksiaan ja oppimistyyliään.

7.2.20 Erityisen tehtävän mukainen musiikki

Erityisen tehtävän ja toiminta-ajatuksen mukainen musiikkikasvatus antaa opiskelijalle välineitä hahmottaa maailmaa ja vaikuttaa siihen musiikin kautta ja avulla. Eri musiikkiaineissa harjaannutaan taitoja hankkien luovaan ja kriittiseen ajatteluun inhimillistä kulttuuria ja opiskelijan omaa persoonallisuutta ja henkilökohtaista musiikkisuhdetta kehittäen. Monipuolinen, kulttuurien kirjon vaihtelevat arvot tunnistava musiikkikasvatus tukee opiskelijan oman identiteetin sekä kestävästi vastuullisiin ratkaisuihin pyrkivän ja kykenevän kansalaisuuden rakentumista globaalissa maailmassa, jossa musiikki vaikuttaa yhdistävänä, mutta samalla moniulotteisena ja moniselitteisenä tekijänä.

Musiikkia opitaan arvioimaan ja arvostamaan ihmisen ja hänen kulttuurisen ympäristönsä vuorovaikutusta tutkimalla. Oppiaineena käytetään mahdollisuuksien mukaan paitsi menneiden aikojen ja muiden kulttuurien musiikkia myös ajankohtaista musiikkielämää sekä koulu yhteisön ja yhteistyökumppaneiden omaa tuotantoa.

Tavoitteet

Musiikin opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- oppii tunnistamaan musiikin merkityksen yhtenä kulttuurisen tiedon muotona
- oppii tuntemaan musiikin kehityksen linjoja ja tyylejä eri kulttuureissa
- kykenee suhteuttamaan oman aikamme musiikin ihmiskunnan ja kulttuurin historialliseen kehitykseen
- oppii arvostamaan musiikin erilaisia ilmenemismuotoja ja yhteyksiä yksilön ja yhteisön kehitykseen liittyvänä voimavarana
- tutustuu eri musiikkien mestariteoksiin sekä kiinnostaviin ja merkittäviin esimerkkeihin
- osaa käyttää eri kieliä musiikista haetun tiedon hankinnassa ja soveltamisessa
- harjaantuu eri tyylejä edustavan musiikin esittämiseen ja tulkintaan
- kasvaa aktiiviseksi ja vastuulliseksi musiikin tuottajaksi ja/tai kuluttajaksi
- saa valmiuksia musiikin elinikäiseen harrastamiseen
- saa valmiuksia taidealan tai taideopintoja hyödyntäviin jatko-opintoihin.

Yleinen arviointi

Musiikin opetuksessa ja arvioinnissa toteutetaan mahdollisuuksien mukaan autenttisia, musiikkitoiminnalle ja -käytännölle ominaisia menetelmiä. Ne tukevat opiskelijan omaehtoisuuden, itseohjautuvuuden ja sisäisen motivaation kehittymistä ja ylläpitämistä. Työsalkku- ja opintopäiväkirja sekä autenttisia oppimistehtäviä dokumentoiva salkkumuotoinen työskentely kehittävät tätä. Kursseja voidaan siten arvioida suoritusmerkinnällä. Musiikin osaamisen arvioinnin on tarkoitus olla kannustavaa ja osallistavaa siten, että opiskelija voi itse osallistua tavoitteiden asetteluun ja niiden saavuttamisen arviointiin.

Arviointimenetelmien on tuettava oppimista ja itsetunnon kehittymistä. Musiikkiarvioinnin peruslähtökohtana on opettajan ja opiskelijan läheinen vuorovaikutussuhde. Arviointi on annettava kannustavassa ilmapiirissä, jossa myös virheiden tekeminen ja niistä oppiminen on sallittua.

Oppimisen arviointi perustuu musiikille ominaisiin taitoihin, näkökulmiin ja ajattelutapoihin sekä kurseittain eriteltyjen sisältöjen hallintaan. Arvioinnissa kiinnitetään huomiota opiskelijan omaehtoisen ajattelun ja tuottamisen kehittymiseen. Mahdollisuuksien mukaan opiskeluprosessit ja tehtävät dokumentoidaan osaksi kurssisuoritusta opiskelupäiväkirjaan ja työsalkkuun, jolloin ne voidaan huomioida ja hyväksyä useamman musiikkikurssin tai muun kurssin tehtävänä.

Kurssien suorittaminen

Kurssien suorittamisen edellytyksenä on läsnäolo ja osallistuminen opetukseen.

Opiskelijan itsearvioinnin ohjaus

Opiskelijoita kannustetaan opiskelupäiväkirjan/harjoittelupäiväkirjan pitämiseen, mihin he saavat mahdollisuuksien mukaan henkilökohtaista ohjausta.

Suoritusjärjestys

- Musiikkilinjan kurssit suoritetaan pääsääntöisesti numerojärjestyksessä.
- Kaikki musiikki- ja tanssilinjan opiskelijat suorittavat ensimmäisenä pakollisena kurssina valtakunnallisen Minä ja musiikki -kurssin.
- Musiikki ja kulttuuri -kurssit 1–4 ovat pakollisia ja ne suoritetaan mahdollisuuksien mukaan numerojärjestyksessä ennen valinnaisia Musiikki ja kulttuuri -kurseja 5–7 .
- Produktio 2 kurssille (MuPr2) osallistuminen edellyttää Produktio 1 kurssin suorittamista.
- Musiikin lukiodiplomin suorittaminen edellyttää vähintään neljän musiikkikurssin suorittamista.

Itsenäinen suoritus

Opiskelija voi anoa Musiikki ja kulttuuri -kurssien osittaista itsenäistä suorittamista ensimmäistä kurssia lukuunottamatta.

Osittainen itsenäinen suoritus on mahdollinen myös seuraavissa oppiaineissa: musiikin teoria ja säveltapailu, sävellys ja sovitus sekä musiikkiteknologia. Opiskelija sopii kurssin alkaessa itsenäisesti suoritettavat tehtävät sekä ne tapaamiskerrat, jolloin opiskelija osallistuu opetukseen ja/tai esittää opetusryhmälle suorittamansa tehtävät. Osittainen itsenäinen suoritus edellyttää myös mahdolliseen kurssikokeeseen osallistumista.

Itsenäisen suorituksen rajoitteet

Seuraavia oppiaineita ei voi suorittaa itsenäisesti: kuoro, orkesteri, kamarimusiikki, laulu-, etno-, rock- ja jazzyhtye, instrumentti- ja lauluopinnot, produktiot.

Kurssin hyväksytyt suorittaminen

Jos opiskelija saa yhteismusisointiaineissa tai instrumenttiopinnoissa kurssista arvosanan K, hänen on suoritettava opettajan kanssa sovitut suoritukset voidakseen jatkaa opintoja kyseisissä aineissa.

		kurssi- arvosana	päättö- arvosana	päättötodistuksen numeroarviointiin vaadittava vähimmäis- kurssimäärä
Musiikki ja kulttuuri			5 - 10	4
	pakolliset syventävät	4 - 10 S/H		
Musiikin teoria ja säveltapailu		S/H	S	
Sävellys ja sovitus		S/H	S	
Musiikkiteknologia		S/H	S	
Kuoro		4 - 10	5 - 10	3*)
Yhteismusisointi (Or/Km/La/Et/Ro/Ja)		4 - 10	5 - 10	3*)
Soitin/Laulu	pääaine	4 - 10	5 - 10	3*)
	sivuaine	4 - 10	5 - 10	2*)
Produktiot		S/H	S	
Lukiodiplomi		1 - 5	1 - 5	
*) Mikäli opiskelija opiskelee tätä kurssimäärää vähemmän oppiaineen kursseja, hän saa päättötodistukseen ainoastaan suoritusmerkinnän.				

Hyväksilukeminen musiikissa

Opiskelijalla on mahdollisuus hyväksilukea musiikin syventäviä kursseja lukion ulkopuolisista oppilaitoksista. Oikeuden myöntää kyseisen kurssin opettaja yhdessä muiden lukion musiikinopettajien kanssa. Lupa anotaan ennen opintojen alkamista. Kurssit tulee suorittaa lukioaikana.

Hyväksilukea voi seuraavat oppiaineet:

Sibelius-lukion oppiaine	hyväksiluettava oppiaine	hyväksiluettavien kurssien määrä
Musiikin teoria ja säveltapailu		yhteensä enintään 3 kurssia
	Teoria 1/3 - 2/3	1
	Teoria 3/3	1
	I teoria	2
	I säveltapailu	2
	Kenraalibasso	
	-soitto	1
	-kirjoitus	1
	pop/jazz -teoria	1
Sävellys ja sovitus		2
Musiikkiteknologia		2
Soitin/Laulu (pääaine)		5
Soitin/Laulu (sivuaine)		3
Yhteensä 8 kurssia vain yhdistelmänä soitin ja laulu		

Lisäksi opiskelijalla on mahdollisuus anoa lukion ulkopuolella suoritettuja musiikkikursseja osaksi lukio-opintoja esimerkiksi seuraavissa oppiaineissa:

Musiikki ja kulttuuri	1 kurssi
Musiikin teoria ja säveltapailu	1 kurssi
Kuoro	2 kurssia
Yhteismusisointi	2 kurssia
Produktiot/Projektit	2 kurssia
Soitin (sivuaine)	1 kurssi

Kurssit eivät kuitenkaan korvaa erityisen tehtävän mukaisia pakollisia tai syventäviä musiikin kursseja. Korvaavien kurssien suunnitelma tehdään etukäteen ja hyväksytetään taideaineiden opettajalla, joka arvioi suorituksen laajuuden. Projektisuunnitelmasta ilmenee mm. suunniteltu aikataulu ja tavoitteet. Kurssit arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opetusmenetelmät

Musiikin opetus toteutuu pienryhmä- ja ryhmämuotoisena. Opiskelijaa ohjataan mahdollisuuksien mukaan myös henkilökohtaisesti eri yhteyksissä. Opiskeluprosessien ja niissä työstettävien produktioiden menetelminä käytetään musiikin kuuntelemisen, esittämisen, improvisoinnin, säveltämisen ja sovittamisen ohella keskustelua, havainnoimista, musiikillisiin ja kirjallisiin oheismateriaaleihin tutustumista, kirjoittamista, tutustumis- ja konserttikäyntejä, vierailuluentoja ja demonstraatioita sekä kuvallista ja liikunnallista ilmaisua.

7.2.20.1 Musiikki ja kulttuuri (MuKu)

Musiikki ja kulttuuri – kurssit tarjoavat erityistä tehtävää palvelen yleissivistävän ja eheyttävän kokonaisuuden taidetta tuntevan ja sen keinoja hallitsevan kasvun pohjaksi.

Tavoitteet

Musiikki ja kulttuuri – kurssien tavoitteena on, että opiskelija

- oppii hahmottamaan eri aikakausien ja kulttuurien luonnetta ja niiden kehitykseen vaikuttaneita materiaalisia, sosiaalisia ja poliittisia tekijöitä, jotka heijastuvat musiikilliseen elämän muotoihin
- oppii hankkimaan menneisyyttä ja nykypäivää koskevaa tietoa ja ymmärtämään sen suhteellisuuden, tulkinnallisuuden ja monisäikeisyyden,
- ymmärtää musiikin kulttuurisen roolin symbolijärjestelmänä ja aikansa kuvastajana
- osaa liittää musiikin kehityksen laajempiin sosiaalisiin, poliittiseen ja kulttuurisiin yhteyksiin, tapahtumiin ja kehityslinjoihin syventämällä historian HI16 -kurssien sisältöä erityisen tehtävän mukaan taiteeseen eriyttäen ja eheyttäen
- tutustuu musiikin tunnetuimpiin ja kiinnostavimpiin suuntauksiin ja muusikoihin kuuntelemalla, harjoittamalla ja esittämällä erilaisia musiikkeja,
- harjaantuu ymmärtämään musiikkikulttuurin erilaisia ilmenemis- ja kehitysmuotoja ja -vaiheita ja arvioimaan niitä sekä niissä vallitsevia arvoja ja käytäntöjä
- oppii arvioimaan objektiivisuuden ja neutraaliuden ongelmaa musiikin historian kirjoituksessa omien kokemuksensa pohjalta
- pyrkii määrittämään oman paikkansa muusikkona ja musiikin kuluttajana luovan ja esittävän auditiivisen äänitaiteen historialliskäytännöllisellä jatkumolla
- harjaantuu muodostamaan omia arvojaan ja arvostelmiaan erilaisista musiikeista esihistoriallisella ajalla, antiikin aikana, keskiaikana, uudella ajalla, valistuksen aikana, aatteiden vuosisadalla, 1900-luvulla, omana aikanamme ja tulevaisuudessa.

Erityiset menetelmät ja integraatio

Jotta opiskelijan oma, koulutyön puitteissa kehittyvä taiteellinen toiminta ja kasvu olisi jatkuva ja monipuolinen, tietopainotteista opiskelua täydennetään toiminnallisuudella, joka hyödyntää opiskelijoiden musiikillisten taitojen kehittymistä ja ajankohtaista taidetarjontaa.

Arviointi

MuKu 1–4 kurssit arvioidaan arvosanalla 4–10. MuKu 5–7 arvioidaan suorituserkinnällä. Syventävien kurssien suoritus voi vaikuttaa korottavasti aineen päättöarvosanaan.

1. kurssi suoritetaan kokoamalla omaehtoisesti kurssin kuluessa täydennetty näytesalkku kurssin työn dokumentoivan työsalun ja sitä täydentävän oppimispäiväkirjan ohella.

Kurssit 2–4 voidaan suorittaa kurssikokeen ja/tai työ- ja näytesalkun muodossa kurssin alussa sovittavalla tavalla.

ERITYISEN TEHTÄVÄN MUKAISET PAKOLLISET KURSSIT

1. Tässä, siellä, ennen, nyt (MuKu1)

Keskeiset sisällöt

Pohditaan oman musiikkisuhteen koordinaatteja tarkastelemalla esimerkkejä eri kulttuureiden musiikin arvo-, tuotanto- ja viestintäketjusta, osallisuudesta ja siihen liittyvistä arvostuksista sekä ilmiöiden moninaisuudesta perehdytään määrittelyjen vaikeuteen sekä musiikin universaaliuden ongelmaan.

- afrikkalaisen perinteen leviäminen, muodot ja kerrostumat
- hybridi-ilmiot, mm. 80-luvun maailmanmusiikki, keskiaikainen, renessanssi- ja barokkimusiikki sekä jazz ja blues ja muut 1900-luvun vaihteen tyylit
- eri kulttuurien musiikkeja eri maanosista
- peruskäsitteitä, mm. kulttuuri, musiikki, taide, populaari, kansa, kansallinen, etninen, media, moderni, postmoderni, hybridi, maailmanmusiikki

2. Muusien taide (MuKu2)

Keskeiset sisällöt

Musiikkikulttuurin, musiikillisen ilmaisun ja musiikin eri muotojen ja sosiaalisten käytäntöjen kehittyminen sekä tunnetuimmat tyylit, säveltäjät ja teokset esihistoriasta wieniläisklassiselle ajalle.

- antiikin musiikki
- kirkon mahti ja musiikki
- trubaduurikulttuurin nousu aatelishoveissa
- naiset keskiaikaisessa ja renessanssimusiikissa
- signaalit ja merkinannot musiikin innoittajina
- tansseista sarjaan ja sonaattiin

- trubaduurilaulusta madrigaalien ja oopperan kautta lieidin
- konserton kaksi vuosisataa
- moodeista duureihin ja molleihin

3. Ismien aika (MuKu3)

Keskeiset sisällöt

Musiikkikulttuurin, musiikillisen ilmaisun ja musiikin eri muotojen ja sosiaalisten käytäntöjen kehittyminen. Tunnetuimmat tyylit, säveltäjät wieniläisklassiselta kaudelta myöhäisromantiikkaan, impressionismiin ja ekspressionismiin.

- klassisromanttinen sinfonia ja sonaatti
- romanttiset pienoismuodot
- hoveista ja palatseista koteihin ja julkisille estradeille
- kansalliset intressit
- suomalaisen musiikin synty
- laajeneva maailma
- urbaanit populaarikulttuurin muodot
- tonaalisuuden hajoaminen ja vaihtoehdot

4. 1900-luvun monet musiikit (MuKu 4)

Keskeiset sisällöt

Kulttuurin pirstaloituminen teknologian, teollistumisen ja kaupan sekä sotien seurauksena.

- dodekafonia ja sarjallisuus
- kertaustyyli ja kierrätys
- modernismi, avantgarde ja kokeileva tyyli
- aleatoriikka
- minimalismi
- sähköistetty ääni ja sen vaikutus musiikkiin
- digitaalinen tekniikka
- kaupallisuus ja populaari kulttuuri

ERITYISEN TEHTÄVÄN MUKAISET SYVENTÄVÄT KURSSIT

Syventävät kurssit mahdollistavat opiskelijan omien tarpeiden huomioon ottamisen. Näin voidaan keskittyä esimerkiksi tiettyyn soittimeen, aikakauteen, tyyliin tai säveltäjään opiskelijan omaehtoisuutta painottaen. Kurssein sisällön painotukset suunnitellaan yhdessä kurssin alussa opiskelijoiden toivomusten mukaisesti. Työskentelyyn nivotaan mahdollisimman runsaasti omaa aktiivista tuottamista, joten kurssit valmentavat musiikin lukiodiplomin suoritukseen.

5. All that jazz (MuKu 5)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- perehtyy syventävästi jazzin ja bluesin kehitykseen, olemukseen, merkitykseen ja sen tunnetuimpiin ja kiinnostavimpiin suuntauksiin ja muusikoihin
- osaa kuunnella ja/tai soittaessa analysoida eri tyylien keskeisiä musiikillisia ja sosiaalisia piirteitä
- osaa liittää bluesin ja jazzin synnyn ja kehityksen laajempiin historiallisiin tapahtumiin ja kehityslinjoihin ja niissä ilmeneviin sosiaalisiin, poliittisiin ja kulttuurisiin yhteyksiin
- osaa tulkita musiikillisia eleitä ja intertekstuaalisia merkityksiä.

Keskeiset sisällöt

- afroamerikkalaiset työlaulut ja varhainen blues
- jazzin ainekset ja varhaiset muodot
- swing ja bebop
- modernit tyylit
- klassinen jazz
- fuusiojazz ja uudemmat tyylit
- eurooppalainen, pohjoismaalainen ja suomalainen jazz

6. Rock'n'roll (MuKu 6)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- perehtyy syventävästi afrikkalaisesta perinteestä kehittyneiden rytmimusiikin muotojen olemukseen, merkitykseen ja niiden tunnetuimpiin ja kiinnostavimpiin suuntauksiin ja muusikoihin
- osaa kuunnella ja/tai soittaessa analysoida eri tyylien keskeisiä musiikillisia ja sosiaalisia piirteitä
- osaa liittää bluesin, rockin, popin ja hiphopin ym. diaspora-tyyliin synnyn ja kehityksen laajempiin historiallisiin tapahtumiin ja kehityslinjoihin ja niissä ilmeneviin sosiaalisiin, poliittisiin ja kulttuurisiin yhteyksiin
- osaa tulkita musiikillisia eleitä ja intertekstuaalisia merkityksiä.

Keskeiset sisällöt

- afroamerikkalaiset työlaulut ja varhainen blues
- Chicago-blues
- gospel ja rhythm & blues
- rock'n'roll

- rock, soul ja funk
- heavy, punk ja disco
- tekno, hiphop ja uudemmat hybridityylit
- suomalainen iskelmä, rock ja pop

7. Pidättekö Brahmsista, Beethovenista, Bachista vai Berioista? (MuKu7)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- perehtyy syventävästi eurooppalaisperäisen, länsimaisen musiikin kehitykseen, olemukseen, merkitykseen ja sen tunnetuimpiin ja kiinnostavimpiin suuntauksiin ja muusikoihin
- osaa kuunnella ja/tai soittaessa analysoida eri tyylien keskeisiä musiikillisia ja sosiaalisia piirteitä
- osaa liittää ns. länsimaisen taidemusiikin kehityksen laajempiin sosiaalisiin, poliittisiin ja kulttuurisiin yhteyksiin, tapahtumiin ja kehityslinjoihin
- oppii tuntemaan musiikkiin liittyviä filosofisia ongelmia
- osaa tulkita musiikillisia eleitä ja intertekstuaalisia merkityksiä.

Keskeiset sisällöt

- eri aikakausien musiikin esittämistä, kuuntelua ja analysoimista
- musiikin syventävää tarkastelua kulttuurisessa ja yhteiskunnallisessa yhteydessään
- säveltäjäelämäkertoihin tutustumista
- ajankohtaisen musiikkielämän seuraamista

7.2.20.2 Musiikin teoria ja säveltapailu (MTS)

Opetuksessa ja oppisisällöissä pyritään tukemaan käytännön musisoinnin tarpeita, pyritään keskittymään osaamisen laatuun mekaanisen tiedon sijaan sekä opiskelijoita aktivoiviin työtapoihin. Musiikkia pyritään käyttämään monipuolisesti hyödyntämällä mm. elävää musiikkia, sävellettyä musiikkia ja opiskelijan omaa soitto-ohjelmistoa.

Tavoitteet

Kurssien tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää sisäistä kuuloaan sekä hahmottaa ja ymmärtää musiikin eri ilmiöitä sekä länsimaisen taidemusiikin että afropohjaisen musiikin kannalta
- oppii lukemaan, kirjoittamaan, analysoimaan ja kuuntelemaan musiikkia
- pystyy soveltamaan saamaansa tietoa ja taitoa muuhun musiikin opiskeluun
- saa valmiuksia teorian ja säveltapailun jatko-opintoihin

ERITYISEN TEHTÄVÄN MUKAISET SYVENTÄVÄT KURSSIT

Kurssit 1-2 (MTS1 ja MTS2)

Musiikin teorian ja säveltapailun kurssien 1-2 sisällöt on yhdistetty tarkoituksena suorittaa kurssien loppuksi vain yksi 3/3 tasoinen kurssikoe. Opetus järjestetään hajautetusti n. neljän jakson aikana. Oppimäärä vastaa musiikkioppilaitosten vanhamuotoisia länsimaisen taidemusiikin teorian ja säveltapailun 1/3-, 2/3- ja 3/3- kursseja, mutta on myös osittain laajennettu pop-jazz -teorian sisällöillä. Varsinkin teorian opetus toteutetaan sisältökokonaisuuksina. Opiskelija voi kuitenkin myös halutessaan suorittaa 1/3 ja 2/3 osatutkinnot, mikä vastaa kurssin 1 suorittamista. Mikäli opiskelija on aikaisemmin suorittanut osan tutkinnoista tai hallitsee muuten sisältöjä, hän voi opettajan harkinnan perusteella suorittaa kurssin osittain itsenäisesti.

Keskeiset sisällöt

Musiikin peruskäsitteet ja nuottikirjoitus

- nuottikirjoituksen alkeet mm. nuottiviivasto, nuottivain, tahtiosoitus, tahtiviiva, nuotinnimet, tauot ja aika-arvot. Lisäksi nuottien ryhmittely eri tahtilajeissa sekä musiikkiterminologiaa
- koko- ja puolisävelaskel
- oktaavialat
- intervallit
- duuri- ja molliasteikko sekä kromaattinen asteikko
- sävellajit ja etumerkinnot

Rytmin kirjoitus ja esittäminen

- perussyke

- tavallisimmat tahtilajit ja yleisimmät rytmikuviot
- rytmin hahmottaminen
- rytmisen moniäänisyys

Melodian kirjoitus ja laulaminen

- duuri- ja mollimelodiat sekä tonaaliset melodiat
- sävelasteet
- moniäänisyys

Harmonian kuulonvarainen hahmottaminen ja kirjallinen sointuanalyysi

- kolmi- ja nelisointujen reaalisoitu- ja sointuastemerkinnot
- kolmisointujen laadut ja käännökset
- basson kulku ja sointukadenssien päätyypit
- alustavasti dissonanssien purkaminen ja sointujen yhdistäminen
- alustavasti melodian soinnuttaminen ja bassoäänien laatiminen.
- alustavasti transkriptioharjoituksia

Mahdollinen integraatio

Soitin- ja lauluopetus, yhteopetus

Arviointi

Suoritusmerkintä

Suoritustapa

Kurssikoe, jossa arvioidaan sekä tiedollista että taidollista osaamista. Koe sisältää kirjallisen sekä säveltapailussa myös suullisen osion.

Kurssi 3 (MTS3)

Kurssin lähestymistapa on käytännön tekeminen: kuuleminen, laulaminen ja soittaminen. Edeltävinä suorituksina suositellaan teorian ja säveltapailun 3/3 tason hallintaa. Kurssilla vahvistetaan, syvennetään ja laajennetaan opiskelijan perustaitoja ja tietämystä mm. afropainotteisen musiikin ja taidemusiikin suuntaan.

Keskeiset sisällöt

(valitaan kiinnostuksen ja tarpeen mukaiset osiot)

- moodit, bluesasteikko, pentatoninen asteikko, kokosävelasteikko
- tyylinmukainen rytmin käsittely (tasajakoinen, kolmimuunteinen)
- modaalisuus
- välidominantit, yleiset muunnosoinnut
- sointujen yhdistäminen
- transponointi
- tyylinmukaiset säestyskäytännöt
- muotoanalyysi

- korvakuulolta soittaminen
- improvisointi
- stemmalaulu
- transkriptio

Mahdollinen integraatio

Vapaa säestys, yhtyeopetus, sävellys ja sovitus

Arviointi

Suoritusmerkintä

Suoritustapa

Opinnäytetyöt

7.2.20.3 Musiikkiteknologia (MG)

Yleistä

- Koska MG2-kurssin sisältämä oppiaines rakentuu MG1-kurssin sisältämälle tietopohjalle, kurssit tulisi suorittaa peräkkäin numerojärjestyksessä
- kurssin voi suorittaa itsenäisesti; tällöin kuitenkin tehtävät, lopputyö ja mahdolliset lisätyöt sovitaan tapauskohtaisesti opettajan kanssa
- kurssien mahdollinen korvaaminen jossakin muussa oppilaitoksessa suoritettulla kurssilla on mahdollista; opintosisältöjen yhteneväisyyden ja suoritettun kurssin laajuuden toteamiseksi kukin korvaavuus käsitellään tapauskohtaisesti opettajan kanssa.

ERITYISEN TEHTÄVÄN MUKAISET SYVENTÄVÄT KURSSIT

1. kurssi (MG1)

Edeltävät suoritukset: ei vaadittuja edeltäviä suorituksia

Tavoitteet

Opiskelija

- oppii äänentoistossa (esim. perus PA-laitteisto) ja äänityksessä tarvittavia tekniikoita, terminologiaa sekä käytäntöä
- hallitsee PA-laitteiston peruskäytön
- osaa käyttää koulun opetusluokkien musiikkivälineistöä sekä PA-laitteistoa itsenäisesti sekä tehdä pienimuotoisia tallenteita (formaatti: digitaalinen stereoäänite)

Keskeiset sisällöt

- mikrofonit ja niiden tärkeimmät ominaisuudet
- audiokäytössä tärkeimmät johdot ja liittimet
- perustietoa eri efektityypeistä käytännön sovelluksiin
- digitaaliääni, formaatit ja ominaisuudet
- alan terminologiaa
- äänen fysiologiaa & yleiskäytössä tärkeimpiä mittayksiköjä (esim. desibeli, hertsi)
- kuulonhuolto
- mikseri ja sen toimintaperiaate
- signaalitie ja sen ymmärtäminen
- äänityssession logistiikka
- stereokuvan perusteet
- laitteiston hankinnassa huomioon otettavia asioita

- käytännön harjoittelua (esim. pienimuotoiset äänitykset, PA-laitteiston kokoaminen)

Erityiset menetelmät ja mahdollinen integraatio:

- ”työharjoittelu” oppilaitoksen omissa tilaisuuksissa
- mahdollinen integraatio: fysiikka (mittayksiköt/suureet: desibeli, hertsi, jännitteet yms) ja englanti (alan ammattitermistö)
- SäSo-kurssi ja sen lopputyöt

Arviointi: suoritusmerkintä

Suoritustapa

Opetusmenetelminä kurssilla ovat ryhmäopetus, pienryhmäopetus, ”työharjoittelu” oppilaitoksen omissa tilaisuuksissa, itsenäinen opiskelu ja tiedonhankinta sekä itsenäinen/pienryhmätyöskentely (harjoittelu, lopputyöt).

Kurssin suoritukseen tarvitaan riittävä määrä läsnäoloja (esim. ¾ tunneista tai korvaavat suoritukset) sekä harjoitustehtävien että lopputöiden (2-4 digitaalista stereoäänitettä, kokonaiskesto 10-20 min., mielellään sisältäen eri musiikin tyylilajeja/kokoonpanoja) tekeminen. Lopputyö suoritetaan 1-4 hengen ryhmissä siten, että jokainen ryhmän jäsen pääsee mahdollisuuksien mukaan tekemään kaikkia työvaiheita.

2. kurssi (MG 2)

Edeltävät suoritukset: MG 1-kurssin hyväksytty suoritus tai hyväksilukeminen

Tavoitteet

Opiskelija

- syventää edeltävällä kurssilla oppimiaan taitoja
- oppii itsenäiseen ja omaehtoiseen työskentelyyn sekä ongelmanratkaisuun
- oppii hyödyntämään yhä paremmin oppimiaan tekniikoita ja käytänteitä omassa työskentelyssään
- hallitsee PA-laitteiston vaativamman käytön (esim. konserttiPA-laitteisto)
- osaa käyttää koulun pienempää studiota ja sen laitteistoa itsenäisesti sekä isompaa studiota ohjattuna/avustettuna.

Keskeiset sisällöt

Kurssilla läpikäytäviin asioihin valitaan alla olevasta listasta kulloisenkin vuosikurssin tarpeisiin ja kiinnostuksen kohteisiin parhaiten soveltuvat osiot:

- mikrofoniin edistyneempi käyttö ja sijoittelu (esim. harvinaisemmat äänitystekniikat)
- eri efektityyppien ja -laitteiden edistyneempi käyttö (myös harvinaisemmat efektit)
- mittalaitteiden ja ohjelmien käyttö

- MIDI:n ja synteesin lyhyt oppimäärä
- edistyneemmät ja monimutkaisemmat signaalireititykset
- audion editointi
- efektien käyttö stereokuvan luomisessa
- tietokoneen ja sen sisältämien mahdollisuuksien kartoittaminen työskentelyssä (erilaiset audio-ohjelmat, virtuaali-instrumentit jne.)
- stereokuva ja sen luominen/hyödyntäminen
- audion analyttinen kuuntelu (hyvin suppea oppimäärä)
- moniraitaäänitys ja miksaus (hyvin suppea oppimäärä)
- moniraita-tuotannon logistiikka
- erilaiset signaalin häiriöt ja vääristymät
- käytännön harjoittelua (esim. moniraitaäänitykset, koulun tilaisuuksien äänitys/miksaus)

Erityiset menetelmät ja mahdollinen integraatio

- ”työharjoittelu” oppilaitoksen omissa tilaisuuksissa, projekteissa jne.
- mahdollinen integraatio: koulun projektit, esiintymiset
- ja englanti (alan ammattitermistö)
- SäSo-kurssi ja sen lopputyöt

Arviointi

Suoritusmerkintä

Suoritustapa

Opetusmenetelminä kurssilla ovat ryhmäopetus, pienryhmäopetus, ”työharjoittelu” oppilaitoksen omissa tilaisuuksissa, itsenäinen opiskelu ja tiedonhankinta sekä itsenäinen/pienryhmätyöskentely (harjoittelu, lopputyöt).

Kurssin suoritukseen tarvitaan riittävä määrä läsnäoloja (esim. ¾ tunneista tai korvaavat suoritukset) sekä harjoitustehtävien että lopputöiden tekeminen (2-4 digitaalista moniraitatekniikalla tallennettua äänitettä, jotka miksataan digitaaliseen stereoformaattiin mielellään sisältäen eri musiikin tyyllilajeja/kokoonpanoja) . Lopputyö voidaan suorittaa yksin tai parityönä siten, että molemmat pääsevät tekemään kaikkia työvaiheita.

Huomioitavaa: koska kurssi on koko lukuvuoden mittainen, sitä ei voi suorittaa viimeisenä opiskeluvuotena

7.2.20.4 Sävellys ja sovitus (SäSo)

Koska SäSo2-kurssi ei suoranaisesti sisällä oppiainesta, joka tarvitsisi SäSo 1-kurssin sisältämää tietopohjaa, kurssit voi suorittaa yhtäaikaisesti; sitä ei kuitenkaan suositella. Pääsääntöisesti kurssit tulisi suorittaa peräkkäin numerojärjestyksessä. Kurssin voi suorittaa itsenäisesti; tällöin kuitenkin tehtävät, lopputyö ja mahdolliset lisätyöt sovitaan tapauskohtaisesti opettajan kanssa. Kurssien mahdollinen korvaaminen jossakin muussa oppilaitoksessa suoritettulla kurssilla on mahdollista; opintosisältöjen yhteneväisyyden ja suoritettun kurssin laajuuden toteamiseksi kukin korvaavuus tulisi käsitellä tapauskohtaisesti opettajan kanssa.

ERITYISEN TEHTÄVÄN MUKAISET SYVENTÄVÄT KURSSIT

Sävellys ja Sovitus 1 (SäSo1)

Edeltävät suoritukset: ei vaadittuja edeltäviä suorituksia (edeltävät teoriaopinnot ovat avuksi kurssin suorituksessa)

Tavoitteet

Opiskelija

- oppii laulunkirjoittamisen perusteita (songwriting)
- saa kokonaiskuvan laulunkirjoittamisesta vaadittavista taidoista ja tiedoista ja saa tietoja oman jatkokehityksensä kannalta keskeisistä oppimateriaaleista.

Keskeiset sisällöt

- laulunkirjoittajan työnkuva ja roolit
- laulun estetiikan pohdintaa: mikä on hyvä laulu vs. huono laulu?
- ideat (tunnistus, taltiointi, työstö, ”houkutteleminen”)
- laulun rakenne (perusmallit, analyysia)
- melodian kirjoittaminen (muutamia yleisiä huomioita)
- rytmikka (muutamia yleisiä huomioita)
- populaarimusiikin sointumerkintäkäytännöt
- harmonia (tavallisimmat sointukulut, diatoninen harmonia, välidominantit, modulaatio)
- sanoittaminen
- kappaleen nimi (merkitys & yleisiä huomioita)
- sävellajit
- notaatio (olennaisimmat perusteet ns. komppinuotin tai lead sheetin kirjoitukseen)
- instrumentaatio (olennaisinta tietoa perusinstrumenteista ja niiden ominaisuuksista)
- tekijänoikeusjärjestöt ja apurahat (ESEKin, Gramexin, Teoston ja Kopioston esittelyä, apurahojen hakupaikkoja)

- populaarimusiikin yleisimmät tyyllilajit (muutamia huomioita ja yksinkertaisia tunnistustyökaluja)

Erityiset menetelmät ja mahdollinen integraatio

- mahdollinen integraatio: koulun projektit, esiintymiset
- äidinkieli (sanoittaminen, riimitys) sekä vieraat kielet (eri maiden populaarimusiikkikulttuurit ja niiden erityiset piirteet, sanoitukset jne.)
- MG-kurssi ja sen lopputyöt

Arviointi: suoritusmerkintä

Suoritustapa

Opetusmenetelminä kurssilla ovat ryhmäopetus, pienryhmäopetus, itsenäinen opiskelu ja tiedonhankinta sekä itsenäinen/pienryhmätyöskentely (harjoittelu, lopputyöt).

Kurssin suoritukseen tarvitaan riittävä määrä läsnäoloja (esim. ¾ tunneista tai korvaavat suoritukset) sekä harjoitustehtävien ja lopputöiden (2 erityylistä omaa laulusävellystä, joissa oma sovitus/instrumentaatio) tekeminen. Sävellykset esitetään julkisesti ”lopputyöseminaarissa” opettajalle & muille ryhmän oppilaille, paitsi milloin se on vaikeasti toteutettavissa, tai mikäli kappaleet on jo tallennettu MG-kursseilla tai muuten, jolloin ne voidaan esittää CD-levyltä (sovittava etukäteen opettajan kanssa). Kappaleiden arvioitu kokonaiskesto on yhteensä n. 5–15 min, mielellään sisältäen eri musiikin tyyllilajeja/kokoonpanoja.

Sävellys ja Sovitus 2 (SäSo2)

Edeltävät suoritukset: SäSo 1-kurssin hyväksytty suoritus tai hyväksilukeminen (myös suoritettut teoriaopinnot ovat avuksi kurssin suorituksessa)

Tavoitteet

Opiskelija

- oppii itsenäiseen ja omaehtoiseen työskentelyyn sekä ongelmanratkaisuun
- oppii hyödyntämään yhä paremmin oppimiaan tekniikoita ja käytäntöjä omassa työskentelyssään
- saa kokonaiskuvan säveltämisessä ja sovittamisessa vaadittavista taidoista ja tiedoista ja saa tietoja oman jatkokehityksensä kannalta keskeisistä oppimateriaaleista ja opiskelupaikoista.

Keskeiset sisällöt

Kurssilla läpikäytäviin asioihin valitaan alla olevasta listasta kulloisenkin vuosikurssin tarpeisiin ja kiinnostuksen kohteisiin parhaiten soveltuvat osiot:

- laulunkirjoitus vs. instrumentaalimusiikki -erot ja yhtenevyydet

- intervallit ja tonaalinen harmonia (populaarimusiikin käytäntöjen ja merkintätapojen kautta)
- harmonia-analyysi (perusteet, käytännön harjoituksia)
- sointu, muoto- ja asteikkoanalyysi
- melodia-analyysi (muoto-, kaari- ja hajasävelanalyysi)
- instrumentaatio
- populaarimusiikin yleisimpien tyyllilajien analysointia (rytmiikka-, muoto, harmonia-, instrumentaatio ja muotoanalyysia)
- nykYTEknologian säveltäjälle/sovittajalle suomat mahdollisuudet
- soinnutus (muutamia perushuomioita, reharmonisaatio)
- obligatojen kirjoitus (perusteet & yleisiä huomioita)
- pienyhtyesovitukset (mitä tulisi ottaa huomioon?)
- improvisointi (lähinnä sen hyödyntäminen sävellystyössä)
- kaksi- ja kolmiääninen sektionaalinen harmonia
- muutamia huomioita kontrapunktista

Erityiset menetelmät ja mahdollinen integraatio

- koulun projektit,
- esiintymiset
- MG-kurssi ja sen lopputyöt

Arviointi: suoritusmerkintä

Suoritustapa

Opetusmenetelminä kursseilla ovat ryhmäopetus, pienryhmäopetus, itsenäinen opiskelu ja tiedonhankinta sekä itsenäinen/pienryhmätyöskentely (harjoittelu, lopputyöt).

Kurssin suoritukseen tarvitaan riittävä määrä läsnäoloja (esim. ¾ tunneista tai korvaavat suoritukset) sekä harjoitustehtävien ja lopputöiden (2 erityylistä omaa sävellystä, joissa oma sovitus & instrumentaatio, mielellään myös nuotinnus) tekeminen. Sävellykset esitetään julkisesti ”lopputyöseminaarissa” opettajalle & muille ryhmän oppilaille, paitsi milloin se on vaikeasti toteutettavissa, tai mikäli kappaleet on jo tallennettu MG-kursseilla tai muuten, jolloin ne voidaan esittää CD-levyltä (sovittava etukäteen opettajan kanssa). Kappaleiden arviointi kokonaiskesto on yhteensä n. 5–15 min, mielellään sisältäen eri musiikin tyyllilajeja/kokoonpanoja)

Huomioitavaa: koska kurssi on koko lukuvuoden mittainen, sitä ei voi suorittaa viimeisenä opiskeluvuotena

7.2.20.5 Yhteismusisointi (Ym)

7.2.20.5.1 Orkesteri (YmOr)

Tavoitteet

Kurssien tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää orkesterisoitossa tarvittavia yhteissoittovalmiuksia
- kehittää sekä oman että toisten soitinryhmien kuulemista yhtenäisen fraseerauksen, artikulaation, intonaation ja soinnin saavuttamiseksi
- oppii ymmärtämään orkesterin, yksittäisen soittajan ja kapellimestarin välistä erityistä suhdetta harjoitus- ja esitystilanteessa.

Keskeiset sisällöt

Keskeisen ohjelmiston muodostavat orkestereille sekä orkesterille ja solistille sävelletty kansallis-romanttinen musiikki, suomalainen musiikki sekä uusi orkesterimusiikki. Omien konserttien ohella orkesteri valmistaa ohjelmistoa koulun printeitä vaaliviin juhliin ja muihin tilaisuuksiin.

Ohjelmiston valintaan vaikuttaa vuosittain orkesterin kokoonpano. Mahdollisimman monipuolisen ohjelmiston valinnassa pyritään ottamaan huomioon myös opiskelijoiden toiveet.

Erityiset menetelmät ja mahdollinen integraatio

Sinfoniaorkesterilla voi olla oma intendentti ja opiskelijoista koottu orkesterin oma tiimiryhmä, jonka tehtäväkentät sovitaan syyslukukauden alkaessa.

Sinfoniaorkesteri pyrkii toteuttamaan yhteistyötä koulun kuoron, tanssijoiden ja solististen opiskelijoiden kanssa.

Arviointi

Kurssin loppuarvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan osallistuminen yhteisiin harjoituksiin ja leireihin sekä esiintymisiin.

Kurssien arvioinnissa käytetään arvosanoja 4–10.

ERITYISEN TEHTÄVÄN MUKAISET SYENTÄVÄT KURSSIT

YmOr1

YmOr2

YmOr3

YmOr4

YmOr5

7.2.20.5.2 Kamarimusiikki (YmKm)

Tavoitteet

Kamarimusiikkiopetuksen tavoitteena on

- tukea opiskelijan aktiivisen musiikkisuhteen kehittymistä, ohjata opiskelijaa määrätietoiseen ja pitkäjänteiseen työskentelyyn sekä rakentamaan toimintaan yksilönä ja ryhmän jäsenenä
- kehittää opiskelijan musiikillista ajattelua, instrumentin soittoteknistä hallintaa ja ohjelmiston tuntemusta niin, että opiskelija syventää kykyään luovaan ilmaisuun musiikin keinoin sekä yksilönä että ryhmässä
- harjaannuttaa opiskelija arvioimaan yhtyeensä työskentelyä ja antamaan palautetta sekä kehittämään omaa työskentelyään saamansa palautteen avulla.

Keskeiset sisällöt

Kamarimusiikkiopetuksessa

- perehdytään eri aikakausien kamarimusiikkikirjallisuuteen ja esityskäytäntöihin
- harjoitellaan sovitusten tekemistä omalle kokoonpanolle sekä perehdytään improvisointiin
- harjoitetaan ohjelmistoa erilaisiin esiintymistilaisuuksiin, mm. konsertteihin ja pienimuotoisiin koulun matineoihin
- harjoitetaan esiintymisvalmiuksia, esiintymistilanteeseen valmistautumista, sekä mahdollisuuksien mukaan pienimuotoisen esityksen ja suuremman konserttitilanteen kokonaisvaltaista suunnittelua erilaisiin konserttitiloihin ja erilaisille kohderyhmille
- perehdytään erilaisten esiintymistilaisuuksien vaatimiin järjestelytehtäviin.

Kamarimusiikkiryhmät muodostetaan opiskelijoiden perusvalmiuksien mukaisesti ja koulun toimintaedellytykset huomioon ottaen. Ryhmien kokoonpanoa pyritään vaihtelemaan, jotta opiskelijalla olisi mahdollisuus tutustua mahdollisimman laaja-alaisesti omalle instrumentilleen sävellettyyn kamarimusiikkiohjelmistoon.

Ryhmät muodostetaan lähinnä orkesterisoitinten soittajista ja pianisteista. Projektikohtaisesti pyritään muodostamaan myös muunlaisia kokoonpanoja.

Pianisteilla on mahdollisuus suorittaa osa kursseista instrumentalistien tai laulajien säestäjänä. Mikäli opiskelijaa ei voida esim. harvinaisen soittimen vuoksi sijoittaa kamarimusiikkiryhmään, sovitaan kurssin suoritustapa opettajan kanssa ennen kurssin alkua.

Arviointi

Arviointi tapahtuu opiskelijan tieto/taitotason, lähtötasoon suhteutetun kehityksen seurannan, aktiivisuuden sekä kurssiin sisältyvien tehtävien suorittamisen ja hallinnan perusteella. Arvosana 4–10.

Erityiset menetelmät ja integraatio

Mahdollisia integrointioppiaineita ovat mm. tanssi, äidinkieli ja vieraat kielet.

ERITYISEN TEHTÄVÄN MUKAISET SYVENTÄVÄT KURSSIT

YmKm1

YmKm2

YmKm3

YmKm4

YmKm5

7.2.20.5.3 Etnoyhtye (YmEt)

Tavoitteet

Kurssien tavoitteena on, että opiskelija

- saa monipuoliset valmiudet osallistua yhtyeessä omalla instrumentillaan tyyllisesti erilaisten musiikkikappaleiden ja –kokonaisuuksien tuottamiseen
- oppii toimimaan yhtyeen aktiivisena jäsenenä.

Keskeiset sisällöt

Kursseilla

- tutustutaan niin kotimaan kuin valikoivasti myös maailman etniseen musiikkiin
- perehdytään erilaisiin mahdollisuuksiin soitintaa, sovittaa ja säveltää musiikkia erilaisille yhtyeille
- harjoitetaan improvisointitaitoja.

Arviointi

Arviointi tapahtuu opiskelijan tieto/taitotason, lähtötasoon suhteutetun kehityksen seurannan, aktiivisuuden sekä kurssiin sisältyvien tehtävien suorittamisen ja hallinnan perusteella. Numeropäättöarvosanan saa, kun on suorittanut kolme kurssia. Arvosana 4–10.

ERITYISEN TEHTÄVÄN MUKAISET SYVENTÄVÄT KURSSIT

YmEt1

YmEt2

YmEt3

YmEt4

YmEt5

7.2.20.5.4 Jazzyhtye (YmJa)

Tavoitteet

Kurssien tavoitteena on

- antaa opiskelijoille tarvittavat perustiedot jazzrytmiikasta ja harmoniasta
- tutustuttaa opiskelijat improvisaatioon
- vahvistaa opiskelijoiden solfa-taitoa
- tutustuttaa opiskelijat jazzmusiikin historiaan
- rohkaista opiskelijaa esiintymään ja improvisoimaan
- antaa valmiuksia jazzyhtyesoiton estetiikkaan
- luoda opiskelijoille mahdollisimman eheä ja laaja kuva jazzmusiikista.

Keskeiset sisällöt

- rytmiiikan opettelua (8- ja 4-osien fraseeraus, synkopointi)
- harmonian opettelua (II-V-I –progressio, soinnut, skaalat)
- improvisointi (sointurakenteeseen, ”free”, opiskelijan oma tyyli...)
- solfaharjoittelu
- ohjelmiston kartuttaminen
- sovitus (vinkkejä sovituksiin)
- aktiivisen kuuntelun opettelu
- yhtyetyöskentelyn opettelu
- jazzmusiikin estetiikkaan perehtyminen

Arviointi

Asteikolla 4–10, perustuen opiskelijan läsnäoloihin, aktiivisuuteen ja tieto/taitotasoon. Päättöarvosanan saa, kun on suorittanut kolme kurssia.

ERITYISEN TEHTÄVÄN MUKAISET SYVENTÄVÄT KURSSIT

YmJa1

YmJa2

YmJa3

YmJa4

YmJa5

7.2.20.5.5 Rockyhtye (YmRo)

Tavoitteet

Kurssien tavoitteena on

- antaa opiskelijalle monipuoliset valmiudet osallistua bändissä omalla instrumentillaan tyyllisesti erilaisten musiikkikappaleiden ja –kokonaisuuksien tuottamiseen.
- antaa sähköiseen äänentoistoon liittyvää laitekoulutusta
- antaa opiskelijalle esiintymiskoulutusta ja –kokemusta.

Keskeiset sisällöt

Kursseilla

- tutustutaan afroamerikkalaisen musiikin eri tyyleihin
- opetellaan toimimaan bändissä ryhmän jäsenenä
- opetellaan omaksumaan sekä kirjoitettua että soivaa materiaalia ja opetellaan transkription tekemisen perusteita ja komppilapun kirjoittamista
- valmennetaan ryhmiä myös itsenäiseen työskentelyyn ja esiintymistilanteisiin
- opetellaan käyttämään koulun bänditilojen laitteistoa.

Arviointi

Asteikon 4-10 mukainen arviointi tapahtuu opiskelijan tieto/taitotason, lähtötason suhteutetun kehityksen seurannan, aktiivisuuden sekä kurssiin sisältyvien tehtävien hallinnan pohjalta. Päätösarvosanan saa, kun on suorittanut kolme kurssia.

ERITYISEN TEHTÄVÄN MUKAISET SYVENTÄVÄT KURSSIT

YmRo1

YmRo2

YmRo3

YmRo4

YmRo5

7.2.20.5.6 Lauluyhtye (YmLa)

Tavoitteet

Kurssien tavoitteena on

- kehittää opiskelijan musiikillista ajattelua, äänen hallintaa ja eri tyylien tuntemusta
- kehittää vokaaliryhmässä toimimisen periaatteita
- syventää opiskelijan kykyä luovaan ilmaisuun musiikin keinoin
- tukea opiskelijan aktiivisen, kriittisen ja omaehtoisen musiikkisuhteen kehittymistä, ohjata opiskelijaa määrätietoiseen ja pitkäjänteiseen ja rakentavaan työskentelyyn sekä yksilönä, että ryhmässä
- harjaannuttaa opiskelija arvioimaan omaa työskentelyään, antamaan palautetta sekä kehittämään omaa työskentelyään saamansa palautteen avulla
- tarjota monipuolinen näkökulma musiikkiin ja kehittää opiskelijan itseilmaisua.

Keskeiset sisällöt

- äänenmuodostukseen liittyviä harjoituksia
- huolehtia laulajien äänellisestä kehityksestä säännöllisillä harjoituksilla
- stemmojen tekemisen pääperiaatteet
- eri tyylien ominaispiirteet ja niille tyypilliset ilmaisumuodot
- musiikin omaksuminen niin korvankuulolta kuin nuottien avulla

Arviointi

Arviointi tapahtuu opiskelijan tieto/taitotason, lähtötasoon suhteutetun kehityksen seurannan, aktiivisuuden sekä kurssiin sisältyvien tehtävien suorittamisen ja hallinnan perusteella. Numeropäätösarvosanan saa, kun on suorittanut kolme kurssia. Arvosana 4–10.

ERITYISEN TEHTÄVÄN MUKAISET SYVENTÄVÄT KURSSIT

YmLa1

YmLa2

YmLa3

YmLa4

YmLa5

7.2.20.6 Kuoro (KUo)

Kuoron aineeksi valinnut oppilaat jaetaan eri kuorotyyppeihin äänellisten valmiuksiensa mukaan. Perusjako tapahtuu tyttökuoroon (diskanttikuoro) ja kamarikuoroon (sekakuoro). Kuorolaiset jaetaan myös ajoittain pienryhmiin kantamaan paremmin vastuuta omasta äänestään.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on

- kehittää äänellistä ilmaisua ääniharjoitusten avulla
- rikastuttaa ilmaisua käyttäen apuna erilaisia improvisaatioharjoituksia
- hahmottaa kokonaisvaltaista laulamista myös liikkeen kautta
- opettaa mahdollisimman monipuolisesti kuorokirjallisuutta vanhasta musiikista moderniin kuoroilmaisuun
- kasvattaa konserttien kautta esiintymiskokemusta ja näin vahvistaa laulajien itsetuntoa
- kehittää korvaa ja nuotinlukutaitoa, varsinkin prima vista -laulun kautta
- kasvattaa esiintymismatkojen avulla kulttuureiden tuntemusta ja eheyttämistä eri oppiaineiden välillä
- kehittää sosiaalisia taitoja
- vahvistaa vuorovaikutusta laulajan ja yleisön välillä
- pyrkiä mahdollisimman kokonaisvaltaiseen lopputulokseen.

Keskeiset sisällöt

- huolehtia laulajien äänellisestä kehityksestä säännöllisillä harjoituksilla
- opettaa kuorolaisille yksi- ja moniäänistä kuoromusiikkia eri aikakausilta
- valmistella konserttikokonaisuuksia
- esiintyä koulun tilaisuuksissa ja myös koulun ulkopuolella
- mahdollisuuksien mukaan toteuttaa kiertueita kotimaahan ja ulkomaille
- ohjelmiston opettelemista intensiivileireillä

Erityiset menetelmät

- kuoroista voidaan vuosittain valita puheenjohtaja, sihteeri ja stemmaviskaalit
- integraatio mm. kieliin, historiaan, matematiikkaan, orkesteriin

Arviointi

Numeroarviointi 4–10, jossa otetaan huomioon oppilaan aktiivisuus ja valmiuksien kehittyminen.

ERITYISEN TEHTÄVÄN MUKAISET SYVENTÄVÄT KURSSIT

Kuo1

Kuo2

Kuo3

Kuo4

Kuo5

7.2.20.7 Laulu (PLa/SLa)

Pääaine (PLa): kurssit 1-5

Sivuaine (SLa): kurssit 1-3

Laulun opiskelu tarjoaa mahdollisuuden erilaisiin äänenkäyttö- ja laulutyyliin tutustumiseen ja taitojen syventämiseen. Kurssit valitaan lukuvuodeksi kerrallaan. .

7.2.20.7.1 Laulun perusteet (PLaPe/ SLaPe)

Kurssi on suunnattu vasta-alkajille, joilla on erittäin vähän tai ei ollenkaan aikaisempaa kokemusta laulamisesta.

Tavoitteet

Kurssien tavoitteena on, että opiskelija

- erehtyy äänenkäytön perusteisiin
- kehittää oman äänensä tuntemusta ja hallintaa
- harjaantuu vapautuneeseen ilmaisuun ja tulkintaan laulaessaan
- saa valmiuksia esiintymiseen laulajana
- osaa tunnistaa eri äänenkäytön tyyliä ja tekniikoita
- tutustuu eri tyyliä edustavaan, keskeiseen ja kiinnostavaan ohjelmistoon.

Keskeiset sisällöt

Ääni-instrumentin rakenne ja toiminta, lauluasento, mielikuvat, rentous, hengitys, tuki, sointi, sävelpuhtaus, artikulaatio, rekisterit ja äänenhuolto

- ääniharjoituksia
- rytmiharjoituksia
- harmoniaharjoituksia
- tekstin tulkinta
- konsertit, matineat ja tallenteet.

ERITYISEN TEHTÄVÄN MUKAISET SYVENTÄVÄT KURSSIT

PLaPe1/SLaPe1

PLaPe2/SLaPe2

PLaPe3/SLaPe3

PLaPe4

PLaPe5

7.2.20.7.2 Afrolaulu (PLaAf/SLaAf)

Tavoitteet

Kurssien tavoitteena on, että opiskelija

- hallitsee äänenkäytön perusteet
- kehittää ja syventää oman äänensä tuntemusta ja hallintaa
- syvennyy afropohjaisiin äänenkäyttökäytännöihin
- osaa kuunnella ja laulaessaan eritellä eri tyylien keskeisiä piirteitä
- perehtyy keskeisiin ja kiinnostaviin laulajiin ja lauluntekijöihin
- harjoittaa kiinnostavaa, omalle äänelleen sopivaa ohjelmistoa
- harjaantuu laulaessaan vapautuneeseen ilmaisuun ja tulkintaan
- harjaantuu esiintymään erilaisissa tilanteissa ja yhteyksissä.

Keskeiset sisällöt

Ääni-instrumentin rakenne ja toiminta, lauluasento, mielikuvat, rentous, hengitys, tuki, sointi, sävelpuhtaus, artikulaatio, rekisterit ja äänenhuolto

- ääniharjoituksia
- rytmiharjoituksia
- harmoniaharjoituksia
- valikoima afropainotteista ohjelmistoa mm. iskelmä, pop-, rock-, soul- ja jazzkappaleita sekä musikaalisävelmiä
- tekstin tulkinta
- improvisointi
- mikrofonin käyttö ja PA-laitteistoon tutustuminen
- konsertit matineat ja tallenteet

ERITYISEN TEHTÄVÄN MUKAISET SYVENTÄVÄT KURSSIT

PLaAf1/SLaAf1

PLaAf2/SLaAf2

PLaAf3/SLaAf3

PLaAf4

PLaAf5

7.2.20.7.3 Klassinen laulu (PLaKI/SLaKI)

Tavoitteet

Kurssien tavoitteena on, että opiskelija

- hallitsee äänenkäytön perusteet
- syventyy klassiseen laulutyylisiin ja tekniikkaan
- harjaantuu laulaessaan vapautuneeseen ilmaisuun ja tulkintaan
- osaa kuunnella ja laulaessaan eritellä eri tyylien keskeisiä piirteitä
- perehtyy keskeisiin ja kiinnostaviin laulajiin ja säveltäjiin
- harjoittaa kiinnostavaa, omalle äänelleen sopivaa ohjelmistoa
- harjaantuu esiintymään erilaisissa tilanteissa ja yhteyksissä.

Keskeiset sisällöt

Ääni-instrumentin rakenne ja toiminta, lauluasento, mielikuvat, rentous, hengitys, tuki, sointi, sävelpuhtaus, artikulaatio, rekisterit ja äänenhuolto

- ääniharjoituksia
- valikoima klassispainotteista ohjelmistoa mm. kansanlauluja, vokaliiseja, liedejä ja aarioita
- tekstin tulkinta
- konsertit, matineat ja tallenteet

ERITYISEN TEHTÄVÄN MUKAISET SYVENTÄVÄT KURSSIT

PLaKI1/SLaKI1

PLaKI2/SLaKI2

PLaKI3/SLaKI3

PLaKI4

PLaKI5

Laulukurssien erityiset menetelmät ja mahdollinen integraatio

Opetus tapahtuu vaihtelevasti yksilö- ja ryhmäopetuksena. Integraatio voi toteutua taidekasvatuksen ohella esimerkiksi eri kieliin, maantietoon ja historiaan.

Laulukurssien arviointi

Arviointi tapahtuu opiskelijan tieto/taitotason, lähtötasoon suhteutetun kehityksen seurannan, aktiivisuuden sekä kurssiin sisältyvien tehtävien suorittamisen ja hallinnan perusteella. Numeropäättöarvosanan saa, kun on suorittanut pääaineessa kolme, tai sivuaineessa kaksi kurssia. Arvosana 4–10.

7.2.20.8 Soitinopetus (PSo/SSo)

7.2.20.8.1 Klassinen pianonsoitto, klassinen kitara ja orkesterisoittimet (PSoXx/SSoXx)

Pääaine (PSo) kurssit 1-5

Sivuaine(SSo) kurssit 1-3

Opetus toteutetaan vaihtelevasti yksilö- ja ryhmäopetuksena opiskelijan aikaisemmat opinnot huomioon ottaen.

Opiskelijalla on halutessaan mahdollisuus valmistaa SML:n vaatimusten mukaisia soitinopetuksen peruskurssitutkintoja. Tutkinnon voi suorittaa eräissä musiikkiopistoissa nk. ulkopuolisena suorittajana, jolloin opiskelija maksaa musiikkiopistoon tutkintomaksun.

Tavoitteet

- kehittää opiskelijan musiikillista ajattelua, instrumentin soittoteknistä hallintaa ja ohjelmiston tuntemusta niin, että opiskelija syventää kykyään luovaan ilmaisuun musiikin keinoin
- tukea opiskelijan aktiivisen musiikkisuhteen kehittymistä, ohjata opiskelijaa määrätietoiseen ja pitkäjänteiseen työskentelyyn sekä rakentavaan toimintaan yksilönä ja ryhmän jäsenenä
- kehittää opiskelijan musiikillista ajattelua, instrumentin soittoteknistä hallintaa ja ohjelmiston tuntemusta niin, että opiskelija syventää kykyään luovaan ilmaisuun musiikin keinoin sekä yksilönä että ryhmässä
- harjaannuttaa opiskelija arvioimaan omaa työskentelyään, antamaan palautetta sekä kehittämään omaa työskentelyään saamansa palautteen avulla.

Keskeiset sisällöt

Vasta-alkaja

- oppii soittimensa perustekniikkaa
- tutustuu eri aikakausien musiikin ominaispiirteisiin
- oppii tulkitsemaan musiikin yleisimpiä merkitsemistapoja niin, että pystyy soittamaan nuottien antaman informaation pohjalta.

Opiskelija, jolla on edeltäviä opintoja sekä jatkava opiskelija

- oppii lisää soittimensa tekniikkaa
- syventää eri musiikkityylien sekä niiden edellyttämien tulkintatapojen tuntemusta.

Erityiset menetelmät ja integraatio

Opetus järjestetään joustavasti sekä yksilö- että ryhmäopetuksena. Opettaja voi harkintansa mukaan järjestää myös ryhmätunteja, joilla perehdytään soittimelle sävellettyyn keskeiseen ohjelmistoon.

Opiskelijoille pyritään järjestämään esiintymismahdollisuuksia mm. matineoiden muodossa.

Integrointioppiaineita ovat mm. tanssi, äidinkieli ja vieraat kielet.

Arviointi

Arviointi tapahtuu opiskelijan tieto/taitotason, lähtötasoon suhteutetun kehityksen seurannan, aktiivisuuden sekä kurssiin sisältyvien tehtävien suorittamisen ja hallinnan perusteella. Numeropäättöarvosanan saa, kun on suorittanut pääaineessa kolme tai sivuaineessa kaksi kurssia. Arvosana 4-10.

Opiskelija ja opettaja voivat määritellä yhdessä opintojen alkaessa tavoitteet joko jaksokohtaisesti tai puolivuositain, ja opiskelija kirjaa suunnitelmansa tavoitteiden saavuttamisesta esimerkiksi opintopäiväkirjaansa. Ennen kurssin päättymistä ja arviointia opiskelija ja opettaja arvioivat tavoitteiden toteutumista sekä kirjallisesti että suullisesti.

ERITYISEN TEHTÄVÄN MUKAISET SYVENTÄVÄT KURSSIT

PSoXx1/SSoXx1

PSoXx2/SSoXx2

PSoXx3/SSoXx3

PSoXx4

PSoXx5

7.2.20.8.2 Vapaa Säestys (PSoPv/SSoPv)

Tavoitteet

- antaa opiskelijalle käsitys pianon mahdollisuuksista monipuolisena musiikin teon välineenä
- vahvistaa koko polkua sisäisestä kuulemisesta soivaksi lopputulokseksi
- kehittää opiskelijan kykyä hahmottaa ja ohjalla omaa taiteellista prosessiaan ja autetaan opiskelijaa saavuttamaan kontakti luovan prosessiin
- tarjota monipuolinen näkökulma musiikkiin, kehittää oppilaan kykyä hahmottaa kuulonvaraisesti ja kehittää oppilaan itseilmaisua

Keskeiset sisällöt

- kurssien opiskelijalähtöinen sisältösuunnittelu ohjataan tukemaan oppilaan taipumuksia ja tarpeita mukaillen hänen kokonaisvaltaista musiikillista kehitystään
- teknisten valmiuksien kehittäminen on olennainen osa luovan itseilmaisun kehittymistä
- ohjelmistona käytetään rytmi-, kansan- ja taidemusiikkia sekä muuta eri käytännön tilanteissa tarvittavaa musiikkia
- mm. improvisointi, säveltäminen ja kuulonvaraisen musiikin tuottaminen

Arviointi

Arviointi tapahtuu opiskelijan tieto/taitotason, lähtötasoon suhteutetun kehityksen seurannan, aktiivisuuden sekä kurssiin sisältyvien tehtävien suorittamisen ja hallinnan perusteella. Numeropäätösarvosanan saa, kun on suorittanut pääaineessa kolme, tai sivuaineessa kaksi kurssia. Arvosana 4–10.

ERITYISEN TEHTÄVÄN MUKAISET SYVENTÄVÄT KURSSIT

PSoPv1/SSoPv1

PSoPv2/SSoPv2

PSoPv3/SSoPv3

PSoPv4

PSoPv5

7.2.20.8.3 Bändisoittimet (PSoXx)

Tavoitteet

- kehittää opiskelijan musiikillista ajattelua, instrumentin soittoteknistä hallintaa ja eri tyylien tuntemusta
- kehittää opiskelijan kykyä syventää omaa luovaa ilmaisuaan musiikin keinoin
- tukea opiskelijan aktiivisen, kriittisen ja omaehtoisen musiikkisuhteen kehittymistä, ohjata opiskelijaa määrätietoiseen ja pitkäjänteiseen ja rakentavaan työskentelyyn sekä yksilönä, että ryhmässä
- harjaannuttaa opiskelija arvioimaan omaa työskentelyään, antamaan palautetta sekä kehittämään omaa työskentelyään saamansa palautteen avulla
- tarjota monipuolinen näkökulma musiikkiin ja kehittää oppilaan itseilmaisua

Keskeiset sisällöt

- soittoteknisiä harjoituksia
- eri tyylien ominaispiirteet ja instrumentille tyypilliset ilmaisumuodot
- musiikin omaksuminen niin korvankuulolta kuin nuottien avulla
- instrumentit ja niille ominaiset laitteistot
- tyyliinmukainen improvisointi, asteikot ja fraseeraus
- instrumentilla bändissä soittamiseen liittyvät asiat.

Arviointi

Arviointi tapahtuu opiskelijan tieto/taitotason, lähtötasoon suhteutetun kehityksen seurannan, aktiivisuuden sekä kurssiin sisältyvien tehtävien suorittamisen ja hallinnan perusteella. Numeropäättöarvosanan saa, kun on suorittanut pääaineessa kolme, tai sivuaineessa kaksi kurssia. Arvosana 4–10.

ERITYISEN TEHTÄVÄN MUKAISET SYVENTÄVÄT KURSSIT

PSoXx1/SSoXx1

PSoXx2/SSoXx2

PSoXx3/SSoXx3

PSoXx4

PSoXx5

7.2.20.9 Musiikin lukiodiplomi (MuDi)

Musiikin lukiodiplomin suorittaminen edellyttää vähintään 4 musiikkikurssin suorittamista. Ylioppilastutkintoa täydentävän taiteellisen erityisosaamisen näytön voi suorittaa 1) produktiomuotoisena oman taiteellisen tai tieteellisen tuotoksen suunnitellen, toteuttaen, dokumentoiden ja arvioiden tai 2) musiikillisen tiedon ja taidon ulottuvuutta ja syvyyttä osoittavana, eri osa-alueiden hallintaa osoittavana yhdistelmänäyttönä. Opetushallituksen suositukset löytyvät Internet-osoitteesta www.oph.fi.

ERITYISEN TEHTÄVÄN MUKAINEN SYVENTÄVÄ KURSSI

MuDi1

7.2.20.10 Produktio (MuPr)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- soveltaa ja kehittää musiikillista ja ilmaisullista osaamistaan
- syventää ymmärrystään musiikin ja taiteen merkityksestä kulttuurin osana
- syventää ymmärrystään vastuullisuuden, yrittäjyyden ja luovuuden merkityksestä taiteellisessa toiminnassa ja harjaantuu niihin
- kehittää taitojaan ja valmiuksiaan esiintyjänä
- saa mahdollisuuden vuosittain valittavien ja/tai toistuvien teemojen puitteissa toteutuviin, eheyttäviin, taiteen keinoihin perustuvaan oppimiseen.

Keskeiset sisällöt

- monipuolisten ilmaisutaitojen syventäminen
- teknisten valmiuksien harjoittaminen
- tuotantoprosessin suunnitteleminen ja toteuttaminen
- taiteiden yhdistämisen erilaiset mahdollisuudet ja menetelmät

Muuta

Opiskelija voi hyväksilukea produktiokurssin kuvataiteen KU5 kurssiksi sovituaan kurssisuorituksista ja niiden arvioinnista kuvataideopettajan kanssa.

Arviointi

Kurssit arvioidaan suoritusmerkinnällä.

ERITYISEN TEHTÄVÄN MUKAISET SYVENTÄVÄT KURSSIT

MuPr1

MuPr2

7.2.21 Erityisen tehtävän mukainen tanssi

Tanssissa opiskelijaa tuetaan ja kannustetaan aktiiviseen rooliin toimijana ja vaikuttajana. Tanssin opetuksessa keskeistä on ryhmätyöskentely esimerkiksi harjoitustunneilla ja produktioissa. Ryhmässä oleminen ja muiden kanssa kokemusten jakaminen kehittävät oppilaan välittävää ja vastuullista asennetta muita ihmisiä ja ympäristöä kohtaan. Tanssitunneilla ja esiintymistilanteissa mahdollistuu onnistumisen ja osallisuuden kokeminen. Tanssissa käsitellään elämäntapojen merkitystä hyvinvoinnille ja turvallisuudelle. Tanssin välityksellä opiskelija tutustuu luontevasti ja luovasti muihin kulttuureihin.

Oma tekeminen ja läsnäolo rohkaisevat avoimuuteen erilaisuutta ja toiseutta kohtaan. Tanssinopetuksessa tuetaan opiskelijan itseohjautuvuutta työskentelyssä ja arvioinnissa. Opiskelijaa ohjataan havainnoimaan ja tunnistamaan omia toimintatapojaan ja kehittämään niitä. Työpäiväkirjan pitäminen ja oman prosessin dokumentointi pyrkivät auttamaan opiskelijaa arvioimaan ja kehittämään itseään.

Olemisen tapahtumaa arvostavilla ja kehoa kuuntelevilla työtavoilla on merkittävä osuus lukion tanssinopetuksessa. Tanssin opetusmenetelmät pohjautuvat länsimaisen taidetanssin perinteisiin kietoutuen erilaisiin somaattisiin lähestymistapoihin sekä taiteen ja ruumiillisuuden filosofioihin.

Opetuksen tavoitteet

Tanssin opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- syventää omaa tanssijuuttaan
- löytää oman henkilökohtaisen suhteensa tanssitaitteeseen
- vahvistaa tanssiteknisiä ja fyysisiä valmiuksiaan
- muodostaa ehjän ja myönteisen minäkuvan
- osaa suhteuttaa tekemisensä osaksi ympäröivää yhteiskuntaa

Arviointi

Arvioinnin tavoitteena on tukea myönteisesti opiskelijan tanssillista kokonaiskehitystä ja hänen tanssisuhteensa syventymistä. Arvioinnissa huomioidaan opiskelijan taidot ja kehittyminen eri osa-alueilla sekä kyky työskennellä itsenäisesti että ryhmässä.

Kaikki kurssit arvioidaan numeroarvosanoin 4–10, paitsi tanssin lukiodiplomi, joka arvioidaan asteikolla 1–5. Tämän lisäksi opiskelijalla on mahdollisuus saada opettajaltaan sanallista palautetta työskentelystään ja kehityksestään.

Kurssien suorittaminen

Tanssin kursseihin kuuluu läsnäolo ja osallistuminen opetukseen. Itsenäisen työskentelyn määrä vaihtelee kurssikohtaisesti, mutta mitään kurssia ei voi suorittaa kokonaan itsenäisesti eli tenttimällä.

Suoritusjärjestys

Suositteluaan, että kaikki tanssin kurssit suoritetaan numerojärjestyksessä.

Opetusmenetelmät ja työtavat

Lukion tanssinopetus on pääasiassa ryhmäopetusta. Opiskelijaa ohjataan myös henkilökohtaisesti hänen lukio-opintojensa aikana. Keskeisinä työtapoina ovat ryhmä-, pari- ja itsenäinen työskentely harjoitustunneilla, prosessityöskentely produktioissa, kirjoittaminen sekä oman työskentelyn seuraaminen ja dokumentointi. Oppimistilaisuuksia pyritään järjestämään myös koulun ulkopuolella (esim. esiintymiset, vierailut muissa oppilaitoksissa ja kulttuuritapahtumissa). Opiskelija pitää jokaisella tanssikurssilla päiväkirjaa työskentelystään, ja näin ohjataan refleктоimaan omaa kehittymistä.

7.2.21.1 Tanssi ja kulttuuri (TaKu)

Tanssi ja kulttuuri -kurssit muodostavat johdonmukaisesti etenevän kokonaisuuden. Opetuksessa käydään läpi tanssin historian kehitystä tanssin alkujuurilta tähän päivään länsimaisen taidetanssin pohjalta. Opiskelijalle annetaan tietoja ja valmiuksia pohtia tanssin merkitystä ennen ja nyt. Lisäksi häntä rohkaistaan muodostamaan oma perusteltu ja kantaaottava suhde tämän päivän tanssin käytäntöihin.

TaKu -kurssit 1–4 painottuvat yleissivistävään tanssin historian opiskeluun käymällä läpi sen kehitystä, keskeisiä vaikuttajia ja tapahtumia. TaKu 5–6 -kurssien aikana painopiste on ajankohtaisissa ilmiöissä, vallitsevissa tanssikäytännöissä ja oman tanssisuhteen syventämisessä kirjoittamalla ja keskustelemalla. Kaikkiin kursseihin sisältyy esitysten seuraamista, videomateriaaliin tutustumista ja luentoja vuotuisen tarjonnan perusteella.

ERITYISEN TEHTÄVÄN MUKAISET PAKOLLISET KURSSIT

1. Tanssin alkujuuret (TaKu1)

Tavoitteet

Tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää tanssin yhteiskunnallisen merkityksen yksilö- ja yhteisötasolla
- tietää tanssin kehityslinjat
- tunnistaa tanssin eri tehtävät
- oppii analysoimaan tanssin muotoja eri aikakausina kirjallisesti ja keskustellen

Keskeiset sisällöt

- tanssiva ihminen
- tanssin tehtävät
- esihistoriallinen tanssi
- antiikin Kreikan tanssi
- tanssi Rooman valtakunnassa
- tanssi keskiajalla
- tanssi renessanssiajalla

2. Baletin historia (TaKu2)

Tavoitteet

Tavoitteena on, että opiskelija

- oppii ymmärtämään tanssin yhteiskunnallisen funktion muuttumisen eri aikakausina
- hahmottaa tanssin kehittymisen esittäväksi taiteeksi

- hahmottaa baletin synnyn ja kehityksen
- ymmärtää tanssitaiteen koulutusjärjestelmän muotoutumisen

Keskeiset sisällöt

- hovibaletti
- balettikoulutuksen kehittyminen
- baletti 1700-luvulla
- balettiseurueet ja kuninkaalliset baletit
- romanttinen baletti
- baletti Suomessa
- balettitermistöön tutustuminen

3. Modernin tanssin juuret (TaKu3)

Tavoitteet

Tavoitteena on, että opiskelija

- tunnistaa tanssitaiteen kehitystä muokkaavia ilmiöitä ja henkilöitä
- hahmottaa uudistajien irtiotot baletista ja modernien tanssisuuntauksien synnyn
- ymmärtää uusien ilmiöiden synnyn linkittymisen laajempaan yhteiskunnalliseen kontekstiin kuten modernismiin

Keskeiset sisällöt

- ausdruckstanz
- modernin vuosisadan vaikutus tanssikäsityksiin
- modernin tanssin alkujuuret

4. Modernin aikakauden tanssi (TaKu4)

Tavoitteet

Tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää modernin ja postmodernin tanssin vaiheet
- hahmottaa yhä laajempia tanssikäsityksiä kuten tanssi osana muuta kulttuuria, teatteria ja viihdettä
- oppii tunnistamaan eri tanssityylit- ja tekniikat

Keskeiset sisällöt

- modernin tanssin kehittyminen
- buto
- jazztanssi
- viihdetanssi

ERITYISEN TEHTÄVÄN MUKAISET SYVENTÄVÄT KURSSIT

5. Suomalainen taidetanssi (TaKu5)

Tavoitteet

Tavoitteena on, että opiskelija

- saavuttaa kokonaiskuvan suomalaisen taidetanssin matkasta 1900-luvun alusta tähän päivään
- oppii tuntemaan suomalaisia tanssin tekijöitä ja tanssiteoksia
- oppii keskustelemaan pohtivasti tanssista tässä ajassa

Keskeiset sisällöt

- postmodernin tanssin vaikuttajat
- alan koulutuksen kehittyminen Suomessa
- tanssin esitystoiminnan kehittyminen Suomessa
- tutkielmasuunnitelman runko ja kehittäminen

6. Tanssiva minä maailmassa (TaKu6)

Tavoitteet

Tavoitteena on, että opiskelija

- hahmottaa omaa tanssisuhdetta kirjoittamalla, keskustelemalla ja valittuihin artikkeleihin tutustumalla
- saa käsityksen tanssivasta minästä psykofyysisenä kokonaisuutena tutkimalla ja keskustelemalla
- oppii tutkimaan tanssitaidetta: aiheen valinta ja rajaus, lähdemateriaalin hankinta, tutkielman oikeaoppinen ulkoasu

Keskeiset sisällöt

- tanssikinesiologiset harjoitteet
- tutkielman viimeistely ja esittely
- artikkeleiden lukeminen ja niiden pohjalta keskusteleminen

7.2.21.2 Kehontieto ja liikeilmaisuus (TaKL)

Kurssi on johdatus lukion tanssiopintoihin ja toimii osana ryhmäytymisprosessia. Kurssilla tutustutaan kehon toiminnallisuuteen ja kokemuksellisuuteen.

ERITYISEN TEHTÄVÄN MUKAINEN PAKOLLINEN KURSSI

1. Kehontieto ja liikeilmaisu (TaKL 1)

Tavoitteet

Tavoitteena on, että opiskelija

- hahmottaa liikeilmaisun, tanssin mahdollisuuksien ja liikkumisen vapauden
- hahmottaa mistä liike lähtee, miten liike minussa kulkee, mikä meitä liikuttaa
- oppii pohtimaan kokemusperäisen ja käsitteellisen tiedon suhdetta

Keskeiset sisällöt

- somaattinen työskentely
- liikeimprovisaatio
- kontakti-improvisaatio
- kehonhuolto
- anatomia

7.2.21.3 Baletti (TaBa)

Baletin opetuksen tarkoitus on tukea ja monipuolistaa opiskelijan taiteellista kehitysprosessia. Tavoitteena on, että opiskelija hallitsee baletin peruskäsitteitä ja saa oman sisäistetyn kokemuksen baletin liikekielestä ja ilmaisusta. Baletin hahmottaminen oman tekemisen ja etsimisen kautta ovat opetuksen perusta. Tavoitteena on harjaannuttaa opiskelija pitkäjänteiseen, keskittyneeseen ja vastuuntuntoiseen tanssinopiskeluun Sibelius-lukiassa.

ERITYISEN TEHTÄVÄN MUKAINEN SYVENTÄVÄT KURSSIT

1. Baletin peruskurssi 1 (TaBa1)

Tavoitteet

Tavoitteena on, että opiskelija

- oppii toimimaan tanssinopiskelijana osana muuta ryhmää
- oppii etsimään kehon oikeaa linjausta, liikkeen puhtautta ja kokonaisvaltaista kehonhallintaa
- hallitsee baletin alkeet

Keskeiset sisällöt

- baletin perustekniikkaa tangossa ja keskilattialla
- lyhyet adagiot ja tanssisarjat
- liikelaatujen tutkiminen

2. Baletin peruskurssi 2 (TaBa2)

Tavoitteet

Tavoitteena on, että opiskelija

- löytää oman kehon ulottuvuudet
- kehittää fyysisiä valmiuksia sekä vartalon koordinaatiokykyä
- ymmärtää baletin peruskäsitteistön
- hallitsee baletin perusteet

Keskeiset sisällöt

- baletin perustekniikkaa tangossa ja keskilattialla
- lattian poikki liikkuvat harjoitteet
- adagiot ja hieman pidemmät tanssisarjat

3. Baletin jatkokurssi 3 (TaBa3)

Tavoitteet

Tavoitteena on, että opiskelija

- oppii tutkimaan baletin muotokieltä suhteessa muihin tanssilajeihin improvisaation keinoin
- hahmottaa baletin liikesanaston laajemmin ja syvemmin: monipuolisempia liikekompinaatioita, hyppyjä, piruetteja ja tanssisarjoja

Keskeiset sisällöt

- baletin tekniikkaharjoitukset tangossa ja keskilattialla
- improvisaatioharjoitukset
- tanssisarjat

4. Baletin jatkokurssi 4 (TaBa4)

Tavoitteet

Tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää tanssillista ajattelua ja ymmärrystä
- ymmärtää tekniikan ja liikekielen ilmaisullisen muodon
- vahvistaa osaamistaan baletin perusteissa
- hahmottaa varvastossutyöskentelyn tekniikan alkeet

Keskeiset sisällöt

- baletin tekniikkaharjoitukset tangossa ja keskilattialla
- varvastekniikkaharjoitukset
- sanastoltaan laajemmat tanssisarjat

5. Baletin jatkokurssi 5 (TaBa5)

Tavoitteet

Tavoitteena on, että opiskelija

- hallitsee baletin liikekielen
- ymmärtää baletin ilmaisuvoimaisena taidemuotona
- käsittää baletin koreografiset ja liikkeelliset mahdollisuudet tänä päivänä

Keskeiset sisällöt

- baletin tekniikkaharjoitukset tangossa ja keskilattialla
- laajat ja moniulotteiset tanssisarjat
- varvastekniikkaharjoitukset
- koreografiset liikekokeilut

6. Baletin koreografiakurssi 6 (TaBa6)

Tavoitteet

Tavoitteena on, että opiskelija

- prosessoi omaa tanssijuuttaan
- oppii pohtimaan yhdessä koreografin ja muiden tanssijoiden kanssa baletin liikekielen olemusta tässä ajassa ja juuri tässä produktiossa
- kehittää taitojaan ja valmiuksiaan esiintyjänä
- oppii toimimaan vastuullisena tanssijana ryhmässä

Keskeiset sisällöt

- koreografinen työskentely
- esitykseen tähtäävä harjoittelu
- esiintyminen

7.2.21.4 Nykytanssi (TaNy)

Nykytanssin opetuksen tarkoituksena on tukea ja monipuolistaa oppilaan taiteellista kehitysprosessia. Keskeistä opetuksessa on oman kehon mahdollisuuksien tutkiminen ja harjoittaminen. Nykytanssin liikekieltä ja improvisaatiota opiskelemalla lisätään opiskelijan itsetuntemusta sekä kehitetään liikeilmaisua ja oman liikkeen tuottamista. Tavoitteena on harjaannuttaa opiskelija pitkäjänteiseen, keskittyneeseen ja vastuuntuntoiseen opiskeluun Sibeliuksen lukiossa.

ERITYISEN TEHTÄVÄN MUKAISET SYVENTÄVÄT KURSSIT

1. Nykytanssin peruskurssi 1 (TaNy1)

Tavoitteet

Tavoitteena on, että opiskelija

- oppii toimimaan vastuullisena tanssinopiskelijana osana muuta ryhmää
- oppii etsimään kehoon oikeaa linjausta, liikkeen puhtautta ja kokonaisvaltaista kehonhallintaa
- hallitsee nykytanssin perustekniikkaharjoituksia ja tanssisarjoja
- kehittyä liikeimprovisaatioharjoituksissa

Keskeiset sisällöt

- nykytanssin perustekniikkaharjoitukset
- tanssisarjat

- liikeimprovisaatioharjoitukset

2. Nykytanssin peruskurssi 2 (TaNy2)

Tavoitteet

Tavoitteena on, että opiskelija

- oppii erilaisia improvisaation keinoja ja mahdollisuuksia
- vahvistaa kontakti-improvisaatiotaitojaan
- vahvistaa pari- ja ryhmätyöskentelytaitojaan
- hahmottaa kehon luonnollista tapaa liikkua
- syventää omaa persoonallista liikkumistapaansa

Keskeiset sisällöt

- improvisaatioharjoitukset
- erilaiset liikekokeilut
- kontakti-improvisaatio

3. Nykytanssin jatkokurssi 3 (TaNy3)

Tavoitteet

Tavoitteena on, että opiskelija

- hallitsee nykytanssin tekniikkaharjoituksia ja tanssisarjoja
- vahvistaa omaa tanssillista ajattelua ja ymmärrystä sekä tekniikan että liikkeen ilmaisullisen muodon avulla
- oppii tuntemaan kehon painoa
- syventää omia liikekokemuksiaan

Keskeiset sisällöt

- nykytanssin tekniikkaharjoitukset
- tanssisarjat
- lattiankäytön ja painovoiman tutkiminen

4. Nykytanssin jatkokurssi 4 (TaNy4)

Tavoitteet

Tavoitteena on, että opiskelija

- omaksuu jazztanssityylin perusteet
- oppii tutkimaan jazztanssityylin muotokieltä suhteessa muihin tanssilajeihin
- kehittää rytmittäjää ja liikemuistia

- hallitsee erilaisia liikelatuja
- osaa hakea musiikin ja tanssin yhteyden

Keskeiset sisällöt

- jazztanssisarjojen opettelu lyhyistä lämmittelysarjoista pitkiin tanssillisiin sarjoihin
- rytmiharjoitteet
- improvisaatioharjoitukset
- nopeat aksentoidut sarjat ja hengittävät adagiosarjat

5. Nykytanssin jatkokurssi 5 (TaNy5)

Tavoitteet

Tavoitteena on, että opiskelija

- syventää tuntemusta kehollisesta kokonaisuudesta
- ymmärtää taiteellisen sisällön merkityksen tanssissa
- tulee tietoiseksi tanssijan työhön liittyvistä laadullisista ja syventävistä tekijöistä
- hallitsee nykytanssin tekniikkaharjoituksia ja tanssisarjoja
- vahvistaa liikeimprovisaatiotaitojaan

Keskeiset sisällöt

- nykytanssin tekniikkaharjoitukset
- tanssisarjat
- liikeimprovisaatio

6. Nykytanssin koreografiakurssi 6 (TaNy6)

Tavoitteet

Tavoitteena on, että opiskelija

- oppii erilaisia tapoja tehdä koreografiaa
- oppii tutkimaan liikettä: mitä, miten ja kenelle liike viestii
- osaa tuottaa ja tutkia omaa liikemateriaalia
- ymmärtää koreografina toimimisen vaatimukset
- esittelee tanssin lukiodiplomin tanssillisen tehtävän suunnitelman

Keskeiset sisällöt

- pienten liikekompositioiden työstäminen
- tutustuminen erilaisiin koreografisiin prosesseihin

- vuosittaisen tarjonnan perusteella vierailuja tanssiesityksiin/työpajoihin ja luentoihin

7.2.21.5 Tanssin erikoiskurssi 1 (TaEk 1)

Kurssin tarkoituksena on tutustua johonkin erilaiseen tanssityyliin esimerkiksi suomalaisiin kansantansseihin, afrikkalaiseen tanssiin, capoeiraan tai latinalaisiin tansseihin.

Tavoitteet

Tavoitteena on, että opiskelija

- perehtyy uuteen tanssitekniikkaan
- tunnistaa uuden tanssityylin tuomat mahdollisuudet
- oppii hyödyntämään uutta jo oppimaansa
- heittäytyy avoimesti mukaan
- kehittää taitojaan ja valmiuksiaan esiintyjänä

Keskeiset sisällöt

- uuden tanssityylin tekniikkaharjoitukset
- perehtyminen kyseessä olevan tanssityylin ominaisuuksiin
- esityksen valmistaminen
- esiintyminen

7.2.21.6 Tanssin produktiot (TaPr)

Tanssin produktiokurssien tarkoituksena on kehittää opiskelijan valmiuksia esiintyjänä sekä muissa esityksen rakentamiseen liittyvissä tehtävissä. Kurseilla tutkitaan eri taidemuotojen yhdistämisen mahdollisuuksia ja menetelmiä. Produktioiden toteutustapa vaihtelee vuosittain.

ERITYISEN TEHTÄVÄN MUKAISET SYVENTÄVÄT KURSSIT

1. Tanssin produktio 1 (TaPr1)

Tavoitteet

Tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää taitojaan ja valmiuksiaan esiintyjänä
- tottuu itsenäiseen ja oma-aloitteeseen työskentelyyn harjoitteluprosessin aikana sekä esitystilanteessa
- vahvistaa kykyjään kehittää omaa liikemateriaalia
- esittää valmistamansa soolo- tai pienryhmäteoksen

Keskeiset sisällöt

- koreografiset harjoitteet

- soolo- tai pienryhmäteoksen valmistaminen
- esiintyminen

2.Tanssin produktio 2 (TaPr2)

Tavoitteet

Tavoitteena on, että opiskelija

- syventyy itsenäiseen ja vastuuntuntoiseen tanssijantyyöhön
- uskaltaa kehittää omaa liikeilmaisuaan ja esiintymistaitoaan
- vahvistaa vuorovaikutusta yleisön ja muiden esiintyjien välillä
- ymmärtää oman tanssijantyyön merkityksen ryhmäkoreografiassa

Keskeiset sisällöt

- koreografiset harjoitteet
- esityksen valmistaminen
- esiintyminen

3. Tanssin produktio 3 (TaPr3)

Tavoitteet

Tavoitteena on, että opiskelija

- tarkkailee omaa työskentelyä ryhmän jäsenenä
- ymmärtää dialogisuuden merkityksen luovassa prosessissa
- hahmottaa eri taidemuotojen yhdistämisen mahdollisuudet ja menetelmät
- osaa olla esiintymistilanteessa kontaktissa yleisöön ja muihin esiintyjiin
- kykenee tuomaan esiin oman persoonallisen esiintyjyytensä näyttämöllä

Keskeiset sisällöt

- koreografiset harjoitteet
- esitys, joka valmistetaan yhteistyössä eri aineiden kanssa esimerkiksi musiikki, kuvataide tai äidinkieli
- esiintyminen

7.2.21.7 Tanssin lukiodiplomi (TaDi)

Lukiodiplomin sisältö ja kriteerit perustuvat opetushallituksen valtakunnallisiin ohjeisiin. Tanssin lukiodiplomin tarkoituksena on tukea ja kuvailla opiskelijan taiteellista kehitysprosessia, jonka perustana on pitkäjänteinen tanssin opiskelu

lukion aikana. Tanssin lukiodiplomia suoritettaessa syvennyttään itsensä kehittämiseen tanssissa.

ERITYISEN TEHTÄVÄN MUKAISET SOVELTAVAT KURSSIT

1. Tanssin lukiodiplomikurssi 1 (TaDi1)

Tanssin lukiodiplomin suorittaminen edellyttää opiskelijalta pitkäjänteistä sitoutumista tanssin opiskelussa sekä lisääntyvää vastuun ottamista omasta oppimisesta ja taiteellisesta kehityksestä. Oppimisprosessin läpikäyminen auttaa opiskelijaa jatkamaan tanssinopiskelua ammatillisesti tai antaa uusia ulottuvuuksia tanssista nauttimiseen harrastuksena.

Tanssin lukiodiplomi koostuu kolmesta osiosta:

1. Portfolio

Portfolio on jokaiselle yksilöllinen, itselle luonteenomainen oppimisprosessin tuki- ja tallennusmenetelmä. Sen olennainen osa on oppimispäiväkirja.

2. Tanssillinen tehtävä

Opiskelija valitsee joko oman koreografian tekemisen tai tanssijana esiintymisen.

3. Tutkielma

Tutkielma on tanssin alueelta tehty 8–15-sivuinen kirjallinen työ.

Tanssin lukiodiplomin kolmen eri osion tarkoituksena on tukea opiskelijaa tiedostamaan oppimisen eri vaiheita sisäistetyksi. Tärkeää on ymmärtää, mitä tanssiminen merkitsee itselle, miksi tanssii ja mitä haluaa tanssin kautta välittää.

Arviointi suoritetaan sanallisesti sekä käyttäen asteikkoa hyväksytytty-tydyttävä-hyvä-kiitettävä-erinomainen (1- 5). Opiskelija saa hyväksytyksi suoritetusta tanssin lukiodiplomista erillisen todistuksen.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on laajentaa opiskelijan tanssinäkemyksiä sekä käsityksiä esiintyjyydestä.

Keskeiset sisällöt

- tutustutaan vuosittain vaihtuvan tanssityylin ominaispiirteisiin
- valmistetaan esitys

7.2.22.Koulukohtaiset syventävät kurssit

Kurssi 1

Kielten ja matematiikan klinikkakurssi (KMÄ)

Yleistä

Klinikkakurssi järjestetään seuraavien oppiaineiden yhteistyönä: ruotsi, englanti, matematiikka ja äidinkieli. Kurssin suunnitteluun ja toteutukseen voi osallistua aineenopettajien lisäksi myös erityisopettaja käytettävissä olevien resurssien mukaan. Opiskelija voi hyödyntää tarjottavaa klinikkaopetusta myös osittain. Kurssi on koulukohtainen syventävä kurssi, joka arvioidaan suoritusmerkinnällä, mikäli opiskelija on lukioaikanaan osallistunut kolmellekymmenelle (30) klinikkatunnille.

Sisältö

Vuosittain tarjotaan yhden jakson aikana 2 tuntia viikossa ruotsin ja englannin, 2 tuntia viikossa matematiikan ja 1 tunti viikossa äidinkielen klinikkaopetusta. Kurssin sisältö muotoutuu opiskelijoiden tarpeen mukaiseksi.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on tukea opiskelijoita lukio-opintojen alkuvaiheessa.

Kurssi 2

Humanististen aineiden eheytykurssi (HE)

Yleistä

Humanististen aineiden eheytykurssi järjestetään seuraavien oppiaineiden yhteistyönä: historia, yhteiskuntaoppi, psykologia, filosofia, elämäntutkimus ja uskonto (evangelisluterilainen ja ortodoksinen). Kurssi on koulukohtainen syventävä kurssi, joka arvioidaan suoritusmerkinnällä. Opiskelija voi lukea kurssin soveltavaksi kurssiksi missä tahansa edellä mainituista oppiaineista.

Sisältö

Humanististen aineiden eheytykurssin sisältö ja rakenne vaihtelee vuosittain. Kunkin lukuvuoden järjestelyistä päätetään edellisenä keväänä yhdessä ko. aineiden opettajien kesken. Kurssi voi rakentua esimerkiksi seuraaville ratkaisuille:

- ylioppilastutkinnon ainereaaliiin valmentava kurssi
- jonkin teeman ympärille rakennettu humanistisen näkökulman tarjoava kurssi
- kertaus- ja yhteenvetokurssi lukiokursseista
- kurssi voi myös keskittyä vain johonkin tai joihinkin humanistisiin oppiaineisiin

Tavoitteet

- tarjota mahdollisuus yhtenäiseen humanistiseen tarkastelutapaan
- tarjota mahdollisuus tarkastella samaa teemaa eri oppiaineiden näkökulmista
- tarjota mahdollisuus kertaamiseen
- antaa valmiuksia ainereaaliiin
- valmentaa oppiainerajat ylittävien kysymysten vastaamiseen ylioppilastutkinnossa

Kurssi 3

Luonnontieteellisten aineiden eheytykurssi (LE)

Yleistä

Luonnontieteellisten aineiden eheytykurssi järjestetään seuraavien oppiaineiden yhteistyönä: biologia, maantiede, fysiikka, kemia ja terveystieto. Kurssi on koulukohtainen syventävä kurssi, joka arvioidaan suoritusmerkinnällä. Opiskelija voi lukea kurssin soveltavaksi kurssiksi missä tahansa edellä mainituista oppiaineista.

Sisältö

Luonnontieteellisten aineiden eheytykurssin sisältö ja rakenne vaihtelee vuosittain. Kunkin lukuvuoden järjestelyistä päätetään edellisenä keväänä yhdessä ko. aineiden opettajien kesken. Kurssi voi rakentua esimerkiksi seuraaville ratkaisuille:

- ylioppilastutkinnon ainereaaliiin valmentava kurssi
- jonkin teeman ympärille rakennettu luonnontieteellisen näkökulman tarjoava kurssi
- kertaus- ja yhteenvetokurssi lukiokursseista
- kurssi voi myös keskittyä vain johonkin tai joihinkin luonnontieteellisiin oppiaineisiin

Tavoitteet

- tarjota mahdollisuus yhtenäiseen luonnontieteelliseen tarkastelutapaan
- tarjota mahdollisuus tarkastella samaa teemaa eri oppiaineiden näkökulmista
- tarjota mahdollisuus kertaamiseen
- antaa valmiuksia ainereaaliiin
- valmentaa oppiainerajat ylittävien kysymysten vastaamiseen ylioppilastutkinnossa

Kurssi 4

Esiintyjän vuorovaikutustaidot (TkPro1)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- soveltaa ja kehittää ilmaisullista osaamistaan taide- ja muita aineita eheyttävässä projektissa
- syventää ymmärrystään musiikin ja taiteen merkityksestä kulttuurin osana
- kehittää taitojaan ja valmiuksiaan esiintyjänä saa mahdollisuuden vuosittain valittavien ja/tai toistuvien teemojen puitteissa toteutuviin, eheyttäviin, taiteen keinoihin perustuvaan oppimiseen.

Keskeiset sisällöt

- ryhmäntymis- ja luottamusharjoituksia
- draama- ja improvisointiharjoituksia
- ääni- ja liikeilmaisuharjoituksia ja oman esiintyjyyden kehittämistä
- pienimuotoisten tuotosten suunnittelua ja valmistamista
- esiintymisien arvioimista

Arviointi

Kurssi arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Kurssi 5

Taiteilija tuottajana (TkPro2)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- soveltaa ja kehittää ilmaisullista osaamistaan taide- ja muita aineita eheyttävässä projektissa
- syventää ymmärrystään musiikin ja taiteen merkityksestä kulttuurin osana
- syventää ymmärrystään vastuullisuuden, yrittäjyyden ja luovuuden merkityksestä taiteellisessa toiminnassa ja harjaantuu niihin
- kehittää tiedollisia ja taidollisia valmiuksiaan esiintyjänä ja tuottajana

Keskeiset sisällöt

- taiteellisen tuotantoprosessin kokonaisvaltainen ja vastuullinen suunnittelu, toteuttaminen ja arvioiminen
- talous-, tiedotus-, ja markkinointitoimien kokonaisvaltainen ja vastuullinen suunnittelu, toteuttaminen ja arvioiminen

Muuta

Opiskelija voi hyväksilukea produktiokurssin kuvataiteen KU5 kurssiksi sovituaan kurssisuorituksista ja niiden arvioinnista kuvataideopettajan kanssa.

Arviointi

Kurssi arvioidaan suoritusmerkinnällä.

LIITTEET

LIITE 1	Kielitaidon tasojen kuvausasteikko
	Vuosittain päivitettävät
LIITE 2	Todistusohjat
LIITE 3	Opinto-opas
LIITE 4	Tietostrategia
LIITE 5	Turvallisuussuunnitelma

LIITE 1

KIELITAIDON TASOJEN KUVAUSASTEIKKO

Kuvausasteikko on Suomessa laadittu sovellus asteikoista, jotka sisältyvät Euroopan neuvoston toimesta kehitettyyn Kielten oppimisen, opettamisen ja arvioinnin yhteiseen eurooppalaiseen viitekehykseen.

Taitotaso A1 Suppea viestintä kaikkein tutuimmissa tilanteissa		Kuullun ymmärtäminen	Puhuminen	Luetun ymmärtäminen	Kirjoittaminen
A1.1	Kielitaidon alkeiden hallinta	<ul style="list-style-type: none">• Ymmärtää erittäin rajallisen määrän tavallisimpia sanoja ja fraaseja (tervehdyksiä, nimiä, lukuja, kehotuksia) arkisissa yhteyksissä.• Ei edes ponnistellen ymmärrä kuin kaikkein alkeellisinta kieliainesta.• Tarvitsee erittäin paljon apua: toistoa, osoittamista, käännoästä.	<ul style="list-style-type: none">• Osaa vastata häntä koskeviin yksinkertaisiin kysymyksiin lyhyin lausein. Vuorovaikutus on puhekuppanin varassa, ja puhuja turvautuu ehkä äidinkieleen tai eleisiin.• Puheessa voi olla paljon pitkiä taukoja, toistoja ja katkoksia.• Ääntäminen voi aiheuttaa suuria ymmärtämisongelmia.• Osaa hyvin suppean perussanaston ja joitakin opeteltuja vakioilmaisuja.• Puhuja ei kykene vapaaseen tuotokseen, mutta hänen hallitsemansa harvat kaavamaiset ilmaisut voivat olla melko virheettömiä.	<ul style="list-style-type: none">• Tuntee kirjainjärjestelmän, mutta ymmärtää tekstistä vain hyvin vähän.• Tunnistaa vähäisen määrän tuttuja sanoja ja lyhyitä fraaseja ja osaa yhdistää niitä kuviin.• Kyky ymmärtää entuudestaan tuntematon sana edes hyvin ennakoitavassa yhteydessä on erittäin rajallinen.	<ul style="list-style-type: none">• Osaa viestiä välittömiä tarpeita hyvin lyhyin ilmaisuin.• Osaa kirjoittaa kielen kirjaimet ja numerot kirjaimin, merkitä muistiin henkilökohtaiset perustietonsa ja kirjoittaa joitakin tuttuja sanoja ja fraaseja.• Osaa joukon erillisiä sanoja ja sanontoja.• Ei kykene vapaaseen tuotokseen, mutta kirjoittaa oikein muutamia sanoja ja ilmauksia. on rajallinen.
A 1.2	Kehittyvä alkeis-kielitaito	<ul style="list-style-type: none">• Ymmärtää rajallisen määrän sanoja, lyhyitä lauseita, kysymyksiä ja kehotuksia, jotka liittyvät henkilökohtaisiin asioihin tai välittömään tilanteeseen.• Joutuu ponnistelemaan ymmärtääkseen yksinkertaisiakin lausumia ilman selviä tilannevihjeitä.• Tarvitsee paljon apua: puheen hidastamista, toistoa, näyttämistä ja käännoästä.	<ul style="list-style-type: none">• Osaa viestiä suppeasti joitakin välittömiä tarpeita ja kysyä ja vastata henkilökohtaisia perustietoja käsittelevissä vuoropuheluissa. Tarvitsee usein puhekuppanin apua.• Puheessa on taukoja ja muita katkoksia.• Ääntäminen voi aiheuttaa usein ymmärtämisongelmia.• Osaa hyvin suppean perussanaston, joitakin tilannesidonnaisia ilmaisuja ja peruskieliopin aineksia.• Alkeellisessakin vapaassa puheessa esiintyy hyvin paljon kaikenlaisia virheitä.	<ul style="list-style-type: none">• Ymmärtää nimiä, kylttejä ja muita hyvin lyhyitä ja yksinkertaisia tekstejä, jotka liittyvät välittömiin tarpeisiin.• Tunnistaa yksinkertaisesta tekstistä yksittäisen tiedon, jos voi lukea tarvittaessa uudelleen• Kyky ymmärtää entuudestaan tuntematon sana edes hyvin ennustettavassa yhteydessä on rajallinen.	<ul style="list-style-type: none">• Osaa viestiä välittömiä tarpeita lyhyin lausein.• Osaa kirjoittaa muutamia lauseita ja fraaseja itsestään ja lähipiiristään (esim. vastauksia kysymyksiin tai muistilappuja).• Osaa joitakin perussanoja ja sanontoja ja pystyy kirjoittamaan hyvin yksinkertaisia päälauseita.• Ulkoa opetellut fraasit voivat olla oikein kirjoitettuja, mutta alkeellisimmassakin vapaassa tuotoksessa esiintyy hyvin paljon kaikenlaisia virheitä.

Taitotaso A1 Suppea viestintä kaikkein tutuimmissa tilanteissa		Kuullun ymmärtäminen	Puhuminen	Luetun ymmärtäminen	Kirjoittaminen
A1.3	Toimiva alkeis-kielitaito	<ul style="list-style-type: none"> • Ymmärtää yksinkertaisia lausumia (henkilökohtaisia kysymyksiä ja jokapäiväisiä ohjeita, pyyntöjä ja kieltoja) rutiinimaisissa keskusteluissa tilanneyhteyden tukemana. • Pystyy seuraamaan yksinkertaisia, välittömiin tilanteisiin tai omaan kokemukseensa liittyviä keskusteluja. • Yksinkertaisenkin viestin ymmärtäminen edellyttää normaalia hitaampaa ja kuulijalle kohdennettua yleiskielistä puhetta. 	<ul style="list-style-type: none"> • Osaa kertoa lyhyesti itsestään ja lähipiiristään. Selviytyy kaikkein yksinkertaisimmista vuoropuheluista ja palvelutilanteista. Tarvitsee joskus puhelukumppanin apua. • Kaikkein tutuimmat jaksot sujuvat, muualla tauot ja katkokset ovat hyvin ilmeisiä. • Ääntäminen voi joskus tuottaa ymmärtämisongelmia. • Osaa rajallisen joukon lyhyitä, ulkoa opeteltuja ilmauksia, keskeisintä sanastoa ja perustason lauserakenteita. • Alkeellisessakin puheessa esiintyy paljon kielioppiirheitä. 	<ul style="list-style-type: none"> • Pystyy lukemaan tuttuja ja joitakin tuntemattomia sanoja. Ymmärtää hyvin lyhyitä viestejä, joissa käsitellään arkielämää ja rutiinitapahtumia tai annetaan yksinkertaisia ohjeita. • Pystyy löytämään tarvitsemansa yksittäisen tiedon lyhyestä tekstistä (postikortit, säätiedotukset). • Lyhyenkin tekstipätkän lukeminen ja ymmärtäminen on hyvin hidasta. 	<ul style="list-style-type: none"> • Selviytyy kirjoittamalla kaikkein tutuimmissa, helposti ennakoitavissa arkisiin tarpeisiin ja kokemuksiin liittyvissä tilanteissa. • Osaa kirjoittaa yksinkertaisia viestejä (yksinkertaisen postikortin, henkilötiedot, yksinkertainen sanelu). • Osaa kaikkein tavallisimpia sanoja ja ilmauksia, jotka liittyvät omaan elämään tai konkreetteihin tarpeisiin. Osaa kirjoittaa muutamia yksilauseisia virkkeitä. • Alkeellisessakin vapaassa tuotoksessa esiintyy monenlaisia virheitä.

Taitotaso A2 Välittömän sosiaalisen kanssakäymisen perustarpeet ja lyhyt kerronta		Kuullun ymmärtäminen	Puhuminen	Luetun ymmärtäminen	Kirjoittaminen
A2.1	Peruskielien alkuvaihe	<ul style="list-style-type: none"> • Pystyy ymmärtämään yksinkertaista puhetta tai seuraamaan keskustelua aiheista, jotka ovat hänelle välittömän tärkeitä. • Pystyy ymmärtämään lyhyiden, yksinkertaisten, itseään kiinnostavien keskustelujen ja viestien (ohjeet, kuulutukset) ydinsisällön sekä havaitsemaan aihepiirin vaihdokset tv-uutisissa. • Yksinkertaisenkin viestin ymmärtäminen edellyttää normaalilla nopeudella ja selkeästi puhuttua yleiskielistä puhetta, joka useintäytyy lisäksi toistaa. 	<ul style="list-style-type: none"> • Osaa kuvata lähipiiriään muutamin lyhyin lausein. Selviytyy yksinkertaisista sosiaalisista kohtaamisista ja tavallisimmista palvelutilanteista. • Osaa aloittaa ja lopettaa lyhyen vuoropuhelun, mutta kykenee harvoin ylläpitämään pitempää keskustelua. • Tuottaa sujuvasti joitakin tuttuja jaksoja, mutta puheessa on paljon hyvin ilmeisiä taukoja ja vääriä aloituksia. • Ääntäminen on ymmärrettävää, vaikka vieras korostus on hyvin ilmeistä ja ääntämisvirheistä voi koitua satunnaisia ymmärtämisiongelmiä. • Osaa helposti ennakoitavan perussanaston ja monia keskeisimpiä rakenteita (kuten menneen ajan muotoja ja konjunktioita). • Hallitsee kaikkein yksinkertaisimman kieliopin alkeellisessa vapaassa puheessa, mutta virheitä esiintyy yhä paljon perusrakenteissakin. 	<ul style="list-style-type: none"> • Ymmärtää yksinkertaisia ja kaikkein tavanomaisinta sanastoa sisältäviä tekstejä (yksityiskirjeitä, pikku-uutisia, arkisimpia käyttöohjeita). • Ymmärtää tekstin pääajatuksen ja joitakin yksityiskohtia parin kappaleen pituisesta tekstistä. Osaa paikantaa ja verrata yksittäisiä tietoja ja pystyy hyvin yksinkertaiseen päättelyyn kontekstin avulla. • Lyhyenkin tekstipätkän lukeminen ja ymmärtäminen on hidasta. 	<ul style="list-style-type: none"> • Selviytyy kirjoittamalla kaikkein rutiininomaisimmista arkitilanteista. • Osaa kirjoittaa lyhyitä, yksinkertaisia viestejä (henkilökohtaiset kirjeet, lappuset), jotka liittyvät arkisiin tarpeisiin sekä yksinkertaisia, luettelomaisia kuvauksia hyvin tutuista aiheista (todellisista tai kuvitteellisista henkilöistä, tapahtumista, omista ja perheen suunnitelmista). • Osaa käyttää perustarpeisiin liittyvää konkreettia sanastoa ja perusaikamuotoja sekä yksinkertaisin sidossanoin (ja, mutta) liitettyjä rinnasteisia lauseita. • Kirjoittaa kaikkein yksinkertaisimmat sanat ja rakenteet melko oikein, mutta tekee toistuvasti virheitä perusasioissa (aikamuodot, taivutus) ja tuottaa paljon kömpelöitä ilmaisuja vapaassa tuotoksessa.

Taitotaso A2 Välittömän sosiaalisen kanssakäymisen perustarpeet ja lyhyt kerronta		Kuullun ymmärtäminen	Puhuminen	Luetun ymmärtäminen	Kirjoittaminen
A2.2	Kehittyvä peruskielitaito	<ul style="list-style-type: none"> • Ymmärtää tarpeeksi kyetäkseen tyydyttämään konkreetit tarpeensa. Pystyy seuraamaan hyvin summittaisesti selväpiirteisen asiapuheen pääkohtia. • Pystyy yleensä tunnistamaan ympärillään käytävän keskustelun aiheen. ymmärtää tavallista sanastoa ja hyvin rajallisen joukon idiomeja tuttuja aiheita tai yleistietoa käsittelevässä tilannesidonnaisessa puheessa. • Yksinkertaisenkin viestin ymmärtäminen edellyttää yleispuhekieltä, joka äännetään hitaasti ja selvästi. Toistoa tarvitaan melko usein. 	<ul style="list-style-type: none"> • Osaa kuvata lähipiiriään muutamin • Osaa esittää pienen, luettelomaisen kuvauksen lähipiiristään ja sen jokapäiväisistä puolista. Pystyy osallistumaan rutiininomaisiin keskusteluihin omista tai itselleen tärkeistä asioista. Voi tarvita apua keskustelussa ja vältellä joitakin aihepiirejä. • Puhe on välillä sujuvaa, mutta erilaiset katkokset ovat hyvin ilmeisiä. • Ääntäminen on ymmärrettävää, vaikka vieras korostus on ilmeistä ja ääntämisvirheitä esiintyy. • Osaa kohtalaisen hyvin tavallisen, jokapäiväisen sanaston ja jonkin verran idiomaattisia ilmaisuja. Osaa useita yksinkertaisia ja myös joitakin vaativampia rakenteita. • Laajemmassa vapaassa puheessa esiintyy paljon virheitä perusasioissa (esim. verbien aikamuodoissa) ja ne voivat joskus haitata ymmärrettävyyttä. 	<ul style="list-style-type: none"> • Ymmärtää pääasiat ja joitakin yksityiskohtia muutaman kappaleen pituisista viesteistä jonkin verran vaativissa arkisissa yhteyksissä (mainokset, kirjeet, ruokalistat, aikataulut) sekä faktatekstejä (käyttöohjeet, pikku-uutiset). • Pystyy hankkimaan helposti ennakoitavaa uutta tietoa tutuista aiheista selkeästi jäsennellystä muutaman kappaleen pituisesta tekstistä. Osaa päätellä tuntemattomien sanojen merkityksiä niiden kieliasusta ja kontekstista. • Tarvitsee usein uudelleen lukemista ja apuvälineitä tekstikappaleen ymmärtämiseksi 	<ul style="list-style-type: none"> • Selviytyy kirjoittamalla tavanomaisissa arkitilanteissa. • Osaa kirjoittaa hyvin lyhyen, yksinkertaisen kuvauksen tapahtumista, menneistä toimista ja henkilökohtaisista kokemuksista tai elinympäristönsä arkipäiväisistä puolista (lyhyet kirjeet, muistilaput, hakemukset, puhelinviestit). • Osaa arkisen perussanaston, rakenteet ja tavallisimmat sidoskeinot. • Kirjoittaa yksinkertaiset sanat ja rakenteet oikein, mutta tekee virheitä harvinaisemmissa rakenteissa ja muodoissa ja tuottaa kömpelöitä ilmaisuja.

Taitotaso B1 Selviytyminen arkielämässä		Kuullun ymmärtäminen	Puhuminen	Luetun ymmärtäminen	Kirjoittaminen
B1.1	Toimiva peruskielitaito	<ul style="list-style-type: none"> • Ymmärtää pääajatuksen ja keskeisiä yksityiskohtia puheesta, joka käsittelee koulussa, työssä tai vapaa-aikana säännöllisesti toistuvia teemoja mukaan lukien lyhyt kerronta. Tavoittaa radiouutisten, elokuvien, tv-ohjelmien ja selkeiden puhelinviestien pääkohdat. • Pystyy seuraamaan yhteiseen kokemukseen tai yleistietoon perustuvaa puhetta. Ymmärtää tavallista sanastoa ja rajallisen joukon idiomeja. • Pitemmän viestin ymmärtäminen edellyttää normaalia hitaampaa ja selkeämpää yleiskielistä puhetta. Toistoa tarvitaan silloin tällöin. 	<ul style="list-style-type: none"> • Osaa kertoa tutuista asioista myös joitakin yksityiskohtia. Selviytyy kielialueella tavallisimmista arkitilanteista ja epävirallisista keskusteluista. Osaa viestiä itselleen tärkeistä asioista myös hieman vaativammassa tilanteissa. • Pitkäkestoinen esitys tai käsitteelliset aiheet tuottavat ilmeisiä vaikeuksia. • Pitää yllä ymmärrettävää puhetta, vaikka pitemmissä puhejaksoissa esiintyy taukoja ja epäröintiä. • Ääntäminen on selvästi ymmärrettävää, vaikka vieras korostus on joskus ilmeistä ja ääntämisvirheitä esiintyy jonkin verran. • Osaa käyttää melko laajaa jokapäiväistä sanastoa ja joitakin yleisiä fraaseja ja idiomeja. Käyttää useita erilaisia rakenteita. • Laajemmassa vapaassa puheessa kielioppivirheet ovat tavallisia (esim. artikkeleita ja päätteitä puuttuu), mutta ne häiritsevät harvoin ymmärrettävyyttä. 	<ul style="list-style-type: none"> • Pystyy lukemaan monenlaisia, muutaman sivun pituisia tekstejä (taulukot, kalenterit, kurssiohjelmat, keittokirjat) tutuista aiheista ja seuraamaan tekstin pääajatuksia, avainsanoja ja tärkeitä yksityiskohtia myös valmistautumatta. • Pystyy seuraamaan tuttua aihetta käsittelevän parisivuisen tekstin pääajatuksia, avainsanoja ja tärkeitä yksityiskohtia. • Arkikokemuksesta poikkeavien aiheiden ja tekstin yksityiskohtien ymmärtäminen voi olla puutteellista. 	<ul style="list-style-type: none"> • Pystyy kirjoittamaan ymmärrettävän, jonkin verran yksityiskohtaistakin arkitietoa välittävän tekstin tutuista, itseään kiinnostavista todellisista tai kuvitelluista aiheista. • Osaa kirjoittaa selväpiirteisen sidosteisen tekstin liittämällä erilliset ilmaukset peräkkäin jaksoiksi (kirjeet, kuvaukset, tarinat, puhelinviestit). Pystyy välittämään tehokkaasti tuttua tietoa tavallisimmassa kirjallisen viestinnän muodoissa. • Osaa useimpien tutuissa tilanteissa tarvittavien tekstien laadintaan riittävän sanaston ja rakenteet, vaikka teksteissä esiintyy interferenssiä ja ilmeisiä kiertoilmaisuja. • Rutiininomainen kieliaines ja perusrakenteet ovat jo suhteellisen virheettömiä, mutta jotkut vaativammat rakenteet ja sanaliitot tuottavat ongelmia.

Taitotaso B1 Selviytyminen arkielämässä		Kuullun ymmärtäminen	Puhuminen	Luetun ymmärtäminen	Kirjoittaminen
B1.2	Sujuva peruskielitaito	<ul style="list-style-type: none"> • Ymmärtää selväpiirteistä asiatietoa, joka liittyy tuttuihin ja melko yleisiin aiheisiin jonkin verran vaativissa yhteyksissä (epäsuora tiedustelu, työkeskustelut, ennakoitavissa olevat puhelinviestit). • Ymmärtää pääkohdat ja tärkeimmät yksityiskohdat ympärillään käytävästä laajemmasta muodollisesta ja epämuodollisesta keskustelusta. • Ymmärtäminen edellyttää yleiskieltä tai melko tuttua aksenttia sekä satunnaisia toistoja ja uudelleenmuotoiluja. Nopea syntyperäisten välinen keskustelu ja vieraiden aiheiden tuntemattomat yksityiskohdat tuottavat vaikeuksia. 	<ul style="list-style-type: none"> • Osaa kertoa tavallisista, konkreeteista aiheista kuvaillen, eritellen ja vertaillen ja selostaa myös muita aiheita, kuten elokuvia, kirjoja tai musiikkia. Osaa viestiä varmasti useimmissa tavallisissa tilanteissa. Kielellinen ilmaisu ei ehkä ole kovin tarkkaa. • Osaa ilmaista itseään suhteellisen vaivattomasti. Vaikka taukoja ja katkoksia esiintyy, puhe jatkuu ja viesti välittyy. • Ääntäminen on hyvin ymmärrettävää, vaikka intonaatio ja painotus eivät ole aivan kohdekielen mukaisia. • Osaa käyttää kohtalaisen laajaa sanastoa ja tavallisia idiomeja. Käyttää myös monenlaisia rakenteita ja mutkikkaitakin lauseita. • Kielioppivirheitä esiintyy jonkin verran, mutta ne haittaavat harvoin laajempaakaan viestintää. 	<ul style="list-style-type: none"> • Pystyy lukemaan muutaman kappaleen pituisia tekstejä monenlaisista aiheista (lehtiartikkelit, esitteet, käyttöohjeet, yksinkertainen kaunokirjallisuus) ja selviää myös jonkin verran päättelyä vaativista teksteistä käytännönläheisissä ja itselleen tärkeissä tilanteissa. • Pystyy etsimään ja yhdistelemään tietoja useammasta muutaman sivun pituisesta tekstistä suorittaakseen jonkin tehtävän. • Pitkien tekstien jotkin yksityiskohdat ja sävyt saattavat jäädä epäselviksi. 	<ul style="list-style-type: none"> • Osaa kirjoittaa henkilökohtaisia ja julkisempiakin viestejä, kertoa niissä uutisia ja ilmaista ajatuksiaan tutuista abstrakteista ja kulttuuriaiheista, kuten musiikista tai elokuvista. • Osaa kirjoittaa muutaman kappaleen pituisen jäsentyneen tekstin (muistiinpanoja, lyhyitä yhteenvetoja ja selostuksia selväpiirteisen keskustelun tai esityksen pohjalta). Osaa esittää jonkin verran tukitietoa pääajatuksille ja ottaa lukijan huomioon. • Hallitsee melko monenlaiseen kirjoittamiseen tarvittavaa sanastoa ja lauserakenteita. Osaa ilmaista rinnasteisuutta ja alisteisuutta. • Pystyy kirjoittamaan ymmärrettävää ja kohtuullisen virheetöntä kieltä, vaikka virheitä esiintyy vaativissa rakenteissa, tekstin jäsentelyssä ja tyylissä ja vaikka äidinkielen tai jonkin muun kielen vaikutus on ilmeinen.

Taitotaso B2 Selviytyminen säännöllisessä kanssakäymisessä syntyperäisten kanssa					
		Kuullun ymmärtäminen	Puhuminen	Luetun ymmärtäminen	Kirjoittaminen
B2.1	Itsenäisen kielitaidon perustaso	<ul style="list-style-type: none"> • Ymmärtää asiallisesti ja kielellisesti kompleksisen puheen pääajatuksen, kun se käsittelee konkreetteja tai abstrakteja aiheita. • Pystyy seuraamaan yleisesti kiinnostavaa yksityiskohtaista kerrontaa (uutiset, haastattelut, elokuvat, luennot). • Ymmärtää puheen pääkohdat, puhujan tarkoituksen, asenteita, muodollisuusastetta ja tyyliä. • Pystyy seuraamaan laajaa puhetta ja monimutkaista argumentointia, jos puheen kulku on selvästi merkitty erilaisin jäsentimin (sidesanat, rytmitys). Pystyy tiivistämään tai ilmaisemaan kuulemastaan avainkohdat ja tärkeät yksityiskohdat. • Ymmärtää suuren osan ympärillään käytävästä keskustelusta, mutta voi kokea vaikeaksi ymmärtää useamman syntyperäisen välistä keskustelua, jos nämä eivät mitenkään helpota 	<ul style="list-style-type: none"> • Osaa esittää selkeitä, täsmällisiä kuvauksia monista kokemuspääpiiristä liittyvistä asioista, kertoa tuntemuksista sekä tuoda esiin tapahtumien ja kokemusten henkilökohtaisen merkityksen. Pystyy osallistumaan aktiivisesti useimpiin käytännöllisiin ja sosiaalisiin tilanteisiin sekä melko muodollisiin keskusteluihin. Pystyy säännölliseen vuorovaikutukseen syntyperäisten kanssa vaikuttamatta tahattomasti huvittavalta tai ärsyttävältä. • Kielellinen ilmaisu ei aina ole täysin tyylikästä. • Pystyy tuottamaan puhejaksoja melko tasaiseen tahtiin, ja puheessa on vain harvoin pitempiä taukoja. • Ääntäminen ja intonaatio ovat selkeitä ja luontevia. • Osaa käyttää monipuolisesti kielen rakenteita ja laajahkoa sanastoa mukaan lukien idiomattinen ja käsitteellinen sanasto. Osoittaa kasvavaa taitoa reagoida sopivasti tilanteen asettamiin muotovaatimuksiin. • Kieliopin hallinta on melko hyvää, eivätkä satunnaiset virheet yleensä häiritsevät ymmärrettävyyttä. 	<ul style="list-style-type: none"> • Pystyy lukemaan itsenäisesti muutaman sivun pituisia tekstejä (lehtiartikkeleita, novelleja, viihde- ja tietokirjallisuutta, raportteja ja yksityiskohtaisia ohjeita) oman alan tai yleisistä aiheista. Tekstit voivat käsitellä abstrakteja, käsitteellisiä tai ammatillisia aiheita, ja niissä on tosiasioita, asenteita ja mielipiteitä. • Pystyy tunnistamaan kirjoittajan ja tekstin tarkoituksen, paikantamaan useita eri yksityiskohtia pitkistä tekstistä. • Pystyy nopeasti tunnistamaan tekstin sisällön ja uusien tietojen käyttöarvon päättäkseen, kannattaako tekstiin tutustua tarkemmin. • Vaikeuksia tuottavat vain pitkien tekstien idiomit ja kulttuuriviittaukset. 	<ul style="list-style-type: none"> • Osaa kirjoittaa selkeitä ja yksityiskohtaisia tekstejä monista itseään kiinnostavista aihepiireistä, tutuista abstrakteista aiheista, rutiiniluonteisia asiaviestejä sekä muodollisempia sosiaalisia viestejä (arvostelut, liikekirjeet, ohjeet, hakemukset, yhteenvedot). • Osaa kirjoittaessaan ilmaista tietoja ja näkemyksiä tehokkaasti ja kommentoida muiden näkemyksiä. Osaa yhdistellä tai tiivistää eri lähteistä poimittuja tietoja omaan tekstiin. • Osaa laajan sanaston ja vaativia lauserakenteita sekä kielelliset keinot selkeän, sidosteisen tekstin laatimiseksi. Sävy ja tyylin joustavuus on rajallinen, ja pitkässä esityksessä voi ilmetä hyppäyksiä asiasta toiseen. • Hallitsee melko hyvin oikeinkirjoituksen, kieliopin ja välimerkkien käytön, eivätkä virheet johda väärinkäsityksiin. • Tuotoksessa saattaa näkyä äidinkielen vaikutus. Vaativat rakenteet sekä ilmaisun ja tyylin joustavuus tuottavat ongelmia.

Taitotaso B2 Selviytyminen säännöllisessä kanssakäymisessä syntyperäisten kanssa		Kuullun ymmärtäminen	Puhuminen	Luetun ymmärtäminen	Kirjoittaminen
B2.2	Toimiva itsenäinen kielitaito	<ul style="list-style-type: none"> • Ymmärtää elävää tai tallennettua, selkeästi jäsentynyttä yleiskielistä puhetta kaikissa sosiaalisen elämän, koulutuksen ja työelämän tilanteissa (myös muodollinen keskustelu ja syntyperäisten välinen vilkas keskustelu). • Pystyy yhdistämään vaativia tehtäviä varten kompleksista ja yksityiskohtaista tietoa kuulemistaan laajoista keskusteluista tai esityksistä. Osaa päätellä ääneen lausumattomia asenteita ja sosiokulttuurisia viitteitä sekä arvioida kriittisesti kuulemaansa. • Ymmärtää vieraita puhujia ja kielimuotoja. Huomattava taustamelu, kielellinen huumori ja harvinaisemmat idiomit ja kulttuuriviittaukset saattavat yhä tuottaa vaikeuksia. 	<ul style="list-style-type: none"> • Osaa pitää valmistellun esityksen monenlaisista yleisistäkin aiheista. Pystyy tehokkaaseen sosiaaliseen vuorovaikutukseen syntyperäisten kanssa. Osaa keskustella ja neuvotella monista asioista, esittää ja kommentoida vaativia ajatuskulkuja ja kytkeä sanottavansa toisten puheenvuoroihin. Osaa ilmaista itseään varmasti, selkeästi ja kohteliaasti tilanteen vaatimalla tavalla. Esitys voi olla kaavamaisista, ja puhuja turvautuu toisinaan kiertoilmauksiin. • Osaa viestiä spontaanisti, usein hyvinkin sujuvasti ja vaivattomasti satunnaisista epäroinneista huolimatta. • Ääntäminen ja intonaatio ovat hyvin selkeitä ja luontevia. • Hallitsee laajasti kielelliset keinot ilmaista konkreetteja ja käsitteellisiä, tuttuja ja tuntemattomia aiheita varmasti, selkeästi ja tilanteen vaatimaa muodollisuusastetta noudattaen. Kielelliset syyt rajoittavat ilmaisua erittäin harvoin. • Kieliopin hallinta on hyvää. Usein puhuja korjaa virheensä itse, eivätkä virheet haittaa ymmärrettävyyttä. 	<ul style="list-style-type: none"> • Pystyy lukemaan itsenäisesti usean sivun pituisia, eri tarkoituksiin laadittuja kompleksisia tekstejä (päivälehtiä, novelleja, kaunokirjallisuutta). Jotkin näistä voivat olla vain osittain tuttuja tai tuntemattomia, mutta henkilön itsensä kannalta merkityksellisiä. • Pystyy tunnistamaan kirjoittajan asennoitumisen ja tekstin tarkoituksen. Pystyy paikantamaan ja yhdistämään useita käsitteellisiä tietoja monimutkaisista teksteistä. Ymmärtää riittävästi tiivistääkseen pääkohdat tai ilmaistakseen ne toisin sanoin. • Vaikeuksia tuottavat vain pitkien tekstien harvinaisemmat idiomit ja kulttuuriviittaukset. 	<ul style="list-style-type: none"> • Osaa kirjoittaa selkeitä, yksityiskohtaisia, muodollisia ja epämuodollisia tekstejä monimutkaisista todellisista tai kuvitelluista tapahtumista ja kokemuksista enimmäkseen tutuille ja toisinaan tuntemattomille lukijoille. Osaa kirjoittaa esseen, muodollisen tai epämuodollisen selostuksen, muistiinpanoja jatkotehtäviä varten ja yhteenvetoja. • Osaa kirjoittaa selkeän ja jäsentyneen tekstin, ilmaista kantansa, kehittää argumentteja systemaattisesti, analysoida, pohtia ja tiivistää tietoa ja ajatuksia. • Kielellinen ilmaisuvarasto ei rajoita havaittavasti kirjoittamista. • Hallitsee hyvin kieliopin, sanaston ja tekstin jäsennyksen. Virheitä voi esiintyä harvinaisissa rakenteissa ja idiomatisissa ilmauksissa sekä tyyliseikoissa.

Taitotasot C1-C2 Selviytyminen monissa vaativissa kielenkäyttötilanteissa.

		Kuullun ymmärtäminen	Puhuminen	Luetun ymmärtäminen	Kirjoittaminen
C1-C2	Taitavan kielitaidon perustaso	<ul style="list-style-type: none"> • Ymmärtää suhteellisen vaivattomasti pitempääkin puhetta tai esitystä (elokuvia, luentoja, keskustelua, väittelyjä) erilaisista tutuista ja yleisistä aiheista myös silloin, kun puhe ei ole selkeästi jäsenneiltyä ja sisältää idiomaattisia ilmauksia ja rekisterinvaihdoksia. • Ymmärtää hyvin erilaisia äänitemateriaaleja yksityiskohtaisesti ja puhujien välisiä suhteita ja tarkoituksia tunnistuen. • Vieras aksentti tai hyvin murteellinen puhekieli tuottavat vaikeuksia. 	<ul style="list-style-type: none"> • Osaa pitää pitkähkön, valmistellun muodollisenkin esityksen. Pystyy ottamaan aktiivisesti osaa monimutkaisiin käsitteellisiin ja yksityiskohtia sisältäviin tilanteisiin ja johtaa rutiiniluonteisia kokouksia ja pienryhmiä. • Osaa käyttää kieltä monenlaiseen sosiaaliseen vuorovaikutukseen. Tyylilajien ja kielimuotojen vaihtelu tuottaa vaikeuksia. • Osaa viestiä sujuvasti, spontaanisti ja lähes vaivattomasti. • Osaa vaihdella intonaatiota ja sijoittaa lausepainot oikein ilmaistakseen kaikkein hienoimpiakin merkitysvivahteita. • Sanasto ja rakenteisto ovat hyvin laajat ja rajoittavat ilmaisua erittäin harvoin. Osaa ilmaista itseään varmasti, selkeästi ja kohteliaasti tilanteen vaatimalla tavalla. • Kieliopin hallinta on hyvää. Satunnaiset virheet eivät hankaloita ymmärtämistä, ja puhuja osaa korjata ne itse 	<ul style="list-style-type: none"> • Ymmärtää yksityiskohtaisesti pitkähköjä, kompleksisia tekstejä eri aloilta. • Pystyy vaihtelemaan lukutapaansa tarpeen mukaan. Osaa lukea kriittisesti ja tyyllisiä vivahteita arvioiden sekä tunnistaa kirjoittajan asennoitumisen ja tekstin piilomerkityksiä. Pystyy paikantamaan ja yhdistämään useita käsitteellisiä tietoja monimutkaisista teksteistä, tiivistämään ne ja tekemään niistä vaativia johtopäätöksiä. • Vaativimmat yksityiskohdat ja idiomaattiset tekstikohdat saattavat vaatia useamman lukukerran tai apuvälineiden käyttöä. 	<ul style="list-style-type: none"> • Pystyy kirjoittamaan selkeitä, hyvin jäsenyneitä tekstejä monimutkaisista aiheista, ilmaisemaan itseään täsmällisesti ja ottamaan huomioon vastaanottajan. Osaa kirjoittaa todellisista ja kuvitteellisista aiheista varmalla, persoonallisella tyyllillä käyttäen kieltä joustavasti ja monitasoisesti. Pystyy kirjoittamaan selkeitä ja laajoja selostuksia vaativistakin aiheista. • Osoittaa, että hallitsee monia keinoja tekstin jäsentämiseksi ja sidosteisuuden edistämiseksi. • Kielellinen ilmaisuväri on hyvin laaja. Hallitsee hyvin idiomaattiset ilmaukset ja tavalliset sanonnat. • Hallitsee erittäin hyvin kieliopin, sanaston ja tekstin jäsennyksen. Virheitä voi esiintyä satunnaisesti idiomaattisissa ilmauksissa sekä tyyliseikoissa.

